

70 Бекет
Карашин

СӨЗ СҰЛТАНЫ
УЛТАН СЛОВА

Сөз Сұлтаны

Султан слова

Бұл кітап Қазақстанда және көптеген шет елдерде танымал философ, ақын әрі жазушы Бекет Қарашиннің 70 жас мерейтойына арналған. Аталған кітапқа мерейгер туралы естеліктер мен мінездемелер, сондай-ақ алғы сөз бен оның еңбектері, кітаптарына жасалған бағалаулар, сыни ескертпелер, оқиғалары мен шығармаларына үн қосу, интернеттен алынған түсініктемелер мен пікірлер, жекелеген хаттар, сыйлықақы, байқаулары, атақтары мен мадақтаулары, әртүрлі Жазушылық Одақтар мен әдеби клубтарға мүшелігі жөніндегі ақпараттар, Бекет Қарашиннің библиографиялық еңбектері мен өмірбаяны туралы мағлұматтар енгізілді.

Аталған кітапты құрушылар өзіндік ерекшелігі бар «авторлық құқықты» сақтап қалғандықтан жекелеген шығармалар үшін интернеттен алынған түсініктемелер мен пікірлер, БАҚ-да оқиғалары мен еңбектеріне үн қосулар әдейі түзетілген де редакцияланған да жоқ, бұл тұрғыда олар редакциялық алқаның жауапкершілігін жеңілдетті.

«Сөз Сұлтаны» кітап атауының символикалық мәні жайлы бірер сөз... Оны мерейтой иесінің марқұм досы Мәлік Исабеков табандылықпен ұсынған еді. Бұл символдардың мән-мағынасы мынадай...

Сөз Сұлтаны «сөз еліне» қызмет етіп қана қоймайды, сондай-ақ, тудырады, - сөз «империясын» немесе «мемлекетін» кеңейтеді. Ол қалыптасқан лексика жүйесіне, грамматикалық белгілеулер мен ережелерге толықтай тәуелді емес. Жазушының сөзге тәуелділігі секілді сөз де жазушыға тәуелді. Шығарымпаздық - ол сөздік қорды басқару, оның негізінде жаңа сөз қолданысы туындайды. Жазушының оқырманнан айырмашылығы - ол тек сөздерді қолданумен шектелмейді, оларды өндіруші, басқарушы-бағыт сілтеуші, сөздерден қалай «қабырға» жасауға

Данная книга приурочена к 70-летию Бекета Карашина, известного не только в Казахстане, но и во многих зарубежных странах философа, поэта и писателя. В книгу вошли характеристики и воспоминания о юбиляре, предисловия и рецензии к его трудам и книгам, отклики на произведения и события, критические заметки, отзывы и комментарии из Интернета, ссылки на публикации в социальных сетях, отдельные письма, информация о премиях, конкурсах, званиях и наградах, членстве в различных писательских союзах и литературных клубах, сведения о библиографии трудов и биографии Бекета Карашина.

Отзывы и комментарии к отдельным произведениям из Интернета, отклики на труды и события в СМИ не корректировались и не редактировались специально, т.к. составитель этой книги сохранил за ними эти своеобразные «авторские права» и тем самым в этом отношении снял ответственность с редакционной коллегии.

Несколько слов о символическом смысле названия книги... Название было настойчиво предложено ныне покойным другом юбиляра Маликом Исабековым. А вот и расшифровка этих символов...

Его Величество Султан слова не просто служит «словесной стране», но и созидает, - расширяет державу или империю слов. Он не находится в полной зависимости от существующих систем лексики, правил и грамматических установлений. Слово также зависимо от писателя, как писатель от слова. Сочинительство есть управление словарным фондом, созидание на его основе нового словоупотребления. Писатель, в отличие от читателя, не просто потребитель слов, он их производитель, управленец-проводник, "вольный каменщик", оставляющий за собой выбор, как выкладывать стены из слов,

болатынын шешуші, қай қатарды қалай қалау керектігін білетін «еркін қалаушы». Ол тек сөздерге қызмет етпейді, оларды басқарады, жаңа сөздер тудырады, олардың жаңа құрамдастырымдарда қолданылуына мүмкіндік жасайды, жонглерлік етеді.

Сөз - объект, жазушы - субъект, демиург, қожайын. Ол сөзді қағып алушы ғана емес, сондай-ақ сөз және оның тіркестерінің, үйлесімділіктің туындыгері. Осылайша Туындыгер-Сұлтан өзінің «сөз сарайын» құрады. Сондықтан біздің мерейгер жазушы, ақын құқығы бойынша бұл атақты алып журуге лайық.

Мерейгер аталған кітапқа өз арнаулары мен еңбектерін жазған барлық достарына, бағалаушылар мен сыншыларға, сондай-ақ демеушілер мен жебеушілерге, полиграфиялық басылымның қолдаушыларына өзінің алғысын білдіреді.

Редакциялық алқа: Мұрат Әуэзов, Аждар Улдуз (Баку); Нұрлан Исқалиев. Бас редактор: Мұрат Әуэзов. Аудар-машылар: Дина Иманбаева, Айнұр Бақтыгерей.

Кітапты құрастырушы: Нұрлан Исқалиев. Беттеуші – Аждар Улдуз; Дизайнер – Мария Кель

например, где вставлять тычковые, а где ложковые ряды. Он не только служит словам, но и овладевает ими, творит неологизмы, заставляет их работать в новых комбинациях, манипулирует, жонглирует ими.

Слово большей частью - объект, а писатель - субъект, демиург, господин. Не просто ловец, но и творец слов и их сочетаний, благозвучий, гармоний. Тем самым султан-творец строит свой словесный дворец. Поэтому наш юбиляр удостоен ношения этого титула по праву писателя и поэта.

Юбиляр благодарит всех своих друзей, рецензентов и критиков, написавших свои посвящения и работы к данной книге, а также людей, поддержавших это издание.

Редакционная коллегия: Мурат Ауэзов, Аждар Улдуз (Баку), Нурлан Искалиев. Главный редактор: Мурат Ауэзов. Переводчики: Дина Иманбаева, Айнур Бақтыгерей

Составитель книги: Н.Искалиев. Верстальщик – А. Улдуз. Дизайнер – М.Кель

БЕКЕТ ҚАРАШИННИҢ ӨМІРІ ЖӘНЕ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ ТУРАЛЫ (замандастарының, достарының естеліктері, рецензиялары, бағалары, мінездемелері)

О ЛИЧНОСТИ И ТВОРЧЕСТВЕ БЕКЕТА КАРАШИНА (воспоминания, рецензии, характеристики, отзывы современников и друзей юбиляра)

АЖДАР УЛДУЗ

жазушы, ақын, режиссёр (Баку)

ЖАЙ ҒАНА – МЕНІҢ АҒАМ!...

(ағам туралы эссе, аударма)

АЖДАР УЛДУЗ

писатель, поэт, режиссёр (Баку)

ПРОСТО - СТАРШИЙ!..

(эссе о старшем брате)

Жоқ, шын мәнінде де, біз шенге бас ұрушылық сезіміне тәрбиеленгенбіз, содан белгілі бір жылдардың мәресіне шыққан кезде мерейтой иесіне мадақтаулар жаудыруға міндетті тәріздіміз және... ол үшін ұнату, құрметтеу да міндетті емес! Осын шен-шекпенге бас ұрудың дәстүрлері өзінің күн тәртібін де әр кімдерге айқын бөліп беріп, сатылай келетін бірізділікті белгілейді, оған сәйкес болмасаң, бұл – тәрбиесіздік болады, ал толықтай сай келсең, өзіңнің жеке «даңқты сәтіңмен» насырға шабады. Яғни мадақтап отырған адамыңды шын ардақ тұту оншалықты қажет те емес, себебі бұл енді шенді мен шекпендіге құлдық ұру емес, оның қарттығын қадірлеу болып шығады, бұл да сол баяғы – жұтаңдық.

Ал мен олай істемеймін! Өзімнің қаламдас ағамды енді мұражай қоймасына тапсыратын мезгіл болғандай түрде жазып отырмаймын! Ондайды біреулер күтпей-ақ қойсын! Ол сондай... егер оны жылы жерге жылы қабырғалар ішіне апарып сүйемелдеп қойып, тағы да аз ғана еңселене тұруға мүмкіндік берсеңіз, сатирик айтқандай, онда оның қолынан алі талай дуниелер келеді... Егер сүйемесеңіз – онда тіпті еркін қыдырып кетеді, онда ағамды жер шарын шарлап іздеңіз: мүмкін

Нет, ну и в самом деле ведь – экое чинопочитание в нас воспитано, что непременно, казалось бы, должно на определенном рубеже лет восхвалить и... не, возлюбить не обязательно! Те же традиции чинопочитания чётко распределили регламент, назначили градацию, коей не соответствовать – моветон, а соответствовать – чревато собственным «моментом славы». Так вот любить восхваляемого особо не нужно, потому как это уже не чинопочитание, а почти герантофилия, что есмь суть все тот же моветон.

А я вот не буду! Ну не стану я писать так, как будто мне старшего брата своего по перу пора уже живьем в музейный запасник сдавать! Не дождутся! Он у меня ещё того... ого-го... и ежели его прислонить в тёплом месте к теплой стенке, и дать немножко постоять, как говаривал сатирик, то он ещё ТАКОЕ может... А ежели не прислонять – тогда вообще загуляет, и ищи его по планете, потому как он то ли в Египте, чрез пирамиды вдохновенье поэтическое ищет, то ли в Иране

Мысырда жүр, пирамидалардың сұлбасынан болашақ туындыларына поэтикалық шабыт көреді, әлде Иранда, ежелгі Түркілердің қалдырған іздерін қарастырып жүрген жерінен ұстаңыз, әлде Германияда кезекті марапаттау сыйлығын алып жата ма, тіпті Астанадан өзінің туған өлкесінің әдебиеті мен мәдениетін дамыту қажеттілігі үшін кезекті көмек алуға қол жеткізу ниетімен жүрген жерінен де табуыңыз ғажап емес... себебі, бұндай рухани мәселелер енді оның өзінен басқа ешкімге де керек емес тәрізді. Ал оған – керек, бұның бәрі де керек! Шіркін, менің қаламдас Ағам!

Солай болды да шықты, мен бұл адамды сүйемін. Өзіме қаны туыс ағамды қалай ұнату қажет болса солай, оған қалай ғашық болу мүмкін болса солай сүйемін... Ал маған ол өзінің рухы бойынша жақын оқырмандардың алдында да, өз алдында да қызармау үшін, ең бастысы – осындай таудай талант берген Құдайдың алдында ұялмау үшін – сөз өнерінің не екені туралы түсінігі бойынша жақын. Жазушы – бұл жай ғана мамандық емес, қандай да бір мәртебе емес, толтырылуға тиісті есепшілік шығындардың бағандары емес. Жазушылық – бұл борыш. Бальзак нені айтып еді? Жазбай тұра алмайтын болсаң, онсыз өмір сүре алмайтын болсаң ғана жазушы болуға тура келеді. Ал қайтерсің, ағам екеуіміздің жазбау қолымыздан келмейді. Біз ондайды да... байқап көрдік... ештеңе шықпады!

Ол ең бір күтпеген кезде кенеттен айтуы мүмкін: «Қазір... мен бір сәтке ғана... күте тұр...»... Сосын сартылдаған ырғақ тудырып, ешбір барабаншы қайталай алмайтын бір дүрсілмен... саусақтары пернетақта алаңында алшаңдап кеп берсін, компьютерлік пернетақтаның нәзік сенсорлық түймелері мен сезімтал пернелерін нығыздай шегелеп... Бұлай етуінің себебі, ол – Ағам... ол – түймелері

выискивает следы древних тюрков, то ли в Германии, награду очередную получает, а может и вовсе в Астане – пробивает для нужд областной литературы очередную помощь... потому как кроме него, кажется, никому это уже и не нужно. А ему вот – нужно!

Так уж получилось, что я этого человека люблю. Так, как можно и нужно любить старшего брата, который тебе близок по крови... А мне он близок по духу, по пониманию того, что есть словесность, как ею заниматься, чтобы ни перед читателем стыдно не было, ни перед собой, ни – что главное! – перед Богом, что наградил нас этим даром. Писатель – это не просто профессия, не статус, не графа бухгалтерских расходов. Писатель – это призвание. Ведь что Бальзак сказал? Писателем надобно становиться только в одном случае – если не можешь им не быть. У нас с ним как-то не получается не писать. Мы того... пробовали... никак!

Он может в самый неожиданный момент вдруг сказать: «Сейчас... я на минутку... подожди...»... И летают пальцы по клавишам, со стуком отбивая ритм, который ни одному барабанщику не повторить... летают, вбивая чувствительный пластик по самое «не могу» сенсорной платы нежной компьютерной клавиатуры... Это потому что он – Старший... он писатель с тех

нәзік компьютерлік пернетақта болмаған кездерден бері жазушы болып келеді, ал бұрынғы қол машиналарының қатты пернелері айқасуды, шабыт төгілген сайын өршелене соққылап ұрғылауды қажет ететін... Сонда әрбір әріптің таңбасы айтақыр далада көшпенділер тұлпарының тұяғындай қағаз бетін ұрғылап, оны ойып түсіп, жосылған із қалдыратын... Міне, менің Ағам – осылай жазады!

Ақын махаббатсыз бола алмайды. Ал менің Ағам – ақын. Ол кісімен кезекті жобаны талқылып кафеде бірге отырсаңыз, ал еліктің лағындай сүйкімді даяшы кофе әкеліп ұсынса, ағам кенет өлең жолдарын жөңкілтіп, енді ырғақтар мен ұйқастардың тілінде сайрап қоя берсін... Оның бұнысы жай ғана, қалайша... әдемі болып шығады, ал қазіргі әлемде сезімді білдірудің биік шыңы–көрермендердің осы маусымда көңілінен шыққан кинофильмге алынған билет екеніне шынымен де сенетін, мүмкін тіпті еркектің аузынан өзіне арналған өлеңді ешқашан естіп көрмеген сұлу даяшының жанарында, кенеттен тек қана ғашық болған қыздардың көздерінде ғана жарқылдап тұратын жұлдызшалар жыпылықтап тұтанып жүре берсін... Міне, махабаты осылай тудырып ала алады – менің Ағам!

Жазушылардың бір-бірімен жақсы дос болулары сирек?! Ақымақ әфсана! Егер сен әлденеге күйзеліп жүрсең, оған телефон соғудың қажеті де жоқ. Ол пәле-жаланың бос қуысқа айналған зұлым уақытының тасадағы беймәлім тысынан, оны шатшадыман мерекеге айналдырып, бейнебір өзін-өзі суретке салып алғандай ғайыптан пайда бола кетеді, ресторанға сүйрелейді, достарын шақырып алады, сосын кенет өзінді ұнататын, қамқоршы, бірге отырудың өзі ғанибет болатын, ақжүрек жандар айнала қоршаған алаңсыз ортада

времён, когда не было нежной клавиатуры, а жесткие клавиши механических печатных машинок словно требовали боя, удара... И каждая буква впечатывалась, словно в жесткую степь кочевник вбивает шаг своего коня... Вот так он пишет – мой Старший!

Поэт не может без любви. А мой Старший – поэт. И когда сидишь с ним в кафе, обсуждая очередной проект, а симпатичная официантка приносит кофе, он может вдруг заговорить стихами... Как-то просто у него это получается и очень красиво, и в глазах у девочки, которая, может, и стихов-то от мужчин ещё не слышала, и искренне верила, что верх проявления чувств в современном мире – билет в кино на боевик, вдруг загораются звездочки такого чувства, какое бывает только у влюбленных девушек... Вот так он умеет вызвать любовь – мой Старший!

Писатели редко бывают хорошими друзьями?! Дурацкий миф! Когда тебе плохо, ему не нужно звонить. Он вдруг сам нарисует себя из ткани пустого, злого времени беды, превращая ее в праздник, потащит в ресторан, позовет друзей, и незаметно для себя ты обнаружишь, что вокруг – люди, которые любят тебя, с которыми тебе интересно быть, и нет уже беды, а есть яркая жизнь, в центре которой паном-сатиром на свирели своего Божьего Дара дружбы стоит он. Мой Старший. Так он умеет дружить.

отырғаныңды тіпті де аңғармай қаласыз, ал жарқын өмір бар, оның орталығында достықтың Құдайы Сыйының сыбызғысын сызылтып, пан және сатир (грек мифологиясы бойынша, көңілді бақташы періштелер) оның өзі отырады. Бұл – Менің Ағам. Ол осылай да дос бола алады.

Және сондықтан да мен өз Ағамды әлдебір ескерткішке айналдырғым келмейді, Ағам менде ең кәдімгі, ең тірі, мадақ сөздердің ешқандай гранитімен де, мәрмәр тасымен де қиюластырып жеткізіп беруге келмейтін, олай істесең бүлдіріп алуың мүмкін, ол сондай жарқын жүзді...

Оны өмірін әр жылдарда жеткен жетістіктері мен алған марапаттауларының тәтті қантымен дәмделген немесе табыстарымен тұздықталған құрғақ сандардың тізбегіне айналдырғым келмейді...

Тек қана, оны әлі білмейтін, танымайтындар болса, бір көргенін қалаймын – ол сондай тірі - сондай жанды адам, нағыз Адам! Жай ғана – менің Ағам!..

Знаешь Бекета Карашина?
Друга, товарища... Старшего!
Среди людей, что украшены
даром про степи писать,
много рисованных, ряженных
в тоги поэтов. Раскрашенных
краской безвкусицы...
Не страшно ли
в ряд этот приторный встать?
Есть среди этих Бекет?
И не ищите – там нет
тех, что про степи поёт
Правду. В ряды не встаёт
поэтов придворных – Бекет.
Придворный – уже не поэт!
В степях Ак Жайыка восход
акынам свободу поёт.
Кто этим восходом рождён –
к свободе навек осуждён.

И поэтому я не хочу, и не буду превращать моего Старшего в какой-то памятник, ведь он у меня самый настоящий, живой, такой яркий, что никаким гранитом и мрамором славословий не передашь, только испортить всё можно... Не хочу превращать его в сухие цифры годов, приправленных сахаром достижений и наград...

Хочу, чтобы те, кто о нем ещё не знают, увидели, какой он живой и настоящий Человек! Просто – мой Старший!..

И рыцарь степей Махамбет
звучит уж по-русски! Бекет
его перевёл, чтобы свет
узнал: у казахов поэт -
и воин, и честный батыр,
он чужд политических игр.
Лишь меч и перо признаёт
Степей Ак Жайыка восход!
Знаешь Бекета Карашина?
Поэта... Мыслителя... Старшего!
Честью, признаньем украшены
годы Учителя – нашего!

Баку, 2023

ГАЛИНА ШУКЕ

филолог, лингвист, түркітанушы
(Латвия, Даугавпилс қаласы)

ГАЛИНА ШУКЕ

филолог, лингвист, тюрколог (Латвия,
г. Даугавпилс)

ХАЛЫҚТЫҢ ШӘКІРТІ ЖӘНЕ ҰСТАЗЫ

(аударма)

И УЧЕНИК, И УЧИТЕЛЬ НАРОДА

Адамның ең үлкен байлығы –оның білімі. Ерте замандарда білімді бойына жинақтап, оны адамдарға беретін абыздар болатын. Олардың неғұрлым данышпандары мен дарындыларының есімдері өзі тіршілік еткен жерлерінің, өмір сүрген елдерінің шеңберінен шығып, атақтары алыс шартарапқа тарап кететін. Қазіргі әлемде ағартушылық қызметін қаламын серік еткен жандар-жазушылар атқарады. Жазушы халқының ұстазы және қызметшісі. Ол өмір бойы үйренеді және үйретеді, өзі неғұрлым көп білген сайын адамдарға да соғұрлым мол рухани азық бере алады. Ол – мәңгі оқушы және ұстаз.

Бекет Қарашин өз халқының талантты, қажымайтын оқушысы, әрі ұстазы болып келе жатыр. Ұлы абыздардың тек өз халқы үшін ғана емес, өзін қажетсінгендердің барлығына қызмет қылғанындай, Бекеттің шығармашылығы білім іздегендердің бәріне, жер шарын мекен еткен халықтардың арасындағы ешқашан үзілмейтін жанды байланыстарын көре білетіндердің барлығына қызмет етеді. Бекеттің шығармашылығы терең, әрі адамгершілікті, сондықтан тек зерттеуші оқымыстыларға ғана емес, мейірімді және бейбіт тату адамзат қоғамында өмір сүргісі келетін күллі адамдарға қызмет етеді және солай болуы тиіс.

Бекет бәріне ғашық: табиғатты, оның перзенттері –құстар мен жануарларды, тіршіліктің бір бөлігі – адам баласын. Бұл махаббат оған жинақталған білімімен және

Самое большое богатство человека – это знания. В старину знания накапливали, а затем давали людям жрецы. Наиболее мудрые и талантливые из них славились далеко за пределами места своего обитания. В современном мире функцию просвещения людей выполняют писатели – люди, не расстающиеся с пером. Писатель и учитель, и слуга народа. Он учится и учит, и чем больше он узнает сам, тем больше может дать людям. Он и вечный ученик, и учитель.

Бекет Карашин – это талантливый, неутомимый и ученик, и учитель своего народа. Подобно тому, как великие жрецы служили не только своему племени, но всем, кто в них нуждался, творчество Бекета служит всем, кто ищет знаний, кто видит живую, никогда не прерывавшуюся связь, между народами, населяющими землю. Творчество Бекета глубоко гуманно, а потому служит и должно служить не только учёным, но всем людям, желающим жить в добром и мирном человеческом обществе.

Бекет любит всё: природу, её детей - птиц и животных, её частичку – человека. Любовь даёт ему силы и желание делиться накопленными знаниями и своими

өзінің ашқан жаңалықтарымен үнемі бөлісіп отыруға күш-жігер және ұмтылыс береді. Өзі жазған тақырыптарына деген сүйіспеншілік оның шабыттанған жүрегінен өлең болып өріліп шығады. Оның сүйіспеншілік сәулесінің нұрымен көмкерілген туындыларын бір деммен тамсана оқып шығасыз.

Табиғат оған заманалардың тұңғығына еніп кету қабілеті бар және басқаларға көруді жазбағанды көре алатын таңғажайып бір түйсік сыйлаған. Сөз өнеріне деген ғашықтық оған көкке көтеріліп қалықтайтын, бәріне де уақыттың биігінен, оқиғалар мен тағдырлардың заңғар көгінен қарауға мүмкіндік беретін қанат бітіреді. Бекеттің шығармашылығы—махаббаттың ғажайып ән-жыр шашуы, адамның өмір жолында кездесетін барлық ізгілікке арналған мадақтау. Күллі келеңсіздіктер мен көлеңкелі сәттер жазушының барлығын қапысыз аңғаратын жанарларының мейірімді шұғыласының сәулелерінен әлсіреп буалдыр тартып жоғалып кетеді, себебі, ол түптің түбінде адамзат ақыл-ойының жеңісті салтанат құратынына сенеді.

открытиями с людьми. Любовь к тому, о чем он пишет, дает ему вдохновение писать стихами. Любую его работу, пронизанную светом любви, прочитываешь на одном дыхании.

Природа одарила его фантастической интуицией, способной проникать вглубь времён и видеть то, что не дано видеть другим. Любовь к слову дает ему крылья, поднимающие над землёй, что позволяет ему взглянуть на нее с высоты времен, событий, судеб. Творчество Бекета – восхитительная песнь любви, гимн всему доброму, что встречает человек на своем жизненном пути. Все негативное тускнеет и исчезает, уничтожаемое лучами доброго света всевидящих глаз писателя, верящего в торжество человеческого разума.

МӘЛІК ИСАБЕКОВ

философ, әдеби сыншы (Алматы)

МАЛИК ИСАБЕКОВ

философ, публицист, критик,
Алматы)

ЖАҚСЫМЕНЕН ДОС БОЛСАҢ...

(дос туралы эссе, аударма)

ЕСЛИ ДРУЖЕН ТЫ С

ДОСТОЙНЫМ... (эссе о друге)

«Жақсыменен дос болсаң,
айрылмас күні қос болсаң,
басыңа қиын іс түссе,
алдыңнан шығар өбектеп,
жаныңа не керек деп...»
Махамбет

Если дружен ты с достойным
в час всеобще неспокойный –
он придёт, имей в виду,
отвести твою беду.
Махамбет (перевод Б.Карашина)

Оқырманға ұсынылып отырған мәтіннің жанрын айқын анықтап беру тіпті оның авторы-өзіме де қиынға соғады. Меніңше, бұнда мақаламның кейіпкері Бекет Қарашиннің өмірбаянынан бірқатар үзік деректер мен оның шығармашылығын әдебиеттану тұрғысынан бағалау және қаламгерлік жолының бастау көздері мен табыстарын философиялық ой таразысынан өткізу, сонымен қатар біздің көпжылдық қарым-қатынасымыз барысында ұмытылмастай болып есте қалып қойған оқиғалардың суреттемелері, олардан санамда сақталып қалған жеке әсерлер үйлесімді түрде қатар өріліп сабақтасады деп үміттенемін. Сондықтан шартты түрде атауын дос туралы эссе деп атап отырмын.

Жанр предлагаемого читателям текста даже для меня – его автора, однозначно определить трудно. В нём по замыслу будут сочетаться фрагменты биографии его героя Карашина Бекета, литературоведческая оценка его творчества, философское осмысление истоков и успехов творческого пути, личные впечатления и зарисовки наиболее запоминающихся фактов нашего многолетнего общения. Условно назову его эссе о друге.

Бірқатар баға берулер, әрине, менің тарапымнан субъективті сипат алатындықтан, Бекеттің өз пікірлерімен жиі сәйкес келмей отырады, алайда осы кітапты құрастырудың бастамашысы және оған жазылатын ерекше алғы сөздің авторы болып отырған менің бастапқы ұсынған келісімшартымның талаптары осындай болатын. Осындай күрделі жанрдың авторы болуға батылым жетуіне және оның мазмұндық құрылымы туралы Бекетке жоғарыда көрсетілгендей талаптар қоюыма біздің студенттік шақтан басталып, содан бері бір-бірімізден уақытша екі мың

Некоторые оценки, естественно, являются субъективными, они часто не совпадают с мнениями самого Бекета, но таковы были условия нашего договора, которые я выдвинул, явившись инициатором «сборки» этой книги и автором своеобразного предисловия к ней. Право на смелость быть автором такого сложного жанра и выдвигать условия Бекету, мне дает наша почти сорокалетняя дружба, начиная со студенческой скамьи, которая, по большому счету не прерывалась, несмотря на временное проживание в 2–тысячах километрах друг от друга.

шақырым қашықтықта жүргенімізге қарамастан үзілмей жалғасып келе жатқан қырық жылға жуық достығымыз негіз береді.

Бұл әңгімеде Бекеттің өмір жолы мен қаламгерлік қарымының оқырмандарға кең көлемде таныс емес болып келетін бірқатар ескі, сонымен бірге жаңа парақтарының тылсым тарауларын еппен ашқым келеді. Қарашиннің шығармашылық ізденістеріндегі бұл кезеңдердің маңыздылығы осы мәтіннің бұдан кейінгі жолдарынан анықталады деп ойлаймын. Бектің өмірбаянының бұдан өзге де қалған парақтарын және басқа да қаламгерлік қырларын қолдарыңыздағы жинақтың басқа да авторлары қағаз бетіне түсіретін болады, олармен жинақты толық оқу барысында танысасыздар.

Біздің жастық шағымыздың жылдары өткен қала

Бекет екеуіміздің студенттік және аспиранттық өміріміз жетпісінші жылдардың ортасынан бастап сексенінші жылдардың ортасына дейінгі жылдарға тұспа-тұс келді. Қазір бұл көрсетілген уақыт аралығы «Кеңес Одағының брежневтік тоқырау заманы» ретінде анықталады. Ел экономикасы мен өндірістік технологиялардың дамуында тоқырау болған шығар, біздің замандастарымыздың ақыл-ойында бұл құбылыс орын алған емес. Тіпті керісінше деуге болады, біздің рухымыз бен ерік-жігерімізге ресми идеология тарапынан жеккөрінішті және ұнамсыз, еңсені басқан қысымды неғұрлым ауыр сезінген сайын, соғұрлым күдігіміз күшейе берді және «жарқын коммунистік болашақ» деген қауесет туралы өзара ашынған түрде пікір таластыратынбыз. Кейбіреулер үшін алдамшы осы идея «тамаша» болып көрінген шығар, алайда ондай «жарқын» қоғамда өмір сүргіміз келмейтін.

В этом рассказе я хочу раскрыть довольно давние, неизвестные для широкого круга читателей, а также новые страницы из жизни и творчества Бекета. Но важность этих периодов для творческого пути Карашина, надеюсь, станет ясной из дальнейшего текста. Остальные страницы биографии Бека, очевидно, запечатлеют другие авторы.

Годы и город молодости нашей

Наши с Бекетом студенческие и аспирантские годы пришлись на начало семидесятых и середину восьмидесятых годов. Сейчас это время определяется, как «период брежневского застоя СССР». Возможно в экономике, развитии технологий этот застой и был, но никак не в умах наших современников. Скорее наоборот, чем больше противного и неуютного нашему духу давления со стороны официальной идеологии мы ощущали, тем больше в ней сомневались и яростнее спорили о якобы «прекрасном коммунистическом будущем». Может, оно и было для кого-то прекрасным, но жить в нем не хотелось.

Алма–Ата! Бұл сөздердің өзі сол кезде де, қазір де бейнебір ән тәрізді болып естіледі, түгелімен ашық дауысты «а» дыбыстары біздің таңғажайып қала атауының жастық қиялда шарықтап ән болып шырқалуына мүмкіндік беретін. Қазіргі «Алматы» дегендей емес (?!). Сөздің соңындағы қонымсыз, септелмейтін жалғау сол бір «әдемі әнді бұза келді». Алайда біздің жастық шағымыз әсем бір ән сияқты әуенді де сазды болды.

Қою түндерде біз «Битлз», «Роллинг», Высоцкий, Окуджава тәрізді «дұшпан дауыстарды» тыңдап, Солженицин мен Мағжан Жұмабаевты оқитынбыз. Ал күндіз Марксті мыжғылап оқып-үйрендік. Айта кететін жай, классиктің алғашқы еңбектері біздің көңіл-күйімізге толықтай сәйкес келетін.

Сол уақыттағы Алматы тоталитарлық «құндылықтардың» қараңғы зұлмат қоршауындағы «еркіндік аралы» болып көрінетін. Бұл Олжас Сүлейменовтың «Аз и Я» кітабының жарыққа шыққан, Бекет пен екеуміз аспирантурада оқыған Қаз ҒА философия және құқық институтында Мұрат Әуезовтің жетекшілігімен эстетика тобының және Салахетдин (Қалжан) Айтбаевтың белгілі туындысының тақырыбы бойынша «Жас қазақтар» деген өзіндік бір шабытты, лебізді атаумен суретшілердің шығармашылығы жұмыс жасаған уақыттар болатын.

Біз суретшілердің өздерімен жеке таныс болдық, Совет-Панфилов көшелері қиылысындағы шеберханаларына жиі барып тұрдық, олардың шығармашылық туындыларына тамсанатынбыз, алайда Бек екеумізге кемеңгер ақылды Қалжан Айтбаев пен сыртқы түрі және ішкі жан дүниесі де сұлу Мақым Қисамединов неғұрлым үлкен әсер қалдыратын.

Алма–Ата! Это слово и тогда и сейчас звучит, как песня, открытый звук «а» позволял пропеть название нашего прекрасного города. Не то, что сейчас – Алматы (?!). Неудобоваримое, несклоняемое окончание «ы» в конце слова «испортило песню». Но в те годы молодость наша была романтична и певуча, как песня. Мы по ночам слушали «враждебные голоса», «Битлз», «Роллинг», Высоцкого, Окуджаву, читали Солженицына и Мағжана Жумабаева.

Днем мы штудировали Маркса. Кстати, ранние работы классика вполне соответствовали нашим настроениям.

Алма–Ата того времени казалась нам «островом свободы» в мракобесном окружении тоталитарных «ценностей». Это было время выхода в свет «Аз и Я» Олжаса Сулейменова, работы группы эстетики под руководством Мурата Ауэзова в институте философии и права АН КазССР (в котором мы с Бекетом учились в аспирантуре) и творчества художников, объединенных достаточно пафосным самоназванием «Молодые казахи» по названию известной картины Салахетдина (Калжана) Айтбаева.

Мы знали лично самих художников, часто бывали в их мастерских на пересечении улиц Советская - Панфилова, восхищались их творчеством, но наибольшее впечатление на нас с Бекетом произвели умнейший Калжан Айтбаев и Макум Кисамединов, красивый внешне и внутренне.

Олжас Сүлейменовтың аталған кітабы біздің ақыл-ойымыз бен көңіл-күйімізде қандай алапат қопарылыс жасағаны сол кездегі замандастарымыздың бәрінің есінде болар. Бұл бағытта басқа да авторлардың тамаша шығармалары кейіннен жарыққа шықты, алайда бұл туынды біздің ұрпақтың жүрегін ең алғашқы болып дәл көздеді, себебі «біз оны қабылдап алуға» сол кезде дайын едік. Біздің ыстық, әрі жас ақыл-ойымыздың жасырын бір қалтарыстарында оқтын-оқтын әлсіз ғана сезілетін дүние кенеттен философиялық, сонымен қатар поэтикалық пішінде жарыққа шығып, нақты көрініс тапты. Біз барлығымыз Олжасты мақтан тұттық, мадақтау тосттарын арнадық, оқу семинарларындағы өз баяндамаларымызда оның жолдарын айналымға қостық.

Ал Бекет үнсіз өзіне өзі тығылып алды. Ол Олжас Сүлейменовтың «Аз и Я» еңбегіндегі негізгі талдаудың нысанасы болатын «Игорь полкі туралы жырды» қайта-қайта үңіліп оқи отыра, өзінің болашақтағы әдеби қаламгерлік болашағының бағыт-бағдарын көп уақыт бұрын осылайша алдын ала анықтап алғандай екен. Қазір оның бұл саладағы жұмыстары ұшан-теңіз, олар ертеректе жарық көрген және мамандардың тар шеңберіне жақсы таныс, халықаралық конкурстарға қатысқан және шетелдік марапаттау сыйлықтарына ие болған.

Бұл жұмыстарында Бекет басқа бір күтпеген бейнеде көрінеді: ол өзін аянбай тер төгетін зерттеуші, мәтін талдау мен тілтану саласында Дмитрий Лихачев, Лев Гумилев, Рыбаков және тіпті О.Сүлейменовтың өзінің беделдері алдында да иілмейтін арынды, бірбеткей ғалым ретінде көрсетті.

Наши ровесники помнят, какой взрыв в умах и настроениях произвела книга Олжаса Сулейменова. Были прекрасные работы в этом направлении других авторов чуть позже, но эта книга выстрелила в самое сердце нашего поколения первой, вовремя и точно, так как мы были уже «готовы к ее восприятию». То, что подспудно ощущалось нами, молодыми горячими умами, вдруг было выражено в философской, но, в то же время, поэтической форме. Мы все восхищались, гордились Олжасом, произносили хвалебные тосты и ввинчивали его строки в свои доклады на учебных семинарах.

А Бекет притаился. Он, оказывается, в это время читал и перечитывал «Слово о полку Игореве» - главный объект анализа Сулейменова в «Аз и Я» и, тем самым, надолго определил своё литературное творческое будущее. Его работы в этой области многочисленны, давно изданы и достаточно известны в узком кругу специалистов, участвовали в международных конкурсах и получали заграничные премии.

В этих работах Бекет выступил в другой, неожиданной ипостаси. Он проявил себя в качестве кропотливого исследователя, текстовика–лингвиста, неуёмного ученого, не прогибающегося пред именами признанных авторитетов, таких как Дмитрий Лихачёв, Лев Гумилёв, Рыбаков, и сам О. Сулейменов.

Маған «Игорь полкі...» туындысын зерттеу саласындағы оның ашқан көптеген жаңалықтары, екінішке қарай, Қазақстандағы көпшілік оқырман қауымға және отандық тіл мамандарына тиісті дәрежесінде таныс болмай, белгісіз күйінде қалып отырған тәрізді көрінеді де тұрады.

Бек 1970-жылдардың басында, армияда әскери борышын өтеп жүрген кезінде-ақ поэзия «дертіне ұшыраған» еді. Бұл уақытқа қарай біз бәріміз де осы жасқа тән «дәрменсіздікпен» бір ауырып тұрғанбыз. Сол кездің өзінде-ақ кемелдене бастаған жан-дүниеміз, құдайға шүкір, бозбала шақтағы махаббат пен достық жайлы тақпақ құрау талпыныстарынан арылды. Бұл жақсы қасиет, өйткені өлеңді қалаған кезде емес, «онсыз өмір сүре алмайтын кезде» жазу керек.

Ал Бекет болса бойындағы ақындық тегеуріннен айырылмады, кейіннен ақындар мен жыраулардың аудармашысы болды, бұл үшін ақындық талант қажет екені белгілі. Қазір Бекет Қарашин – Қазақстанда да, шетелде де танылған ақын, бірнеше жыр жинағының авторы. Ал мұның бәрінің бастауы сол студенттік жылдарда жатыр...

Жетпісінші жылдардың соңында Мұрат Мұхтарұлы Әуезовтің жетекшілігімен ұйымдастырылған эстетика тобының құрамына алдағы уақытта Қазақстанның эстетикалық парасат кеңістігінің бағыт-бағдарын айқындайтын есімдер енетін. Танылған көшбасшы Мұрат ағаның өзі, осетин халқының және өзінің атақты әкесінің даңқты ұлы Алан Георгиевич Медоев, қазірде белгілі мүсінші және сәулетші Бек Ибраев, қазір Украина ҒА академигі Рустем Джангужин және басқалар...

Мне кажется, что многие открытия его в области исследования «Слова...» до сих пор, к сожалению, не известны должным образом ни широкой читающей публике в Казахстане, ни отечественным лингвистам.

В начале 70–х, Бек ещё, будучи на срочной службе в армии, «заразился» поэзией. Мы все к этому времени переболели этой «возрастной немощью». Юношеские потуги стихоплетства о любви и дружбе, слава богу, уже тогда покинули наши мужающие души. И это хорошо, так как писать стихи нужно не тогда, когда хочется, «а когда не может быть без этого».

Бекет же сохранил в душе поэтический зов, и в дальнейшем стал переводчиком акынов и жырау, а это, как известно, требует поэтического таланта. Сейчас Бекет Карашин – самостоятельный, признанный и в Казахстане, и за рубежом поэт, автор нескольких поэтических сборников. А закладывалось всё это в те студенческие годы...

В конце семидесятых группа эстетики под руководством Мурата Мухтаровича Ауэзова включала имена, которые надолго определяют эстетическое интеллектуальное поле Казахстана. Признанный лидер Мурат–ага, Алан Георгиевич Медоев – славный сын осетинского народа и своего известного отца, Бек Ибраев, известный ныне скульптор и архитектор, Рустем Джангужин, ныне академик АН Украины и другие...

Олардың «Эстетика кочевья» еңбегі барлық таралымы (3000 дана) ұлтшылдығы үшін (!) түгелімен өртелгендіктен сол кездегі оқырмандарына жеткен жоқ, сондықтан Олжас Сүлейменовтың жұмысы сияқты қоғамдық дүрлігу тудыра алған жоқ, алайда біздер, философтар, үшін туынды ұғынықтылау және ұғымдылау (неғұрлым концептуалды) болды. Бұл эстетика тарихында көшпенділік (номадизм) туралы жаңа сөз болатын. Қазір бұл еңбек классикаға айналды ... Бұл кітаптың кейінгі қайта басылымдары қолдан қолға тарады.

Осы жолдардың авторы аталмыш еңбектің сақталып қалған жалғыз данасымен Мұрат Мұхтарұлының Әл-Фараби даңғылындағы қарапайым пәтерінде танысуға мүмкіндік алған еді. Бұнда тек қана кітаптар болды, көптеген сирек кітаптар, қолжазбалар, еденде текемет және тұрып жұмыс істеуге арналған биік үстел орналасқан. Үй иесі «түрегеліп тұрып» жазған және осылайша шығармаларын дүниеге әкелген. Бөлмеде бұлардан басқа шағын ғана көп атқарымды стол болатын. Бұл қасиетті киелі пәтерге Қазақстанның сол кездегі күллі парасаттылығының ар-ұжданы бола білген ардақты да аяулы жандардың барлығы да бас сұққан. Біз, жас әріптестер, оның бөлмелерінен санамыз жаңғырып, жанымыз жадырап шығатынбыз.

Ал Бекет ол кезде «жоғалып кетті». Осы сөзді тура мағынасында да және бейнелі түрдегі ауыспалы қолданысында алғанда да солай. Бәріміз көңіл көтеріп думандататын студенттік, соңынан аспиранттық күнәкар отырыс кештеріміздің кезінде де ортамыздан ойламаған жерден өзіміздің адуынды «асау Бектің» табылмай қалуы жиі кездесетін болды. Соңынан ол сыңғырлай көтерілетін тостағандарға да, отырыс басында дуылдай айтылатын өткір де, тапқыр қалжың сөздерден де қалыс қалмастан, әрине, келетін. Алайда оның столдарға жиі қатыспау себебі кейін

Их работа «Эстетика кочевья» не дошла до читателя, так как весь тираж (3000 экз.) был сожжен (за национализм?!), поэтому не могла и не вызвала такого общественного резонанса, как работа Олжаса Сулейменова, но для нас – философов она была даже понятнее и «понятийнее» (концептуальнее). Это было новое слово в номадизме и истории эстетики. Сейчас она стала классикой... Перепечатки этой книги ходили по рукам.

Автор этих строк смог тогда ознакомиться с ней в единственном сохранившемся экземпляре в скромной однокомнатной квартире у Мурата Мухтаровича на проспекте Аль-Фараби. Здесь были только книги, много редких книг, рукописи, текемет на полу и бюро-конторка. Очевидно, хозяин дома писал и творил «на ногах». Впрочем, был и небольшой многофункциональный стол. В этой благословенной квартире перебивала вся интеллектуальная совесть Казахстана той поры. Мы, молодые коллеги, уходили оттуда просветленные.

А, Бекет тогда «пропал». В буквальном и переносном смысле. В череде студенческих, а затем и аспирантских застолий, которыми мы все грешили, вдруг обнаруживалось, что среди нас стал часто отсутствовать «буйный Бек». Потом он, конечно, появлялся, отдавая должное и чарке, и острому застольному слову, но его систематические отлучки объяснились позже, он творил - «без этого он уже не мог». Выпускники философского факультета помнят, как Бек первым среди студентов делал доклады по творчеству

түсінікті болды, «олай істемей мүмкін болмайтындықтан», қиналыспен табылатын туындыларын дүниеге әкеліп жатыпты. Философия факультеті түлектерінің есінде, О.Сүлейменовтың дүниетанымы мен мәтіндеріне тән диалектикалық әдістің ерекшеліктерін ашу үшін Бектің студенттер арасында алғашқы болып баяндамалар жасағаны, оның бұл ізденістерін философия ғылымдарының докторы және кемеңгер ойшыл, қазір марқұм болған Ағын Хайроллаұлы Қасымжановтың әрдайым мақтайтыны – бәрі де әлі есінде.

«Қаламгер»!!! Жазушылар Одағының ғимаратында орналасқан осы бір шағын кафе Алматыдағы сол кездегі зиялы қауымның қайсысының есінде жоқ?! Алматылық Монпарнас дейтіндей бейнебір. Онда «белгілену» біз үшін жоғары мәдениетке тартылу, шығармашылық зиялы жамағатпен араласу мәртебесі болып есептелетін. Себебі бұл жерден әдебиет классиктерін «тірілей» көруге болатын: жас та талантты нөкерлерінің қоршауындағы Әбдіжәміл Нұрпейісов, Олжас Сүлейменов, Әнуар Әлімжановтарды. Біз үшін сол кездегі жас, алайда танымал болған жазушылар мен әдебиеттанушылар әлемі қызықты болатын. Сұлу өңді, әрі антик атлеттері тәрізді сымбатты денелі Сатымжан Санбаев, тылсым сырлы және мысқыл тілді Асқар Сүлейменов, сөзге шешен, тапқыр Рүстем Тәжібаев. Қандай есімдер!

Олармен шарап тостағанын және шай кесесін алдымызға ала отырып, бейресми жағдайда тіл қатысудың қол жетімділігінің өзі рухани жақындықтың және шығармашылық үндестіктің ерекше бір ахуалын тудыратын. Қазір «тоқырау кезеңі» деп аталатын сол жылдары «Қаламгер» кафесі идеялар шайқасы мен қызу пікірталастар үшін рухани медет және «стол басындағы үлкен алаң» болып

О. Сулейменова для раскрытия особенностей диалектического метода, присущего его мировоззрению и текстам, и что эти выступления неизменно хвалил ныне покойный доктор философии и блестящий мыслитель Ағын Хайруллоевич Касымжанов.

«Қаламгер»!!! Кто из интеллектуалов Алматы тех лет не помнит этого небольшого кафе в здании Союза Писателей?! Этаким алматинский Монпарнас. «Отметиться» там считалось для нас честью приобщения к высокой культуре, творческой интеллигенции. Ведь здесь можно было «вживую» увидеть классиков литературы. Ануар Алимжанов, Абдижамил Нурпеисов, Олжас Сулейменов, окруженный «свитой» молодых, талантливых литераторов. Для нас тогда был интересен мир молодых, но уже известных в то время писателей и литературоведов. Красивый и сложенный, как античный атлет, Сатимжан Санбаев, демоничный и ироничный Аскар Сулейменов, остроумный Рүстем Тажибаев. Какие имена!

Доступность неофициального общения с ними за бокалом вина и чашкой кофе создавало особую атмосферу духовной близости и творческого единения. В те годы, которые сейчас именуют «застойным периодом», кафе «Қаламгер» было духовной отдушиной и «застольным полем» для битв идей и жарких дискуссий. Бекет тогда резко отличался от нас алматинских асфальтовых казахов знанием казахского языка и литературы, жизни сельской

табылатын. Бекет ол кезде біздің алматылық тас жол қазақтарынан өзінің ана тілі мен әдебиетін, түкпірдегі ауыл өмірін білетіндігі арқылы күрт ерекшеленіп тұратын. Сондықтан, оған 1968 жылы даланың жырындай тамаша повесін - «Ақ аруана» шығармасын жазған өзінің талантты жерлесі Сәтімжан Санбаевпен ортақ тіл табысу жеңілге түсетін. Олардың достығы Сакеңнің соңғы деміне дейін созылды.

ҚазМУ философия-экономика факультеті (аңызға айналған ФЭФ) 70-ші жылдардың екінші жартысы және 80-ші жылдардың басында оқуға түсу өте қиын деңгейлік (элиталық) және шағын ғана факультет болатын. Ол барлық Орталық Азия республикалары (тек қана бұл аймақ емес) үшін идеологиялық және партиялық кадрларды «түлетіп, шыңдап» шығарып отырды. Оқуға түсерде әскер қатарынан өткен пайымды, байсалды балалар басымдық құқығын пайдаланатын. Олардың бірқатары өздерінің болашағын партия сарбаздарының алғы шебінде танып үлгерді. Алайда философия іліміне қанығуға және дамуына үлес қосуға шын көңілімен ұмтылған көптеген дарынды студенттер де болды. Олардың арасынан Бекет екеуіміздің жақын жолдасымыз Нұрлан Сейдахметов те бар. Ол философ мамандығына ақырына дейін адал болып қалды, осы ғылым саласы бойынша ғылым докторы, профессор атақ-дәрежелерін алды, досымыз жақында дүниеден озды. Бек екеуіміздің жан дүниемізді сілкіктіріп кеткен тым ауыр қаза бұл...

Бекет факультетке мектепті бітіргендегі үздік бағаларымен, бұқаралық спорттағы қол жеткізген жоғары көрсеткіштерімен, Қазақ политехникалық институтында бір жыл оқыған және әскер қатарында болған өмір жолымен, шетел әдебиеті классикасының қалың-қалың томдарын және бірқатар философиялық

глубинки. Поэтому ему гораздо легче было найти общий язык, например, с Сатимжаном Санбаевым, своим земляком. Их дружба продлилась до последнего дыхания Сатимжана, совсем недавно покинувшего сей бренный мир.

Философско-экономический факультет КазГУ (легендарный ФЭФ) во второй половине 70 и начале 80-х годов был элитным и маленьким факультетом, поступить на который, было очень трудно. Он «ковал» идеологические и партийные кадры для всей Средней Азии и не только. Преимущественным правом при поступлении пользовались серьезные ребята, прошедшие армию. Некоторые из них сразу позиционировали себя, как будущие партийные работники. Но было много талантливых студентов, которые искренне хотели постигать и развивать философию. Среди них выделялся наш с Бекетом близкий друг - Нурлан Сейтахметов. Он остался верным профессии философа, впоследствии стал доктором, профессором, но недавно ушел из этой жизни. Тяжелая для нас с Бекетом утрата...

Бекет также пришел на факультет зрелым человеком, после отличных показателей в школьной учёбе и спорте, годичной учёбы в Казахском политехническом институте и службы в армии, начитанный массой томов зарубежной литературы и некоторыми философскими трактатами, готовый глубоко овладеть многовековой мудростью

трактаттарды оқыған білімімен, адамзаттың ұлы ойшылдарының қалдырған көп ғасырлық даналықтарын терең меңгеруге дайын күйдегі есейген адам ретінде келді. Осы сапалары оның факультетті үздік аяқтап шығуына ішінара көмегін тигізді.

Жалпы алғанда, менің досымның өмірінде және қаламгерлік еңбегінде философиялық орнықты, түбегейлі білімінің атқарған маңызы зор болғандығын ерекше айта кету керек. Оның мәдениеттану, түркітану салаларындағы, тіпті поэзиядағы шығармашылығымен кеңінен таныс оқырман автордың ерекше дүниетанымын аңғармауы мүмкін емес.

Ол әрқашан әр нәрсенің де «түпкі бастау көздеріне» барады. Тарихилық пен қисындылықтың бірлігі принципі оның ғылыми пайымдауларында айқын көрінсе, поэзиялық шығармаларында да осылар «жолшыбай» ізін қалдырған. Бекет студенттік жылдары жатақханалардың қызу тіршілігінен бөлектену және оқшаулану үшін кітапханаларда және дәруіштің құжыралары – жалдамалы пәтерлерде жалғыздықта және тыныштықта ұзақтан ұзақ отырып, өткен заман философтарының ғасырлық даналықтарын игеру жолында еңбектенуден аянып қалған жоқ.

Оның ең сүйікті пәні философия тарихы, ал жолбасшы темірқазығы Гегельдің: «Философия деген – оның тарихы» дейтін қанатты сөзі болуы тегін емес. Оның мерекелетіп, мейрамдатып жататын студенттер мен аспиранттар ортасынан кенеттен жоғалып кетуі де дәл осы арқылы түсіндірілетін. Бекет үнемі білім жинай берді...

мыслителей прошлого. Что отчасти и позволило ему окончить факультет с отличием.

Вообще, значение философского фундаментального образования в жизни и творчестве моего друга трудно переоценить. Для тех, кто серьезно знаком с его творчеством в области культурологии, тюркологии и даже поэзии не могут не заметить особого мировоззрения автора.

Он всегда идет «к истокам». Принцип единства исторического и логического присутствует у него явно (в науке) или «втуне» (в поэзии). В студенческие годы Бекет серьезно «пахал» в библиотеках и «кельях» отшельника - съёмных квартирах, чтобы обособиться и отгородиться от бурной жизни общежитий, осваивая в одиночестве и тишине вековые мудрости философов прошлого.

Недаром его любимым предметом была история философии, а путеводной нитью афоризм Гегеля: «Философия и есть её история». Вот этим-то и объяснялись его исчезновения из среды праздно веселящихся студентов и аспирантов. Бекет копил знания...

Осылай жинақтаған терең әрі жан-жақты білімімен ол қазір де жарқырай көрінеді: өзінің көп қырлы шығармашылығында философия классиктерінен дәйексөздерді орны-орнымен, шеберлікпен келтіре отырып, өткінші өмірге - жалған дүниеге қатысты философиялық дана, әрі аздап экзистенциялық көзқарасын өзінің жұмбақ жаратылысындағы күллі болмысы арқылы жүзеге асырып келеді...

Бекеттің студент және аспирант кезіндегі портретін салғанда оны әлдебір тақуа-дәруіштің, жабырқау жалғыздың немесе «бөшкедегі Диогеннің» тар шеңберінде көрсету әділетсіздік болар еді һәм бұл шындыққа жанаспайтыны анық. Бек жас кезінен өте көпшіл, адамды жатырқамайтын еді, студент және аспирант шағында достық пен тығыз рухани қарым-қатынасқа ашық жан болатын.

Оның талантты, терең ойлы және болашағы зор тұлғаларды қапысыз танитын тамаша интуициясы басқалардан ерекшеленіп тұратын. Оның маңайында үнемі дарынды һәм жан-жақты жігіттер үйіріліп жүретін. Олардың арасында Нұрлан Әміреқұлов, Асқар Ахмеджанов, Ғалым Сапарғалиев, марқұм Нұрлан Сейдахметов, Мир Әміреев және басқалар бар.

Осынау біртуар тұлғалар әлі де дос және бір-бірімен тығыз байланыста. Жан-жүрегі ізгілікке толы Бек әрбір текті адам секілді достарының табыстары мен жаңа жетістіктеріне әрдайым қуанып жүреді.

Алыстаған, алайда айырылыспаған жылдардың желісімен

...Содан кейін Бекетпен тікелей қарым-қатынасымызда ұзақ уақытқа үзіліс болды. Мен Алматыда тұрдым, ол болса Қарағандыда, содан кейін Атырауда өмір сүрді. Алайда жиі болып тұратын

Этими знаниями он блещет до сих пор, умело вставляя в своё многогранное творчество цитаты классиков философии и воплощая собой философски мудрое, несколько экзистенциальное, отношение к «жалған дүние» - преходящей жизни...

Было бы несправедливо, да и неистинно писать портрет Бекета студенческих и аспирантских времён, втиснув его в тесные рамки эдакого отшельника-анахорета, мрачного одиночки или «Диогена в бочке». Бек в молодости был общительным студентом и аспирантом, открытым для дружбы и близких духовных отношений.

Его отличала отменная интуиция, безошибочно распознающая талантливых, глубоких и подающих надежды личностей. К нему тянулись и его всегда окружали интересные и талантливые ребята. Нурлан Амрекулов, Асқар Ахмеджанов, Ғалым Сапарғалиев, покойные Нурлан Сейдахметов, Мир Амиреев и многие другие.

Эти интересные и достойные личности до сих пор дружат и тесно общаются между собой. Благожелательный Бек, как и любой другой благородный человек, всегда радуется успехам и новым свершениям своих друзей.

Через годы и расстояния без расставания

Затем наступил долгий перерыв в непосредственном общении с Бекетом. Я жил в Алматы, он - сначала в Караганде, затем - в Атырау.

іссапарлар екеуара қарым-қатынас тапшылығын толтыруға мүмкіндік беріп отырды.

Бекет ұзақ уақыт бойына КСРО ІІМ (кейіннен ҚР, тіпті бір уақытта ҰҚК бұрынғы Жоғарғы мектебі) Жоғарғы мектебінде философиядан сабақ берген кезде, Кеңес Одағының барлық аймақтарынан іссапарға барған әріптестері үшін «бойдақтар баспанасы» болған өзінің пәтерінде келген қонақтарды әрдайым қуана қарсы алатын, онда әуесқой шығармашылықтың әлдебір үйірмесі құрылғандай еді. Бекет бұл ортада айқын көшбасшылық танытты.

Әлі есімде, мені ақылға сыймайтын құбылу («реинкарнация») тым таң қалдырған еді. Біріншіден, оның әскери киім үлгісінде жүретінін көру тіпті де үйреншікті емес еді. Екіншіден, - өмірде және жұмыста темірдей тәртіпке бағынуы да оның табиғи болмысына жат көрінетін. Алайда бұлар сыртқы белгілер ғана болып шықты. Бәрі де күрделірек болатын. Өзіңе жүктелген философия пәні курсынан сабағыңды бер, сол кез бойынша тіпті де төмен емес жалақыңды ал, сонымен қатар иығыңдағы жұлдыздарға да ақша төленетіндіктен, осы жұлдыздарды погондарыңа уақытыңда кезек-кезегімен тағып алып отыр, сөйтіп офицерлік шенге берілетін барлық жеңілдіктерді және көрсетілетін құрметтерді пайдалан, сосын осылайша өз рахатыңмен өмір сүре бер. Алайда, қандай да бір күдіктің кеміргіші бұл жігіттерді іштен жегідей жеді. Ал Бекет оған қоса шығармашылық азабын сезінді: ол жазбай тұра алмайтын. Оның бұл азабының енді ұзақ екенін, дәлірек айтсақ түгел өміріне кететінін мен сонда түсіндім.

Но частые обоюдные командировки позволяли компенсировать дефицит общения.

В Караганде, где Бекет достаточно долгое время преподавал философию в Высшей школе МВД СССР (а затем РК, даже в одно время бывшей и высшей школой КНБ) в его квартире, которая была «холостяцким приютом» для коллег и командированных со всего Союза, радушно привечаемых хозяином, образовался некий кружок любителей словесности. Бекет там явно лидировал.

Меня, помню, тогда очень удивила эта странная «реинкарнация». Во-первых, непривычно было видеть его в военной форме. Во-вторых, - дисциплину в жизни и работе. Но это оказалось внешней атрибутикой. Всё было сложнее. Казалось бы, читай свой курс философии, получай приличную зарплату, так как платили ещё и за звездочки, получай периодически эти самые звезды на погоны, пользуйся льготами и уважением к офицерскому званию и живи в свое удовольствие. Но, какой-то червь сомнения грыз изнутри этих ребят. А Бек вдобавок испытывал муки творчества. Вот тогда я понял, что всё это надолго, а точнее на всю оставшуюся жизнь.

Қарағандылықтар – терең және кең таным-білімді жігіттер – бір кездері Сарыарқа даласына КСРО-ның барлық аймақтарынан айдалып қамауға келген барша интеллигенция мен еркін ақыл-ой иелерінің тар қапас КАРЛАГ-тан қалған мұрасының көзге көрінбес рухы осында сақталып қалып, одан терең тамыр жайып, қарағандылықтардың кейінгі көптеген ұрпақтарына ағартушылық пен білім нұрын төгіп қалдырып кеткендей.

Сонымен қатар, КСРО ІІМ ҚЖМ (КВШ МВД) жоғарғы оқу орнының элиталық деңгейіне байланысты – бұл сол кезде Қазақстандағы бүкілодақтық маңызы бар және айрықша бағыттағы бірден бір оқу орны болатын, - осында ауған соғысы ардагерлерін қоса алғанда, КСРО-ның барлық аймақтарынан келген сирек кездесетін мамандар сабақ беретін. Бұндай асау ортада әскери гимндер, ардагерлердің бард әндері, Денис Давыдовтың өлеңдері және Махамбеттің жорық жырлары кеңінен танымал болатын. Шын мәніндегі сарбаздар, сардарлар және рыцарь–серілер!

Олар қарудың және жауынгерлік өнердің барлық түрлерін меңгерген болатын. Сол кездері олардың аузынан өзі меңгерген соғыс қарулары түрлерін кәсіби пайдаланудың, яғни көздеп атудың таланты ретінде майор Бекет Қарашиннің атына айтылған мақтау сөздерді де еститін едім.

Бұл жігіттер 80-ші жылы Мәскеуде өткен Олимпиадада қоғамдық тәртіпті сақтауға, Спитак және Лениакандағы жер сілкінулер кезінде тұрғындарды құтқару акциясына, 1989-шы жылға Қарағанды Жоғарғы мектебінің Таулы Карабахтағы бейбітшілік миссиясына қатынасушылар болды. Солардың ішінде осы көрсетілгендей барлық қауіп қатерлі іс-шараларға, сонымен қатар тарихи оқиғаларға менің досым да қатысып отырды. Мен оның «По горным тропам войны» («Соғыстың сеңгір соқпақтарымен») басылып шықпаған әскери очерктер, жазбалар, мақалалар

Карагандинцы – глубоко и широко образованные ребята – видимо, в этом сказывалось КАРЛАГовское наследие сосланной в Степь со всех концов СССР интеллигенции и лучших умов, которые, оставшись здесь и пустив глубокие корни, источали лучи просвещения и знаний для многих поколений карагандинцев.

Кроме того, в силу элитности вуза КВШ МВД, - так как это было единственное учебное заведение в Казахстане всесоюзной значимости и специфической направленности, - в нём преподавали специалисты со всего СССР, включая ветеранов афганской войны. В их среде были популярны воинские гимны, бардовские песни ветеранов, стихи Дениса Давыдова и, разумеется, батальная поэзия Махамбета. Настоящие гусары, гренадёры и рыцари! Они владели всеми видами оружия и боевого искусства.

Мне довелось слышать из их уст лестные слова в адрес таланта стрелка из различных видов боевого оружия, которым обладал в то время майор Бекет Карашин.

Эти парни были участниками охраны общественного порядка на Олимпиаде-80 в Москве, акций спасения населения во время землетрясений в Спитаке и Лениакане, миротворческой миссии Карагандинской высшей школы в Нагорном Карабахе в 1989 г. Во всех этих рискованных предприятиях принимал участие и мой друг. Я читал его неизданный сборник военных очерков, записок, заметок и воспоминаний - «По горным тропам войны». Книга о воинском братстве и лишениях, смысле войны и мира. В этом воинском прошлом Бекета я вижу ещё один

және естеліктер жинағын оқып шыққанмын. Бұл – соғыс және бейбітшілік мағынасындағы жауынгерлік етене бауырластық пен қаруластарыңды қапияда жоғалтып алудың қасіреттері туралы кітап болатын. Бекеттің бұл өткен жауынгерлік өмірінен оның кейіннен сарбаз, батыр және ақын Махамбет шығармашылығына қарай шығып, дендеп еніп кетуіне негіз болған тағы бір бастауды көремін.

Кейіннен марксизм-ленинизмнің сол дәуірде үстем болған партиялық идеология арқылы жігерлі түрде насихатталып, қасаң түсіндірілетін жауыр болған нұсқасына қатысты оның көзқарасының «сыншыл кезеңі» басталғанда, енді аспирант болған жылдары тағы да қарым-қатынаста болдық. Дәл осы кезеңде Бек, өзінің терминологиясын пайдалансақ, «түсіндірушілерді қайта түсіндірушілер» арасында ғана қалыптасқан философиядағы «жағдайға қараушылар мен алдамшылардан» жолды тартып алып, өз бетінше «шығармашылық еркін жүзуге» кетті. Бұның нәтижесі көптеген жылдардан кейін Бекет Мұханалиұлының алғашқы ірі еңбегі «Бейбарс: эпоха и личность» («Бейбарыс: дәуір және тұлға») туындысының басылып шығуы болды.

Қарашиннің сыншысы және «бекеттанушы» ретінде

Бейбарыс туралы кітабы Бекеттің шығармашылығында айрықша бөлек орын алады. Бұл оның үлкен әдебиеттің «қақпасына кіруі» болатын. Орта ғасырлық Мысырда сұлтан лауазымына қол жеткізген осы бір қыпшақ мәмлүгінің өмірбаяны аясында автор философиялық әдіснаманы шебер пайдалана отырып, көшпенділерге тән «ру, тек» тәрізді тарихи феноменнің маңызы туралы өз ойларын өрбітеді. Көшпенділіктің дәл осы «ру-тайпалық мәні» тарихтың терең қатпарларын түсінуге түрткі, ашуға кілт бола алады.

исток его входа в творчество воина, батыра и поэта Махамбета.

Несколько позже мы стали снова общаться уже в аспирантские годы, когда у него наступил «критический период» по отношению к догматически интерпретированной версии марксизма–ленинизма, которая усердно насаждалась в те годы господствующей партийной идеологией. Именно тогда Бек, отторгнув путь, - пользуясь его терминологией, - «конъюнктурщиков и обманщиков от философии», которые изоцрялись лишь в «переинтерпретации интерпретаторов», уходит в творческое свободное плавание. Итогом этого через много лет явилось издание первой книги Бекета Муханалиевича «Бейбарс: эпоха и личность».

Как критик Карашина и «бекетовед»

Книга о Бейбарсе в творчестве Бекета стоит особняком. Это его «вход» в большую литературу. На фоне биографии этого кипчакского мамлюка, достигшего султанского титула в средневековом Египте, автор, умело пользуясь философской методологией, развивает свои мысли о значении такого исторического феномена, свойственногономадам, как «род». Именно «родовая сущность» номадизма дает ключ к пониманию их истории.

Сол кезде Бек өзінің идеялық және қаламгерлік құштарлығының нысанасын айқындап алды: түркітану саласы, көшпенділерге, түркілер жылнамасына қатысты тарихи әділеттілікті қалпына келтіру, тарих пен мәдениеттегі европоцентризмді сынау, Тұран перзенттерінің өткені мен болашағындағы біртұтас тағдыры туралы идеялар.

Бұл кітапқа мен шағын сын-пікір жазып, ол сол кезде қатал редакциялық түзетулер мен қысқартуларға ұшырап, Атыраудағы облыстық «Ақ Жайық» газетінде жарық көрген болатын. Мақаланың газетке жарияланған нұсқасы ішінде менің қолжазбаммен салыстырғанда бір қызықты сөзойнатым қолданысымды жоғалтқаны көңіл қынжылтарлықтай. «Бейбарыс...» кітабында автор сол Бейбарыс шыққан және Бекеттің өзі де жататын қазақтың Беріш руына ерекше көңіл бөлетіндіктен, мен өз ойымша, жеке рудың тарихи орнын ол тым жоғары бағалады деп тауып, оның «тарихты қайта қарап, тым беріштендіріп жіберуін» сынап, түйреп өткен едім.

Бұл менің әдебиет сыны саласындағы ең алғашқы мақалам болатын. Соңынан мен белгілі бір дәрежеде «бекеттанушы» бола отырып, осы желіні жалғастыра түстім. Бір қызығы, өлең жазу шығармашылығы сол кездері тіпті жаппай түрде ешқандай сұранымсыз болып және тіршілік етуге қаржы тауып бере алмайтынына қарамастан, сол кезде Бекет көптеп өлеңдер жаза бастады.

Шығармашылыққа деген ынтасы мен шабыты енді тасқын судай өткел бермей, зейін қойып жазып жүрген диссертациясын тоқтатып қойып, қызметтік пәтерін және тұрақты алып отыратын жалақысын тастап, алдамшы құндылықтар мен тіршіліктің күйбең қарбаластарын қалдырып, зерттеушілік және ақындық дүниесінің «еркін дәм-тұзына» кетті. Материалдық

Тогда впервые Бек обозначил свои идейные и творческие пристрастия – тюркология, восстановление исторической справедливости по отношению к кочевникам, тюркам, критика европоцентризма в истории и культуре, идеи единой исторической судьбы туранцев.

Я написал на эту книгу небольшую рецензию, которая вышла в областной атырауской газете «Акжайык», подвергнутая еще жесткой редакторской правке и сокращению. Особенно жалко было потерять в газетной версии мой один забавный каламбур. Поскольку Бек в книге «Бейбарыс...» большое внимание уделял казахскому роду берш, к коему принадлежал Бейбарыс и принадлежит сам Бекет, он слишком, по моему мнению, переоценивал его историческую роль, то я укорил его в некотором «перебершивании истории».

Это был мой дебют в области литературной критики. Позже я продолжил эту линию, став, в определенной степени, «бекетоведом». Интересно, что Бек, начал публиковать свои стихи, в то время, когда стихотворческая традиция вообще стала массово невостребованной, и тем более, не могла дать средств к существованию.

Но тяга к творчеству стала уже непреодолимой, и он ушел на «вольные хлеба» исследователя и поэта, забросив бесперспективную диссертацию, оставив служебную карьеру и гарантированный заработок, отторгнув мнимые ценности и суету сует. Наступили непростые в материальном и бытовом смысле времена, ведь надо было воспитывать дочь и сына.

және тұрмыстық тұрғыдан алғанда, оңайға соқпайтын күндер басталды: өсіп келе жатырған ұлы мен қызын тәрбиелеп өсіру қажет болатын.

Алайда дәл осы уақытта менің досым шығармашылық тұрғыдан өнімді еңбек етіп, өзінің «болдин күзін» басынан кешірді. Сол кезде, 90-шы жылдардың аяғында көне орыс мәдениетінің айдарлы жәдігерлігі болып табылатын «Игорь полкі туралы жыр» ескерткішін зерттеп бітірді, түркітану саласы бойынша қыруар эсселер жазды, өзінің өлең жинақтарын тәмамдады, Махамбет өлеңдерінің аудармасын жасады.

Ол кезде идеологиялық қуғынға ұшырап (билікке қарсы шыққан!), ұмыт бола бастаған Махамбет ақынның 200 жылдық мерейтойы аталып өтіледі және ал жырларының орысшаға аудармалары салтанат құрып, оның авторына әдебиет әлемінде танымалдылық пен Республика көлемінде еңбегіне лайықты даңқ әкеледі деген ой ешкімнің үш ұйықтаса түсіне де енген емес.

Бекеттің шығармашылығында бір ерекше соны үдеріс аңғарылады: ол шынайы поэзияға философиядан келді, анығында көптеген ой алыптарының өзі (Гете, Абай, Шәкәрім және т.б.) керісінше поэзиядан бастап, философиялық ізденістерге кеткен болатын. Бекет болса «сезім аймағынан, ақыл-ой таразысына қарай», бейнелеулерден ұғымдарға қарай емес, керісінше, пайымдаулар мен ұғымдардан – сезімдік бейнелеулерге қарай жүрді. Сондықтан, оның жазған өлеңдері классикалық түсініктегі лирика жанрында емес, бүкіл қоршаған болмысты поэтикалық сезімдік пішінде философиялық електен өткізіп қайта оралу немесе басқаша дүниетаныммен келіп, ақылдық дүниеге енді ақындық көзбен қарау болып табылады.

Но именно в это время мой друг пережил свою «болдинскую осень». Тогда (конец 90–х годов) он пишет книгу о Бейбарсе, заканчивает исследования знакового памятника древнерусской словесности «Слово о полку Игореве», массу тюркологических эссе, сборники своих стихов и переводы стихов Махамбета.

Не предполагая даже о том, что когда-то будет отмечен 200-летний юбилей опального во все времена поэта, а его переводы станут триумфальными и принесут автору громкое признание в литературном мире и заслуженную славу в Республике и за её пределами.

В творчестве Бекета прослеживается оригинальная тенденция, он пришел в серьезную поэзию из философии, а не наоборот, как большинство творцов (Гете, Абай др.). Не от «чувственного к рациональному», не от образа к понятию, а, наоборот, от понимания - к чувственному отображению. Очевидно, поэтому, его стихи, это не лирика в ее классическом понимании, а философское переосмысление бытия в поэтически чувственной форме.

Сонымен қатар, бұл дегеніңіз ең алдымен өзіңмен, рух жұтандығын тудыратын ой түкпіріндегі дұшпандарыңмен, болмыстағы және қоғамның рухани өміріндегі әділетсіздіктермен жүріп жататын тылсым күштердің мәңгілік майданы болар еді. Сондықтан, досым үшін Махамбет туындыларына және жыраулық дәстүр алаңындағы шайқастарда жан алып жан беріскен рух сарбаздары болып табылатын басқа да көптеген аласапыран ақындар мен жорық жырауларына осындай сәйкесті үйлесімділікпен, сонымен бірге өзіндік қайталанбас қолтаңбасымен және соншалық талантты түрде таңғажайып аудармалар жасауды жүзеге асырудың сәті түсті деп ойлаймын.

Таланттарға көмектесу қажет...

Бекет Қарашиннің «Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы» атты аудармалар кітабының жарыққа шығу тарихы мүлде басқа жанрды – детектив оқиғаларын еске түсіреді. Бекеттің аударма жасаудағы сол бір алапат, адам төзгісіз, ұзақ жылғы еңбегі, әрине, енді кітабының лайықты пішінде жарық көруін талап етті. Алғашқы кезеңінде беделді заңғар тұлғалардың - Олжас Омарұлы Сүлейменовтың және Мұрат Мұхтарұлы Әуезовтің пікірлері керек болды.

Бектің өзінің шешімі бойынша, бұл кітап дәл осындай жоғары парасаттылық деңгейлерден өтіп, өзін өзі дәлелдеп шығуы тиіс. Осы жерде кейде нағыз шынайы таланттарға тілектестікпен қарайтын, тосыннан «күтпеген сый әкелуші» тағдыр атты ханшайымның өзі араласқандай болды. Ортақ досымызға айналған жанның Францияға іссапарға шығуға жолы түсті. Ол Олжас Сүлейменовке жолығуға қол жеткізді. Олжас Омарұлы Қазақстанның ЮНЕСКО-дағы өкілі болып жұмыс жасайтын, сол кезде ол да Парижде болатын. Алып ақын

Вместе с тем, это какая-то вечная битва, с самим собой, с мысленными противниками, с несправедливостью бытия и духовной жизни общества. Поэтому ему так адекватно, в тоже время самобытно и талантливо, удалось реализовать переводческую деятельность творений Махамбета и многих других акынов и жырау, рыцарей духа, бившихся на полях сражений и поэтических ристалищ.

Талантам надо помогать...

История издания книги переводов «Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы» Карашина Бекета в начале нового столетия напоминает совсем другой жанр – детектив. Тот титанический, адский и многолетний труд Бекета по переводу, естественно, требовал своей реализации в достойном формате книги. Но на первоначальном этапе нужна была оценка мэтров - Олжаса Омаровича Сулейменова и Мурата Мухтаровича Ауэзова.

Именно такую высокую интеллектуальную планку должна была преодолеть эта книга, решил сам Бек. И тут вмешалась судьба, «разносчица даров» иногда благосклонная к истинным талантам. У нашего общего друга выпала командировка во Францию. Он «пробился» к Олжасу Сулейменову. Олжас Омарович работал представителем Казахстана в ЮНЕСКО и тогда тоже находился в Париже. Мэтр дал положительную оценку переводам Бека, а это много значило для судьбы книги. Читатели, поверьте, что получить такую высокую оценку совсем непросто,

Бектің аудармаларына оң баға берді, ал бұл жайдың өзі кітаптың тағдыры үшін көп маңызды болды. Құрметті оқырман, Олжастың ақындық және ғылыми талап қоюшылығының деңгейін, оның үстіне ақиық ақынның өзі де бір кездерде Махамбеттің кейбір өлеңдерін аударумен «өлшеніп» көргенін ескерсек, бұндай жоғары баға алудың оңай емес екенін түсінетін боларсыз деп ойлаймын.

Соңынан өмір өзендерінің ағыстары Олжас Омарұлы мен Бекетті бірнеше рет кездестірді: Атыраудағы Махамбеттің мерейтойы кезінде, түрлі конференциялар мен семинарларда, шығармашылық кездесулерде, соңынан Олжастың өзінің 70 жылдық мерейтойында Бекет ұлықтау кешінің иесіне арнап **«Почтение Земли – поклон Человеку!»** («Жерді қастерлеу – адамға тағзым») атты кітап жазып, баспадан шығарды. Бұл кітап мерейтой шараларына баспахананың ыстық бояуларының иісі де кетпеген күйінде тікелей жеткізілді.

Алайда айтайын дегенім, ең бастысы, Бекет тілтану ғылымында «Игорь полкін...» талдаудағы «түркі желісі» бойынша және тарихтағы көшпенділердің орнын айқындау бойынша Сүлейменов идеяларының шын мәнінде жалғастырушы болып табылады. Қазақстанда және басқа елдерде Бекеттен асқан оның еңбектерін терең оқыған оқырманды, оған қоса өз пікірлерін де тайсалмай білдірер сыншы және сараптаушы табу қиын. Оған қоса, Бекет өз туындыларында Олжас сынды алыптың өзімен бірқатар мәселелер бойынша дәйекті түрде пікір таластыра отырып, лайықты рухани мұрагері ретінде одан әрі дамытуға және тереңдетуге, ілгерілетуге қарай қадам басып жүре берді.

учитывая поэтическую и научную требовательность Олжаса, тем более он когда-то сам «примерялся» к переводам Махамбета Утемисова...

Затем судьба много раз сводила Олжаса Омаровича и Бекета: на юбилее Махамбета в Атырау, различных конференциях, творческих встречах, на 70-летнем юбилее самого Олжаса в Алматы, к которому Бекет написал и издал книгу, посвящённую творчеству юбиляра под названием **«Почтение Земли – поклон Человеку!»**. Книга была доставлена на юбилейные мероприятия напрямую из издательства, источая запах свежей типографской краски.

Но, главное в том, что Бекет является истинным продолжателем идей Сулейменова в лингвистике, «тюркской линии» в анализе «Слова...», роли номадов в истории. Вряд ли в Казахстане и за его пределами найдётся более посвящённый в его труды читатель, критик и эксперт его творчества, чем Бекет. Более того, в своих творениях он идет дальше и дальше, как и полагается достойному идейному наследнику, аргументировано споря по некоторым позициям с самим мэтром.

Олжас Омарұлының Қарашинге сыйға берген өз кітаптарында арадағы жас алшақтығына қарамастан: «Бекет досыма» деп қолтаңба қалдыруының өзі кездейсоқ емес деп ойлаймын. Бұның өзі көп нәрсені аңғартса керек... Осы жолдардың авторы да кітап қолжазбасының алдын ала «өткелдерден өтуі» жолындағы сыналуына белгілі бір шамада өз үлесін қосты. Қаз КСР ҒА философия және құқық институты бойынша Мұрат Әуезовпен жақсы таныс болғандықтан, оған аталмыш қолжазбаны бағалау мәселесімен жолығуға тәуекел жасадым. Маған батылдық беруге себепті жағдайдың бірі – біздің академияда сайыстарында футбол командасында бірге ойнағанымыз болды. Мұрат сол кездері жетпісінші жылдардың соңында команданың өте шебер қақпашысы болатын. Ол ойынның барысын оңай «оқи білетін» және икемді еді, тайсалуды білмейтін. Ал біздер, қорғаушылар, біздің асқан зиялы көшбасшымыздың қақпасын және оның жанарындағы нәзік көзілдірігін доптан қорғап, берік қамалдай бой алдырмай тұратынбыз.

Жиі болатын футбол ойындарынан кейін, қарым-қатынасымыз әрқашан Мұрат ағаның тұрақты түрдегі «тамадалығымен» сыраханаларда немесе академияның жатақханаларында жалғасын табатын және бұл отырыстар жарасымды достық сипаттағы зияткерлік айтыс-таластарға ұласатын. Тіпті алматылық сыранның саптаяғынан бір-бірден ортаға алған кез-келген қарапайым отырыстың өзін Мұрат Әуезов рухани тереңдік пен ақыл-ой биіктігінің той-думанына айналдырып жіберетін. Ол қатысып отырған жерде, стол басында (оның өзі қашанда асаба) қандай да бір төмен, тұрпайы, күнделікті қарапайым пенделік дүниелер туралы айту мүмкін емес болатын. Жоғары зияткерлік және адамгершілік деңгей отырыс басында бірден-ақ қойылып, дастарханның соңына дейін ешбір төмендемей жалғасатын.

Не случайно, что Олжас Омарович на всех своих книгах, подаренных Карашину, ставит автограф: «Бекет досыма» - «Моему другу Бекету», хотя разница в возрасте между ними более чем существенна. А это говорит уже о многом... Автор этих строк также приложил определенные усилия в русле предварительной «обкатки» этой рукописи. Хорошо зная Мурата Ауэзова по институту философии и права АН Каз ССР «рискнул» обратиться к нему. Смелость мне придал тот факт, что мы играли в одной футбольной команде за наш институт в академияде. Мурат тогда, в конце семидесятых, в свои 33 года блистательно стоял в воротах. Он легко «читал» игру, был пластичен и бесстрашен. Мы, защитники, «стояли горой», защищая, ворота нашего интеллектуального лидера и его хрупкие очки.

После частых футбольных матчей общение продолжалось в пивных барах или общежитии академии под неизменным «тамадовством» Мурат-ага, перерастая в интеллектуальное дружеское соперничество. Любое скромное застолье, даже за кружкой алматинского пива, Мурат Ауэзов превращал в какое-то пиршество духа и мысли. В его присутствии, за его столом (он же тамада) невозможно было говорить о чем-то низком, пошлом, обыденном. Высокий интеллектуальный и нравственный уровень задавался сразу и до конца дастархана.

Міне, сол кезде Мұрат көшпелі өркениет тарихындағы Ауыз әдебиетінің маңыздылығын білдіретін «дастан» ұғымын ұсынды. Сосын ол бұл жайында үнемі сөз қозғап, өзінің патриоттық парызын ауызша әдебиетпен байланыстырды. «Ауызша Сөз - бұл барлығын бір бойына сыйғызған, мінсіз қашалған - номад», - деп жазады ол кейінірек «Күнделіктерінде...»

Біздің команданың жанкүйерлері де көп болатын, олар да жасына не жынысына қарамастан, кейіннен болатын осы бір ғанибет отырыстар үшін ғана ойынды тамашалауға келетін.

Досым Бекет те философия факультетінің және институттың құрама командаларының мүшесі болды, соның ішінде футбол, стол теннисі, баскетбол және бильярд бойынша сайыстарға қатысып, аз уақытта командасында көшбасшылық дәрежеге ие болды. Бұған Бекеттің бұрындары Орал қаласындағы балалар спорт мектебінің бірінде оқығаны көмегін тигізетін.

Өңгімелегелі отырған 2001-ші жылғы біздің кездесуіміз барысында Мұрат Мұхтарұлы әдеттегідей парасатты және ілтипатты болды. Алайда мен оның бұл ізеттілігі мен сыпайылығы қазақ өнері мен мәдениетінің классикалық мұрасына деген шексіз жанашыр, аялы көзқарасымен, ондай киелі дүниелермен жұмыс жасауда тым еркін кетуге қарсы болатын қатал сыншыл пікірлерімен сабақтасып жататынын білетіндіктен, жүрегім дүрсілдей абзал ағаның лебізін күтіп, «іштей тына қалдым». Ол Махамбет жырларының поэтикалық аудармаларын зейін қоя мұқият оқып шықты, қабыл алды және құптау білдірді, кейінгі жылдары бұл жағдай Бекетпен екеуі арасындағы шығармашылық достық қатынасқа ұласты.

Вот тогда-то Мурат утверждал «дастан» о значении Устного Слова в истории кочевой цивилизации. Потом об этом он говорил неоднократно, именно в устной речи видя свое патриотическое предназначение. «Устное Слово – это номад - отменно отлаженное, несущее всё с собой», - напишет он позже в «Дневниках...».

Наши многочисленные болельщики, невзирая на пол и возраст, охотно посещали эти матчи ради такого послематчевого общения.

Мой друг Бекет также входил в сборные команды и философского факультета, и института философии по футболу, настольному теннису, баскетболу и бильярду и быстро стал лидером. Этому способствовало его прошлое обучение в одной из детских спортивных школ Уральска.

При той нашей встрече в 2001 г. Мурат Мухтарович был, как всегда, интеллигентен и доброжелателен. Но я знал, что эта его интеллигентность сочеталось в нем с трепетным отношением к казахской классике, жестким критическим отношением к попыткам слишком вольно с ней обращаться, поэтому внутренне «замер». Он внимательно прочитал поэтические переводы, принял и одобрил их, что определило на долгие годы их дружеские творческие отношения с Бекетом.

Біраз уақыттар өткеннен соң олар «Мұнай және мәдениет» мәдени-публицистикалық экспедициясына бір командада болды, Иранда өткен Каспий маңы мемлекеттерінің мәдениет және өнер фестиваліне бірге қатысты. Бекет бұл сапарлары туралы әңгімелеу барысында, соңынан маған Мұрат Әуезовтің және оның жақын досы Ғаділбек Минажұлы Шалахметовтың ғажайып рухани, гуманистік және парасаттылық тұлғалары жөнінде, осындай жасы үлкен жолдастарына деген зор құрметтеу және ардақ тұту сезімімен айтып берді.

Ғаділбек Минажұлы, Кеңес Одағынан кейінгі дәуірдегі бәрімізге белгілі журналист, «Мир» радио-теле-компаниясының негізін қалаушы, соңынан ҚР ақпарат министрі, Бектің әңгімелеуі бойынша: барлығымен достасуға бейім, айналасына мейірім нұры таралып тұратын, ішкі дүниесі нәзік те терең ақыл-ойлы адам, экспедицияның жаны болды. Бекті бәрінен бұрын таңғалдырған нәрсе – Ғадекеңнің шығармашылық жаратылысы. Ол кісінде бұрынғы шенеуік ретіндегі ешқандай да көкірек керген паңдық болған жоқ, қайта керісінше, сөз зергерінің, ақынның ақжүрек жанының кәусары ақтарыла төгіліп тұрды. Оның ерекше әсерлі, жан толқытатын шын жүректен шыққан өлеңдерінен Бек маған жатқа бірнеше рет үзінділер оқып берген еді.

Бұл сапарлардан Бекет өзіне сыйға берілген бірнеше кітапты алып келді: олар – Мұрат Әуезовтың «Дневники 1977 года» («1977 жылдың күнделіктері») және Ғаділбек Шалахметовтың «Мир приносит счастье» (Бейбітшілік бақыт әкеледі) туындылары. Біз аса сирек, әрі бағалы асыл тастай деп айтуға болатын осынау шығармаларды үзбестен бірнеше күн оқыдық, көп тұстарын қайталап оқыдық. Оларда біздің аға буынның қанды көйлек достықтары, олардың өмір сүрген,

Впоследствии они в одной команде участвовали в работе культурно-публицистической экспедиции «Каспий. Нефть и культура», на фестивале культуры и искусства прикаспийских государств в Иране. Бекет с большим трепетом и уважением к старшим товарищам из состава экспедиции рассказывал мне потом об изумительных духовных, гуманистических и интеллектуальных атрибутах личности Мурата Ауэзова и его близкого друга Гадильбека Минажевича Шалахметова.

Гадильбек Минажевич, известный на всём постсоветском пространстве журналист, основатель радио-теле-компания «Мир», а впоследствии министр информации РК, - по рассказам Бека, - тончайший и умнейший человек, излучающий ауру добра, тепла и предрасположенности к дружбе со всеми, кто желает того, - был душой экспедиции. И что более всего поразило Бека это – творческая натура Гадеке. В нём не было ни грама чопорности бывшего чиновника, а наоборот, - фонтанировала душа художника слова, поэта. Его трогательные и проникновенные стихи Бек мне цитировал неоднократно.

Из этих поездок Бекет привёз подаренные ему книги: «Дневники 1977 года» Мурата Ауэзова и «Мир приносит счастье» Гадильбека Шалахметова. Мы запоем прочитали эти, можно уже сказать, раритетные вещи. В них с особой теплотой отражена дружба наших старших братьев, эпоха в которой они жили, творили и боролись. Бек до сих пор гордится автографом Мурата к «Дневникам 1977 г.»: «Бекету Карашину с особым признанием его литературного таланта».

туындыларын жазған, күрескен дәуірлері ерекше жан жылуымен көрініс тапқан. Бек әлі күнге дейін Мұрат ағаның «1977 жыл күнделіктері» кітабын ұсынғанда өзіне қалдырған қолтаңбасын мақтан тұтады: «Бекет Қарашинге, оның әдеби талантын айрықша мойындай отырып». Белгілі бір мағынасында бұл аталған кітаптар осы баяндалып отырған эссенің жанры мен әуенін таңдауға ықпал еткенін де айта кетейін.

...Бұның бәрі маңызды болғанмен, аудармалар жинағын шығару жолындағы тек қана бастапқы кезең ғана болатын. Бұл кітаптың жарық көруіндегі шытырман жолға әдебиет пен мәдениетте барлық жаңа атаулыны бағалай білетін және бірегей туындыгерлерге қолдау көрсетуден аянып қалмайтын тағы да бір тағдыр шешті кейіпкер – талантты тұлға келді. Бұл жерде әңгіме сол кездегі Қазақстан Республикасының Премьер-министрі, Махамбеттің мерейтойын ЮНЕСКО қолдауымен өткізу бойынша мәдени шаралардың бастамашысы және ұйымдастырушысы болған Иманғали Нұрғалиұлы Тасмағамбетов туралы болып отыр.

Бұл уақытта Бекет өз қолжазбасын оның атына ресми түрде жолдап, жауаптың келуін біршама ұзақ күтті. Күту тым ұзаққа созылып, Бек енді өз еңбегі туралы «бос атылған оқ» болып шыққандығы жөнінде ойлай бастағанда, кенеттен үкімет басшысының кеңесшісі қоңырау шалды. Ол бастығына аудармалардың ұнағаны сонша, кей тұстарын жаттап алып, достарының ортасында бірнеше рет үзінділер келтіріп мақтанып жүргенін хабарлады. Ал жауаптың кешіккен себебі, Премьердің өзі де «әдеби сараптаманың» нәтижелерін тағатсыздана күту үстінде жүрген болып шықты. Қолжазба таныстырылу және бағалану үшін еліміздегі әдеби әлеміміздің барлық әйгілі шамшырақтары және аузы

В определённом смысле эти книги дали мне задел и настрой по выбору жанра и тональности изложения данного эссе.

... Но всё это был хотя и важный, но лишь начальный этап, предшествующий изданию книги переводов. И в этой детективной истории появился ещё один её судьбоносный персонаж и талантливая личность, умеющая ценить всё новое в литературе и культуре, щедро поддерживающая незаурядных творцов. Речь идёт об Имангали Нурғалиевиче Тамағамбетове, бывшим в то время Премьер-министром Республики Казахстан, инициатором и организатором проведения юбилея Махамбета под эгидой ЮНЕСКО.

К тому времени Бекет официально отправил рукопись своей книги в его адрес и довольно долго ждал ответа. Когда ожидание затянулось до того, что Бек уже было подумывал, что «выстрел оказался холостым», вдруг раздался звонок советника главы правительства. Он сообщил, что переводы шефу понравились настолько, что он их сам заучивает и неоднократно цитирует в кругу друзей. Задержка с ответом объяснилась тем, что Премьер сам был в ожидании результатов «литературной экспертизы». Оказалось, он отправил рукопись для ознакомления и оценок всем нашим литературным светилам и мэтрам, которые почти

дуалы мамандары мен көркемсөздің хас шеберлеріне жолданып, олар бірауыздан дерлік қырағы сын көзімен қарай отырып, ақырғы үкімін шығарған: Бекеттің қолжазбасы Махамбетті аударушылардың, аударуға талпынушылардың орасан армиясынан ондаған жылдардан бері күтіліп келе жатқан дүниелердің ішіндегі ең үздігі деп танылыпты. Кеңесші сонымен қатар, Иманғали Нұрғалиұлы бұл кітапқа өзі алғысөз жазып, тиісті құрылымдарға оны дереу басып шығару жөнінде тапсырма бергенінен хабардар етті.

Махамбеттің мерейтойы таяп келе жатты, сондықтан мерзім бойынша алғанда да аудармалар кітабының өзінің дер уақытына жарыққа шығуы талап етілді және батыр-ақынның шығармаларымен тиісті дәрежесінде танысу мүмкіндігі болмай отырған орыс тілді қалың оқырманға қажет болды. Осы жағдайды түсінген, өзі Махамбеттің және Бекеттің жерлесі болып та табылатын Үкімет басшысының көркемдік талғамына, елжандылығына, ұлттық мәдениет алдындағы жауапкершілікті сезіну сезіміне тәнті болмасқа шара жоқ. Міне болды, «Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы» кітабы шытырман соқпақтар мен асқаралы асулардан өтіп, осылай өсіп жетіліп, шыңдалып шықты, Иманғали Нұрғалиұлының шын көңілден өз батасын беруімен және ыждағатты қамқорлығымен кітап көп данамен, жаппай таралыммен, көркем әдіптеліп басылып шығып, өзінің авторына лайықты түрде Махамбет атындағы сыйлықты алып бере отырып, жеңісті шеруін бастады! Кітаптың тұсаукесер рәсімдері Атырау және Орал қалаларында өтті.

Кітаптың Атыраудағы тұсаукесері табысты өтті. Маған үлкен мәртебелі міндет тиді: шығармашылық таныстыруда алғашқылардың бірі болып сөз сөйледім. Менің сөйлеген сөзімнің кітапты және

единодушно дали свой критический «вердикт»: эти переводы и есть то лучшее, что десятилетиями ожидали от многочисленной армии переводчиков Махамбета. Советник также сообщил, что Иманғали Нурғалиевич лично написал предисловие к этой книге и дал поручение по изданию её соответствующим структурам.

Близился юбилей Махамбета, книга переводов была востребована временем и читателем, не имеющим возможности должным образом ознакомиться с творчеством поэта-батыра на русском языке. Это понял и руководитель правительства, земляк и Махамбета, и Бекета, что делает честь его художественному вкусу, патриотизму и чувству ответственности перед национальной культурой. И все «срослось», книга «Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы» под добрым благословением и чуткой опекой Иманғали Нурғалиевича вышла массовым тиражом, в хорошем издании и начала свое победное шествие, заслуженно принеся премию Махамбета ее автору! Она была презентована в Атырау и Уральске.

Презентация книги в Атырау прошла очень успешно. Мне была оказана высокая честь, - быть в числе первых выступающих на этом творческом смотре. Мое выступление несколько отличалось от выступлений

авторды шетінен бір ауыздан мақтау мен марапатқа көміп тастаған мәдениеттің әйгілі қайраткерлері мен белгілі журналистердің сөздерінен бірқатар ерекшелік айырмасы болды.

Оның себебі, мен Бекеттің «қаламгерлік құжырасын», шығармашылық үрдісінің өзін, Махамбет бейнесіне жан дүниесімен еруге тура келген автордың жан тәзгісіз азабы мен тозағының куәгері болдым. Екінші жағынан, маған өз досымның әлеуеті мен шығармашылық ойластырулары да жақсы таныс болатын. Сондықтан мен авторға марапаттаулар мен мадақтауларға мас болып масайрап кетпей, дәл осы қолға алынған бағытта жұмыс жасау жолында шығармашылық табыстар тіледім. Оның нәтижелері де көп күттірмеді: Бекет Қарашиннің келесі кітаптары жарық көрді: **«Запоздалые стихи» (2004), «Рыцарская поэзия казахских жырау» (2005).**

Бек маған ұлттық мәдениеттің жоғары бағалай білетін қамқоршысы, сол кездегі Батыс Қазақстан облысының әкімі Қырымбек Көшербаев туралы тәнті болған сезіммен толқи отырып айтып берді. Ол аудармалар кітабының тұсаукесері алдында еңбекті түні бойы ақтарып шолып оқып шығып, келесі күні Махамбет атындағы университет қабырғасында аудармашыны өзі келіп құттықтап, бұл жұмысына және оның авторы Бекетке шынайы түрде ынталы қызығушылық білдірген. Ол Махамбет поэзиясының жанашыр әуесқойлары мен студенттердің орындауындағы театрландырылған көріністерді тамашалау үшін жиналған көрермендер залында авторды өзінің қасына отыруға шақырып, соңынан Бекет пен оның оралдық сыныптастарын Махамбет мерейтойына және аудармашының мәртебесіне арналған салтанатты банкетке жинаған екен.

прославленных деятелей культуры и литературы, известных журналистов, которые единодушно и наперебой хвалили и книгу, и автора.

Дело в том, что я знал «творческую кухню» Бекета, знал изнутри сам процесс написания, был свидетелем мук и страданий автора, вживающегося в образ Махамбета. С другой стороны, мне был хорошо известен потенциал моего друга и его творческие замыслы. Поэтому я пожелал автору не почивать на лаврах, а продолжить творческие усилия именно в этом направлении. Результат не заставил долго себя ждать – вышли в свет следующие книги Бекета Карашина: **«Запоздалые стихи» (2004) и «Рыцарская поэзия казахских жырау» (2005).**

Бек мне с жаром рассказывал ещё об одном ценителе и меценате культуры, Кырымбеке Кушербаеве, бывшем в том время акимом Западно-Казахстанской области. Что он всю ночь, напролёт прочитав книгу переводов перед её презентацией в Уральске, на следующий день лично чествовал переводчика в стенах университета имени Махамбета, выказывая свой неподдельный интерес к творцу и его труду. Он пригласил автора усесться рядом с собой в зрительном зале, чтобы любоваться театрализованным зрелищем в исполнении студентов и любителей поэзии Махамбета, а затем пригласив Бекета и его уральских одноклассников на торжественный банкет в честь юбилея Махамбета и авторского триумфа переводчика.

Осылайша «Махамбет..» кітабы басылып шықты және бірнеше рет қайта басылды. Ал ішіндегі аударма жолдары классикалық сипатқа ие болып, кейде оның авторына сілтеме берілместен дәйексөздер мен үзінділер жиі алынатын болды.

Марқұм Герольд Карлұлы Бельгер жинақты арнайы оқып шығып, бірден-ақ «Книголюб» журналында жағымды пікір білдірген мақала жариялады, соның ішінде: «Махамбеттің рухына және сөз құрылысына неғұрлым сәйкес келетін аудармалар» деп көрсетті – берілген ұлы баға!

Орыс және қазақ тілдерінің қалтарыс бұлтарыстарын тамаша білетін, бүкпелемей турасын айтар мінезі мен мүлтіксіз әдеби талғамы арқылы аударма тәжірибесі саласы бойынша кәсіби үздік әдеби сыншысы болып табылатын Гер-ағадан бұндай баға алу аса зор құрмет екенін мойындамасқа амал жоқ.

Бекеттің шығармашылығымен және жеке өзімен танысқаннан соң, Герольд Карлұлы Бекеттің «Рыцарская поэзия казахских жырау» кітабына алғысөз, досымның көптеген шығармаларына пікірлер жазды, оларда Гер-аға авторды мынадай эпитеттермен бағалайды: «қарапайым, философиялық оқшауланған атыраулық», «Махамбеттің тамаша аудармашысы», «славистика және түркология саласында ғылыми жаңалықтар ашқан зерттеуші».

Кезінде ақсақал Герольд Бельгер мен қарасақал Бекет Қарашин, екеуінің жас шамасының үлкен айырмасы мен бір-бірімен арадағы жер шалғайлығына қарамастан, шығармашылық белсенді қарым-қатынас жасап отырды. Бекет Алматыға әрбір барған сайын немесе шетелдік іссапарлардан оралып келе жатқанда, Гер-ағамен кейде оның үйінде,

Таким образом, книга «Махамбет...» была издана и неоднократно переиздана. Переводы стали классическими и цитируемыми, правда, иногда, без ссылок на автора.

Покойный Герольд Карлович Бельгер прочитал их специально и сразу дал отличную рецензию в журнале «Книголюб», назвав их «наиболее соответствующими духу и речестрою Махамбета» - великая оценка!

Получить такую оценку от Гер-ага очень почетно, так как блестящие знания русского и казахского языков, принципиальный характер и безупречный художественный вкус, делают его лучшим профессиональным литературным критиком в области практики перевода.

После знакомства с творчеством и лично с самим Бекетом Герольд Карлович, написал предисловие к книге Б.Карашина «Рыцарская поэзия казахских жырау», многочисленные рецензии к другим произведениям моего друга, одаривая в них автора такими эпитетами, как «скромный, философски отрешённый атырауец», «блистательный переводчик Махамбета», «исследователь, сделавший научные открытия в области словистики и тюркологии».

В своё время ақсақал Герольд Бельгер и қарасақал Бекет Карашин творчески активно общались и дружили, несмотря на большую разницу в возрасте и географическую удалённость друг от друга. Бекет в каждой своей поездке в Алматы, или возвращений из заграникомандировок непременно встречался с Гер-ага у него дома или же на прогулке возле памятника

кейде Шоқан Уәлиханов ескерткішінің төңірегінде кездесіп, көптен көп сағаттарын әдебиеттің еліміздегі болашағы, көркемдік құндылықтар туралы әңгімелерге арнады. «Немістің ең соңғы нағыз қазағы» Гер-аға мен оның қаламдасы, немістің классикалық философиясының терең білгірі Бекет Қарашиннің арасындағы бұл айрықша достығы естен кетпес!

Бекеттің Махамбет шығармаларын аудару бойынша ұшан-теңіз еңбегі мен оның ұзақ жылдар бойғы жұмыс барысын біле отырып, мен оның нәтижелерін әдеби жанқиярлық ерлік деп бағалаған едім және қазір де тап осылай есептеймін. Сондықтан, Бекеттің қарсы болатынын білгендіктен оның өзіне айтпастан 2011-ші жылы «ҚР қоғамдық және әлеуметтік өміріне, жалпы адамзаттық құндылықтарды сақтауға, тұлғаның және қоғамның рухани дамуына теңдессіз үлес қосқаны үшін» номинациясы бойынша **«Халық қаһарманы» ұлттық сыйлығын** беруге ұсыныс жазған едім. Бұл жоғары сыйлықты табыс ету бойынша көп адамнан құралған, құрамында еліміздің таңдаулы және көрнекті қайраткерлері бар беделді комиссия 2000 үміткердің ішінен 10 жеңімпазды таңдап алды, сөйтіп сыйлықтың иегерлері ішінде менің досым Бекет те болды. Бұның өзі, менің ойымша, оның азаматтық ұстанымы мен әдеби қызметінің тағы бір лайықты және әбден орынды бағалануы болып табылады.

Бұл шытырман тарихтың қорытындысын шығара отырып, Бекет жасаған Махамбет өлеңдерінің талантты аудармалары бәрібір де түптің түбінде оқырманның жүрегіне жол табар еді, алайда қазақ әдебиеті классиктерінің оң бағалаулары мен қолында билік құзыреттігі бар ұлттық мәдениеттің шынайы жанашырларының көрсеткен қолдауы бұл жолды жеңілдеткенін айтқым келеді. Михаил

Чокану, посвящая долгие часы неторопливым беседам, диалогам о судьбах литературы и будущего страны. Пусть эта дружба между Гер-ага, «последним истинным немецким казахом» и Бекетом, глубоким знатоком немецкой классической философии станет незабываемой!

Зная изнутри невероятно трудоёмкий и многолетний процесс по переводам поэтических произведений Махамбета, который был совершён Бекетом, я расценивал и расцениваю его итог, как литературный подвиг. Поэтому, предполагая отказ Бекета, не поставив его в известность, написал представление на присуждение ему в 2011 году **национальной премии «Народный герой»** по номинации «За внесение неоченимого вклада в общественную и социальную жизнь РК, дело сохранения общечеловеческих ценностей, духовное развитие личности и общества». Многочисленная и авторитетная комиссия по присуждению этой престижной премии в составе выдающихся и видных деятелей страны из 2000 соискателей выбрала 10 победителей, среди которых был и мой друг Бекет Карашин. А это, я считаю, ещё одним заслуженным и объективным признанием его гражданских позиций и литературных деяний.

Подводя итоги этой детективной истории, хочется сказать, что этот талантливый перевод Бекетом стихов Махамбета, всё равно нашёл бы дорогу к сердцу читателя, но позитивная оценка классиков казахской литературы и поддержка настоящих патриотов, обладающих властными полномочиями, облегчила этот путь. Как говорил Михаил Светлов: «Талантам надо помогать, а бездарности сами пробьются».

Светлов айтқандай: «Таланттарға көмектесу қажет, ал дарынсыздар өздері-ақ жарып шығады».

Атыраулық жамағатпен араласу

2000-шы жылы тағдырдың еркімен мен Атырау қаласына тұруға көшіп келдім. Бекет қазақы дәстүрге сәйкес «ерулік» - «жамағатпен бас қосу» рәсімін жасады, - оның барысында өзінің ең қымбат байлығымен – өзінің жерлес достарымен, таңғажайып атыраулықтармен таныстырды, олармен араласып тұруды әлі күнге дейін өзім зор мақтаныш тұтамын.

Мен Бекеттің Атыраудағы меймандос қонақжай үйінде жиі қонақ болып, біздер, алматылықтар, үшін таңсық тағам болып табылатын құнды балықтардан жасалған бесбармақтан талай рет дәм таттым. Әрине, ортақ жұмыстарымыз дастархандас болумен шектелмейтін. Бұл философия, тарих, поэзия туралы ұзақ кештер мен рухани әңгіме-дүкен құрған түндер болатын. Мен бұл тарапта Бекет еңбектерінің алғашқы тыңдаушысы және оған тілектес сыншысы ретінде жиі көрінетінмін. Сол кездерде маған оның қызығушылықтары мен шығармаларының кең ауқымдылығы, жан-жақтылығы таң қалдырды.

Бұлар поэтикалық аудармалар, өзінің өлеңдері, философиялық эсселер, тіл білімі және түркітану, тарих, мәдениеттану салалары бойынша зерттеулер, сонымен бірге жанрын анықтау қиын әртүрлі шығармашылық еңбектер болатын. Көбінесе поэтикалық пішінде жазылған әдеби нобайлар, қанатты сөздер, «толғаныс-измдер» болатын.

Менің «жамағатқа араласуым», Бекеттің ойластыруы бойынша, адамдармен танысумен ғана шектелмей, Каспий теңізі мен Жайық, Ембі өзендері жағалауларында ғасырлардан бері тұрып келе жатқан

Приобщение к атырауской общине

Волей судьбы я переехал жить в Атырау в 2000 г. Бекет согласно казахской традиции устроил «ерулік», - «введение в общину», - в процессе которого поделился самым сокровенным – дружбой с удивительными атыраусцами, общением с которыми горжусь до сих пор.

Я был частым гостем в хлебосольном доме Бекета, поедая экзотичные для нас алмаатинцев бешбармаки из рыбы ценных пород. Конечно, дело не ограничивалось застольем. Это были долгие вечера и ночи бесед и диспутов о философии, истории, поэзии. Я часто был первым слушателем и доброжелательным критиком Бекетовских трудов. Тогда еще меня удивляла широта и «разброс» его интересов и «творений».

Это были поэтические переводы, свои стихи, философские эссе, научные исследования в области языкознания, истории, культурологии, тюркологии и работы, жанр которых было трудно определить. Просто литературные эскизы, афоризмы, «размышлизмы», часто в поэтической форме.

Моё «приобщение к общине», оказывается, было задумано Беком, не только как ритуал знакомств с людьми, но и программа ознакомления с историей и культурой, обычаями и традициями этого

Қазақстанның батыс өлкесінің тарихы мен мәдениеті, салт-дәстүрі мен әдет-ғұрпына қанығу бағдарламасы тәрізді болып шыққан екен. Мені Бектің және оның достарының өз қаражаттарымен ұйымдастырылған топпен бірге танымдық саяхаттар мен экспедициялардың құрамында аймақты аралатуға алып шығатын. Біз дала тарихы тұнып тұрған ескерткішті орындарға, көптеген батырлардың даңқты ерліктерінің ізі және өткен ғасырлардағы ойшылдар мен ақындардың мәңгі өлмес даналық шумақтарының табы қалған жәдігерлік жерлерді шарладық.

Сармат дәуірінде өмір сүрген «батыстың алтын көсемі» табылған Аралтөбе қорғаны, ортағасырлық Ақтөбе қаласының орны, даланың сегіз ұлы ханы жерленген хандар пантеоны, Алтын Орданың астаналарының бірі Сарайшық қаласы, Ақмешіт – Пір Бекет Ата тегінің ұясы, аппақ бор таулардың қияларындағы көптеген ғұлама сопылардың үңгір тұрақтары, Шалкиіз, Исатай, Махамбет, Есет, Шернияз, Құрманғазы, Дина, Мұрат Мөңкеұлы... аяқ басып жүрген жерлер. Қаншама ескі қалалар, қастерлі есімдер, мәңгіге сақталатын рухани құндылықтар мен олар жасаған өлмес істер! Терең білімді өлкетанушы және Қазақияның жаңа тарихын өз қоллымен жасаушы досым Бекеттің жадыма үздіксіз тықпалаған барлық бағалы ақпараттары мен тарихи мәліметтерін, ескі аңыздары мен әфсаналарын есте сақтап қалу тіпті де мүмкін емес болды.

Мен өзімнің жазба кітапшаларыма шағын түсіндірмелер мен қысқаша мазмұндауларды әзер түсіріп үлгеретінмін. Маған табиғаты қолайсыз, әрі қатал, алайда ғажайыптарға толы бұл аймақта туған адамның батыр немесе ақын, ойшыл немесе сазгер болмауы мүмкін еместей

западного края Казахстана и этносов, веками проживавших на берегах Каспия, Урала, Эмбы. Меня возили в составе групповых познавательных поездок и экспедиций, организованных Бекком и моими новыми друзьями на свои средства. Мы исколесили памятные места, овеянные историей, духом и героическими деяниями многочисленных батыров и бессмертными строками мыслителей и поэтов прошлого.

Курган Арал-тобе, где был найден «Золотой вождь» сарматских времён, средневековое городище Актобе, Сарайчик, - одна из столиц Золотой орды, место упокоения и захоронения восьми степных ханов, Ак-мечеть – родовое гнездо великого Пір-Бекет-ата, пещерные становища многочисленных суфиев в меловых горах, Исатай, Махамбет, Есет, Шернияз, Жиёмбет, Мурат Монке... Сколько древних городищ, имён, деяний и непреходящих духовных ценностей! Запомнить всю информацию, легенды и сказы, фрагменты истории, которыми пичкал классный краевед и творец новой истории Казахии мой друг Бекет, было почти невозможно.

Я еле-еле успевал делать наброски и конспекты в своих записных книжках. Мне казалось, что рождённый в этих суровых, но прекрасных краях человек не может не быть батыром или поэтом, мыслителем или композитором. И, разумеется, экстраполировал дух исторических

көрінетін. Сосын, әрине, тарихи тұлғалардың өшпес рухын өз достарыма қондырып, «орнатып» қарап, арғы баба тектерінің дүниетаным жүйесін ойша салыстыратынмын.

Ал олар болса ата-бабаларының рухына лайықты еді! Тек рухына ғана емес, олардың атына да сай болатын. Латындардың «Nomen est omen» («адам деген оның есімі») деп келетін қанатты сөзі бұларға бәрінен де асқан дәлдікпен сәйкес келетін. Бұл адамдардың жеке есімдерінің өзінде де ұлы тарихи есімдер өзінің таңбасын басып қалдырғандай болып көрінетін! Үндіс көсемі тәрізді қаһарлы да данышпан, әділ де қайырымды Махамбет Хакимов және көне лингвистикалық құпия ілімдерді ұшқындататын абыз немесе дертті болған біздің отандық тарихнаманы ауру-сырқауынан аластайтын бақсы тәрізді Бекет Қарашин.

Біз сынды «дәруіштердің» бұл саяхаттары мен сапарларының бәрі өзінің қисынды түрдегі аяқталу қорытындысын таппауы мүмкін емес-ті. Бекеттің ойластыруы бойынша бірлескен авторлық кітап жазу туралы идея шешілді. Өзіме сыни тұрғыдан қарап, жазушы да, журналист деп те есептемегендіктен, бұл жазушылық ұжымға қаншама қосылғым келмесе де, Бекеттің: «Трактаттарды жазатын құдайлар емес», «Сен мың жазғыштан да білімдірек және тереңірексің», «Досым, дұшпанкөзді тіл жебесімен түйрейтін кез келді, қолыңа найза емес, қалам ұста!» - деген қайрау сөздерінің, оның үстіне өздігінен келіп тұрған «қағаз-қаламды сынап көру» мүмкіндігі тағы бар – бұндай еліктірудің алдында кесе көлденең тұра алмадым.

Біз Хакимов, Қарашин және мен – үшеуіміз, шығармашылық ағысқа басымызбен сүңгіп кетіп, оның тасқынына ілесіп жүріп, жарты

личностей на моих друзей, сверяя их с пращурами.

Они достойны духа своих предков! Не только духа, но и имён. Афоризм латиня «Nomen est omen» (человек и есть его имя) как нельзя лучше подходит к ним. Даже в личных именах этих людей будто поставлена печать великих исторических имён! Справедливый и благородный, суровый и мудрый, как индейский вождь, Махамбет Хакимов и Бекет, словно жрец, искрящийся древнелингвистическими тайными знаниями или будто шаман, камлающий над больной отечественной историографией.

Все эти поездки пилигримов не могли не найти своей логической завершенности. По замыслу Бекета было решено написать соавторскую книгу. Как я ни хотел или ни противился войти в этот писательский коллектив из-за некоторой самокритичности, не позиционируя себя ни с писателем, ни с журналистом, но под натиском, напором и настойчивостью бекетовских фраз: «Не боги трактаты строчат», «Ты образованнее и глубже, чем тысячи писак», «Пора, мой друг, колоть вражьё, но не копьё – возьми перо!» - не устоял пред возможностью и искушением «пробы пера».

Мы троём, Хакимов, Карашин и я, с головой окунулись в творческое течение и менее чем за полгода написали книгу под

жылдан аз уақыт ішінде «Мой Казахстан» («Менің Қазақстаным») атты кітап жазып бітірдік, онда біздің батыс аймақ бойынша саяхаттарымыз бен сапарларымыздан алған ортақ әсерлеріміз туралы баяндалады. Оған жолшыбай аялдау кездерінде немесе жергілікті тұрғындардың қонақжай ошағында отырған уақыттарда келген ойлар, әрқайсымыздың Отан, елжандылық туралы, қазақ ұлтының тарихы мен болашағы жөніндегі жеке тәжірибемізге негізделген толғаныстарымыз енген.

Өкінішке қарай, бұл кітап қаржыландырудың жоқтығына байланысты, әрқайсымыздың жеке, тым шағын қаражат үлесін қосуымыздың нәтижесінде тым аз данамен жарық көрді. Ол кітаптың даналары қазір тіпті авторлардың өзінде де сақталмаған болар.

Біршама уақыттан соң, Бек атыраулық белгілі жазушы және драматург Рақымжан Отарбаевпен таныстырды. Ол кісі туралы үлкен сөз зергері ретінде, оның қазіргі мерейтой иесімен бірлескен шығармашылығы жайында мен осы жинаққа еніп отырған бір мақала жазғаным («Дорожные записки заинтересованного читателя»-«Мүдделі оқырманның жолжазбалары») жөнінде оқырманға сілтеме беремін.

Бекеттің аудармасындағы Рақымжанның театрлық сценарийлері еліміздің түкпір-түкпіріндегі сахналарда орыс тілінде қойылып келе жатыр. Олар тіпті орыс тілінен басқа да әлемдік тілдерге аударылу арқылы халықаралық сахналар мен орынтақтарға да көтерілді. Мәскеулік «Художественная литература» («Көркем әдебиет») баспасынан олардың альянсының өнімділігі мен жемістілігінің нәтижесі мен кепілі ретінде Б.Қарашиннің аударуымен Рақымжанның тағы да бір әңгімелер мен повестер кітабы басылып шықты.

названием «Мой Казахстан», в которую вошли наши общие впечатления о поездках по западному региону. Её составили осевшие в головах во время привалов или у гостеприимных очагов местных жителей дорожные мысли, размышления каждого из нас о Родине, патриотизме, истории и будущем казахского этноса, основанные на личном опыте.

К сожалению, из-за отсутствия финансирования и лишь личных, но мизерных вкладов каждого из нас в полиграфию, книга вышла ничтожно малым тиражом. Она уже вряд ли сохранилась даже у авторов.

Несколько позже Бек познакомил меня с известным писателем и драматургом из Атырау Рахымжаном Отарбаевым. О нем, как о большом художнике слова, их совместном творчестве с нынешним юбиляром, я написал статью («Дорожные записки заинтересованного читателя»), вошедшую в этот сборник, к которой и отсылаю читателя.

Театральные сценарии Рахымжана в переводах Бекета ставятся во многих уголках страны на русском языке. Они же через переводы с русского языка на другие мировые языки проникли и на международные сцены и подиумы В московском издательстве «Художественная литература» вышла ещё одна книга рассказов и повестей Рахымжана в переводе Б. Карашина – продукт и залог плодотворности и успеха их альянса!

Атырауда болғанда Бекет шығармашылығының тағы бір қыры туралы білдім. Ол өзінің ана тілі – қазақ тілінде өлеңдер жазған және қазір де жазады екен! Бұның қорытындысы Қарашиндер әулетінің «Әулет әуезі» деп аталатын өлеңдер жинағы болып табылады, кітап Бекеттің әкесі марқұм **Мұқанәли аға Қарашиннің, досымның өзінің және сол кезде мектепте оқып жүрген Бекеттің ұлы Әлимұқанның** бірлескен авторлығымен жарық көрді. Бекет бұл кітапты тек қана өз жанұясы емес, қазіргі заманда өмір сүріп жатқандардың бәрінің қайтыс болған ата-бабаларына тағзым және келешек ұрпақтарына өсиет ретінде өз қаражатына бастырып шығарды. Мен аталмыш кітаптың құндылықтары мен кемшіліктері туралы бағалаудан аулақпын, алайда көзқарақты оқырман оның мазмұнымен жақынырақ танысқысы келсе, бұл жинақты тауып оқиды деп ойлаймын.

Бұл жағдайдың өзі менің досымның шығармашылық жаратылысының кездейсоқ сипатта емес, рухани эстафета сияқтанып, ұрпақтан ұрпаққа жалғасып келе жатқан терең отбасылық және ата тектік дәстүрден таралғандығы туралы ойларға жетелейді. Тіпті Бекеттің ұлының есімінде де осы сабақтастық дәстүр сақталып қалған, ұлының есімін қойғанда Бек өзінің әкесінің атын түрі өзгертілген буындық палиндром арқылы берген: Атасы - **Мұқан-Әлі**, немересі - **Әлі-Мұқан**.

«Жұлдыздың» жұлқынуы

Менің досым үлкен әдебиетке қалың көпшілік... тіпті өзі де күтпеген жерден ғарыштағы «аса жаңа жұлдыздың» жарылған қопарылысы тәрізденіп бұзып жарып кірді. Ол кәсіби жазушы немесе ақын болуды алдына мақсат етіп қоймағанын, жеке жан дүниесі үшін және «өз жан дүниесінде» ғана жазғанын жиі қайталап айтатын. Тіпті қайтыс болған марқұм әкесі де көзі тірі кезінде баласын сараң сері

Будучи в Атырау я узнал ещё об одной грани творчества Бекета. Оказывается, он писал и пишет стихи на родном казахском языке! Итогом этого стал сборник стихов династии Карашиных «**Әулет әуезі**» под соавторством покойного **Муханали-ага Карашина, отца Бекета, его самого и Алимухана, сына Бекета**, который тогда учился ещё в школе. Бекет выпустил эту книгу на свои средства в качестве дани усопшим предкам и в назидание будущим поколениям не только своей семьи, но и всем живущим в современном мире. Я не берусь судить о достоинствах и недостатках данной книги, но любознательный читатель, думаю, найдёт этот сборник для ознакомления с его содержанием.

Этот факт навёл меня на мысль о неслучайном характере творческой природы моего друга, а о глубокой родовой и семейной традиции, длящейся от поколения к поколению, как духовная эстафета. Даже в имени сына Бекета запечатлена эта традиция, так как сам Бекет назвал его через слоговый палиндром видоизменённым именем своего отца: **Мухан-Али – Али-Мухан**.

Взрыв «звезды»

Мой друг ворвался в большую литературу, как взрыв «сверхновой звезды», неожиданно для многих... и даже для самого себя. Он часто повторял, что не ставил цель стать профессиональным писателем и поэтом, писал для души и «в себе». Даже покойный отец его ещё при жизни неоднократно укорял сына за то, что не публикует свои работы, сидя на них, как скупой рыцарь на накопленном сундуке

тәрізді қазына жиналған сандықтың үстінде отырып алып, ондағы өзінің бағалы жұмыстарын жарыққа шығармайтыны үшін бірнеше рет кінә артқан болатын.

Бекеттің алғашқы өлеңдер жинағының өзі ешқашан ескірмейтін рухани құндылықтарға, мәңгілік баянсыз болмыс және адами өзіндік сана туралы шумақтардан құралғанына қарамастан, **«Запоздалые стихи»** («Кешіккен жырлар») деп аталуы тегін емес. Жинақтың атауы оның мазмұны ескіргенін көрсетпейді, кітаптың жарыққа шығуының кешіккенін ғана білдіреді. Жинақтың атауы оның мазмұнын емес, кітаптың жарыққа шығуы кешіккенін ғана айтады.

Бұл не, шамадан тыс қарапайымдылық па немесе өз еңбегіңе қатаң талап қоюдың белгісі ме? Ол жағы маған беймәлім.

Тіпті Махамбет поэзиясының аудармалары және автордың есімі Қазақстандағы оқырман қауымның үштен біріне дейін белгілі болғанына қарамастан – туындыгердің өзі қалың көпшілік үшін жұмбақ және бейнебір «тылсым тұма», «буалдыр бұл» іспетті болып қала берген еді. Тіпті Қазақстандағы әлі кең танылмаған жазушылар мен олардың шығармалары туралы да хабардар болып отыратын Герольд Карлұлы Бельгердің өзі, Бекеттің жұмыстары туралы алғашқы сын-пікірлерін: «Маған таныс емес Беккет Қарашин» деп бастайтын, яғни досымның есімін екі «к» әрпімен жазатын, ол шын ойымен өзі жеке танымайтын осы бір талантты жанды қазақ емес деп есептеген болуы керек.

Қазақ әдебиеті мен ғылымының классиктері Фариза Оңғарсынова, Әбіш Кекілбаев, бүгінде қайтыс болған ой алыптары, академиктер Зейнолла Қабдолов пен Салық Зиманов та поэзияның шоқтығына белгісіз қанатты пырақтың даланың түкпірінен дүбірлетіп келіп, өздерінің туған жерінен көтеріліп қалықтап ұшып

соқровищ. Об этом свидетельствуют стихи его отца, посвящённые творчеству Бекета, которые также вошли в эту книгу.

Не зря первый поэтический сборник Бекета вышел под заглавием **«Запоздалые стихи»**, хотя в него вошли непреходящие во все времена духовные ценности, мысли о вечно преходящем бытие и людском самосознании. Название сборника говорило лишь о том, что запоздало просто время выхода книги в свет, а не её содержания.

Что это было, чрезмерная скромность или строжайшая требовательность к своим трудам? Мне это до сих пор неведомо.

Даже после того, как переводы поэзии Махамбета и имя их автора стали известны чуть ли не трети читающих казахстанцев, - личность творца оставалась загадкой и «тёмной лошадкой» для многих. Даже Герольд Карлович Бельгер, знающий всех мало-мальски известных в Казахстане писателей и их труды, в своих первых рецензиях на работы Бекета предварял их словами: «Неизвестный мне Беккет Карашин», записывая его имя с двумя «к», искренне полагая, что он даже не казах.

Классики казахской литературы и науки Фариза Унгарсынова, Абиш Кекильбаев, покойные академики Зейнолла Кабдолов и Салық Зиманов также были крайне удивлены взлёту на поэтический Парнас неизвестного Пегаса из степей их малой Родины. Патриарх казахской литературы Абдижамил Нурпеисов лично прилетал в

шыққанына аң-таң қалған болатын. Қазақ әдебиетінің абыз ақсақалы Әбдіжәміл Нұрпейісовтің өзі білмей келген автормен танысу және оған шығармашылық одақ құруды ұсыну үшін Атырауға ұшып келді. Мен сол кездесудің санаулы куәгерлерінің бірі болып табылатындықтан, өз көзіммен көргендерімді айта аламын: Әбекең Бекеттің жұмыстарымен жақынырақ таныса отырып, өзінің кіші әріптесіне деген мақтау сөздердің тиегін сүйсіне ағытты, соның ішінде Бекеттің жаратылысы мен темпераменті Махамбеттің өзіне ұқсас екендігін таңырқай отырып, баса айтқан еді.

Қарапайымдық??? Алайда Бекеттің өзі Гегельдің: «Қарапайымдық адамды ештеңемен сәндеуге болмайтын болса ғана әр береді», - деген қанатты сөзін жиі қайталайды. Дүниеге әкелген туындыларыңа қатал талап қоюшылық??? Әрбір талантты тұлға тәрізді, Бекет, сиректеу болса да өзінің жазған парақтарында арақидік немқұрайдылыққа жол береді, алайда екі шұқып бір қарайтын іргелі мәтіндерінде емес, публицистикадағы жарияланымдарында. Бұл да түсінікті, газет мақалалары – бір күндік.

Әдебиет әлемінде бұл жағдайда осындай құбылыстың өзіндік түсіндірмесі бар. Бұл эсседе Бекеттің тәні мен қанына сіңіп кеткен мінез ерекшеліктерінің желісін табанды түрде сол бастаған ізбен жаңылмай жалғастырып жүріп келемін деп ойлаймын: оның танымға деген шөлі қанбайтын құштарлығын, іргелі білімін және өздігінен білім жинақтау және оны қорыту қабілетін, шексіз жанқиярлық еңбексүйгіштігін, жұмыс қабілеттілігін, шығармашылыққа деген сүйіспеншілігін және қайталанбастай өзіндік ерекшелігі бар жарқыраған талантын көрсеткім келген.

Бұл айтылғандарға мен енді философ ретінде мынаны қосар едім: Бекеттің табысы – бұл оқылған және ойда қорытылған әдебиеттің басқа бір сапаға ауысуы, барлық өткінші мен күні өткен

Атырау, чтобы познакомиться с этим незнакомым ему автором и предложить ему творческий союз. Поскольку я был одним из многочисленных очевидцев той встречи, то могу засвидетельствовать, - Абеке, изучивший работы Бекета, исторгал восторженные комплименты в адрес своего младшего коллеги, особо подчёркивая схожесть его природы и темперамента с самим Махамбетом.

Скромность??? Но сам Бекет часто повторяет афоризм Гегеля: «Скромность украшает лишь тогда, когда нечем себя больше украшать».

Требовательность к создаваемым работам??? Но, как всякий талантливый человек, Бекет, хотя изредка, но допускает небрежность в написанных строках, правда, - в публицистике, а не фундаментальных текстах. Оно и понятно, ибо газетные статьи - однодневки.

В любом случае этому явлению в литературном мире есть своё объяснение. Я думаю, считаю и настойчиво провожу в этом эссе линию черт характера, впитавшихся в плоть и кровь моего друга: его жажду познания, фундаментальное образование и самообразование, неимоверное трудолюбие, трудоспособность, любовь к творчеству и яркий самобытный талант.

Как философ, я бы добавил: успех Бекета - это превращение количества прочитанной и переработанной в мыслях литературы в иное качество, отрицание всего

дүниелерді терістеу және тәрк етіп жоққа шығару, қарама-қайшылықтардың тартысында шыңдалған рухтың ғаламат арпалысы мен қопарылысы.

Қазіргі уақытта Бекет тағы басқа да шығармашылық бейнелерде бой көрсетіп жүр. Әдеби-тарихи, мәдени «Алшы» қорына жетекшілік етіп басқара жүріп, елімізге және шетелдерге белгілі публицист, деректі фильмдердің кеңесшісі және сценарийшісі ретінде көрініп, шығармашыл жастарға жан-жақты көмек көрсетіп келеді.

Соңғы жылдары осымен бір мезгілде көрнекті ғалымның лайықты ұлдары Санжар және Абай Қабдоловтармен тығыз ынтымақтастықта академик Зейнолла Қабдолов атындағы қордың директоры бола отырып, Бекет қазақ тілін үйрену бойынша жобаларды жүзеге асыру үстінде жүр және қазақстандық жазушылар шығармаларының электронды нұсқаларының кітапханасын құрастырып жасақтап келеді, шығармашылық сипатқа бағытталған бейнебаян өнімдерін жарыққа шығарады.

Бекет Қарашиннің әртүрлі республикалық және шетелдік байқаулар мен әдеби сыйлықтарға қатысып жеткен табыстары мен жетістіктері туралы ерекше атап көрсеткім келеді. Кезінде мен оның көркем прозадағы сөз шебері ретіндегі талантын осындай сайыстарға салып өлшеп және екшеп қарауы керектігі туралы ұсынысты табанды түрде білдірген едім.

Бекет бұл ойымды құлаққа алған тәрізді, алайда тыңдамаған, тыңдаса да құнттамаған болса керек, сосын келді де тағы жанартаудай атылды, қопарыла қатарылды, нөсер жаңбырша себелеп, халықаралық көркем проза тасқынына ентелеп қойып кетті... Оның толған айдың ай сәулесіндей жарқын, күннің шуағындай ыстық және өзіндік ерекшелігімен баурап алатын «Моя госпожа, моя Богиня» («Менің ханымым, менің Жебеуші құдіретім»), «Дядины проделки» («Ағаның айла-

преходящего и отжившего, взрыв растерзанного противоречиями духа.

В настоящее время Бекет проявляется ещё и в других творческих ипостасях. Возглавляя литературно-исторический, культурный фонд «Алшы», выступает в роли известного в стране и за рубежом публициста, консультанта и сценариста документальных фильмов, оказывает всестороннюю поддержку творческой молодёжи.

В последнее годы, являясь одновременно и директором фонда имени академика Зейноллы Кабдолова, в союзе с достойными внуками академика – Санжаром, и Абаем Кабдоловыми Бекет реализует проекты в сфере изучения казахского языка, формирует библиотеку электронных книг казахстанских писателей, выпускает видеопродукцию творческой направленности.

Особо надо отметить участие и успехи Бекета Карашина в различных республиканских, международных конкурсах и литературных премиях. В своё время я лично настаивал, чтобы он попробовал примерить и применить свой талант мастера слова в области художественной прозы и принять участие на подобных состязаниях.

Бекет вроде бы слушал, но, казалось, не слышал, а потом вдруг снова взорвался... и ворвался в половодье международной художественной прозы. Его яркие и самобытные рассказы, повести и эссе «Моя госпожа, моя Богиня», «Дядины проделки», «Тель и Ник», «Миф скифа о Сизифе», «Жизнь. Смерть. Круговерть», «К тайнам короля Артура», «Адал и Лада» и др., принесли автору различные лауреатские звания в таких престижных конкурсах и премиях, как «Лёгкое

шарғылары») , «Тель и Ник» («Тель мен Ник»), «Миф скифа о Сизифе» («Скифтің Сизиф туралы мифі»), «Жизнь. Смерть. Круговерть» («Өмір. «Өлім. «Шыр көбелек»), «К тайнам короля Артура» («Король Артурдың құпияларына»), «Адал и Лада» («Адал және Лада») атты әңгімелері, повестері және эсселері «Лёгкое дыхание» (Германия), «Литературная Вена» (Австрия), «ФлоридаКон» (США), «ЗлатенКан» (Болгария), «Слово миру» (Италия), «Русский стиль» (Германия), «Премия им. Каверина (Россия), «Белая скрижаль» (Мәскеу – екі рет!) сынды байқаулары мен сыйсияпаттарында авторға тағы да басқа көптеген туындылары тәрізді лауреаттық атақтар алып берді. Бұған ол тұрақты түрде лауреат атағын алып, құрметті атақтармен марапатталып келе жатқан түрлі поэзиялық кештер мен байқауларды қоспай отырмын. Бәрін қоса алғанда, соңғы жылдары ол осындай жиырмадан астам сайыстар мен жүлделердің жеңімпазы және лауреаты атанды.

Маған Бекет Қарашиннің шығармалары Ресей, Қытай, АҚШ, Германия, Италия, Болгария, Иран, Түркия, Египетте орыс тілінде және әлемнің басқа тілдерінде басылып шыққаны туралы жақсы белгілі.

Бұндай барлық төс белгілер мен атақтарға ол біркелкі көңіл күймен қарайды, ешқашан лепіре мақтанып көрсетпейді, өзі айналысып келе жатқан сүйікті ісінің қалыптасу және даму жолының бір сатысы немесе өздігінен сөзсіз болатын шығармашылық кезеңдер, әбден тиісті дүниелер ретінде сабырмен, байсалды қабылдайды. Бұл жетістіктер мен еңбектерінің арқасында Бекет Қазақстанның және шетелдердің оқырман қауымының көз алдында тек өзінің туған қаласы Атырауды ғана емес, қазіргі қазақ әдебиеті мен мәдениетінің ардақтатады,

дыхание» (Германия), «Литературная Вена» (Австрия), «ФлоридаКон» (США), «ЗлатенКан» (Болгария), «Слово миру» (Италия), «Премия им. Каверина (Россия), «Белая скрижаль» (дважды!), «Русский стиль» (Германия) и многие другие. Не говоря уже о различных международных поэтических конкурсах, где он неизменно получает статус лауреата и награждается почётными званиями. В общей сложности за последние годы он стал победителем и лауреатом более двух десятков подобных смотров и состязаний.

Мне известно, что произведения Бекета Карашина опубликованы и изданы в США, Германии, Италии, Болгарии, России, Китае, Иране, Турции, Египте, как на русском языке, так и в переводах на другие языки мира.

Ко всем этим регалиям и званиям он почти равнодушен, никогда не выпячивает их, а спокойно воспринимает лишь как должные и само собой разумеющиеся этапы или моменты становления и развития любимого дела, которым он занимается. Благодаря этим достижениям и трудам Бекет восславляет в глазах читающей публики Казахстана и зарубежья не только свой родной город Атырау, но и современную казахскую литературу и культуру и, как Урал, вливающийся в Каспий, несёт свои бурные и благодатные

асқақтатады. Сөйтіп, Каспий теңізіне құйып жатқан Жайық төрізденіп, қазіргі әлемнің рухани өмірінің қазынасына өзінің толыққанды туындыларының берекелі, нұрлы толқындарын тоғытады.

волны творений в сокровищницу духовной жизни современного мира.

МҰРАТ ӘУЕЗОВ

РОМАНТИК және ЖАҒАНГЕР
(бейнесұхбаттың үзінділері, аударма)

МУРАТ АУЭЗОВ

«РОМАНТИК И ВОИН»
(отрывки из видеointервью)

Сұрақ: - Мұрат Мұхтарұлы, Атырауда директоры Бекет Қарашин болып табылатын «академик Зейнолла Қабдолов атындағы қор» құрғанымыз Сізге мәлім. Қазір біз Сіз басқаратын Мұхтар Әуезов атындағы қордың қабырғасында отырмыз. Бұл екі қор бір-бірімен қандай байланыстар орната алады, олардың өзара әріптестік әрекеттерінің болашағы қандай?

Вопрос: - Мурат Мухтарович, как Вам известно, мы в Атырау создали фонд имени академика Зейноллы Кабдолова, директором которого является Бекет Карашин. А тут мы сегодня находимся в стенах фонда имени Мухтара Ауэзова, который возглавляете Вы. Какие связи могли бы наладить эти два фонда, и каковы перспективы их партнёрских взаимоотношений?

Алыптардың өмір сүру кезеңі бойынша арадағы уақыт пен аймақтардың алшақтығын ескеріп, бірқатар жалпы мәселелерден бастайын. Абай өз заманында Шығыс Қазақстанда, ал Махамбет Қазақстанның батысында ғұмыр кешті. Ақпарат алмасудың жоқтығынан олар бір-бірімен таныс болмағанына қарамастан, шамамен алғанда бірдей уақытта өмір сүріп, ұлтымыздың ары мен намысы, абыройы мен даналығы бола отырып, өз туындыларын сол кезеңде дүниеге әкелді.

Начну несколько с общего, с переклички времён и расстояний. Абай в своё время жил в Восточном Казахстане, а Махамбет – в Западном. Хотя из-за отсутствия информации они не знали друг друга, но жили и творили в одно и то же время, и одновременно став совестью, честью и умом нации.

Сосын Әуезов – Қабдолов байланысын алсақ, олар – өзара ұстаз бен шәкірт. Олар үшін «Алашорданың» мақсат мұраттары, еркіндік пен тәуелсіздіктің, ру-тайпалардың және үш жүздің ерекшеліктеріне бөлінбейтін ұлт бірлігіне бағытталған мақсат-мұраттар қымбат болды.

Затем возьмём связку Ауэзов-Кабдолов, учитель и ученик, ұстаз и шәкірт. Им были дороги идеалы «Алаш-Орды», идеалы свободы и суверенитета, единства нации, не разделённого родовыми или жузовыми различиями. Их трогательная дружба и единомыслие остались для нас как завещание, есиет, который мы должны плодотворно продолжить и развить дальше.

Олардың жүрек тебіренерлік достығы мен осы ой-толғамдарының бір арнада тоғысуы біздер үшін жемісті түрде жалғастырылуы және әрі қарай дамытылуы тиіс өсиет ретінде қалды. Бұл екі ұлы адамның рухани мұрасын оқып-үйрену және тереңдеп зерттеуге біз пайымды адамдарды тартуымыз қажет. Айқын саналы түрде келе отырып, кешегі тоталитарлық тәртіптен қалған күл-қоқыстан арылтып, біздің ортақ отауымыз болатын қандай да бір киелі шаңырақ орнатуымыз керек. Бұл істі осы рухани мұраның мәні мен мағынасын терең түсінетін адамдар жасауы тиіс. Осы мәселеден біздің екі қорымыздың өзара бірлесіп әрекет жасауының уәждемесін көреміз. Егер екі қор бірлесіп қызмет жасайтын болса, осы көрсетілген тұжырымдамалық негіздерді сақтайтын және солар үшін жұмыс істейтін боламыз, егер өзекті келісімдер болса, біздерде нақты түрде өзара әрекеттесудің өте мол түрлерін жүзеге асыруға мүмкіндік бар.

... Атырау, бұл – Қазақстанның таңғажайып батысы, таң қаларлық әлем. Мен Бекет Қарашинмен жеке таныс екеніме өте қуаныштымын. Біздің бәріміз, соның ішінде менің өзім оның жасаған Махамбеттің аудармаларын өз мезгілінде оқығанымды өмірде кәдімгідей жолым болғаны деп санаймын. Әрине, Герольд Бельгер әбден дұрыс айтқан, Бекет Махамбеттің тек тілдік ерекшелік құрылысын сақтаумен қатар, оның рухын да тұтасымен жеткізе білген, ал бұл болса – аударманың ең басты шарты болып табылады. Яғни, аудармашыда шығармашылық ынтымақтастыққа деген қуатты ұмтылыс болды, ол Махамбетті осы шығармашылық ынтымақтастықтың қалауымен, тіпті бәсекелестікпен аударды, ал бұлай икемделу Махамбет тектес адамның ғана қолынан келеді деп айтар едім. Бекетте бұл бар, ол дәл осы қасиеті арқылы ерекшеленеді.

К изучению духовного наследия этих двух великих людей мы должны подключать толковых людей. Надо совершенно осознанно выстраивать некий шанырак, - наш общий дом, поднимать его из пепелища, оставленного тоталитарным режимом. Это должны делать люди понимающие смысл и значение этого духовного наследия. В этом я вижу мотивацию взаимодействия двух наших фондов. Если два фонда начнут сотрудничать, то мы эти концептуальные установки будем беречь и на них работать, а когда есть стержневые договоренности, то очень много интереснейших форм конкернаго взаимодействия у нас может состояться.

... Атырау это - удивительный запад Казахстана, удивительный мир. Меня очень радует ваша личная дружба с Бекетом Карашиным. Нам всем и, в том числе именно мне, я считаю, просто повезло по жизни, что я своевременно прочитал его переводы Махамбета. Конечно, Герольд Бельгер абсолютно прав, что не только речестрой, но и вообще дух Махамбета был уловлен Бекетом, и это самые главные условия для перевода. То есть у него было сильное желание сотворчества, он переводил Махамбета с желанием сотворчества с самим Махамбетом, а такой настрой души может быть только у человека, скажем, той же духовной породы. У Бекета это есть, именно этим он и отличается.

Мен өзім де бұған бірнеше рет көз жеткізуге мүмкіндік алдым. Біз Бекетпен бірге **«Каспий, мұнай және мәдениет»** атты көрнекті және үлкен **экспедицияның** құрамында болып, Қазақстанның батыс өлкесін қамти араладық: Орал, Атырау, Маңғыстау, Астрахань. Бұл бір тамаша саяхат болды. Астрахань облысының губернаторы марқұм Гужвин еске түседі, бізді сапарға жетелеген себептерге, біздің барлық ойластыруларымыз бен ой-пікірлерімізге толық түсіністікпен қарады. Біз Каспий маңы аймағындағы елдердің қоғамдық-әлеуметтік ойшылдары мен зияткерлерінің форумын өткізу туралы тамаша идеяға келістік. Ол «Құрлық - бөледі, ал теңіз біріктіреді» деген тұжырымды ынтамен қызыға қабыл алды. Бекет экспедицияның барлық жұмыстарына ең жоғарғы зерделілік, парасаттылық деңгейінде қатысып отырды, өткізілген барлық шараларға да сондай бір үлкен және ұнамды адамдық ықыласпен араласты.

Содан кейін біз бірнеше жылдан соң Иранға сапар шектік. Тегеранда және Иранның солтүстігінде, біз тамаша форумдар өткіздік, Каспий маңының түрікмендерден басқа барлық елдері қатынасты, ол елден де интеллигенциясы жолға шыққан болатын, алайда белгісіз себептермен оларды шекарада ұстап қалған. Тегеранда Бекет Қарашиннің айрықша табысты сөз сөйлеулері, соның ішінде Мазандаран Мемлекеттік Университетінде Каспий маңы мемлекеттерінің ортақ мәселелері туралы жасаған баяндамасының жұртшылыққа ерекше әсер қалдырғаны менің есімде. Ол – талантының басқа барлық қырларына қоса, тамаша эколог. Бұл сөздің ең ұнамды мағынасындағы романтик болмайынша және табиғат феноменін сүйетін, өлкесіне ғашық адам болмаса, одан жақсы эколог шықпайды.

Я имел возможность неоднократно убедиться в этом. Мы были с Бекетом в яркой и замечательной **экспедиции «Каспий, нефть и культура»**. Нами был охвачен Западный край Казахстана: Уральск, Атырау, Мангыстау, Астрахань. Это была замечательная, большая экспедиция. Помнится, покойный губернатор Астраханской области Гужвин, удивительный человек, с пониманием отнёсся к мотивам, которые нас позвали в дорогу, ко всем нашим замыслам и идеям. Мы договорились о такой замечательной идее, как форум гуманитариев, интеллигентов стран прикаспийского региона. Он с интересом воспринял тезис «Суша разъединяет, а море – объединяет». Бекет во всей работе экспедиции принимал самое высочайшее интеллектуальное участие и с таким большим и хорошим человеческим пафосом во всем этом участвовал.

Затем через год мы поехали в Иран. В Тегеране и на севере Ирана мы провели замечательные форумы, на них участвовали все прикаспийские страны кроме туркмен. Интеллигенция выехала, но почему-то собственные власти на границе их задержали. И вот я помню - блистательные выступления Бекета Карашина произвели большие впечатления и в Тегеране, и особенно в Мазандаранском государственном университете, когда он делал доклад и рассказывал об общих проблемах прикаспийских государств. Он же ко всему прочему - великолепный эколог. Нельзя стать хорошим экологом не будучи в лучшем смысле романтиком, человеком влюблённым в феномен природы, в свои родные края.

Бекет бұл қасиеттердің толықтай иесі болып табылады. Бекет – жауынгер сарбаз, ол сөйлеуге іштей дайындықпен жинақталып шықты, жалаң сезімге берілуі тым төмен мөлшерде болды, алайда сонысымен өте мәнерлі және қуатты сөздер арқылы мығым дәлелдер мен дәйектер келтіре сөйледі. Оның сөзі Каспий теңізінің аймағының кескіндік үйлесімі, көне айдынның болашақтағы тағдыры, мекендейтін бекіре тұқымдас балықтардың қорғалуы туралы, теңіз жағалауындағы мемлекеттердің арасында өзара жауластықтың қаншама әлеуеті қордаланып қалғаны, бұл елдердің мәдениеттерінде соншама көп ортақтастықтар бар болғандықтан алдағы уақытта бұл қайшылықтарды қалайда жеңіп, олардан арылу қажет екендігі жөнінде болды...

Сұрақ: - Сіз менің жақын досым Бекет Қарашин туралы соншалық жағымды пікірлер білдірдіңіз. Қазір Бекет өзінің шығармашылық шабыты үстінде, ол бүгінде өзіндік ой-пікірі бар зерттеуші, тілтанушы, ақын, жазушы ретінде қалыптасты, ал Сіз оны осыларға қоса эколог мәртебесінде атап көрсеттіңіз. Осындай әмбебаптық қасиет оның шығармашылығынан да орын алған. Осыған байланысты 60 жылдық мерейтойы қарсаңында Бекеттің атына Сіздің айтар тілегіңіз бен білдірер лебізіңізді тыңдағым келген еді. Бұл қандай да бір ерекше салтанатпен құттықтайтындай жас мөлшері емес болса да, осыған дейінгі еңбегін бағалай отырып, бірқатар межелеулер жасауға болатын тәрізді, оның өмірі мен шығармашылығы жайында қорытынды пайымдаулар жасамасақ та, бір белестен асқан сәтте аралық межелеулер жүргізуге болады ғой деп айтар едім.

Мен 70 жастамын соған қарамастан менің өзіме де қандай да бір қорытынды пайымдаулар шығаруға әлі ерте деп

Он в полной мере этим наделён. Бекет – воин, он собрался, минимум эмоций, но в то же время произнёс очень экспрессивные и сильные слова, доводы и аргументы. Речь шла о судьбе осетровых, конфигурации Каспия, его будущей судьбе, о том, сколько потенциальной вражды накопилось в этих прибрежных странах и народах, что это необходимо преодолеть, так как столько общего сохранилось в культуре этих народов...

Вопрос: - Вот Вы так тепло и хорошо отозвались о Бекете Карашине, моём близком друге. Бекет находится в творческом расцвете своих сил, он сейчас уже состоялся как самостоятельный исследователь, лингвист, поэт, писатель, а Вы отметили его ещё и в статусе эколога. Такая вот необыкновенная универсальность присутствует в его творчестве. По этому поводу хотелось бы услышать Ваши пожелания в адрес Бекета в канун его 60-летия. Хотя это не возраст для какого-то исключительного чествования. Но какую-то черту можно подвести, я бы сказал, не итоговую, а промежуточную черту в его жизни и творестве.

Мне исполнилось 70 лет и даже я не допускаю, что уже надо подводить какую-то итоговую черту. Бекет сам, по своей

есептеймін. Бекет өзі, өзінің жаратылысы бойынша сондай... аса мықты дене жаратылысы бар және өте рухани табанды адам. Оның алдында әлі де алатын талай асулары күтіп тұр, оған қоса Бекеттің рухы өте берік, Махамбетпен тектен-тек айналысқан жоқ. Ал Махамбеттің өзі де қарапайым жай тұлға емес, өзімен байсалды айналысқан адамға ол да өз жан дүниесінің және ұлы рухының қайталанбас ерекшеліктерін дарытады. Бекетке бұл толық көлемінде тән.

Алайда бір нәрсе бар... Махамбет те өмірінің белгілі бір жылдарында Исатайды, серіктестерін жоғалтып, өзінің мүлде жалғыздығын құсалықпен қапысыз сезінген, «жалғыздықпен дос болған», Абай да сондай бір кезеңдерде өзінің әбден жалғыздығын түңіле сезінген. Бұл туралы оның шарасыздан «жартасқа барып күнде айғай салғанда», олардың да жаңғырықпен ғана жауап бергендігі туралы күйінішті өлең жолдарынан да көреміз. Мен Бекетке және бәрімізге де XX ғасыр жүктеген және XXI ғасыр артып отырған тым күрделі мәселелердің алдында жападан жалғыз қалмауды тілек етер едім. Соның ішінде өміршең табиғаттың және дана тарихтың күш салуымен жаратылған Бекет сияқты адамдар туралы айтуға келгенде тіптен осылай бағамдаймын. Біз бір-бірімізді аялап сақтауға, көңіл бөлу арқылы сыйлауға, олардың қоршаған орта және қоғам, мәдениет пен адамдар үшін қажет екендігін сезіну арқылы ардақтауға тиіспіз.

Сондықтан, бар жан дүниеммен Бекетті сүйіп қадірлей отырып, оның мен үшін, әсіресе біздің ортақ мақсатымызға өзінің жалынды рухын бағыттаған құдіретті жаһангер сарбаз ретінде тым қымбат екендігін айтқым келеді.

Сұхбат жүргізген Мәлік Исабеков. 7-ші ақпан 2013 жыл. Ютубке сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=JcNGZme7AkE>

фактуре, он такой... очень крепкого физического сложения и духовной прочности человек. Его впереди ожидает ещё много свершений, тем более дух Бекета очень крепок, не зря он серьёзно занимался Махамбетом, а сам Махамбет тоже ведь не простая фигура и тому, кто им серьёзно занимается, он сообщает особенности своей души и великого духа. Бекету всё это присуще в полной мере.

Но есть одна вещь... И Махамбет в определенные годы жизни, потеряв Исатая, соратников, чувствовал себя абсолютно одиноким, и Абай также чувствовал себя абсолютно одиноким, об этом говорят его горестные стихи, в которых только скалы эхом отзываются на его призывы. Я бы и Бекету и всем нам пожелал не оставаться наедине с этими сложнейшими проблемами, которыми оснастил нас XX век и оснащает XXI век. Особенно когда идёт речь о таких усилии природы и истории сотворённых людях, как Бекет. Мы должны беречь друг друга, одаривать вниманием и чувством собственной востребованности для окружающей среды и общества, для культуры и людей.

Поэтому всей душой, любя Бекета, я хочу сказать: он для меня очень дорог и, прежде всего, как могучий воин, направляющий свой дух во имя наших общих целей.

Интервью провёл М. Исабеков. 7 февраля 2013. Ссылка на Ютуб:

<https://www.youtube.com/watch?v=JcNGZme7AkE>

ГЕРОЛЬД БЕЛЬГЕР

ОЛ – ҚАЗАҚ, КӨК ТҮРІК

ГЕРОЛЬД БЕЛЬГЕР

ОН КАЗАХ, НЕБЕСНЫЙ
ТЮРК

Мен оны Исатаймен үзеңгілес көтерілісші, бүлікші ақын Махамбетті танытқан айтарлықтай өзіндік ерекшелігі бар аудармашы ретінде танып білдім. Мені «Жыр-жебе. Стихострелы» атты кітап атауының өзі қызықтырып әкеткені есімде. Бұл кітап 10 жыл бұрын жарық көріп, оған жаңалыққа жаны құмар Иманғали Тасмағамбетов тамаша алғы сөз жазды.

Махамбет қазақтардың намысқой әрі азат рухын бейнелейді, ол ұлттық Тәуелсіздіктің қамқоршысы, еркіндік жолындағы табанды күрескер, рақымды да нәзік жанды бүлікші, жауларына деген қаһарлықтың, көнбеушіліктің, ымыраға келмеушіліктің символы. Мен атыраулық Бекет Қарашиннің Махамбет шығармаларына жасаған орыс тіліндегі аудармаларына дәл осылай баға бердім.

Уақыт өте келе мен оның талантының басқа да қырларымен таныстым. Бекет бұл жылдар ішінде өзінің бар шығармашылық күш-қуатына ерік берді.

Оның іргелі базалық білім алғанын білемін, ол ҚазМУ-нің философия-экономика факультетін, Қазақ КСР ғылым Академиясының философия және құқық институтының аспирантурасын бітірді, көп оқыды, дәріс берді, тудырды, ойға шомды, қоғамдық және әдеби жолында өзін жақсы танытты.

Я узнал его как самобытного, эффектного переводчика мятежного поэта Махамбета, сподвижника повстанца Исатая. Помню: меня «зацепило» само название книги – «Жыр-жебе. Стихострелы». Книга эта вышла лет десять тому назад, и блистательное предисловие к ней написал чуткий ко всякой новизне Иманғали Тасмағамбетов.

Махамбет олицетворяет собой гордый и свободный дух казахов, он радеть национальной Независимости, несгибаемый борец за свободу, бунтарь с нежной, сострадательной душой, клубок ярости, непокорности, непримиримости к врагам. Именно так я оценил переводы Махамбета на русский язык, осуществлённые атырауцем Бекетом Карашиним.

Со временем я открыл для себя и другие грани его таланта. За эти годы Бекет развернулся во всю свою творческую мощь.

Знаю, что он обрёл фундаментальное базовое образование, закончил философско-экономический факультет КазГУ, аспирантуру института философии и права Академии наук КазССР, много читал, преподавал, размышлял, творил, ярко проявил себя на общественной, литературной стезе.

Ол жан-жақты, тұжырымды, ұмтылғыш, өзінің саналы ғұмырында философия, поэзия, көркем аударма, түріктану, тіл білімі, экология мәселелерімен табанды да сәтті айналысуда.

Мен оның «Махамбет. Стихострелы», «Махамбет елі», «Бейбарыс: эпоха и личность», «Запоздалые стихи», «Рыцарская поэзия казахских жырау», «Почтение земли-поклон Человеку», сондай-ақ басылымдардағы әртүрлі жарияланымдарымен (эссе, өлеңдер, зерттеулер, аудармалар) таныспын.

Ол өткір азаматтық сезгіштігімен ерекшеленеді, конъюнктурамен, әрлеумен, әдеби «үфит-сүфитпен», «ақалай-мақалаймен» айналыспайды, нағыз күнделікті өмірдегі аса маңызды мәселелерді қозғайды, оларды философиялық, тарихи келешекте көреді. Ол айтарын шағып сөйлеу, жанға батыра шымшу арқылы, ащы мысқылмен астарлап жеткізе алады:

Настоящий нувориш
оставляет кошке мышь.

А вот наши «нуворишки
всё смели: от игл до шишки.

Ну, воришки, клад зарыли,
а пушок смахнули с рыла?

Сонымен қатар ол сұрақты төтесінен қоюға қорықпайды, «Антұрған» сұрақтарға маған нақты жауап бер!» Гейне постулатын басшылыққа алады.

Реки мелеют,
сер небосвод,
страна богатеет,
нищает народ.

Лозунги реют:
«Независимость!»,
«Равенство!» -
сплошное «брависсимо!»,
сплошное празднество!

Лозунги реют:
«Братство!», «Свобода!»,
а где же богатство,
благо народа?!

Он масштабен, концептуально устремлён, всю свою сознательную жизнь напористо и успешно занимается проблемами философии, поэзии, художественного перевода, тюркологии, истории, лингвистики, экологии.

Я знаком с его книгами «Махамбет. Стихострелы», «Махамбет елі», «Бейбарыс: эпоха и личность», «Запоздалые стихи», «Рыцарская поэзия казахских жырау», «Почтение земли – поклон Человеку», а также с разными публикациями (эссе, стихи, исследования, переводы) в периодике.

Он отличается острым гражданским чутьём, не занимается конъюнктурой, лакировкой, литературным «уфит-суфитом», «ахалай-махалаем», а затрагивает насущные проблемы настоящего бытия, видит их в исторической и философской перспективе. Он умеет язвить, больно щипать, горько усмехаться.

Настоящий нувориш
оставляет кошке мышь.

А вот наши «нуворишки
всё смели: от игл до шишки.

Ну, воришки, клад зарыли,
а пушок смахнули с рыла?

И не боится ставить вопрос ребром, руководствуется гейневским постулатом: «На проклятые вопросы дай ответы мне прямые».

Реки мелеют,
сер небосвод,
страна богатеет,
нищает народ.

Лозунги реют:
«Независимость!»,
«Равенство!» -
сплошное «брависсимо!»,
сплошное празднество!

Лозунги реют:
«Братство!», «Свобода!»,
а где же богатство,
благо народа?!

Мен бұл жерде лирикалық емес, азаматтық бағытты, Бекеттің дүниетанымдық ұстанымын айтып отырмын. Маған бұл жымдасқан, гёте-шиллерлік рухтағы өзіндік ерекшелігі бар «ксенийлар», келте жолдары ұнайды.

Оның философиялық-патриоттық сарыны да менің жанымға жақын. Мысалы, оған жойқын, ақиқатында Махамбеттік «Мен қазақпын!» өлең-манифесі жатады, ол өлеңде тарихи кезеңдегі ұлттық болмыс толық қамтылған. Өлең ұзақ, сондықтан мен тек бірнеше жолмен шектелуге мәжбүрмін:

Я не набожный монах,
Небо-Тенгри - мой Аллах,
глядя ввысь на синеву,
восклицаю: «Я – казах!»
Много я врагов знавал,
битым был и правил бал,
потому-то я – казах,
вольным был, свободным
стал.

Я от воли до свободы
претерпел и смерть, и роды,
но до истинной свободы
мне нужны эпохи, годы.
Мне неведом мелкий страх,
даже будущий мой
прах
с того света проревёт
гордый клич мой «Я – казах!»

Жалпы, философшылдық, тақырыпты тереңнен, ауқымды қамтуға деген икемділік Қарашин шығармашылығына тән. Жақында ғана оның әлі жарияланбаған танымал Малевич картинасымен жүздескен «Черный квадрат» атты поэмасымен танысуға мүмкіндік алдым, ол поэмада біздің драмалық тұрмысымыздың жаһандық мәселелері толықтай қамтылған.

Я здесь говорю не о лирической, а гражданской направленности, мировоззренческой позиции Бекета. Мне нравятся эти круто замешанные, лапидарные строки, своеобразные «ксении» в гётовско-шиллеровском духе.

По душе мне и его философско-патриотические мотивы. Ему, к примеру, принадлежит яростное, поистине махамбетовское стихотворение-манифест «Я – казах!», в котором охвачена национальная суть в историческом разрезе. Стихотворение длинное, и я вынужден здесь ограничиться лишь несколькими строками:

Я не набожный монах,
Небо-Тенгри - мой Аллах,
глядя ввысь на синеву,
восклицаю: «Я – казах!»
Много я врагов знавал,
битым был и правил бал,
потому-то я – казах,
вольным был, свободным
стал.

Я от воли до свободы
претерпел и смерть, и роды,
но до истинной свободы
мне нужны эпохи, годы.
Мне неведом мелкий страх,
даже будущий мой
прах
с того света проревёт
гордый клич мой «Я – казах!»

Философичность, склонность к широкому и глубокому охвату темы вообще характерны творчеству Карашина. Совсем недавно я имел возможность ознакомиться с его ещё не опубликованной поэмой «Чёрный квадрат», навеянной известной картиной Малевича, и в той поэме в развёрнутом виде охвачены глобальные проблемы нашего драматического времени и бытия.

Әсіресе, оның қазақ-түркі сөз қолданысындағы философиялық, этимологиялық іздеулерін ерекше атап өткім келеді. Қарашиннің «Почтение земли-поклон человеку» кітабын мен күнделікті-тұрмыстық сөздердің тарихи-лингвистикалық баян етілулеріне күмәнданып емес, тамсана отырып жиі және ықыласпен оқимын. Бұл түріктану, тіл білімі, салыстырмалы грамматикаға қатысты еліктіргіш оқу мені сонау студенттік кезден қызықтыратын. Тарихшы-тіл білгірі, этимолог Олжас Сүлейменовтің бұл салада Бекет шығармашылығына ықпалы зор. Айтпақшы, жоғарыда атап өтілген кітап танымал қазақ ақыны, тіл маманы Олжас Сүлейменовтің 70 жылдығына орайластырылған. Әңгіме не жайында?

Көптеген қысқа очерктер, миниатюра, естеліктер мен ілікпе сөздер, жалт-жұлт суреттемелермен өрілген «По тропе Олжаса», «ТЮРК и Я» эссе топтамалары жөнінде. Мен бұл жерде тарих, тіл білімі, философия, әдебиеттану білімдерімен безендірілген өзіндік ерекшелігі бар аталған топтамалардың бірнешеуін атап өтейін: «Тюркское слово», «Шумеро-тюркские мотивы в библейских историях», «Жаркое из тюркизмов или от озарений до прозрений» және басқалары.

Бекеттің әдеттегі бақылауы мен тұжырымынан бір ғана мысал: «Жар, йар, зер, зар сөздері түрік сөздерін жасауға қызмет етумен қатар тюркизмдерде де қатысқан». Бұл этимондармен «шыжғырылған» мынадай түрік сөздері мен сөз тіркестері бар: Қыпшақ диалектінде: ЖАРық (свет), ЖАРқын (лучезарный, светлый), ЖАРқ-жұрқ-искриться, ЖАРқ ету - засверкать, ЖАРия болу - стать известным, ЖАРиялау - объявить, обнародовать, ЖАРқыл - сверкание, аЖАР – (озарение человеческого лица, его приятный цвет и лоск) және басқалары. "Ысылдаған" диалектте: ЗЕР, ЗАР- внимание .Осы «аса жарық» негіздерден жар, жара, жарко,

Особо хотелось бы мне отметить его филологические, этимологические изыскания в области тюрко-казахского речестроя. Книгу Карашина «Почтение земли: поклон Человеку» я часто и охотно читаю, восхищаясь (а иногда сомневаясь) его историко-лингвистическими трактовками обиходно-бытовых слов. Это увлекательное чтение: тюркология, лингвистика, сопоставительная грамматика меня привлекают со студенческих лет. В этой области Бекет заметно находится под влиянием историка-языковедца-этимолога Олжаса Сулейменова. Кстати, упомянутая выше книга приурочена к 70-летию знатного казахского поэта и языковеда. О чём речь?

О циклах эссе «По тропе Олжаса», «ТЮРК и Я», которые сотканы из множества лапидарных очерков, миниатюр, заметок, реплик, мимолётных зарисовок. Назову здесь несколько характерных, пронизанных знанием истории, лингвистики, философии, литературоведения: «Тюркское слово», «Шумеро-тюркские мотивы в библейских историях», «Жаркое из тюркизмов или от озарений до прозрений» и др.

Один пример из типичных наблюдений и выводов Бекета: «Слова жар, йар, зер, зар принимали участие в образовании массы, как тюркских слов, так и тюркизмов. Имеются следующие тюркские слова и их сочетания, «проЖАРенные» этими этимонами. В кипчакском диалекте: ЖАРық (свет), ЖАРқын (лучезарный, светлый), ЖАРқ-жұрқ-искриться, ЖАРқ ету засверкать, ЖАРия болу стать известным, ЖАРиялау объявить, обнародовать ЖАРқыл сверкание, аЖАР - озарение человеческого лица, его приятный цвет и лоск и т.д. В свистящем диалекте; ЗЕР, ЗАР внимание. Из этих светлейших основ возникли тюркизмы; жар, жара, жарко,

жаркое, жар-птица, жаровня, жарынь, заря, харево, зарница, зардеться, озарение, зрение, прозрение, зрелище, воззрение, зритель, зрачок (зер+ачок, назар салыңыз ашық деген мағынаны білдіреді -132 бет.)

Немесе Бекет «батальон», «батарея», «баталия» сөздерін қарастыра отырып, ол сөздердің мағынасын былайша түсіндіреді:
Аты-баты от команды,
их родил язык войны.
Аты-баты
«тюрковаты»:
ат – стреляй, а бат – тони.* (156 бет)

Ол түсіндіре, ұғындыра, дәлелдей, танымал беделді тұлғаларға (М.Қашқари, В.Бартольд) сілтеме жасай отырып, кольчуга, колчан, чехол, кобура, забрало, забор, маска, колокол, торба, баул, карман, стяг, ярлык сөздерінің түп негізі түрік тілінен алынған деп санайды.

«Жылқы» терминологиясын бүтіндей түрік сөздерімен байланыстырады: лошадь – йолшы ат, караковый – қара, чубарый - шұбар, буланный - бұла, чалый - чал - пёстрый, узда – ұста, ауызда.

Маған оның сөз бен сөз саптаулардың этюд-түсіндірмелері дәлелді көрінді, олар: хомут, телега, тарантас, таратайка, колымага, коляска, алтын, монета, сондай-ақ Соловей-Разбойник, Баба-Яга, Змей Горыныч, Карабас-Барабас, Серый Волк. Кейде ол лингвистикалық талқылауларын өзінің өлеңдерінде қорытады:

Словом, в сказках Соловей
не певец и не солист,
он - разбойник и злодей,
издававший жуткий свист.
Соловей совсем не птица,
он - степняк, - кипчак, огуз.
И грабитель, и убийца,
от него стонала Русь...(196 бет)

жаркое, жар-птица, жаровня, жарынь, заря, зарево, зарница, зардеться, озарение, зрение, прозрение, зрелище, воззрение, зритель, зрачок (зер + ачок, что буквально означает «внимание открыто» - стр. 132).

Или вот Бекет рассматривает батальные слова «батальон», «батарея», «баталия» и расшифровывает их так:
Аты-баты от команды,
их родил язык войны.
Аты-баты
«тюрковаты»:
ат – стреляй, а бат – тони.* (156 бет)

Слова кольчуга, колчан, чехол, кобура, забрало, забор, маска, колокол, торба, баул, карман, стяг, ярлык он относит к тюркским корням, толкуя, объясняя, доказывая, делая ссылки на громкие авторитеты (М. Кашгари, В. Бартольд).

«Лошадину» терминологию он сплошь связывает с тюркскими словами: лошадь – йолшы ат, караковый – қара, чубарый - шұбар, буланный - бұла, чалый - чал - пёстрый, узда – ұста, ауызда.

Убедительными показались мне его этюды-толкования слов и выражений: хомут, телега, тарантас, таратайка, колымага, коляска, алтын, монета, Соловей-Разбойник, Баба-Яга, Змей Горыныч, Карабас-Барабас,, Серый Волк. Иногда свои лингвистические разборы он подытадживает в стихах:

Словом, в сказках Соловей
не певец и не солист,
он - разбойник и злодей,
издававший жуткий свист.
Соловей совсем не птица,
он - степняк, - кипчак, огуз.
И грабитель, и убийца,
от него стонала Русь...(стр. 196)

Қарашиннің философиялық-лингвистикалық этюдтері сөз табиғатына еніп, ойлануға мәжбүрлеп, ғажайып түбірлерді табуға, тілдер мен мәдениеттердің өзара әсері мен байланысын түсінуге мүмкіндік береді. Бекет Қарашинді оқу еліктіреді әрі ғибрат аласың.

Ескі танысымның «түйіндемесімен» масаттана отырып, аса қызығушылықпен танысып шықтым. Қазақстан, Ресей, Германия, Болгария, Италия, Австрия, АҚШ елдері оны жасаған еңбектері үшін қаншама марапаттаулар, дипломдар мен сыйлықақыларға лайық деп тапқандығына қарап мен ғажап күй кештім. Қай елде оның шығармасы басылып шықпады, қаншама жинақ пен жүздеген кітап авторы болмады десеңізші! Бір қызығы: бұл көптеген мағлұматтар жайлы тіпті естімеппін, білмеппін. Мен Бекет үшін өте қуаныштымын, әрі бойымды мақтаныш сезімі кернейді. Әдебиетшілерге «Қарашиндікпен» айналысатын шақ келді. Ойлау, ұғыну үшін ол аз мәлімет шығарған жоқ.

Мен оны дарынды кіші інім деп қабылдаймын және осы бір еркін де балдыр-шатпақ жолдарды Бекет Қарашинді 60 жылдығымен құттықтау үшін жазып отырмын, оған шын жүректен өзінің айрықша тұлғалығының барлық қырларында жаңа жетістіктер мен үмітті ақтай беруіне тілектестік білдіргім келеді.

Қыркүйек 2013 жыл

♣ Қадірменді Бекет!

60 жылдығыңа орай Сен жайында аз-маз лебізімді білдірген болдым. Оны мен желтоқсанда әдеттігіндей «ДАТқа» бермекпін. Мүмкін, Сенің қадеңе де жарап қалар я архивіңе қалдырғайсың, немесе жергілікті газеттердің біреуіне бергейсің.

Сәлеммен Алматының тұрғыны Герольд Карл әл Дивани

Философско-лингвистические этюды Карашина заставляют думать, вникать в природу слов, находить диковинные корни, понять взаимосвязь и взаимовлияние культур и языков. Читать Бекета Карашина увлекательно и поучительно.

С любопытством и восхищением ознакомился я с «Резюме» моего давнего знакомца. И только диву давался: сколько же у него наград, премий, дипломов, которыми за труды удостоили его Казахстан, Россия, Германия, Болгария, Италия, Австрия, США, в каких только странах не издавали его произведения, автором сколько десятков книг и сборников он только не является! Надо же: о многих этих фактах я и представления не имел и слыхом не слыхал. Тем большую я испытываю радость и гордость за него. Впору литературоведам заняться «Карашиниадой». Для размышления и осмысления он уже выдал немало материала.

Я воспринимаю его как даровитого младшего брата и пишу эти вольные, сумбурные строки, дабы поздравить Бекета Карашина с шестидесятилетием и сердечно пожелать ему новых свершений во всех гранях его незаурядной личности.

Сентябрь 2013 г.

♣ Қадірменді Бекет!

60 жылдығыңа орай Сен жайында аз-маз лебізімді білдірген болдым. Оны мен желтоқсанда әдеттігіндей «ДАТқа» бермекпін. Мүмкін, Сенің қадеңе де жарап қалар я архивіңе қалдырғайсың, немесе жергілікті газеттердің біреуіне бергейсің.

Сәлеммен Алматының тұрғыны Герольд Карл әл Дивани

ГЕРОЛЬД БЕЛЬГЕР

«Плетенье чепухи». 20-шы дәптерден.

Болды. Бар. Болады.

Ол 2013 жылдың аяғында жарыққа шыққан жаңа кітабын осылай атапты. Көлемді кітап. Композициялық жағынан мұқият ойластырылған. Оған әр жылдардағы өлеңдері енген. Және де олар ақынның тақырыптық және көңіл-күй қырларын сипаттайтын блоктарға бөлінген: «Түстер мен жорамалдар», «Иран сапарлары», «Муза шаққанда», «Мысыр манускриптері», «Сөз-дала немесе экспедиция сарындары», «Түркі және мен», «Адам... – бұл қасіретті атау», «Поэмалар мен өлең-эсселер», «Арнау» және т.б.

Авторы – Бекет Қарашин. Мен ол туралы бірнеше рет жаздым. Ашық- жарқын, бірегей тұлға. Ол өзі туралы бәрін өзі айтты. Кітаптың басында да, соңында да. Өмірбаянын баяндап берді, кітаптары мен еңбектерін тізіп, атақ-даңқын, марапаттарын, сыйлықтарын, құрмет грамоталарын, дипломдарын келтіріп, форумдарға, халықаралық конференцияларға, симпозиумдарға, фестивальдерге қатысқанын еске салды. Несі бар.., айтарлықтай дүние. Ол 60 жылғы өмірі мен шығармашылық қызметінде түрлі міндеттер атқара білді. Оның бәрі рас.

Ол өзін былайша сипаттайды: жазушы, ақын, тарихшы-түрколог, әдеби аудармашы, мәдениеттанушы, лингвист, этнограф, қоғамдық-саяси үдерістерді талдаушы, киносценарист. Тағы да мынаны қосуға болады: режиссер, сценарист, деректі фильмдердің кеңесшісі.

Оның шығармалары қай жерде жарық көрді? АҚШ, Германия, Италия, Болгария, Ресей, Қытай, Иран, Түркия, Египетте. Әлбетте, Қазақстанда.

Қайда оқыды? Қазақ мемлекеттік университетінің философия-экономика факультетін, Қазақ КСР Ғылым академиясы

ГЕРОЛЬД БЕЛЬГЕР:

Плетенье чепухи из 20-й тетради

Было. Есть. Будет.

Так он назвал свою новую книгу, увидевшую свет на исходе прошлого – 2013-го – года.

Книга объемная. Композиционно тщательно продуманная. В нее вошли стихи разных лет. И они распределены по блокам-разделам, характеризующим тематические и настроенческие грани поэта: «Сны и видения», «Иранские странствования», «Укусы музыки», «Манускрипты из Египта», «Стихостепи или экспедиционные мотивы», «Тюрк и я», «Человек ... – это звучит горько», «Поэмы и стихоэссе», «Посвящения» и т.д.

Автор – Бекет Карашин. Я о нем писал не однажды. Яркая, неординарная личность. О себе он сам все рассказал. И в начале, и в заключении книги. И биографию свою изложил, и книги-труды перечислил, и звания, награды, премии обозначил, и почетные дипломы, грамоты упомянул, и об участии в форумах, международных конференциях, симпозиумах, фестивалях не забыл.

Что ж... есть о чем говорить. За 60 лет жизни и творческой активности он сумел реализовать себя в разных ипостасях. И все правда.

Сам себя он аттестует так: писатель, поэт, историк-тюрколог, литературный переводчик, культуролог, лингвист, этнограф, аналитик социально-политических процессов, киносценарист. Можно еще добавить: режиссер, сценарист, консультант документальных фильмов.

Где издавались его произведения? В США, Германии, Италии, Болгарии, России, Китае, Иране, Турции, Египте. Само собой: в Казахстане.

Где учился? Окончил философско-экономический факультет Казахского госуниверситета, очную аспирантуру Института философии и права АН КазССР,

Философия және құқық институтының күндізгі аспирантурасын, Каир қаласындағы Эл-Азһар институтын бітірген. Басқасын айтпағанның өзінде.

«Қосымшада» шамалы әзілмен жазылған бөлім бар: «Сауалнама сұрақтары. Бекеттің жауаптары». Сұрақтар, мәселен, мынадай: «Сіздің мінезіңіздің негізгі ерекшелігі», «Басты кемшілігіңіз неде?», «Өзіңізді қандай кейіпте көргіңіз келеді?», «Сүйікті тағамыңыз қандай?», «Сіз әдетте қалай танысасыз?», «Сүйікті қалаңыз», «Алғашқы махаббатыңыз кім болды?», «Дастарқанда айтатын тілегіңіз», «Ұраныңыз» және т.б.

Нақты сұрақтар. Келте жауаптар. Философиялық астар. Өте қызықты және тағылымдық жағы мол. «Қарым-қатынас, достық және махаббат мұхиты» бөліміндегідей.

Сондай-ақ автордың алғысөзі – «Қоғамдық прелюдияны» атап өткім келеді. Керемет эссе! Ол сөзбен ойнағанды ұнатады, олардан түрлі неологизмдер мен үндестік табады, «а ля Олжас Сүлейменов» фонетикасымен ойнайды. Оның өзі ойлап тапқан сөз тіркестері ғажап: «өлең-жебелер», «өлең-дала», «өлең-эссе», «адам-қасқыр», «құрт-ғасыр», «маг-арғымақ», «бұрмалақ», «золумбей», «арабо-крабо-добра», «эгология», «ат-бат түркібат», (ат – ату, бат – батып кету).

Философтың әзіл-қалжыңы қалмайды. Өзі туралы ұйқаспен ойнап, ирониямен жазады.

– Я не вампир и не злодей,
Не лицедей, не фарисей,
Люблю людей, люблю детей,
Красу степей, лесов, полей.
Узлы сгрызаю у плетей,
Рублю сплетения сетей,
Со злостью – звенья цепей,
И не цепляюсь, как репей,
А потому – поэт от Бога,
Потомок Гога и Магога,
Я – златоуст, творец идей,
Боец, кудесник, чародей.

Институт «Аль-Азхар» в Каире. Обо всем остальном я здесь и говорить не буду.

В «Приложении» есть раздел, написанный в шуточной тональности: «Вопросы анкеты. Ответы Бекета». Вопросы, к примеру, такие: «Главные черты вашего характера», «Ваш главный недостаток?», «Каким вам хотелось бы себя видеть?», «Ваше любимое блюдо», «Как вы обычно знакомитесь?», «Ваш любимый город», «Кто был вашей первой любовью?», «Ваш тост», «Ваш девиз». И т. д.

Вопросы конкретные. Ответы лапидарные. Флер философский. В них много любопытного и поучительного. Как и в разделе «Океан общения, дружбы и любви».

Отмечу еще и предисловие автора – «Прилюдная прелюдия». Блистательное эссе! Он любит играть словами, высекает из них разные неологизмы и созвучия, обыгрывает фонетику «а ля Олжас Сулейменов». Мне нравятся его придумки: «стихострелы», «стихостепь», «стихоэссе», «человолк», «червовек», «маг-аргамак», «бурмалак», «золумбей», «арабокрабодобра», «эгология», «аты-баты тюрковаты, ат – стреляй, а бат – тони».

Юмор философа не покидает. О себе он пишет иронически, играя рифмами.

– Я не вампир и не злодей,
Не лицедей, не фарисей,
Люблю людей, люблю детей,
Красу степей, лесов, полей.
Узлы сгрызаю у плетей,
Рублю сплетения сетей,
Со злостью – звенья цепей,
И не цепляюсь, как репей,
А потому – поэт от Бога,
Потомок Гога и Магога,
Я – златоуст, творец идей,
Боец, кудесник, чародей.

Бекетті көп жылдан бері білетіндіктен, оның өз-өзіне берген бағасынан ақындық даңғойлық байқалмайды. Ол тұлғалық даралыққа ие адам, өзіндік қолтаңбасымен «Мен» деуге лайық. «Біз»-дің артына тығылмайды.– Вслед за Сократом и твержу я сто крат Одну из его знаменитых цитат: «Знаю одно: ничего я не знаю», Хотя знаю я больше, чем тот же Сократ.

Маған сеніңіз: Бекетті оқу – оның өлеңдерін, филологиялық этюдтерін немесе тарихи зерттеулерін, тіпті эпиграммаларын, жазбаларын, арнауларын оқу – өте қызық: ол, ең алдымен, жаһандық пайымдаулар мен тұжырымдар жасауға бейім нағыз философ.

Ол барлық нәрседе – кез келген жеке фактіде – құбылыстың мәнін ашып, тосын, болжауға келмейтін болмыстың жасырын мағынасы мен формуласын сөз түбірінен қиып алып, сипаттап береді. Ол «Қара шаршы» атты философиялық-футурологиялық поэмасымен талғампаз оқырманға қаншама ой, қаншама өткір парадокс пікірлер, күтпеген жорамалдар мен тың ұйғарымдарды жаудырады десеңізші!

...Тарелки летают... Зависают зонтами,
И наблюдают, словно мы – зоосад...
Затем исчезают мгновенно, спонтанно...
Снова уносятся в черный квадрат?
Небесная бездна, морская пучина –
Квадрат, составляющий конгломерат?
Следствие свое же, своя же причина,
Наверное, и есть черный квадрат?

Малевичтің әйгілі «Қара шаршы» картинасынан туындайтын сұрақ, күмән-күдік, түсінбеушілік көп. Бұл не? Мазақ па? Келеке ме? Әлде құпия ма?
Поэма авторының өзі оқырманға бүгінгі өмірдің көкейтесті мәселелері жайлы терең ой салып, ойлануға шақырады.
– КАРАтон, КАРАчаганак, КАРАбатан –

Зная Бекета многие годы, не вижу в его самооценках поэтического эпатажа. Он обладает яркой индивидуальностью, своим почерком и резонно говорит о себе «Я». Не прячется за «мы».

– Вслед за Сократом и твержу я сто крат Одну из его знаменитых цитат: «Знаю одно: ничего я не знаю», Хотя знаю я больше, чем тот же Сократ.

Поверьте мне: читать Бекета – хоть его стихи, или филологические этюды, или исторические исследования, даже эпиграммы, наброски, посвящения – весьма интересное занятие: в нем, прежде всего, сидит оригинальный философ, склонный к глобальным суждениям и обобщениям.

Он во всем – в любом единичном факте – выявляет суть явления, высекает, вычленяет из корней слов затаенный смысл и формулы неожиданного, непредсказуемого бытия. Сколько мыслей, крутых парадоксальных поворотов, эпатажей, догадок, предположений он обрушивает на искушенного читателя своей философско-футурологической поэмой «Черный квадрат»!

...Тарелки летают... Зависают зонтами,
И наблюдают, словно мы – зоосад...
Затем исчезают мгновенно, спонтанно...
Снова уносятся в черный квадрат?
Небесная бездна, морская пучина –
Квадрат, составляющий конгломерат?
Следствие свое же, своя же причина,
Наверное, и есть черный квадрат?

Знаменитая картина Малевича «Черный квадрат» навеивает многие вопросы, сомнения, недоумения. Что это? Издевка? Посмешище? Или же тайна?
Автор поэмы и сам напряженно размышляет и читателя заставляет задумываться над насущными проблемами современного бытия.

Черные краски в названиях кричат:
«Не Казахстан, а «КАРА Отан» –
Отечество загнано в черный квадрат!»

«Қара шаршы» поэмасы – бәле-жаланың
нышаны, қорқынышты белгі, алдағы қауіпті
ескерту. «Қара шаршы» – Пандораның
қорабы. Қара қасірет. Шайтандық
қитұрқылар. Бомбалар. Террор. Ғазават.

– Что происходит с нами, не с нами,
Мы виноваты, иль кто виноват?
«Мало беды – война за войною,
за черным квадратом – черный квадрат».

Малевичтің жұмбақ картинасы
ақырзаманды меңзей ме? Философ-
ақынды түсінде қап-қара, қорқынышты
қиялдар қоршап алады:
– Я безголовый, но над головою
Черные вороны жадно кружат...
Черный квадрат – земля подо мною...
И надо мною – черный квадрат...

Мен бұл поэманы алдымен қолжазба
күйінде, одан кейін екі рет басылып
шыққанда оқыдым, және де оқыған сайын
одан жаңа детальдар, тың бояулар мен
ескірмейтін ойлар табамын.

Бекет Қарашиннің кітабы кең ауқымды
тұжырымдар жасауға мұрсат береді.
Былайша айтқанда, ойдан ой туғызады.
Бұл кітап, шын мәнінде, тұтас бір оқырман
конференциясымен теңдес. Мен өзімнің
осынау жүгіртпе жолдарымда сыни-
талдау жасайтын ниетім жоқ. Мен тек
жекелеген тұстарын ғана сипаттап
өтемін.

Бекеттің екі туындысы туралы бірер сөз
айта кетейін – «Страсти-мордасти или
диспут о власти» және «Агностансы
кантианца» (менің ойымша, олар –

– КАРАтон, КАРАчаганак, КАРАбатан –
Черные краски в названиях кричат:
«Не Казахстан, а «КАРА Отан» –
Отечество загнано в черный квадрат!»

Поэма «Черный квадрат» – символ беды,
зловещий знак, предостережение
неминуемой опасности. «Черный квадрат»
– ящик Пандоры. Черная гибель.
Сатанинские козни. Бомбы. Террор.
Газават.

– Что происходит с нами, не с нами,
Мы виноваты, иль кто виноват?
«Мало беды – война за войною,
за черным квадратом – черный квадрат».

Загадочная картина Малевича намек на
апокалипсис? Черные, жуткие фантазии
обуревают поэта-философа во сне:
– Я безголовый, но над головою
Черные вороны жадно кружат...
Черный квадрат – земля подо мною...
И надо мною – черный квадрат...

Я эту поэму читал еще в рукописи, потом –
в двух книжных изданиях, и каждый раз
нахожу в ней новые детали, свежие краски,
незатертые мысли.

Книга Бекета Карашина дает обильную
пищу для широкоохватных суждений. Есть,
как говорится, повод для растекания
мыслью по древу. Книга эта, бесспорно,
тянет на серьезную читательскую
конференцию. В своих беглых строках я не
претендую на критико-аналитический
размах. Я нащупываю лишь отдельные
моменты.

Скажу несколько слов о двух бекетовских
творениях – «Страсти-мордасти или диспут
о власти» и «Агностансы кантианца» (они,
на мой взгляд, весьма характерны – и по

мазмұны жағынан да, формасы жағынан да – атыраулық әріптесімнің философиялық дүниетанымы мен көзқарасын білдіреді).

Кітапхананың темекі шегу бөлмесінде зейнет жасындағы қария «біртүрлі» сұрақ қояды: – Мына қоғамда не болып жатыр, айнала әлем-тапырық, заңсыздық пен бейберекеттік, саясаткерлер қайда қарап отыр, тәртіп орнататын саналы жандар шынымен де жоқ па?!

Дау өршіп кетеді. Әр пікір иесінің өз көзірі, өзінше айғағы бар. Философ былай айтады:

– Мечтал Платон когда-то страстно,
Чтобы возглавил государство
философ. А попросту – мудрец,
но не пустышка или глупец.
Сей император иль король
Свой осчастливил бы народ.
Богатой стала бы казна
И процветала бы страна.

Қызба студент басқаша ойлайды:

– Идеалистом был Платон
И потому ошибся он.
Ведь базис общества – не разум,
Скорей всего, – безумный казус.
Когда бездарный богатея
в покупке власти всех сильней.
Сим миром правит звон монет,
В кармане пусто – трона нет.
Демократ, разумеется, не согласен:
– Чтоб было в обществе нормально
Не надо толстого кармана,
Ума правителя или же страха,
Не нужно гения-монарха –
Судьбу свою решит народ.
У монархиста своя точка зрения:
– Для вас уже анахронизм –
Единовластие, монархизм?
Тогда и ваша «власть народа»
Неактуальна, старомодна,
А категория «народ»
Обозначает «разнород».

содержанию, и по форме – философскому мировосприятию и мироощущению атырауского коллеги).

В библиотечной курилке старичок пенсионного возраста обращается вопросом «вникуда»:

– Что у нас в обществе творится, кругом неразбериха, беззаконие и безвластие, куда же смотрят политики, неужто нет у нас нет светлых умов, чтобы навести порядок?!

Назревает диспут. Вступает в него философ:

– Мечтал Платон когда-то страстно,
Чтобы возглавил государство
философ. А попросту – мудрец,
но не пустышка или глупец.
Сей император иль король
Свой осчастливил бы народ.
Богатой стала бы казна
И процветала бы страна.

Запальчивый студент придерживается иного мнения.

– Идеалистом был Платон
И потому ошибся он.
Ведь базис общества – не разум,
Скорей всего, – безумный казус.
Когда бездарный богатея
в покупке власти всех сильней.
Сим миром правит звон монет,
В кармане пусто – трона нет.
Демократ, разумеется, не согласен:
– Чтоб было в обществе нормально
Не надо толстого кармана,
Ума правителя или же страха,
Не нужно гения-монарха –
Судьбу свою решит народ.
У монархиста своя точка зрения:
– Для вас уже анахронизм –
Единовластие, монархизм?
Тогда и ваша «власть народа»
Неактуальна, старомодна,
А категория «народ»
Обозначает «разнород».

Пікірсайыс қызады. Әр шешеннің өз көзірі, өз дәлел-дәйегі бар. Сөйтіп: Монархистің шахшыл-патшашыл-ханшыл ұстанымы тас-талқан болғанша; Демократ өз айғақтарын тауысқанша; Философтың ой кернеген басынан тер шыққанша; кітапхананың шамдары сөнгенше дауласты. Ал “даудың отын үрлеген” қария болса, бір нәрсені қайталай берді: «Мына қоғамда не болып жатыр, айнала әлем-тапырық, заңсыздық пен бейберекеттік, саясаткерлер қайда қарап отыр, тәртіп орнататын саналы жандар шынымен де жоқ па?!

Сонымен «Кантшылдың агностансалары» не туралы деген сауалға жетеді. Автор былай түсіндіреді:

«Мәселе автордың агностицизм, яғни дүниенің танымдылығын терістеу, дәлірек айтсақ, заттардың мәнін жоққа шығару теориясының негізін салушы неміс философы И.Кантты қолдаушы позициясын саналы түрде ұстануында жатыр».

Автор өзінің қазіргі әлемді пессимист ретінде қабылдайтынын жасырмайды.
– Сохнет, хилеет познания древо.
Разгневалась Гея, разгневалось Небо.
Рушится все, что создано было,
Не выдержав кары, природного гнева.

Әйткенмен, үмітсіз – шайтан.
– Но, может, останется все же росток
Человечества, разума новый исток?..

«Мүмкін, мүмкін», - мен де автордың бүкіл жорамалына келісіп, өзімді жұбатып, жігерлендіремін.

Бекет Қарашиннің «Болды. Бар. Болады» атты жаңа кітабынан көп дүние таптым. Кітаптың алғысөзінде ол: «Барлық ақын (Маяковский және басқалар солай дейді) жақсы бола бермейді, бірақ барлығы да өзгеше бола алады және солай болуға міндетті» деп жазады. Толықтай келісемін.

Диспут разгорается. У каждого спорщика свои козыри, свои аргументы. Спорили, пока: не разладился прошахско-процарско-проханский настрой монархиста; не исчерпал аргументы демократ; не вспотел от напряжения лоб философа; и пока не стали гаснуть библиотечные лампы. А старичок, «возжигатель спора», твердил одно и то же: «Что у нас в обществе творится, кругом неразбериха, беззаконие и безвластие, куда же смотрят политики, неужто нет у нас нет светлых умов, чтобы навести порядок?!»

О чем же «Агностансы кантианца»?

Автор разъясняет: «Замысел состоит в том, что автор преднамеренно встает на позиции последователя немецкого философа И.Канта, основателя так называемого агностицизма, теории отрицания познаваемости мира, а точнее – сущности вещей».

Автор не скрывает своего пессимизма в восприятии современного мира:
– Сохнет, хилеет познания древо.
Разгневалась Гея, разгневалось Небо.
Рушится все, что создано было,
Не выдержав кары, природного гнева.

И все же надежда умирает последней:
– Но, может, останется все же росток
Человечества, разума новый исток?..

«Может, может», – соглашаюсь и я, разделяя все авторские сомнения и бодрясь, утешаясь.

Немало достоинств я нахожу в новой книге Бекета Карашина «Было. Есть. Будет». В предисловии к книге он пишет: «Не все поэты (по Маяковскому, и не только по нему) могут быть хорошими, но все могут и должны быть разными». Абсолютно согласен.

Және де ол: «Батыс және шығыс поэзиясындағы ақындық мектептер мен бағыттардың ешқайсысын, өлең құраудың классикалық формаларын теріске шығармастан, автор өз жолын табуға тырысады» деп мойындайды. Бұл, әрине, мақтауға лайық. Мен авторды қолдаймын.

Түпнұсқа: <http://www.taszhargan.info/>
01.03.2014 Filed under СМЫСЛ ВОЛЬНЫХ СТРОК Posted by "проект ДАТ"

ГЕРОЛЬД БЕЛЬГЕР

МАХАМБЕТКЕ БОЙЛАУ

Ау, қызғыш құс, қызғыш құс...

Міне, қолымызда тағы бір аударма – Бекет Қарашиннің жаңа кітабы. Мен бұл жерде осы аударманың артықшылығы мен кемшілігіне көз жеткізу үшін оқырманға түпнұсқаны ұсынамын. Лексикалық ауытқулар көп екені анық, бірақ түпнұсқаның «тынысы» анық сезіледі, жалғыздық меңдеген бүлікші ақынның өзіне тән динамизмі мен экспрессияға толы мұң-сағынышы, бүкіл образдық құрылымы махамбеттік поэзияның жалпы контексіне ғажап үйлеседі.

Махамбет өлеңдерінде, менің пайымдауымша, ең бастысы – жалынды, қайтпас қайсар, жауына қаһарлы да қатал, ержүрек жауынгердің, халық қорғаны болған адамның жан-дүниесі, эмоциялық күйі маңызды болса керек. Бұл жайлаудағы киіз үйде, бақытты да жаймашуақ тыныштықта жазылған өлеңдер емес. Бұл шамырқанған шайқаста, жан қажытар жорықтарда, ат үстінде, қас дұшпанмен айқасты аңсағанда туған ЖЫР-ЖЕБЕЛЕР, өлең-ұрандар, өлең-аттандар, өлең-әнұрандар. Ал сезім күйі мен сөйлеу интонациясы өзара бір-бірімен тығыз байланысты. Сөйлеу интонациясы тыныс алу деген сөз.

И еще он признается: «Не отрицая ни одну из поэтических школ и направлений, классических форм стихосложения, как западной, так и восточной поэзии, автор пытается найти свой путь». Похвально, конечно. Никак не возражаю.

Источник: <http://www.taszhargan.info/>
01.03.2014 Filed under СМЫСЛ ВОЛЬНЫХ СТРОК Posted by "проект ДАТ"

ГЕРОЛЬД БЕЛЬГЕР

ПОСТИЖЕНИЕ МАХАМБЕТА

Эх ты, чибис, одинокий...

«И, наконец, ещё один перевод - Бекета Карашина:

И здесь я отсылаю читателя к оригиналу, дабы убедиться в достоинствах и изъянах данного перевода. Лексических отклонений - очевидно немало, но «дыхание» оригинала явственно ощущается, да и весь образный га строй, печаль и тоска одинокого поэта-мятежника, облаченные в свойственные ему динамизм и экспрессию, вполне вписываются в общий контекст махамбетовской поэзии.

В стихах Махамбета, насколько мне позволено судить, едва ли не главное - эмоциональное состояние души человека страстного, необоримого, воина храброго, отчаянного, заступника народа, непримиримого к врагам, неистового. Это не стихи, сочиненные в уютной юрте, в благостной тиши; это именно СТИХОСТРЕЛЫ, рожденные в бою, в изнурительных походах, в седле на лошади, в порыве жажды схватки с заклятым врагом, стихи-призывы, стихи-воинский клич, стихи-гимны, А эмоциональное состояние и речевая интонация между собой прочно связаны. Речевая интонация есть дыхание.

Ал аударма – бұл тыныстың үндестігі, біркелкілігі. Бекет Қарашиннің поэтикалық аудармаларынан мен дәл осы қасиеттерді көрдім: телегей тегеурін, мәнерлілік, серпімділік, қаһарлылық, қайтпас қайсар, бүлікшіл ақынның жан толқынысы. Махамбеттің орыс тіліне аударылып келе жатқанына жарты ғасырдан асты. Соңғы жылдары осынау күрделі шығармашылық істе едәуір қозғалыс байқалады. Бір қуантарлығы, орыстілді қазақтар Махамбет поэзиясының болмысына барған сайын тереңдеп еніп, оның Рухын орыс тілінің бейнелеу құралдарымен көрсетуге адам қызығарлық табандылықпен ұмтылады.

Г.К. БЕЛЬГЕРДІҢ «Постижение Махамбета» атты мақаласынан үзінді. «Книголюб» журналы, № 1-2 (44-45) 16 қаңтар 2003 ж.

ГЕРОЛЬД БЕЛЬГЕР МАМЛЮКТЕР ДӘУІРІ – ЕРТЕГІ ТҮСТЕР ӘЛЕМІ

Байсалды, даналардай салқынқанды азамат – атыраулық Бекет Қарашин бір жыл бұрын маған «Бейбарыс: дәуір және тұлға» атты кітабын ұсынған еді. Айтпақшы, ол Махамбет поэзиясын орыс тіліне ғажап аударған адам.

Қарапайым оқырман Сұлтан Бейбарыс туралы көп біле бермейді. Бәлкім, біраз ойланып былай дер: иә, сонау ерте заманда Бейбарыс деген біреу болған, шамасы, батыр болса керек, қазақ па, қыпшақ па бірдеңе, Мысырды билеген дейді, асқан жауынгер, мұсылмандардың қамқоры, көсемі болған, қартайған шағында туған жеріне, Батыс Қазақстанға оралыпты. Енді біреу, бәлкім,

Морис Симашконың «Емшан» хикаясын, тағы біреу басты рөлде біртуар Жантөрин ойнайтын, жиырма жыл бұрын түсірілген «Бейбарыс» фильмін еске түсірер.

А перевод – это и - когда созвучно, соразмерно дыхание. В поэтических переводах Бекета Карашина я узрел именно эти качества: напор, экспрессию, динамизм, ярость, неукротимость, буйство мятежного поэта-бунтаря. Махамбета переводят на русский язык уже более полувека. В последние годы заметны серьезные сдвиги в этом сложном творческом деле. Отрадно, что русскоязычные казахи все глубже проникают в суть махамбетовской поэзии и с завидным упорством стремятся выразить ее Дух изобразительными средствами русского языка.

Отрывок из статьи Г.К. БЕЛЬГЕРА «Постижение Махамбета», Журнал «Книголюб», № 1-2 (44-45) 16 января 2003 года

ГЕРОЛЬД БЕЛЬГЕР ЭПОХА МАМЛЮКОВ – МИР СКАЗОЧНЫХ СНОВ

Скромный, философски отрешенный атырауец Бекет Карашин, блистательный, кстати, переводчик поэзии Махамбета на русский язык, год назад преподнес мне свою книгу: «Бейбарс: эпоха и личность»

Рядовой читатель мало, что знает о султанах Бейбарсе. Подумав, пожалуй, скажет: да, был какой-то Бейбарс, в далекой-далекой древности, батыр вроде, то ли казах, то ли кипчак, правил, сказывают, Египтом, был воителем, предводителем, покровителем мусульман, на старости лет вернулся в Степь, куда-то в Западный Казахстан.

Кто-то, может, вспомнит повесть Мориса Симашко «Емшан», кто-то - двадцатилетней давности фильм «Бейбарс» с колоритным Жантуриным в

Әлбетте, кәнігі мамандар, тарихшылар нақты тарихи, мұрағаттық мәліметтер мен фактілерге жүгінеді, бірақ олар бұқаралық санаға әсер етпейді. Бір кездері Атырауда зәулім ескерткіш орнатылғанда жұртшылық Бейбарыс туралы айтып жатты.

Аңыз-әңгімелер мен ел аузындағы қауесеттердің аясында маған белгілі екі еңбек өзінің ғылыми тиянақтылығымен және мазмұнымен ерекшеленеді: **Бекет Қарашиннің** сөз болып отырған кітабы және биыл «Казахстанская правда» газетінде жарияланған **Мұхтар Құлмұхаммедтің** көлемді (екі беттік) «Сұлтан Байбарыс» атты мақаласы. Осы іргелі шығармаларды қазақстандық оқырман білуге тиіс деп есептеймін.

Байбарыс Египетті 1260 жылдан бастап 17 жыл биледі. Өзі туралы ол: «Мен, Бей-Барыс, ат-Түрік, Беріш руынан, әл-Қыпшақ» деген екен-міс. М.Құлмұхаммед жоғарыда аталған мақаласында оның толық аты-жөнін келтіреді: әл-Мәлик аз-Захир Руқн-ад-дин Бейбарыс әл-Бундукдари әс-Салих. Осы есіммен ол Мысырда билік құрды.

Бейбарыс ұлы мәмлүк болған. Б.Қарашин мамлюкизмнің табиғатын байыппен аша білген. Ол мамлюктерді отансыз, этникалық тегінен ажыраған күрескерлер деп санауға үзілді-кесілді қарсы. Ол керісінше тұжырымды дәлелдейді: «мамлюктер жырақтағы жаңа отандарында өздеріне дейін қалыптасқан қоғамдық қатынастарды белгілі бір заңдылықпен және біртұтас үйлесіммен дамытты, өздерінің туған халқының, сол этностың салт-дәстүрін, тілі мен мәдениетін сақтап қалды». Бұл Б.Қарашин зерттеулерінің түйінді тұстарының бірі.

заглавной роли. Конечно, узкие специалисты, историки ссылаются на конкретные исторические, архивные сведения и факты, но массовое сознание они не задевают. Некоторое время о Бейбарсе заговорили в обществе, когда в Атырау воздвигли ему величественный памятник.

На фоне легенд и народной молвы выделяются своей научной основательностью и осмысленностью два - известных мне - труда: **книга Бекета Карашина**, о которой речь, и опубликованная в этом году в «Казахстанской правде» объемная (на две полосы) статья **Мухтара Кулмухаммеда «Султан Бейбарс»**. И об этих фундаментальных трудах казахстанскому читателю знать, полагаю, надобно.

Бейбарс правил Египтом, начиная с 1260 года, в течение 17 лет. О себе он якобы говорил: «Я, бей-Барс, ат-тюрк, аль-кипчак из рода берш». М. Кулмухаммед в названной выше статье приводит полное его имя: аль-Малик аз-Захир Руки-ад-дин Бейбарыс аль-бундукдари ас-Салих. Под этим именем он воцарился над Египтом.

Бейбарс был великий мамлюк. Б. Карашин обстоятельно раскрывает природу мамлюкства. Он категорически против того, чтобы мамлюков считали воителями без родины, отторженными от этнической принадлежности; он доказывает как раз обратное: «мамлюки закономерно и гармонично развивали существовавшие до них общественные отношения на их далекой родине, хранили обычаи и традиции, язык и культуру породившего их этноса, народа». Таков один из ключевых моментов исследования Б. Карашина.

Ол Бейбарыс тұлғасын дәуір контексінде қарастыра отырып, шартты түрде Тұран деп аталатын біртұтас суперэтносты құрайтын хунну, сақ, скиф, ғұндар, хазарлар, оғыздар, қимақтар, қыпшақтар, т.б. түркі халықтарының байланысы мен бірлігін ұдайы атап көрсетіп, дәлелдеп отырады.

Автор өз зерттеуінің мақсатын былай тұжырымдайды: «этникалық және отандық тарихты әлемдік тарихнаманың биік үлгілері деңгейіне көтеру». Кітап авторы Бейбарыс туралы әңгімені алыстан – Тұранның шығу тегінен, ондағы халықтар мен ұлыстар тарихы, олардың айрықша тоғысу құбылысынан бастайды. Ол осынау ғажайып мәдениет ошақтарының синтезіне егжей-тегжейлі тоқталып, Тұран тарихы мен мәдениеті туралы білімдерсіз Мысырдағы мамлюк мемлекетінің тарихын түсіну мүмкін еместігін баса айтады. Оның ойтолғамынан мен сол бір ежелгі этникалық топтар Әулетте (руда, кланда) белгілі бір кезеңде үстемдік еткен уақытқа және дереккөздерге байланысты әртүрлі аталғанын түсіндім, осыдан барып оқырманның (және ғалымдардың да) миында түсінбеушілік тууы мүмкін.

Автор Мұхаммед пайғамбар (632 ж.) қайтыс болғаннан кейінгі мұсылман Шығысын ғылыми дәлдікпен талдап, «сенім үшін» ұзақ та жойқын соғыстарға әкелген, әртүрлі мемлекеттер мен халықтардың ықпал ету аясы үшін кескілескен күресінің жаһандық картинасын сипаттайды. «Пайғамбардың жолында тек раушан гүлдері ғана емес, тікенектер де шашылған» деп автор орынды атап өткен.

Б.Қарашин өз ойлары мен тұжырымдарын Н.Я. Бичурин, В.В.Бартольд, Л.Н.Гумилев, Махмұд Қашғари, В.О. Ключевский, М.Тынышпаев, О.Сүлейменов, Мұрад Аджи сынды зерттеушілердің танымал еңбектеріне, көне араб, қытай, түркі деректеріне сілтеме жасай отырып дәлелдейді.

Личность Бейбарса он рассматривает в контексте эпохи, постоянно подчеркивая и доказывая связь и общность тюркских народов - хунну, саки, скифы, гунны, хазары, огузы, кимаки, кипчаки и т. п., составляющие единый суперэтнос, условно называемый Тураном.

Цель своего исследования автор обозначил так: «поднять этническую и отечественную историю до уровня самых высоких образцов мировой историографии». Разговор о Бейбарсе автор книги начинает издали - с истоков Турана, его народов, этносов, их причудливых переплетений. Он подробно указывает на синтез диковинных культурных очагов, подчеркивая, что немисливо понять историю мамлюкского государства в Египте без общих знаний об истории и культуре Турана. Из его размышления я понял, что одни и те же древние этносы в зависимости от источников, времени, гос-подствующего в определенный момент Дома (рода, клана) назывались по-разному, отсюда и происходит нередко путаница в головах читателя (и ученых, впрочем, тоже).

Анализирует автор с научной дотошностью мусульманский Восток после кончины пророка Мухаммеда (632 г.), рисуя глобальную картину жестокой борьбы разных государств, народов за сферу влияния, приведшей к длительным и разрушительным войнам «за веру». «Не только розами, но и шипами была усеяна дорога пророка», справедливо замечает автор.

Свои мысли и выводы Б. Карашин подтверждает ссылками на известные труды Н.Я. Бичурина, В. В. Бартольда, Л. Н. Гумилева, Махмуда Кашгари, В.О. Ключевского, М. Тынышпаева, О. Сулейменова, Мурада Аджи, на древние арабские, китайские, тюркские источники.

Автор Мамлюк мемлекетін 17 жыл 2 ай 12 күн (неткен дәлдік десеңші!) билеген сұлтан Бейбарыстың 52 жасында у беріп өлтірілгенін келтіреді. Демек, М.Симашконың повесі мен «Сұлтан Бейбарыс» фильміндегі әсерлі көрініс – оның Отанына оралуы – көркем қиял екен...

Бейбарыстың өмірі мен қызметі – құлақкесті құлдың ұлы тұлғаға айналуының нақты мысалы. Бұл мысал бүгінгі күні де өзекті. Ол жаһандану, гипотетикалық және шынайы катаклизмдер дәуірінде ұлттық дәстүрге берік болуға, рухани ұлылыққа, этностардың бірлігін сақтауға үйретеді. Тарих пен қоғамның сабақтастығы мен тұтастығы – бұл даусыз ақиқат, оны Бекет Қарашин өз еңбегімен нанымды да әсерлі сипаттап берді.

«Книголюб» журналы. №11(78), қараша 2004 ж.

ГЕРОЛЬД БЕЛЬГЕР

Б.М.Қарашиннің «Қазақ жырауларының рыцарьлық поэзиясы» кітабына алғысөзден үзінді. Алматы: «Өлке» баспасы, 2005.

Бұл кітаптың өзектілігі мен маңыздылығы, біріншіден, жастарды ұлтының дәстүрлі мәдениетіне баули отырып, идеялық, адамгершілік, патриоттық және демократиялық тәрбие беруге ықпал етуінде, яғни тәрбиелік қызмет атқаруында.

Автор утверждает, что султан Бейбарс, правивший мамлюкским государством 17 лет, 2 месяца и 12 дней (какая, однако, точность!), в возрасте 52 лет был отравлен. Выходит, возвращение его на родину, эффектно венчающее повесть М. Симашко и фильм «Султан Бейбарс», - художественный вымысел...

Жизнь и деяния Бейбарса - живой пример того, как из рабов вырастали великие личности. И этот пример актуален и поныне. Он учит стойкости, верности национальным традициям, духовному величию, сплочению этносов в эпоху глобализации, гипотетических и реальных катаклизмов. Неразрывность и преемственность истории, общества - непреложная истина, которую убедительно и эффектно проиллюстрировал своим трудом Бекет Карашин.

Журнал «Книголюб» № 11 (78), ноябрь 2004

ГЕРОЛЬД БЕЛЬГЕР

Отрывок из предисловия к книге Б. М. Карашина «Рыцарская поэзия казахских жырау», Алматы, изд-во «Олке», 2005

Актуальность и значимость этой книги состоят в том, что она, во-первых, выполняет воспитательную функцию, способствует делу идейного, нравственного, патриотического и демократического воспитания молодёжи, приобщения её к традиционной культуре нации.

Екіншіден, ол тіл білімі, этика, мәдениеттану және әдебиеттану бойынша көмекші оқу құралы қызметін атқара алады. Түптеп келгенде, осы тектес орысша аудармалар қазақ классикасын басқа да әлем тілдеріне аудару жұмысын жеңілдетеді.

Аудармалар мен автордың еңбегі туралы бірер сөз. Бұл кітаптың және аудармалардың авторы Бекет Қарашин БАҚ беттеріндегі тарих, әдебиет және мәдениет мәселелеріне арналған көптеген жарияланымдарымен, «Бейбарыс: дәуір және тұлға» атты туындысымен, «Кешіккен өлеңдер» жинағымен, «Махамбет. Жыр-жебе. Өлең-жебелер» атты аударма кітабымен оқырман қауымға жақсы танымал. Махамбет жайлы кітабы мен оның өлеңдерінің аудармасы әдебиеттанушылар мен жалпы жұртшылық тарапынан жоғары бағаланып, Махамбет атындағы сыйлықпен марапатталды.

Бекет Қарашиннің аудармашылық қызметінің басты ерекшелігі – түпнұсқаның рухын, ырғағын, тынысын толық жеткізе білуі. Оның аудармалары оқырманның көз алдына бағзы заманғы ортаны әкеліп, өткен дәуірлердің ерекшелігін шынайы әдеби әдіс-тәсілдер арқылы жеткізеді, оны ұлттық рух пен ділге мейлінше жақындатып, жоғары деңгейдегі интеллектуалдық жігер береді

Жазушының осы кітапқа эссе, этюдтер түрінде енген әдеби зерттеулері кейіннен қазақтың поэтикалық мұрасымен тұтасып кеткен түркі поэзиясының көне бастауларын зерделейді. Оқырман олардан автордың тың тұжырымдары мен жаңалықтарын табады, оның бірқатар идеяларымен танысады.

Махмұд Қашқари: «Ерен ерлік тілде туады» деген екен. Бекет Қарашиннің кітабы соған дәлел.

Во-вторых, она может выполнять функцию подсобного учебного пособия по языкознанию, этике, культурологии и литературоведению. И, наконец, переводы на русский язык смогут облегчить работу над переводами казахской классики и на другие мировые языки.

Несколько слов о переводах и работе автора. Автор переводов и этой книги Бекет Карашин известен читателям по многочисленным публикациям в СМИ по проблемам истории, литературы и культуры, его произведению «Бейбарс: эпоха и личность», сборнику «Запоздалые стихи», книге переводов «Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы», которая была высоко оценена специалистами-литераторами, общественностью, и удостоена премии имени Махамбета.

Отличительной чертой переводческой деятельности Б.Карашина является умение передать дух, ритмику и дыхание первоисточника. Его переводы, как бы переносят читателя в обстановку и отношения давно минувших дней, передают ему особенности прошлых эпох адекватными литературными приёмами и средствами, максимально приближают его к национальному духу и ментальности, дают высокий интеллектуальный заряд.

Литературоведческие же исследования автора, которые введены в данную книгу в форме эссе и этюдов, прослеживают древние истоки тюркской поэзии, которая органично влилась впоследствии в поэтическое наследие казахов. В них читатель найдёт для себя интересные открытия и гипотезы автора, ознакомится с рядом идей, выдвинутых им.

«Высшая доблесть заключается в языке», – изрекал Махмуд Кашқари. Книга Бекета Карашина тому сви-детельство.

ГЕРОЛЬД БЕЛЬГЕР
ҰЛТТЫҢ РУХАНИ КӨСЕМДЕРІ
(Б. Қарашиннің жаңа кітабы жайында)

Философ, аудармашы, қаламгер Бекет Қарашин жуырда «Қазақ жырауларының рыцарьлық поэзиясы» атты кезекті кітабын шығарды («Өлке», А., 2005). Бұл кітапта өзінің талай ұрпақты тәрбиелеп өсірген мәдени қазынасын ғасырлар бойы аман алып келе жатқан, азапты тағдыр кешкен халықтың ақыл-ойы мен рухының баға жетпес туындылары жинақталған.

Асан Қайғы, Қазтуған, Доспамбет, Шалкиіз, Жиёмбет, Бұқар жырау, Есет, Махамбет және басқа көптеген жауынгер-ақындардың, жасампаз ақындардың, көсем ақындардың есімдері қазақтың рухани тарихына мәңгілікке жазылып қалды.

Бұл кітап мыңдаған жылдар бойы жиналған жетістігі мен сыннан өткен тәжірибесі бар поэтикалық байлықтың бір бөлігін ғана қамтитыны түсінікті, әрине. Бірақ осының өзі қазақ мәдениетінің төлтума, таңғажайып әлемінің есігін айқара ашып, дала поэзиясын түсінетін, құрметтейтін барлық жанды құрметтеп терге отырғызады.

«Басында сөз болған»... Дәл осы тіркес қазақ халқының менталитеті мен мәдениетіне өте жақын. Түркілер қашанда сөз қадірін білген, оның құдіретін ұққан, қастерлеген. Күлтегіннің тасқа қашалған «хаттары», халықтың батырлық жыр-дастандары, көне поэтикалық фольклор, ежелгі және орта ғасырлардағы ақындардың ұлы шумақтары қазақтың бүкіл ұрпағының дұрыс тәрбиеленіп, өсіп-өнуіне негіз болды. Олар да кезегі келгенде өз қатарынан жаңа ақындар, жыраулар, айтыскерлер мен ойшыл ақындарды шығарды.

ГЕРОЛЬД БЕЛЬГЕР
ДУХОВНЫЕ ПАСТЫРИ НАЦИИ
(О новой книге Б. Карашина)

Бекет Карашин, философ, переводчик, эссеист, толь-ко что издал свою очередную книгу под названием «Рыцарская поэзия казахских жырау» («Өлке», А., 2005). Эта книга содержит бесценные творения ума и духа многострадального народа, сумевшего пронести через века свои культурные достояния, на которых воспитывались и выростали многие поколения.

Имена Асана Кайгы (Асана Печальника), Казтугана, Доспамбета, Шалкииза, Жиёмбета, Бухара-жырау, Есета, Махамбета и множества других поэтов-воинов, поэтов-созидателей, поэтов-управителей вписаны в духовную историю Казахстана.

Данная книга охватывает, понятно, лишь вершину поэтического айсберга, тысячелетиями копившего свои достижения и наработки. Но даже они открывают парадную дверь в самобытный и причудливый мир казахской культуры, приглашают и сажает на почетное место всех людей, понимающих и уважающих степную поэзию.

«Вначале было слово»... Именно это словосочетание наиболее подходит для ментальности и культуры казахского народа. Тюрки всегда чтили слово, уважали его силу, благоговели перед ним. Каменные «писания-послания» Культегина, народные поэтические воинские повести и былины (жыр), древний поэтический фольклор, великие строки поэтов древности и средневековья явились тем базисом, на котором воспитывались и выростали все поколения казахов. Они, в свою очередь, порождали из своих рядов новых акынов, жырау, поэтов-импровизаторов, поэтов-мыслителей.

Сахарада ақын мәртебесі басқалардан биік, құрметті еді. Атқарушы билік саналатын саяси беделді тұлғаның өзі (қаған, хан, сұлтан, т.б.) қай кезде де ақынның сөзі мен бағасына тәуелді болған. Ханның басын тек хан ғана алады, ал ақынның басын алуға ешкімнің құқығы жоқ еді, өйткені ақындар әрі би, әрі батыр болды, бұқараның мүддесін қорғаушы, олардың депутаты немесе заң шығарушы органдағы (би кеңесі, құрылтай) өкілі болды, сондықтан да оларға тиіспеу жазылмаған заң болатын. Бұл құқық оларға мұрагерлікпен емес, еңбегіне қарай берілді. Шын мәнінде олар біртуар тұлға, сегіз қырлы бір сырлы, жасампаз, халықтың ақыл-ойы, намысы, ар-ожданы еді.

Асқан жігерлі, қайтпас қайсар, өр рухты, қаһарман мінезді бұл жандар Отан тәуелсіздігі мен азаматтардың бостандығын, елінің, халықтың амандығы мен құт-берекесін өткір сөзбен де, қылыштың өткір жүзімен де қорғады. Осыны ұғынған халық әрдайым ақындарын асқақтатып, олардың өшпес өлең-жырларын жадында сақтады, асыл мұрасын «замандарды жалғайтын дәнекер» арқылы ұрпақтары мен келешек буынға аманат етті.

Қазақ поэзиясының негізін салушылардың жалынды жырларында өрнектелген қазақ халқының ғасырлар бойғы тәуелсіздік пен бостандыққа деген арман-аңсары, әсіресе, Махамбет жырларында ерекше көрініс тапса, көп ғасырлық ұлт-азаттық қозғалысы, «Алаш» партиясының ұрандары мен саяси тұғырнамасы, құғын-сүргінге ұшыраған қазақ зиялыларының, жас «желтоқсаншылардың» күресіндегі ой-пікірлер мен азап-мұңдар ақындардың кейінгі буыны туғызған поэзияның арқауына айналды.

Статус поэта в степи считался наиболее почетным среди всех других профессий. Даже политически выдающаяся личность (каган, хан, султан и т. п.), представляя собой власть, всегда была зависима от слова и оценки поэта. Голову хана мог снять только хан, но снять голову поэта никто не имел права, ибо поэты, чаще всего являясь биями, батырами, выразителями интересов народных масс, их полномочными депутатами или представителями в законодательных органах (Советах, Собраниях), обладали неписаным правом неприкосновенности. Это право присваивалось им не по наследству, а присуждалось по заслугам. Воистину они были выдающимися людьми, многогранными творцами, умом, честью и совестью народа.

Эти люди негибимой воли, беспокойства духа и героического характера острым словом и острыми клинками отстаивали независимость Отечества и свободу граждан, благополучие и процветание страны и народа. Народ же, всегда понимая это, превозносил своих поэтов, хранил в памяти их непреходящие строки, наследовал сам и передавал наследие посредством «времен связующую нить» своим потомкам и грядущим поколениям.

Вековые чаяния казахского народа о независимости и свободе, выраженные в пламенных стихах родо-начальников казахской поэзии, нашли свое отражение в последующих поколениях поэтов, особенно в стихах Махамбета, многовековом народно-освободительном движении, лозунгах и политической платформе партии «Алаш», в борьбе, мыслях и страданиях репрессированной казахской интеллигенции, юных «декабристов-86».

Дәл осы батыр-ақындар, ақиқаттың жаршылары һәм болашақтың көріпкел жыраулары Тәуелсіздік пен азаттық, ерлік пен патриотизм, демократия мен гуманизм идеологиясының туын көтерді, ұлттың рухани ұстыны, далалық ар-ождан мен құқықтың іргесін қалаушылар болды десек артық айтқандық емес.

Дәл осы қасиеттері үшін халық оларды ұлықтап, есімін есте қалдырды, оларды бүгінгі біз де – қазіргі тәуелсіз Қазақстанның азаматтары да жадымызда сақтаймыз. Соның бір дәлелі, рухани мұраны сақтау мен жаңғыртуды көздейтін ұзақ мерзімдік, ауқымды «Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасы аясында көрнекті ақындардың мерейтойлары мемлекеттік деңгейде атап өтіледі, олардың есімі мен шығармашылық мұрасы өнер және әдебиет туындыларында жаңғырып, бейнесі ескерткіш болып мәңгіге қашалады.

Жуырда ғана біз ЮНЕСКО аясында өткен Махамбеттің 200 жылдық мерейтойының куәсі болдық. Осынау шын мәніндегі жалпыхалықтық форумда еліміздің көрнекті қайраткерлері Махамбеттің өмірін, шығармашылығы мен қызметін сипаттай отырып, оның ұлттық тәуелсіздікке ұмтылыстағы, халықты азаттық пен ерлік рухында тәрбиелеудегі еңбегін ерекше атап өтіп, қазіргі заманауи Қазақстанның егемендік мәртебесін оның есімімен тікелей байланыстырды. Әлбетте, әрі батыр, әрі ақын Махамбет сөз өнеріне зәру тұлдыр шөлейтте пайда болған жоқ, ол өзінің алдындағы Асан қайғы, Қазтуған, Доспамбет сынды әулие жыраулар аманат еткен ақындықтың құдіретті асатаяғына сүйенді.

«Ресейде ақын жай ғана ақын емес» – бұл тұжырымның қазақ поэзиясының негізін салушыларға да толықтай қатысы бар,

Не будет преувеличением сказать, что именно поэты-батыры, поэты-глашатаи, поэты-вещатели являлись флагманами идеологии Независимости и Свободы, Героизма и Патриотизма, Демократии и Гуманизма, духовными пастырями нации, ваятелями степной морали и права.

Именно за эти качества ценили и помнили их, помним сегодня их мы – граждане современного независимого Казахстана. Доказательством этого служит долгосрочная, грандиозная государственная Программа «Культурное наследие», в рамках которой предусматриваются сохранение и возрождение поэтического наследия, на государственном уровне отмечаются юбилейные даты выдающихся поэтов, проводится увековечение их имен, образов, творческого наследия в памятниках, произведениях искусства и литературы.

Еще совсем недавно мы были свидетелями 200-летнего юбилея Махамбета, проведенного под эгидой ЮНЕСКО. На этом воистину всенародном форуме выдающиеся деятели нашей страны, характеризуя жизнь, творчество и деятельность Махамбета, особо отметили его заслуги в стремлении к национальной независимости, в воспитании нации в духе свободолюбия и героизма, напрямую связывая независимый статус современного Казахстана с его именем. Но Махамбет, герой и поэт, не родился не возник в пустыне словесности, он опирался на мощный поэтический посох, оставленный ему в наследство вещими жырау, его великими предшественниками в лице Асана Кайгы, Казтугана, Доспамбета и других.

«Поэт в России больше, чем поэт», – эта формулировка всецело относится и к родоначальникам казахской поэзии,

олардың әрқайсысы әрі ақын әрі қолбасшы, әрі батыр әрі аузымен құс тістеген шешен, әрі музыкант әрі композитор, қоғам қайраткері және халық көсемі. Мұндай жан-жақты, тұтас бітімді тұлғаларды сахарада «сегіз қырлы бір сырлы» немесе «Сері» деп атаған.

Қазақ поэзиясының негізін қалағандардың бәрі де нағыз сері болды, олардың бірі қайраты тасқан шағында майдан даласында Отан үшін жанын қиды (Доспамбет), енді бірі жеңісті шайқастардан кейін, қалың елге жанашыр болып, мемлекет құрылысының маңызды мәселелерін шешуге қатысып, тәжірибесі мен білімін жастарға аманаттап, ғасырға жуық өмір сүрді (Шалкиіз, Ақтамберді, Есет).

Осынау дала шайырлары, Жерұйық іздеген жыраулар, жорық ақындары басқа халықтар мен ұлыстардың мәдениеті мен көркем әдебиетіне, әсіресе орыс поэзиясына өз әсерін тигізді деп пайымдаймыз. Ресей мен Дала арасындағы ғасырлар бойы қалыптасқан мәдени байланыстар оған ықпал етпеуі мүмкін емес еді. Бұл кітаптың қосымшаларында осы тақырып егжей-тегжейлі және кеңінен берілген.

Әлбетте, басқа этностардың мәдени қазынасына түркі ақын-серілері ғана өз өнерінің бояуын қосып қойған жоқ, басқалардың өкілдері де жалпыға ортақ еуразиялық мәдениетті құруға белсене атсалысқанын айта кеткен жөн. Данышпандар мен ғұламалар, рыцарь-витийлер, ақын-дәруіштер, кезбе шайырлар да Сахараға ат басын бұрды, олар тек үйретіп қана қоймай, би-шешендердің өнерінен, қызыл сөзге дес бермейтін суырып салма ақындардан, басын кессе де тайсалмай, жұрт алдында сөзден жығылмайтын батыр жыраулардан өздері де үйренді.

каждый из которых представлял в одном лице поэта и полководца, героя и златоуста-оратора, музыканта и композитора, общественного деятеля и народного вождя. Таких многосторонних и целостных личностей в степи называли «сегіз қырлы бір сырлы» («восемь граней одного таинства») или «Сері» («рыцарь-творец»).

Все родоначальники казахской поэзии были истинными сері, одни из них погибли за Родину на поле боя в расцвете сил (Доспамбет), другие же жили почти целый век (Шалкииз, Ақтамберды, Есет), после славных сражений, передавая свой опыт и знания молодым, участвуя в решениях важных задач государственного строительства, заботясь о благополучии народных масс.

Надо полагать, что эти степные барды, поэты-скитальцы, поэты походов оказывали свое влияние на культуру и художественную словесность других народов и этносов, в особенности на русскую поэзию. Многовековые культурные связи Руси и Поля не могли не отразиться и на ней. В приложениях к данной книге эта тема изложена развернуто и емко.

Надо отметить, что не только тюркские поэты-рыцари внесли цвет своего искусства в сокровищницу культур других этносов, но и представители последних активно участвовали в создании всеобщей евразийской культуры. Так, волхвы и скоморохи, витязи-вити, поэты-отшельники, поэты-скитальцы, безусловно, посещали Степь, они не только учили, но и учились сами красноречию айтыскеров, поэтов-импровизаторов стихотворных состязаний, словесной доблести жырау, смело и публично, не боясь лишиться головы, выражавших свои мысли.

Шығыстың осы көне поэтикалық мәдениетін олар Ресейге сіңірді; асылында, Пушкиннің, Лермонтовтың, Маяковский мен Есениннің өздерін дәл сондай асау рухпен, төңкерісшіл ой-санамен, сөз ұлылығымен ұлықтауы кездейсоқ болмаса керек. Екінші жағынан, қазақ поэзиясын, әсіресе, қазіргі поэзияны мәдениет әлемінде керемет дүмпу туғызған орыс поэзиясынсыз, Пушкиннің «Татьяна», Есениннің «Шаганә», Маяковскийдің «Күн» тәрізді мәңгілік кейіпкерлерінсіз елестету мүмкін емес.

Сондай-ақ, тұңғыш қазақ ақындарының жұлдызды шоғыры әлем тілдерінің арасында ең алдымен орыс тілінде сөйлегені де кездейсоқ емес, өйткені бұл қазақ тіліне жақын және мәдени жағынан туыс болып кеткен тіл. Бұдан бір жағынан еуразияшылдық идеясының салтанат құруы, Ресей мен Қазақстанның өзара саяси ынтымақтастығы, тарихи тағдыр мен тілек тоғыстырған екі халықтың экономикалық және мәдени байланысы байқалады.

Бұл кітаптың жарық көруі Қазақстанның орыстілді тұрғындарын қазақ мәдениеті мен әдебиетіне жақындатып қана қоймай, көршілес екі мемлекеттің мәдени байланыстарын нығайту ісіне септігін тигізеді деп ойлаймын. Мен мұны қазақ мәдениеті мен ділінің байырғы табынушысы ретінде, қазақ тілінің жанашыры ретінде, қазақ мектебінің түлегі ретінде, сайып келгенде, қазақ прозасын орыс тіліне аударушы ретінде толық сеніммен айтып отырмын.

«Мысль» журналы, № 3, 2006 ж.

Эту древнейшую поэтическую культуру Востока они прививали на Руси; отсюда, наверно, не случайно и то, что тем же бунтарством духа, революционностью мысли и величием слова возвеличили себя Пушкин, Лермонтов, Маяковский, Есенин. С другой стороны, казахская, особенно современная, поэзия немыслима без русской поэзии, совершившей фурор в мире культуры, без бессмертных образов пушкинской Татьяны, есенинской Шаганә, маяковского Солнца.

Также не случайно и то, что плеяда первых казахских поэтов из всех мировых языков впервые заговорила именно на русском языке, так как именно этот язык наиболее близок и культурно родственен казахскому языку. И в этом отчасти видится торжество идей евразийства, политических шагов России и Казахстана на встречу друг другу, экономического и культурного сближения двух народов, связанных между собой исторической судьбой и волей.

Думаю, что выход в свет этой книги будет не только способствовать приобщению русскоязычного населения Казахстана к казахской культуре и литературе, но и внесет свою лепту в дело сближения и укрепления культурных связей двух соседних государств. Я это говорю вполне убежденно как давний поклонник казахской культуры и ментальности, как любитель казахского речестроя, как выпускник казахской школы, как, наконец, переводчик казахской прозы на русский язык.

«Мысль», № 3, 2006

ҚАЗАҚ АҚЫН-СЕРІЛЕРІ ТАҒЫ ДА АТҚА ҚОНДЫ

Мәдени мұраны сақтау және жаңғырту ісін тек мемлекеттік мекемелер ғана емес, азаматтық бірлестіктер де, сондай-ақ дарынды тұлғалар да жүзеге асыруға тиіс. Бұл тұрғыда Б.М. Қарашиннің «Қазақ жырауларының рыцарьлық поэзиясы» кітабы республикамызда да және одан тыс жерлерде де маңызды әдеби уақиға және айтулы мәдени құндылық болып саналады.

Қазақ халқы қай заманда да қалың бұқараны азаттық пен тәуелсіздік, қарекет пен берекет жолында алға тартқан қызыл тіл мен шешен сөзді ең биік құндылық санаған. Ал Батыс қазақтарының поэзиясы асқан жауынгерлік рухымен, әділетсіздікке төзімсіздігімен, бостандық пен тәуелсіздікке қол сұғушыларға қарсы қайтпас қайсарлығымен ерекшеленді. Бір Махамбеттің есімінің өзі неге тұрады! Мен, Еділден жер аударылған неміс баласы, қаршадай кезімде ер рухты ақынның мұңды тағдыры мен драмаға толы жыр жолдарына шын жүрегіммен ортақтастым, оның өлеңдері жан-дүниеммен үндестік тапты. Кейіннен жазушылық кәсіби парызыммен Махамбеттің орыс тіліне аударылған көптеген туындыларымен танысып, оларға рецензиялар, сын пікірлер жаздым.

Махамбеттің 200 жылдығы тойланатын жылы мен тағы да осы тақырыпқа қайта оралдым, ұлы ақын өлеңдерінің әртүрлі аудармаларына салыстырмалы талдау жасадым.

«Махамбетке бойлау» («Книголюб». 2003 ж., №1. «Таң-Шолпан» журналы, 2003 ж. №1) атты мақалаларымда түпнұсқаға рухы жағынан ең жақын әрі сәтті аудармалар ретінде

КАЗАХСКИЕ ПОЭТЫ-РЫЦАРИ ВНОВЬ НА КОНЕ

Сохранение и преумножение культурного наследия должно выполняться не только государственными учреждениями, но и гражданскими организациями, а также талантливыми индивидами. В этом плане книга Б.М. Карашина «Рыцарская поэзия казахских жырау» представляет собой важное литературное событие и заметную культурную ценность, как внутри нашей Республики, так и за её рубежами.

Во все времена казахский народ наивысшей ценностью считал красное слово, поэтическую речь, которая водила за собой массы во имя свободы и независимости, труда и процветания. Особым, именно рыцарским, духом, непримиримостью с несправедливостью, покушением на свободу и независимость, отличалась западно-казахская поэзия. Чего стоит одно только имя Махамбета! Его стихи запали в мою душу ещё в подростковые годы, когда я, депортированный с Волги немецкий мальчик, искренне сочувствовал, сострадал горестной судьбе и драматическим строкам мятежного поэта. Впоследствии по долгу своего писательского ремесла я ознакомился со многими переводами Махамбета на русский язык, писал на них рецензии, критику.

В год празднования 200-летия Махамбета я вновь возвратился к этой теме, сделал сравнительный анализ различных переводов стихов великого поэта. В статьях «Постижение Махамбета» («Книголюб», №1, 2003, журнал «Тан-Шолпан», № 1, 2003) в качестве наиболее удачных и близких по духу с оригиналом переводов я отметил переводы Бекета Карашина. В них

Бекет Қарашиннің еңбегін атап өттім. Мен олардан дауылпаз ақынның телегей тегеурінін, экспрессиясын, динамизмін, ыза-кегін, қайтпас қайсарлығын, асау арынын байқадым, дәл осы қасиеттер Махамбет поэзиясын асқақтата айшықтап тұрады. Автор өзінің аудармалар кітабына ат берген «жыр-жебе» деген неологизмі мені баурап алды, өйткені Махамбет өлеңдері өзінен бұрынғылардың өлеңдері сияқты жайлы киіз үйде емес, сұрапыл жорықтарда, шайқастарда, ер үстінде, қас дұшпанмен жекпе-жекте аңсаған сәттерде туған, олар – өлең-ұрандар, жауынгер рухтағы өлеңдер.

Енді, міне, Бекет Қарашиннің Асан Қайғы, Қазтуған, Доспамбет, Шалкиіз, Жиёмбет, Есет, Ақтамберді поэзиясының аудармалары жинақталған «Қазақ жырауларының рыцарьлық поэзиясы» атты жаңа кітабымен, осы кітаптағы Батыс Қазақстанның батырлық поэзиясының ерекшелігі мен мән-мағынасын сипаттайтын әдеби эсселерімен, мақалаларымен таныстым. Кітап авторының өтініші бойынша мен оған алғысөз жаздым. Бұл шығармада да Бекет Қарашин өзінің аудармашылық стиліне берікболғанын атап айтқан жөн, ол шығарманың рухы мен тынысын жеткізіп қана қоймай, лексикалық материалды, сөз материясын сақтауға тырысады.

Бұл аудармаларда автор өзін кемеліне келген, дарынды сөз зергері ретінде көрсетті, бұған таң қалуға болмайды, өйткені ол өзі жайында мен қатты қызыға, зер сала оқыған «Кешіккен жырлар» атты кітабында өзіне тән айқын қолтаңбамен мәлімдеген болатын.

Қазақтың тұңғыш ақындарының бұл аудармалары Батыс Қазақстан үшін ғана емес, бүкіл ел үшін, сондай-ақ әлем әдебиетін қазақ поэзиясының баға жетпес қазынасымен таныстыру және қауыштыру үшін орасан зор құндылық деп білемін.

я узрел напор, экспрессию, динамизм, ярость, неукротимость, буйство мятежного поэта-бунтаря, именно те качества, которые рельефно и резко отличают поэзию Махамбета. Мне импонирует неологизм автора «стихострелы», которым он назвал свою книгу переводов, т.к. стихи Махамбета, как и стихи его предшественников, были сочинены не в уютной юрте, а родились в изнурительных походах, боях, в седле, в порыве жажды схватки с врагом, они - стихи-призывы, стихи-воинский клич, стихи-гимны.

Теперь же, я ознакомился с новой книгой «Рыцарская поэзия казахских жырау» Бекета Карашина с его переводами поэзии Асана Кайгы, Казтугана, Доспамбета, Шалкииза, Жиёмбета, Есета, Ақтамберды, его литературными эссе и статьями в этой книге, характеризующими особенности и сущность рыцарской поэзии Западного Казахстана. По просьбе автора этой книги я написал предисловие к ней. Должен отметить, что и в этом произведении Бекет Карашин остался верен своему стилю переводов, когда переводчик передаёт не только дух и дыхание произведения, но и пытается сохранить лексический материал, материю слова.

В этих переводах автор переводов проявил себя, как зрелый и талантливый мастер слова, это не удивительно потому, что он сам, как поэт, ярко и самобытно заявил о себе в своей книге «Запоздалые стихи», которую я прочитал с большим интересом и вниманием.

Считаю, что эти переводы первых казахских поэтов имеют огромную ценность не только для Западного Казахстана, но и для всей страны, а также для доступа и приобщения мировой литературы к бесценной сокровищнице казахской поэзии.

Бекет Қарашин бұл кітапта өзін аудармашы ғана емес, талантты эссеист, әдебиеттанушы, зерттеуші ғалым ретінде танытты. Оның қазақ поэзиясының ілгерідегі көшпелілердің ақындық дәстүрімен байланысы, «сері» ұғымының түпкі мәні, қазақ поэзиясының формалары мен түрлері жөніндегі әдеби эсселері әдебиеттанушылар тарапынан аса байыпты назар аударуға тұрарлық. Ал оның «Игорь полкі туралы сөздегі» түркі поэзиясының іздері» атты этюдінде жоғары дәрежелі ғалым-филологтар тарапынан мойындалуға лайық сөзтаным саласындағы ғылыми жаңалықтар бар екені анық. Ұлы ақынның өмірі мен шығармашылығы туралы зерттеулер қазынасына Б.Қарашиннің махамбеттану этюдтері өз үлесін қосты.

Бекет Қарашиннің зерттеушілік қабілет-қарымын, оның тарих, философия, тіл білімі саласындағы ғылыми әлеуетін мен оның «Бейбарыс: дәуір және тұлға» кітабына жазған рецензиямда («Книголюб», №11, 2004 ж.) атап өткен болатынмын. Бұл кітап бүгінгі таңда Бейбарыс туралы әдебиет пен ғылым (тарих, философия, лингвистика) тоғысында жазылған жалғыз кітап болып қала береді. Мұндай кітаптың қажеттігі жайында қаламгерлік қосынындағы марқұм жолдасымыз Морис Симашко кезінде айтқан болатын.

Бір сөзбен айтқанда, атыраулық ақын, жазушы, аудармашы Б.Қарашиннің еңбегінің арқасында батыс қазақтарының поэзиясын, Батыс Қазақстан тарихын зерттеу мен аударудағы көптеген ақтаңдақтар шешімін тапқанын айта кеткен жөн.

Ең бастысы, «Қазақ жырауларының рыцарьлық поэзиясы» кітабы өскелең ұрпақ үшін, қазақтар мен қазақ еместер үшін, оқушылар мен студенттер үшін қажет. Ол мектептер мен университеттерде көмекші

В этой книге Бекет Карашин проявил себя не только в качестве переводчика, но и талантливого эссеиста, литературного критика, учёного-исследователя. Его литературные эссе о связи казахской поэзии с поэтической традицией предшествующих номадов, о сути понятия «сері», о формах и видах казахской поэзии заслуживают самого серьёзного внимания со стороны литературных критиков. А его этюд «Следы тюркской поэзии в «Слове о полку Игореве», без сомнения, содержит научные открытия в области словистики, которые должны будут признаны учёными-филологами самого высокого ранга. Махамбетоведческие этюды Б. Карашина также вносят свою лепту в кладовую исследований жизни и творчества великого поэта.

Исследовательские наклонности Бекета Карашина, его научную состоятельность в области истории, философии, лингвистики я отметил ещё в своей рецензии на его книгу «Бейбарс: эпоха и личность» («Книголюб», № 11, 2004), которая на сегодняшний день остаётся пока единственной в своём роде книгой о Бейбарсе, написанной на стыке литературы и науки (истории, философии, лингвистики). О необходимости такой книги говорил ещё в своё время ныне покойный наш товарищ по писательскому цеху Морис Симашко.

Словом, следует отметить, что многие пробелы в изучении и переводах западно-казахской поэзии, истории Западного Казахстана удалось осуществить благодаря труду атырауского поэта, писателя и переводчика Б. Карашина.

Самое главное, книга «Рыцарская поэзия казахских жырау» необходима для подрастающего поколения, казахов и не казахов, школьников, студентов. Она может являться подсобным учебным пособием в

оқу құралы бола алады. Бұған қоса, онда орасан зор тәрбиелік қуат пен қарым бар. Бұл кітап ұстаз әрі тәрбиеші ретінде Отанға, қазақ сөзіне, туған жерге деген сүйіспеншілікке баулып, азаттыққа деген құштарлықты, қаһармандық, патриоттық рухты шыңдайды.

Бекет Қарашин жайында айта отырып, жасампаз адамдар мен күштердің Алматы мен Астана секілді бас қалаларда ғана емес, кең байтақ еліміздің шет аймақтарында да шоғырланғанын атап айту ризашылық сезіміне бөлейді. Қазақстанның көрнекті жазушыларымен әңгімелесе келе, менің Бекет Қарашин шығармашылығы туралы пікірім жалпы алғанда О.Сүлейменов, Ә.Нұрпейісов, Ә.Кекілбаев, В.Бадиков, М. Әуезов, С.Санбаев және басқа сөз зергерлерінің бағасымен үндесіп жатқанына көзім жетті. Сондықтан да ол ең жауапты да күрделі әдеби міндеттер мен тапсырыстарды орындауға қабілетті деп есептеймін.

Бекет Қарашин басқаратын, өзім Қамқоршылық кеңесінің құрметті мүшесі болып табылатын «Алшы» қорының қызметімен, идеяларымен және жобаларымен маған Атыраудан арнайы жеткізілетін басылымдарды, сондай-ақ республикалық газет-журналдарда жарияланған материалдарды зерделеу барысында таныстым.

«Алшы» қоры мәдениеттанушылар, тарихшылар мен жазушылардың басын қосқан өзіндік бірлестік ретінде, Атырау облысы мен Батыс Қазақстанның рухани өкілдігі ретінде алдына қойған міндеттерді табыспен жүзеге асырып қана қоймай, оларды мәдени мұраны жаңғырту және дамыту жөніндегі мемлекеттік бағдарламалармен астастырып жүр деп есептеймін.

«Прикаспийская коммуна», 3 ақпан 2007 ж.

школах и вузах. К тому же, в ней заключена огромная воспитательная сила и энергия. Книга эта, как учитель и воспитатель, прививает любовь к Родине, к казахскому слову, к родной земле, возвышает стремление к свободе, героический и патриотический дух.

На примере Бекета Карашина отрядно отметить, что творческие люди и силы сосредоточены не только в столичных городах Алматы и Астана, но и на периферии нашей огромной страны. В беседах с ведущими литераторами Казахстана я убедился в том, что мое мнение о творчестве Бекета Карашина в целом совпадает с оценками таких мастеров слова как О. Сулейменов, А. Нурпеисов, А. Кекильбаев, В. Бадиков, М. Ауэзов, С. Санбаев и другими. Считаю, что ему по силам выполнение самых ответственных и сложных литературных задач и заказов.

С деятельностью, идеями и проектами фонда «Алшы», который возглавляет Бекет Карашин, и в котором сам являюсь почетным членом Попечительского Совета, я ознакомился в процессе изучения публикаций и материалов, доставляемых мне из Атырау, а также опубликованных в республиканских журналах и газетах.

Считаю, что фонд «Алшы», как своеобразный союз культурологов, историков и литераторов, как духовный представитель Атырауской области и Западного Казахстана, с успехом осуществляет поставленные им же задачи, вписывает их в общий контекст государственных программ по возрождению и расцвету культурного наследия.

«Прикаспийская коммуна», 3 февраля 2007 года.

М. ИСАБЕКОВ: «БЕЙБАРЫС: ДӘУІР ЖӘНЕ ТҰЛҒА»

Кітаптың авторы – Бекет Қарашин, 1953 жылы Атырау облысы Индер ауданында туған. Әл-Фараби атындағы ҚазМУ-дің түлегі, мамандығы – философ.

Ұсынылған кітапты шолып шыққанда бірден: «Ақыры жарық көрді-ау!» деген ой келді. Ақыры Уақыт аясындағы Тұлға туралы елеулі дүние жарық көрді. Аңыздар мен мифтердің романтикалық мұнарының ар жағынан тарихи шындықтағы нақты тарихи тұлға – сұлтан Бейбарысты көреміз. «Қолынан келер ме екен?» деген тағы бір ой қылаң береді. Расымен де, Бекет Қарашин сұлтан билік құрған Мысырдан ғана емес, қытай және араб авторларының жазбаша дереккөздерінен де жырақта, Атырауда тұрады.

Егер бірінші сұрақтың жауабы кітаптың жарыққа шығу фактісі болса, екінші сұрақтың жауабын біз кітапқұмар оқырманмен бірге бере аламыз. Шығыс пен Батыс, Дала және Русь, Тұран және Иран, Көшпелілер мен Қалалар, Түркі және Араб әлемдері мәдениеттерінің өзара ықпалдастығы мәселелері әзелден тарихшылардың талқысына түскен тақырып саналады. Бұл тұрғыда Бартольд, Гумилев, Сүлейменов және т.б. пікірлері бір-бірімен қайшыласып жатады.

Автор беделділердің қысымымен, өз жұмысын солардың дәйексөзінің тізбесіне, пікірлер калейдоскопына айналдырып, өз эрудициясын әйгілегісі келеді-ау деген кәдімгі қауіптің туындауы заңды.

Тағы бір еліктіргіш сынақ – бұл келісімпаздық, ұлттық артықшылық немесе тарихи шындықты мансұқтап, агрессивті пантюркизм идеясына құмарту. Менің ойымша, Б. Қарашин

М. ИСАБЕКОВ: «БЕЙБАРС: ЭПОХА И ЛИЧНОСТЬ»

Автор книги - Бекет Карашин, родился в Индерском р-не Атырауской обл. в 1953 г. Выпускник КазГУ им. Аль-Фараби, специальность - философ.

Первая мысль, взявшего для обзора предлагаемую книгу: "Наконец-то!" Наконец-то вышла серьезная книга о Личности во Времени. Сквозь романтическую дымку легенд, мифов перед нами встает реальная историческая личность в исторической реальности - султан Бейбарс. Вторая мысль: "А сможет ли?". Действительно, Бекет Карашин живет в Атырау, вдалеке не только от Египта, где правил султан, но и от письменных источников китайских и арабских авторов.

Если ответом на первый вопрос является сам факт состоявшейся книги, то ответ на второй может быть дан нами вместе с заинтересованным читателем. Проблемы взаимодействия культур Востока и Запада, Поля и Руси, Турана и Ирана, Кочевья и Города, Тюркского и Арабского миров давно являются предметом дискуссий историков. На этом поприще сталкиваются мнения Бартольда, Гумилева, Сулейменова и др.

Возникает естественное опасение, что автор под давлением авторитетов превратит свою работу в перечень их высказываний, в калейдоскоп мнений, демонстрируя свою эрудицию и ничего более.

Другой не менее соблазнительный искус - ангажированность, увлечение идеей национальной исключительности или агрессивного пантюркизма в ущерб исторической истине. По моему мнению,

компиляцияға берілушіліктен және қыпшақшылдық негізіндегі өзін-өзі таныту «солшылдығынан» бой тарта білді. Сонымен бірге, анығын айтқанда, моңғолдар мен крест жорықтарына тойтарыс берген жеңімпаз ұлы бабасының аруағынан рух алып, автор түркология тарландары Л.Гумилевпен және О.Сүлейменовпен батыл пікір таластырып, олармен зияткерлік бәйгесінде күш сынасады.

Тынық мұхиттан Жерорта теңізіне дейінгі Ұлы көштің тарихы туралы қайшылыққа толы деректерді түсіндірудің өзіндік «кілтін» тапқан автордың талдауы өте қызықты. Қарашинде дамушы тұтастықты құрайтын «жасуша» іспетті РУ ұғымы негізге алынады. Расымен де, осылай көшпелілердің тарихы зерттеушіге біртұтас және үздіксіз процесс ретінде көрініс береді, себебі, кеңістік пен уақытта орын ауыстыра отырып, өзінің атауын өзгерте отырып (әсіресе жазбаша дереккөздерде), көшпелілер өзінің тектік мәнін сақтап қалды.

Құлдан Сұлтанға дейінгі жол... Қалайша бұлай болды? Автор дәл сол әдістің көмегімен алдымен гвардияның, содан кейін Мысырдың билеуші әулетінің түркіленуі мен қыпшақтануының тарихи заңдылығын көрсетеді. Яғни, сөз мамлюктердің әскери кастасы жайында, және де құл- жауынгердің, гвардияшының, қолбасшының жолы – бұл даңғыл жол, Сұлтанға дейін – бір- ақ қадам. Бірақ қандай қадам десеңші! Автор Сұлтан Бейбарысты жан-жақты тұлға ретінде жарқырата сипаттап, оның өз этносының тегіне тән қасиеттердің арқасында ортағасырлық Мысыр мәдениетін қабылдай білгенін көрсетеді.

Қорытынды ретінде еңбектің кемшіліктері жазылатыны белгілі, бәлкім, ондай нәрселер бар болар. Автор осы тақырып бойынша көптен бері жұмыс істеп келе

Б. Карашин смог избежать крайностей компилятивности и "левизны" самоутверждения на почве кипчакофильства. При этом, очевидно, вдохновившись аруахом великого предка, победителя монголов и крестоносцев, автор смело вступает в дискуссию с мэтрами түркологии Л.Гумилевым и О.Сулейменовым, сражаясь с ними на интел-лектуальном ристалище.

Интересен анализ автора, нашего своеобразный "ключ" к объяснению противоречивых данных по истории Великого кочевья от Тихого океана до Средиземного моря. Ключевым понятием у Карашина выступает РОД, как "клеточка" развивающейся целостности. Действительно, тогда история номадов предстает перед исследователем как единый и непрерывный процесс, поскольку род, перемещаясь в пространстве и во времени, изменяя свое название (особенно в письменных источниках), сохранял свою родовую сущность.

Путь от раба до султана... Как это произошло? Автор с помощью того же метода показывает историческую закономерность тюркизации и кипчакизации сначала гвардии, а затем и правящей династии Египта. То есть речь идет о военной касте мамлюков, и путь раба-воина, гвардейца, во-начальника - это путь проторенный, До султана - один шаг. Но какой! Автор ярко характеризует султана Бейбарса как разностороннюю личность, которая, благодаря качествам, генетически присущим своему этносу, смогла воспринять культуру средневекового Египта.

В заключение принято писать о недостатках работы, и они, наверное, есть. Очевидно, автор давно работает над этой темой и его "захлестывает" огромный

жатқаны анық және жинақталған орасан зор материал оны үнемі қамшылап отыратыны сөзсіз, ол алдағы жұмыстарында жарыққа шықса жақсы болар еді. Автор Махамбет өлеңдерінің орыс тіліндегі аудармасын баспаға дайындауда. Тағы бір алып тұлға. Ата-бабалар рухы Бекетке тыным бермейді...

«Ақ Жайық», 8. 11. 2001

Малик Исабеков. «Әлемдегі ең керемет жасыл шалғын – «Ақ Жайық жағасы»

(Бекет Қарашиннің «Махамбет. Жыр-Жебе. Өлең-жебелер» кітабына)

Атырауда, өткен жылдың желтоқсан айында Махамбет Өтемісұлы өлеңдерінің орыс тіліндегі аударма кітабының таныстырылымы өтті. Тұңғыш жүйелі аудармалардың авторы – бұған дейін бізді «Бейбарыс. Дәуір және тұлға» атты монографиясымен қуантқан Бекет Қарашин.

Махамбеттің алып тұлғасы қазақ тілінен орыс тіліне аударуда әбден шыңдалған, танымал және аса танымал емес ақын-аудармашылардың назарын бұрыннан аударып келеді, бұл Кеңес заманында әрі беделді әрі пайдалы іс еді. Бірақ Махамбет қашалмаған алып мәрмәр тас тәрізді, кеңестік орыс әдебиетінің теп-тегіс аударма дәстүріне сай келмеді, және де аудармашылар өз абыройына қарай, мұны бірден түсінді.

Біздің ойымызша, Қарашин кітабының жетістігі аударма авторының таптаурын бағытқа мүлде қарсы жолмен жүруінде. Әдеттегідей жолма-жол аударманы ұйқасқа келтірудің орнына, біз мүлдем басқа дүниені көреміз – қаһарман-ақынның ішкі әлеміне бойлауға ұмтылыс, бұл дегеніңіз, образға және дәуір тынысына бойлау.

собранный материал, хорошо бы, чтобы он реализовался в последующих работах. Автор готовит к изданию перевод на русский язык стихов Махамбета. Еще один титан. Дух предков не дает покоя Бекету...

«Ақ Жайық», 8. 11. 2001

МАЛИК ИСАБЕКОВ. «В МИРЕ ЛУЧШИЕ ЛУГА – АК ЖАЙЫКА БЕРЕГА»

(К книге Бекета Карашина «Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы»)

В Атырау в декабре прошлого года состоялась презентация книги переводов стихов Махамбета Утемисова на русский язык. Автор первых систематизированных переводов – Бекет КАРАШИН, ранее поразивший нас монографией «БЕЙБАРС. Эпоха и личность».

Величавая фигура Махамбета давно привлекала внимание известных и не очень поэтов-переводчиков, поднаторевших на переводах с казахского на русский; в советское время это было и престижно, и выгодно. Но Махамбет, как глыба неотесанного камня, не ложился в гладкую переводческую традицию советской русской словесности, и, к чести самих переводчиков, они это осознали сами.

По нашему мнению, успех книги Карашина обусловлен тем, что автор перевода пошел по пути наибольшего сопротивления. Вместо обычного рифмованного переложения подстрочника мы видим совсем другое - стремление проникнуть во внутренний мир борца-поэта, если хотите, это вживание в образ и эпоху.

Қарашиннің аудармасы – ұзақ жылдық қажырлы еңбектің жемісі, ол мәтіндердің тікелей уақыт аясынан шыға біледі. Мәселе мынада, тіпті Махамбетті аудару проблемасына маңайлап қадам басудың өзі қазақтың ауыз әдебиетінің тарихы, түркі өлеңінің заңдылықтары, Бөкей ордасының тарихы, және ақыр соңында ақынның жеке тұлғасы жайлы орасан зор білімді талап етеді.

Дәл осы түркологиядан білімді болу Бекет Қарашинге түркі және орыс сөздерінің өзара қарым-қатынасының тарихи, лингвистикалық негіздерін ұғынуға, қазақ тілінің күрделі образдылығын, көпмәнділігін аударма тілінде жеткізе білуге мүмкіндік берді. Аударма авторы түпнұсқаға мағыналық жағынан сәйкестік іздеу барысында үнемі сөз этимологиясына, түркі және орыс тілдерінің түпкі бірлігіне жүгінеді.

Аударма, әлбетте, авторға тән, әйтсе де автордың қарапайымдылығы сонша, ол кітапта өзін солай атаудан тартынған. Қосалқы авторлық – аударма теориясының ең нәзік мәселелерінің бірі. Қалай болғанда да, бұл поэзиялық мәтіндерді аударушылардың барлығы үшін практикалық проблема («Прозада аудармашы – құл, ал поэзияда қарсылас» А.С.Пушкин). Поэзия тарихында ақын-аудармашының түпнұсқа материалынан өз туындысын жасап шығаруы жиі кездеседі. Кері мысалдар да аз емес: дәл, сөзбе-сөз аударма жасалғанмен, түпнұсқаның рухын сақтай алмайды.

Бақытымызға орай, Қарашиннің кітабында аудармашының ұлы Махамбет мұрасына көзінің қарашығындай қарауы мен ақынның қосалқы авторының батылдығы шебер үйлесім тапқан. Бекет бұрыннан өлең жазады, ол өлеңдер әзірге өз баспагерін күтіп жатқанын айта кеткен орынды. Бәлкім, өзінің ұлы бабаларының арқасында ақын-

Перевод Карашина - это плод многолетнего труда, который выходит за временные рамки непосредственно над текстами. Дело в том, что даже подступы к проблеме перевода Махамбета требовали огромных знаний об истории устной казахской поэзии, о творчестве предшественников поэта, о законах тюркского стихосложения, об истории Букеевской орды и, наконец, о личности поэта.

Именно знание тюркологии позволило Бекету Карашину осознать историческую, лингвистическую основу взаимопроникновения тюркского и русского слова, выразив на языке перевода сложную образность, многозначность казахской речи. Автор перевода в поисках смыслового соответствия оригиналу часто идет к этимологии слов, к единым корням тюркского и русского языка.

Перевод, безусловно, является авторским, и только скромность автора не позволила назвать его таковым в самой книге. Соавторство переводчика - это одна из самых тонких проблем теории перевода. Во всяком случае, это практическая проблема для всех переводчиков поэтических текстов («В прозе переводчик раб, в поэзии - соперник» А.С.Пушкин). История поэзии знает много примеров, когда поэт-переводчик на материале оригинала создает свое произведение. Немало и обратных примеров: есть точный, дословный перевод, но утерян дух оригинала.

К счастью, в книге Карашина органично сочетается бережное отношение переводчика к наследию великого Махамбета и смелость соавтора поэта. Уместно сказать, что Бекет давно пишет собственные стихи, которые ждут своего издателя. Возможно, благодаря своему великому предку, поэт-переводчик заговорит полным голосом самобытного

аудармашы нағыз бірегей ақын дауысымен сөйлеп кетер. Аудармаға оралатын болсақ, ондағы ақынның батылдығы жаңа формалар мен сөз тіркестерін қолданысқа енгізетін лингвист-ғалым шығармашылығымен үйлеседі деп атап өткім келеді.

Кітаптың ресми корректорлары, олардың пікірінше аудармашының тым «еркін» орфографиясымен күресуге тырысқан, алайда, түпнұсқа өлеңдердің өзі еуропалық поэзияның жылтыр, тегіс шумақтардан тұратын канондық формасына көне қоймайды. Одан бөлек, Махамбеттің бірде асқақ та қаһарман, бірде ащы лирикалық, енді бірде асқан шарасыздықтан аса қайғылы, мазмұны мен формасы жағынан күрескер рухты өлеңдері аударма авторын керемет сөз тіркестері мен неологизмдер «ойлап табуға» итермеледі.

Сондықтан, бұл неологизмдер («волнорезно», «двенадцатиродно» және т.б.) еркелік емес, осы жинаққа, нақты нәтижеге айналған шығармашылық талантты ізденіс. Бір Сөзде Зат есім мен етістіктің, зат есім мен сын есімнің сындарлы үйлесім табуы – бұл түпнұсқа тілдің күрделі де көркем бейнесін аударма тілінде берудің жаңашыл талпынысы. Әйтсе де, Бекеттің новаторлық ізденістерінің алғашқы және басты «себепкері» – Махамбет поэзиясының өзі.

Европа мәдениетімен салыстыруды ұнататындар, шамасы, оның рыцарлық поэзиямен («Роланд туралы жыр») немесе өзіне анағұрлым жақын шығыстың «батырлық» мұзасымен («Шахнама», «Жолбарыс терісін жамылған батыр») белгілі бір ұқсастығын табуы ғажап емес. Бірақ аналогия қауіпті нәрсе. Батырлық поэзияның әлемдік мәдениеттегі дәстүрі бай, бірақ түркі тамырлары өте терең және олардың өзіне тән нәр алар ортасы мен өзіндік болмысы бар.

поэта. Возвращаясь к переводу, хотел бы отметить, что смелость поэта в нем сочетается с творчеством лингвиста, который вводит новые формы и словосочетания.

Официальные корректоры книги пытались бороться со слишком «вольной», по их мнению, орфографией переводчика, но сам стих оригинала не вписывался в гладкострочную каноническую европейскую форму. Более того, сами, то величаво-героические, то пронзительно лиричные, то трагичные до безысходности стихи Махамбета, бунтарские по содержанию и форме, подвигли автора перевода на «изобретение» оригинальных словосочетаний и неологизмов.

Поэтому эти неологизмы («волнорезно», «двенадцатиродно» и т.д.) - не прихоть, а творческий поиск, талантливо воплотившийся в результат, в этот сборник. Конструктивное объединение существительного и глагола, существительного и прилагательного в одном Слове - это новаторская попытка выразить на языке перевода сложную образную ткань языка оригинала. Но первым и главным «виновником» новаторских исканий Бекета является сама поэзия Махамбета.

Любители проводить аналогии с европейской культурой найдут, наверное, определенное ее сходство с рыцарской поэзией («Песнь о Роланде») или с более близкой восточной «витязной» музой («Шахнаме», «Витязь в тигровой шкуре»). Но аналогия вещь опасная. Батальная поэзия имеет в мировой культуре богатые традиции, но тюркские корни очень древние и имеют свою питательную среду и самодостаточность.

Махамбет поэзиясы – бұл тек ШАЙҚАС ПОЭЗИЯСЫ емес (еуропалық дәстүр), сонымен бірге ПОЭЗИЯ ШАЙҚАСЫ (түркі дәстүрі), мұнда ауызша әдеби сөз – қару, дәлірек айтқанда, уақыт пен кеңістік арқылы соққы беретін күрес қаруы (стихострелы – стрелы – стихи). Кітап көпшілікті қамтитын айтарлықтай таралыммен шыққан (5000 дана). Миллиондаған орыс тілді оқырмандар ұлы батыр-жыраудың шығармашылығымен миллиард теңгелік мемориалдар мен санаулы шен-шекпенділерге арналған дәстүрлі аста-төк тойлар арқылы емес, осы кітап арқылы танысатын болады.

«Ақ Жайық» газеті, 28 ақпан 2003 жыл

МӘЛІК ИСАБЕКОВ ТӘРЖІМӘНІҢ ҚИЫНДЫҚТАРЫН ЖЕҢІП

Атыраулық ақын әрі тәржімәші Бекет Қарашин қазақ поэзиясындағы ақындар мен тәржімәшілердің республикалық бірінші мүшәйрасының жеңімпазы атанды.

Өңгіме осы айдың басында Астанада Мәдениет және ақпарат Министрлігінің ұйымдастырған қазақ поэзиясының республикалық ақындар мен тәржімәшілер мүшәйрасына біздің облыс өкілінің де қатысып, табыспен оралғаны туралы болып отыр. Бұл байқауға Атырау облысынан алдын-ала іріктеуде белгілі тәржімәші әрі ақын Бекет Мұқанәліұлының өткені толығымен қуаттарлық болды. Оның аталған мүшәйрада лауреат дәрежесін алуы – оның шығармашылығымен таныс адамдар үшін таңданыс тудырмады.

Поэзия Махамбета - это не только ПОЭЗИЯ БИТВЫ (европейская традиция), но и БИТВА ПОЭЗИИ {тюркская традиция}, где устное стихотворное слово - орудие, а точнее - оружие борьбы, которое разит через пространство и время (стихострелы - стрелы - стихи). Книга издана достаточно массовым (5000 экземпляров) тиражом. Открывать для себя творчество великого поэта-батыра многомиллионные русскоязычные читатели будут через неё, а не посредством миллиарднотенговых мемориалов и традиционных обильных праздничных застолий для избранных.

Газета «Ақ Жайық», 28 февраля 2003 год

МАЛИК ИСАБЕКОВ ПРЕОДОЛЕВАЯ ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА

Атырауский поэт и переводчик Бекет Карашин стал победителем Первого Республиканского конкурса поэтов-переводчиков

Речь идёт об успешном участии на прошлой неделе в Астане представителя нашей области в престижном республиканском конкурсе поэтов-переводчиков казахской поэзии, организованном впервые в истории Независимого Казахстана министерством культуры и информации. Вполне естественным является то, что на этот смотр от Атырауской области прошёл предварительный отбор известный переводчик и поэт Бекет Карашин. Получение им лауреатского звания на данном конкурсе также является неудивительным для людей, знакомых с его творчеством.

Айрықша және таң қаларлық нәрсе басқа – Б.Қарашиннің мүшәйраға ұсынған тақырыбы. Ол қазақ халық мақалдары мен мәтелдерін орыс тіліне тәржімәлануы еді. Қазақ халқы мәдениетінің орасан қабаты бұған дейін мұндай дәлме-дәл поэзиялық мазмұнда тәржімәланбаған еді. Бұл төл мәдениетті, поэзиялық рифма мен ырғақты, сондай-ақ, халық-автордың ділін жоғалтпаған мән-мағыналы тәржімә еді. Славян және түркілік қос тілді топтың ауыз әдебиетіне «қол сермеген» тәржімә авторының батылдығына тек таңғалуға, сүйсінуге болады. Соның ішінде туысқан халықтардың қауымдық-тілдік тұғырының түйсетін деңгейі ауыз әдебиеті болып табылатын тілдік топтар.

Дегенмен, Бекет Мұқанәліұлы он шақты жыл бұрын Махамбет өлеңдерінің тәржімәсіне кіріскен кезде, Махамбет Өтемісұлының өзінің ұлылығы мен өлеңдерінің күрделілігін ескеріп, «Б.Қарашиннің аудармашылық қызметі сәтсіздікпен аяқталады» деп есептейтін скептиктер (еш нәрсеге сенбеушілер) көп болды. Нәтижесі белгілі – Бекет Қарашин «Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы» жинағы үшін Махамбет сыйлығын иеленіп, Қазақстанның «әдеби ортасында» фурор жасаған еді.

Оның тәржімәларын О.Сүлейменов, Ә.Кекілбаев, М.Әуезов, Г.Бельгер, Ә.Нұрпейісов, Бадиков және т.б. әдебиет классиктері мойындады. Б.Қарашиннің тәржімәларын кітаптарда, кинофильмдерде екіншіке орай, тәржімә авторына әрқашан сілтеме жасамастан қолданып жүр. Бұдан кейін Бекет Мұқанәліұлының орта ғасырлардағы қазақ поэзиясының классиктері Асан қайғы, Шалкиіз, Доспамбет, Жиёмбет, Ақтамберді, Марқасқа, Есет және т.б. тәржімәлады. Ал енді міне, халқымыздың түп бастауларының тәржімәсі мақал-мәтелдер түрінде.

Замечательным и удивительным является другое – тема, которую он представил на конкурс. Это перевод на русский язык казахских народных пословиц и поговорок. Огромный пласт культуры казахского народа до этого не переводился в такой адекватной поэтической форме. В лучшем случае это был смысловой перевод, утративший самобытность, поэтическую рифму и ритмику, а также ментальность народа-автора. Можно только удивляться смелости автора переводов «замахнувшегося» на фольклор двух языковых групп: славянской и тюркской. Именно языковых групп, так как фольклор является в наибольшей степени языковой платформой общности культурно-родственных народов.

Впрочем, когда Бекет Карашин более десяти лет назад приступил к переводам стихов Махамбета, было много скептиков, которые считали обречённой на неудачу его переводческую деятельность, учитывая трудность задачи и величие самого Махамбета Утемисова. Итог известен – Бекет Карашин, произведя фурор в литературной среде Казахстана, стал обладателем премии Махамбета за сборник «Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы».

Его переводы признаны классическими такими литераторами, как Сулейменов, Кекильбаев, Ауэзов, Бельгер, Нурпеисов, Бадиков и др. Этими переводами пользуются в книгах и кинофильмах, не всегда, к сожалению, ссылаясь на автора переводов. После этого были переводы Бекета Карашина классиков казахской поэзии, таких как Асан Кайгы, Шалкииз, Казтуган, Доспамбет, Жиёмбет, Ақтамберды, Есет... А теперь же – перевод народных первоисточков в виде пословиц и поговорок.

Жалпы, қазақ поэзиясының тәржімәшілер мүшайрасы – бұл бағыттағы тәржімәларға дем берудің қызықты формасы болды деп есептеймін. Поэзиялық тәржімәлар - бұл аударма қызметінің тіл білуді ғана емес, ақындық дарынды да қажет ететін неғұрлым күрделі жанры ғой.

Бұл мақаламның аясында әлеуметтік – тарихи, тұрмыстық жағдайлардың әсерінен жазуды ылғи қолданбайтын көшпенділер өміріндегі ауыз әдебиетінің ролі туралы егжей-тегжейлі жазатын мүмкіндік жоқ екені түсінікті. Сондықтан да, образды, кіріккен-афористік формада ауызбен айтылған сөз көшпенділерде өнегелілік, пәлсапалық фолианттар мен жазба өсиет-уағыздары туралы трактаттардың орнын жиі басты.

Негізінде, мақалдар мен мәтелдердің басты тақырыбы әр халықта ұқсас және бұл адам тегінің мәңгілік тақырыптары мен құндылықтарының ауыз әдебиетіндегі бейнеленуі болып есептелетіндіктен, әлбетте. Сонымен қатар, түрлі тарих (саяси ғана емес, діни, тұрмыстық, мәдени және т.б.), жағрапия, өзінділік (ментальность) түрлі халықтардың алуан түрлі образды қатарын және ойға астасуды (ассоциация) тудырды. Міне, бөрі (қасқыр) – түркілердің мифтік арғы атасы, әрине, бұл славяндардың ауыз әдебиетінде бейнеленбейтін басқа ойды туғызады. Немесе дала, тау және орман тұрғындарынан біркелкі «ландшафттық» образдық жерді талап ету қиын. Сондай-ақ, көшпенділер мен отырықшылардың, малшылар мен егіншілердің мақал-мәтел формаларындағы бекіген тұрмыстық қарым-қатынастардың қабылдануы да алуан түрлі. Бұл этностың барлық өкілдері үшін образдылық, қысқалық және «танымалдылық»-бұл ауыз әдебиеті формаларының басты белгілері.

Осының бәрі және мақал-мәтелдерді тәржімәлаудың басқа да қиындықтары

Вообще конкурс переводчиков казахской поэзии – интересная форма стимулирования этого направления переводов. Ведь поэтические переводы – это наиболее сложный жанр переводческой деятельности, предполагающий не только владение языками, но и поэтический талант.

Очевидно, нет возможности подробно писать о роли фольклора в жизни кочевников, не всегда пользующихся письменностью в силу социально-исторических, бытовых условий. Поэтому устная речь в её образной, обобщающе-афористичной форме часто заменяла кочевникам трактаты о нравственности. Фолианты по философии и письменные проповеди.

В принципе, основные темы пословиц и поговорок у разных народов схожи и это естественно, так как является отражением в фольклоре вечных тем и ценностей рода человеческого. Вместе с тем, разная история (не только политическая, но и религиозная, бытовая, культурная и т.д.) география, ментальность породила различные образные ряды и ассоциации разных народов. Так, волк – мифический прародитель тюрков, естественно, вызывает другие ассоциации у славян, что не может не выразиться в фольклоре. Или трудно требовать одинаковых «ландшафтных» образных рядов у жителей степей, гор и лесов. Также разное восприятие бытовых отношений, закрепившихся в форме пословиц и поговорок, у кочевников и осёдлых, у скотоводов и земледельцев. Образность, краткость и «узнаваемость» для всех представителей данного этноса – основные признаки этих фольклорных форм.

Все эти и другие трудности перевода пословиц и поговорок преодолимы для

тәржімәні игерген кәсіпқой әрі талантты аудармашы үшін ештеңе емес. Б.Қарашин мазмұнның басқа өлшемдері мен формаларын тапқандықтан, бұл қиындықтардан табысты өтті. Яғни, түпнұсқаның негізгі мағынасын бұрмаламай, орыс тілді оқырмандар үшін түсінікті формасын бере білді. Бұл жанрға тән ритмикалық және рифмалық түрді құрайтын форманы таба білді.

Оқырмандар Бекет Мұқанәліұлы Қарашиннің мүшәйраға ұсынған шығармашылығының бір бөлігімен «Тұран» газетінің осы жылғы 10 және 17 қыркүйектердегі сандарында таныса алды. Ол тәржімелардың құндылығы сондай-ақ мынада, олар түсінікті образды формада қазақ тілін оқып-үйрену тәсілінің бөлігі болуға тиіс. Оларды тіл үйрену кезеңдерінің кез-келгенінде, бала бақшадан бастап, жоғары оқу орындарында салыстырмалы оқулық ретінде қолдануға болады. Одан басқа да бұл тәржімелар – қазақ мақал-мәтелдері формасындағы ауыз әдебиеті басқа да әлем тілдерінде толық сөйлеуге даяр өзіндік көпір.

Негізінде, мақал-мәтелдері қысқа афористік формаға сыйған халық даналығы мен тілдің күші сарқылмайтындықтан, ауыз әдебиеті арқылы тіл үйренуді жетілдірудің ешқандай шегі жоқ. Бұрынғы уақыттарда мақал-мәтелдерді көп білу тіл игергендігіңді көрсететін және қызылтілділіктің басты белгілерінің бірі еді. Бір қызығы, бұл тәржімелар мен мәтіндердің түпнұсқаларын екі жақты – қазақ тілін үйрену үшін де, орыс тілін үйрену үшін де қолдануға болады.

Бекет Қарашиннің көптеген шығармашылық жоспарлары бар. Бірақ, қазіргі уақытта мақал-мәтелдер тәржімәсін жалғастыру – оның аудармашылық қызметінің басты

профессионального и талантливого переводчика, если он владеет инструментами перевода. Бекет Карашин успешно преодолел эти трудности, так как нашёл соразмерность содержания и формы. То есть, не искажая смысловую основу оригинала, заключил её в понятную для русскоязычного читателя форму. Но форму, организованную в ритмический и рифмованный вид, свойственный этому жанру.

Читатели имели возможность познакомиться с частью творчества Бекета, представленной на конкурс в номерах «Турана» от 10 и 17 сентября с.г. Ценность данных переводов заключается также в том, что они должны стать частью методики изучения казахского языка в его доступно-образной форме. Их можно применять на любом этапе изучения языка, начиная с детских садов и до высших учебных заведений в качестве учебного сопоставительного пособия. Кроме того, данные переводы – своеобразный мост для того, чтобы казахский фольклор в форме пословиц и поговорок заговорил в полный голос и на других мировых языках.

В принципе, изучение языка не имеет пределов совершенства, тем более через фольклор, так как мудрость народа и сила языка, облачённая в краткую афористичную форму пословиц и поговорок, неисчерпаема. В старое время именно владение большим количеством пословиц и поговорок являлось одним из главных показателей владения языком и признаком красноречия. Что интересно, эти переводы и оригиналы текстов можно применять в двух ипостасях, как для изучения казахского языка, так и изучения русского языка.

У Бекета Карашина много творческих планов. Но в настоящее время продолжение переводов пословиц и поговорок – это одно из главных

бағыты. Бұл дегеніміз терең мөлдір бұлақтан су алып, еппен адамдарға жеткізу үшін Бекет Қарашинге толығымен тән қауырт әрі қызу шабытпен еңбектену қажет. Оның еңбегі облыс пен республиканың алуан тілді тұрғындарына қажет, алайда ол да мемлекеттік тілді дамытуды жүргізушілер және Отанымыздың патриоттары тарапынан әртүрлі қолдауды талап етеді.

«Туран» газеті 8/10/2009

МАРАТ ИМАНҒАЗИН

С.Бәйішев атындағы университеттің профессоры (Ақтөбе)

«ДЕД» ТУРАЛЫ СӨЗ (аударма)

Дүниені дүр сілкіндірген, ең көне дәуірлерден бастап Алдыңғы Азияны бас идірген, одан гундардың шабуылдарынан Шыңғысхан мен Бату ханның жорықтарына дейін – бәрінде де түркілердің тарихы қым-қуыт қайшылықтар мен түсініксіз құпияларға толы! Түркітанушы Мұрат Аджи дұрыс жазған: тарихтың өзін алғанда да ол шежіре дастан, осы бір мәңгілік жаһанкез және жауынгерлер көшпенділерді түк те қызықтырған жоқ, өздері мүмкін болғанынша өмір сүрді, өздері не қалағанынша жасай аларын жасап, істей аларын істеп кетті деп айтуға болады. Енді міне, бірнеше ғасырлар өткен соң, олардың өздерінен ұлылығы кем түспейтін ұрпақтарына көшпенділер әлемі, яғни біздің алыста өмір сүрген, сонау ғасырлардың шалғайындағы қалған сол туған ата-бабаларымыз туралы тарихи

направлений его переводческой деятельности. А это глубокий прозрачный родник, но чтобы зачерпнуть из него и в целостности донести влагу до людей, надо работать неимоверно напряжённо и вдохновенно, что в полной мере свойственно Бекету Карашину. Его труд востребован разноязыким населением области и республики, но он также требует разнообразной поддержки со стороны проводников развития государственного языка, патриотов нашей Родины.

Газета «Туран» 8/10/2009

МАРАТ ИМАНҒАЗИН

профессор университета им. С.Баишева (г. Актөбе)

СЛОВО О «ДЕДЕ»

История тюрков, этих Потрясателей Вселенной, начиная с самых древних времён – покорителей Передней Азии, нашествия гуннов, походов Чингисхана и Батыя, полна парадоксов и неясностей! Правильно написал историк Мурад Аджи, что история сама по себе никогда их – этих вечных странников и воинов – не интересовала, они жили, как могли, делали, наверно можно сказать, что хотели. И вот по истечении стольких лет теперь их не менее Великим потомкам приходится рыться в анналах истории и архивах, чтобы восстановить историческую справедливость и правду о них, наших далёких и родных дедах и прадедах!

әділеттілікті және ақиқат шындықты қалпына келтіру үшін бізге есте жоқ ескі замандардан қалған тарихи жылнамалар мен көне мұрағаттарды ақтарып қазбалауға тура келеді!

Менің өзім де кезінде тарих мәселелерімен өте қызыға әуестенген едім, алайда техникалық мамандықтың иесі болғандықтан әріге бара алған жоқпын, алайда бұл істің қаншалықты ауыр азапты және жақсы ат бермейтін, әдетте, тек ұзақ және ұзақ уақыттар өте келе ғана өзінің лайықты бағасын алатын қиямет еңбек екенін сөзсіз білемін.

Бекетпен ҚазКСР Ғылым Академиясының аспирантурасының күндізгі бөліміне түскен кезде, 1983-ші жылы күзде таныстым. Біздің алғашқы таныстығымыздың өзі қазақтың «Ер шекіспей бекіспейді» деген мақалының рухында, бір-біріміздің мінездерімізді байқасу, тіпті өзара тайталасу арқылы басталды. Біз өзіміздің ұлы бабаларымызға тартқан болуымыз керек, түркілердің сыртқы дәрекілігі мен дұшпанға көз көріп құлақ естімеген қаталдығының артында досқа адалдық, шын берілгендік, жанқиярлық пен қаһармандық және жауынгер түркілердің басқа да психологиялық тұрғыдан әлі күнге дейін жұмбағы шешілмей келе жатқан көптеген ерекшелік белгілері мен сапа қасиеттері бар емес пе! Міне енді біздің солай бекіген достығымызға 40 жыл толыпты!

Бекет біздің аспиранттық ортада өзінің алапат борандай ақыл-ой мүмкіндіктеріне және теңіздей терең білімі арқылы Қорқыт Ата тәрізді, «Дед» деген есімге ие болды, бұл лақап ат емес, оған берілген осындай атақ болатын.

Я сам в своё время очень сильно увлекался вопросами истории, но будучи чисто техническим специалистом, далеко не пошёл, однако насколько это тяжёлый и неблагодарный труд, который, как правило, будет оценён через много-много лет, знаю однозначно.

С Бекетом я познакомился, когда поступил в очную аспирантуру Академии наук КазССР, осенью 1983 года. И первое же знакомство началось с прикидок характеров и даже попыток придинок друг к другу в духе казахской половицы «Ер шекіспей бекіспейді» - «Без столкновений нет укреплений» (связей, стойких отношений, уз дружбы). Наверно мы походили на своих Великих предков, когда за внешней грубостью и порой невиданной жестокостью кроются другие черты тюрков – преданность, отвага, честность и очень много других атрибутов и качеств тюрков-воинов, психологически досель неразгаданных! И вот этой «укреплённой» дружбе уже 40 лет!

Бекет в нашей аспирантской среде в силу своих недюжинных умственных способностей и глубоких знаний, подобно Деде Коркуту, получил... нет, не прозвище, а звание: «Дед»!

Мен осындай адаммен сұхбаттасуды маңдайыма жазып, сый еткені үшін Жаратқанға ризамын! Аспирантураның күндізгі бөлімінде оқыған бұл үш жылдың барлығы – бізге «Дед» танытқан шын мәніндегі гегельдік диалектика жылдары болды!

Барлық кезеңнің философтары айтып кеткендей, - өмірді ең түбінен, ең түбірінен бастап тану қажет! Біз тарихтың тұңғық тереңінен де, өзінің рухани мазмұны арқылы қымбат болатын аспиранттық ыстық отырыстардың кезінде толтырылып және түгесіліп тұратын шарап тостағандарының түбінен де пікір алысулар барысында ақиқат даналығынан қанып іштік. Әр қайсымыздың да институтта оқыған философиямыз, енді тексере келгенде бізге «Дед» сабақ берген философияның өз ішіндегі шынайы өмірдің мың құбылған шұғыласының әлсіз жарқыншағы ғана болып шықты. Онымен сұхбаттасқандардың барлығы ғасырлық даналықтануларға енді өзгеше көзбен қарайтын, рухани қазынаға және данышпан ойларға ұмтыла түсетін. Менің өзім де осы рухты сіңіріп алдым, содан кейінгі өмірімнің көп жылдарын ұзақ түндер бойы даналық ілімінің классиктерін ерінбей-жалықпай үңіле оқып, сосын Бекетпен жеке хаттар алмасып, әр түрлі туындаған тақырыптар мен мәселелер туралы ойларды бөлісу арқылы философия саласында өз білімімді жетілдіруге арнадым.

Ол философия және құқық институтында өзінің бұл тіршілікте бар екендігін көрсету және өзі еш күмәнсіз әрқашан табысқа жететін пікірталастар мен пікірсайыстарға қатысу үшін анда-санда ғана сирек көрінетін. Оның айрықша «әрекеттерінің» бірі өзінің ғылыми жетекшісінің, белгілі академиктің монографиялық еңбегін қатал сынға алуы болатын, менің ойымша осындай іс-қимылдары кандидаттық диссертациясының қорғалмай қалуына әкеліп соқтырған болуы керек.

Я благодарен Всевышнему, что судьба подарила мне общение с таким человеком! Все три года учёбы в очной аспирантуре – были годами настоящей гегелевской диалектики, открытой нам Дедом!

Как говорили философы всех времён, - познавать жизнь надо со дна! И мы черпали истину, как со дна истории, так и со дна винных чарок, наполняемых и опустошаемых во время жарких аспирантских застолий, драгоценных своим духовным содержанием. Та философия, которую каждый из нас изучал в институте, на поверку оказалась слабым отблеском истинной жизни внутри самой философии, которую преподавал нам Дед. И все, кто общался с ним, взглянули на вековое любомудрие другими глазами, ринулись вacroма и мир мудрых мыслей. Я сам лично заразился этим духом и на долгие годы связал свою жизнь с самообразованием в области философии, долгими ночами читая классиков, а затем вступив в переписку с Дедом, делаясь с ним мыслями по тем или иным темам и проблемам.

Он появлялся в институте философии и права Академии наук Каз ССР лишь изредка, чтобы засвидетельствовать своё наличное существование и поучаствовать в дискуссиях и диспутах, в которых добивался несомненных успехов. Одним из его значительных «свершений» была жёсткая критика монографий своего научного руководителя, известного академика, которая, наверно, потом стоила ему незащищённой кандидатской диссертации, как я полагаю.

«Платон менің досым, алайда ақиқат одан да қымбат» деген Стагириттің (Аристотельдің) классикалық қанатты сөзі жаңадан өзінің тосын бейнесінде тағы да көрінді! Сол ақиқатына келгенде, оған кандидаттық және докторлық диссертациялар неге қажет, ол өздігінен өзі – философия ғылымдарының арыстаны болатын! Осыған байланысты жазушы Шолохов арқылы мысал келтіруге болады. Оған ғылым докторы атағын беруге ұйғарылғанын жариялағанда, ұлы жазушы бұл дәрежеден өз еркімен бас тартып отырып: «МЕН, ШОЛОХОВ!» деп жазған болатын. Бірнеше жылдар өткен соң досымыз Бекет те дәл осылай «МЕН, ҚАРАШИН!» деп жаза алатын болады десем қателеспегенім деп ойлаймын. Және тек осы сөздер арқылы ол туралы бәрі-бәрі өздігінен айтып тұратын болады!

Бекеттің шығармашылығы туралы бірқатар ойлар

Бірден алдын-ала бұл менің өзімнің жеке пікірім екендігін айтқым келеді: түркілер туралы үйлесімді және үндесімді сәйкестікпен жазу тек түркінің ғана қолынан келеді! Бұл үрдістің өзіндік ерекшелігі бар рухани қалып, көңіл-күй және мінез ахуалы болуы тиіс екендігіне терең сенімдімін. Егер сен Махамбет туралы жазатын немесе оны аударатын болсаң, онда ақын болуға міндеттісің, егер Бейбарыс жайында жазатын болсаң, онда жаһангер жауынгер болуға тиіссің! Ал Бекеттің өзі қаһарлы жауынгер сарбаз, даналық ойшыл, ақын, түркітанушы тарихшы, тілтанушы ғалым, мәдениеттанушы, культууртрегер, этнограф, белгілі қоғам қайраткері – барлық талантты бір бойына сыйдырған жан-жақты тұлға. Бір сөзбен айтқанда, ежелгі Даланың ескіден қалған мақалымен түйіндесек - «Сегіз қырлы, бір сырлы». Бекет – Ер Түріктің бір тұлғаға жинақталған сегіз қырлысы.

Диалектикалық зерттеу әдістерін шебер меңгергені Бекетке жаңа мәселелерді молынан қоюға және зерттелуге тиісті

Классическая фраза Стагирита (Аристотеля): «Платон мой друг, но истина дороже!» проявилась в новом обличье! Но зачем ему кандидатские и докторские диссертации, если он сам по себе – ДЕД ФИЛОСОФСКИХ НАУК! По этому поводу можно привести пример с писателем Шолоховым. Когда ему объявили, что хотят ему присвоить учёную степень доктора наук он, добровольно отказавшись от этой регалии, написал: «Я - ШОЛОХОВ!». Я думаю, не ошибусь, если по истечении стольких лет наш друг Бекет может также написать: «Я - КАРАШИН!» И этим всё будет сказано!

Некоторые мысли по творчеству Деда

Сразу сделаю оговорку, что это моё личное мнение: о тюрках адекватно может написать только тюрк! Глубоко уверен, что этот процесс должен быть своеобразным духовным состоянием. Если ты пишешь о Махамбете или переводишь его, ты должен быть поэтом, если ты пишешь о Бейбарсе, ты должен быть воином! Бекет в одном лице - воин, мыслитель, поэт, историк-тюрколог, учёный-лингвист, культууртрегер, этнограф, известный общественный деятель. Одним словом, как говорили раньше в Степи, – «Сегіз қырлы, бір сырлы». Можно сказать - Дед – тюркский восьмигранник в единой оправе!

Блестящее владение диалектическими методами исследований позволили Бекету поставить много новых проблем и дать

ашылған тақырыптар бойынша көптеген тың жауаптар табуға мүмкіндік береді. Оның ғылыми жаңалықтарын, жетістіктерін санамалап отырудың бұл жерде мәні жоқ, олар кезінде әртүрлі баспасөз, Ғаламтор бетінде жарияланып келеді, қалаған кез-келген адам оларды оқып, өзінің бағасын беруіне мүмкіндігі бар.

Менің ойымша, Бекеттің өзі Кант, Ницше, Шопенгауэр сияқты философиялық жүйелер құрастырып, арнайы трактаттар жазған классикалық стильдегі пәлсапашы болып табылмайды. Ол, менің ойымша, - қолданбалы ғылымның философы. Дед өз зерттеулерінде классикалық ғылыми философиялық әдіснаманы аса тұңғығынан қолдана отырып, шахтер немесе кенші тәрізді тым тереңінен, түпкі тамырынан қазды! Оның байсалды ғылыми зерттеулеріндегі қол жеткізген нәтижелері мен шығарған қорытындылары сенімділіктің биік деңгейіне ие болып, әріптестері тарапынан жоғары бағаланып келеді.

Ол қазіргі уақытқа дейін Рух патшалығында 70 жасына дейін өмір сүріп, өсиет ретінде кейінгі ұрпақтарға өз кітаптарын қалдырды және Ұлы Түркілердің тарихи мәнінің ой жетпеген тылсым перделерін ашты, себебі оның өзі де осы феноменнің бір бөлігі, яғни Ұлы Түркі болып табылады! Б.Қарашин сында адамдардың арқасында, К. Юнг бойынша айтсақ, адамдар өзін және өзінің Ұлы Тарихын тани бастайды, ал дәл бұл жағдайда – ҰЛЫ ДАЛАНЫҢ тарихына үңіле түседі! Біз өмір сүре отырып, қарын тойдырумен және қалтаны толтырумен, адами инстинкттер мен пенделік қажеттіліктерімізді қанағаттандырумен қатар, РУХ бар екенін естен шығармауымыз қажет!

Қарашин Бекет біздің ұлтымыздың бет бейнесі, Рухы және Ары мен Намысы!

Рахмет айтамын саған, Бекет, ұзақ ғұмыр тілеймін!

много новых ответов по исследуемым вопросам. Нет смысла перечислять его научные открытия, достижения, они опубликованы в печати, Интернете, каждый желающий может почитать и дать им оценку.

По-моему, Бекет не является философом классического стиля, коими были Кант, Ницше, Шопенгауэр и др., строившие философские системы и писавшие специальные трактаты. Он, по моему мнению, - философ-прикладник. Дед применил классическую научно-философскую методологию в своих исследованиях, причём на очень больших глубинах, то есть, как шахтёр или старатель, копал глубоко! Поэтому выводы его серьёзных научных исследований имеют высокий рейтинг доверия и уже оценены коллегами.

Человек прожил жизнь до сего времени, т.е. до 70-летия в царстве Духа и уже оставил в назидание потомкам свои книги, он приоткрыл завесу невиданных глубин исторической сути Великих Тюрков, так как сам является частью этого феномена, то есть Великим Тюрком! Благодаря таким людям как Карашин Б.М., согласно Юнгу, люди начинают узнавать сами себя и свою Великую историю, в данном случае – Историю Великой Степи! Нам всем надо жить так и помнить, что кроме насыщения чрева, накопления «золотых тельцов», удовлетворения человеческих инстинктов есть ещё ДУХ!

Карашин Бекет – это лицо нашей эпохи и нации, её Дух и Совесть!

Спасибо, что ты есть, Дед, и долгих тебе жизненных лет!

ХУСЕЙНЕН МУХАММЕД АР-РАБИА

тарихшы, мәмлүктанушы, Каир мемлекеттік университетінің профессоры, Сұлтан Бейбарыс атындағы сыйлықтың иегері

ХУСЕЙНЕН МУХАММЕД АР-РАБИА

историк, мамлюковед, профессор Каирского государственного университета, лауреат премии имени Султана Бейбарса

БЕКЕТ ҚАРАШИН ТУРАЛЫ (аударма)

*О БЕКЕТЕ КАРАШИНЕ
(перевод стенографических отрывков из интервью в Каире)*

Қазақстандықтар Мысырға келгенде, олар менімен кездесуді жиі іздейді. Мен, әдетте, олардың ішінде Беріш руының өкілдері бар-жоқ екендігі жөнінде сұраймын. Бұл таң қалатындай жай емес, мен ұзақ жылдар бойы мәмлүктердің тарихын зерттеп келе жатқандықтан, Сұлтан Биберстің (бізде осылай атайды) Беріш руынан шыққан қыпшақ екенін білемін. Мен Сіздердегі Атырау қаласында да болдым, онда маған Бейбарыс Сұлтан атындағы сыйлық табыс етілген болатын. Онда мен Бекет Қарашинмен таныстым, соңынан ол Мысырға бірнеше рет келді, мені тауып алды. Біз екеуміз көп сағаттар бойына уақытты бірге өткізіп, мәмлүктер тарихы жөніндегі тақырыптар, оның сұлтандары мен әмірлерінің жеке тұлғалары туралы өзара әңгімелер мен пікірталастарға арнадық.

Ол маған Бейбарыс туралы өзінің кітабын сыйға тартты, екіншіке орай, орыс тілін білмегендіктен, оны әлі оқыған жоқпын, алайда біз оны міндетті түрде араб тіліне аударатын боламыз. Автордың негізгі ұстанымдары мен негіздеме принциптері сол ауызша сұхбаттасулар арқылы маған қазірден-ақ белгілі, жұртшылыққа кеңінен хабардар етуге және әлемнің көптеген тілдеріне аударылып басылып шығуға лайықты деп ойлаймын. Бекет Қарашин зерттеуші, ойшыл және тарихшы ретінде маған терең әсер қалдырды. Оның

Когда казахстанцы приезжают в Египет, они часто ищут встреч со мной. А я, как правило, сразу спрашиваю, есть ли среди них представители племени Берш. Это неудивительно, так как я долгие годы исследую историю мамлюков, и знаю, что султан Биберс, как у нас его называют, был кипчаком из племени Бериш. Я бывал у вас в городе Атырау, когда мне вручали премию имени Бейбарса. Там я познакомился с Бекетом Карашиним, а затем он сам неоднократно приезжал в Египет, находил меня, и мы проводили с ним долгие часы бесед и споров по темам истории мамлюков, личностей их султанов и эмиров.

Он подарил мне свою книгу о Бейбарсе, к сожалению, я её ещё не прочитал, так как не знаю русского языка, но мы обязательно её переведём на арабский. Основные позиции и исходные принципы автора книги мне уже известны из этих устных бесед, они заслуживают широкого оповещения и перевода на многие языки мира. Бекет Карашин, как исследователь, мыслитель и историк, произвел на меня глубокое впечатление. Многие из этих бесед я почерпнул и для себя, например, прояснил древнюю историю кипчаков, их

әңгімелерінен көптеген мәселелерді өзім үшін теріп, ойымда жинақтап алдым, мысалы, қыпшақтардың ежелгі тарихы, олардың ру-тайпалық құрылымы, оғыздар, беріштер, қазақтың шеркеш руы және басқа да мәмлүктер тарихымен байланысы бар мәліметтерге қанықтым. Бекетпен сұхбаттасып әгіме-дүкен құрудың жасаған ықпалы мен нәтижелері бойынша өзім қазір Бейбарыстың үзеңгілес серіктері мен достары және қанаттастары мен жақтастары туралы кітап жазып жатырмын.

Өкінішке қарай, автормен және оның Бейбарыс туралы кітабымен біздегі мысыртанушылар, тарихшылар, өнер қайраткерлері таныс емес. Соның салдарынан, Бейбарыс туралы 30 бөлімді теледидарлық көркем фильмнің 6-ты бөлімін Алматы қаласына жақын маңда түсіргенде, оған біздің продюссерлер мен режиссерлер хабарласпаған. Бұл өте өкінішті, фильм Бекет Қарашин кеңесші ретінде бере алатын тарихи мәліметтер мен деректер арқылы толығырақ түскен болар еді.

Олар Египетте де солай істеді, мысырлық тарихшылармен, мәмлүктанушылармен, менімен ешбір ақылдасулар, кеңестер өткізбестен, тарихи қателіктер мен олқылықтар орын алған, тіпті кейде нақтылы тарихи шындықтан аулақ жатқан сценарий жазып шығарды, онда авторлардың ойдан шығарылған қиялдары шынайы деректер мен тарихи оқиғалардан басым түсіп жатады.

Бекет Қарашиннің де Бейбарыс сияқты Беріш руынан шыққандығы және бізден, Мысырдан өзінің ұлы бабасы туралы тарихи материалдарды ынтамен жинақтауы өте қуанышты, бұл деректер де оның болашақта жазылатын кітаптарының парақтарынан өз орнын алады деп үміттенемін. Біздің Мысыр және Қазақстан елдерінің қазіргі заманғы байланыстары біздің ізашарларымыздың арасындағы

родоплеменного состава, огузов, бершей, казахского рода шеркеш и многих других в связи с историей мамлюков. Под влиянием и по результатам бесед с Бекетом я сейчас пишу книгу о сподвижниках, друзьях и соратниках Бейбарса.

К сожалению, с автором и его книгой многие наши египтологи, историки, кинодеятели не знакомы. Из-за этого, наверное, когда снимали египетский 30-ти серийный телевизионный художественный фильм о Бейбарсе, 6 серий которого были сняты близ Алматы, к нему не обратились наши продюсеры и режиссёры. Жаль, а фильм бы мог обогатиться историческими сведениями, которые в качестве консультанта мог дать им Бекет Карашин.

То же самое они сделали и в Египте. Без всяких консультаций с египетскими историками, мамлюковедомы, со мной, они написали сценарий, который страдает далёкими от истории погрешностями, даже далёк от реальной истории, в нём вымыслы и фантазии авторов сильно превалируют над действительными фактами и историческими событиями.

Весьма отраднo, что Бекет Карашин, как и Бейбарс, представляет собой казахский род Бериш и с позитивным пристрастием собирает у нас в Египте массу исторических материалов и сведений о своём великом предке, которые, надеюсь, найдут своё место в его новых книгах. Современные связи наших стран, Египта и Казахстана, существенно обогатились бы за счёт исследований исторических связей

тарихи байланыстарды зерттеу арқылы байи түсер еді. Бекет Қарашин сынды осы тарапта зерттеулер жүргізіп келе жатқан тарихшылар мемлекеттік деңгейде қолдауға ие болуы тиіс деп ойлаймын, ал әзірге олар өз істерін жеке қаржылары есебінен және қажымас тынымсыз еңбегінің арқасында ғана жалғастырып келе жатыр.

ШЕЙХ НАДЖЕХ Д. БКЕРАТ

«Аль-Акса» (Палестина) мешітінің имамы, «Аль-Акса» академиясының ректоры (БАҚ-на берген сұхбатынан үзінді, аударма).

ШЕЙХ НАДЖЕХ Д. БКЕРАТ

имам палестинской мечети «Аль-Акса» (г. Куддыс), ректор академии «Аль-Акса» (перевод отрывков интервью для СМИ)

ДОСТЫҚ ЖӘНЕ БЕЙБІТШІЛІККЕ АРНАУ

Бисмилля рахман рахим! Мен Атырау қаласына Бейбарыс жөнінде деректі кинофильм түсіру үшін мағлұмат жинауға келдім. Тарихи мәліметтерге сәйкес, Бейбарыс- Беріш ұрпағынан тараған қыпшақ. Монғолдар арқылы бұл аймақтан Қырымға дейін қуылған өзінің руластары секілді ол да осы өңірде дүниеге келген. 14 жасында Солхат қаласында тұтқындалған. Мен Бейбарыс сұлтан соғысқан, мекен еткен барлық жерлерде болдым, сондықтан оның тарихи Отанына табан тіредім. Бұл өңірде ол бәрінің есінде, оның атымен көшелер, мекемелер және ауылдар аталуы үлкен құрметке лайық.

Менің жолым болды деп есептеймін, өйткені мен осы қалада Бейбарыс сұлтанның тарихи тұлғасы мен рөлін зерттеп, көп жылдан бері мағлұмат жинаған сондай-ақ ол туралы кітап та жазған адаммен танысып, тілдестім. Мен алдағы көп жылдар үшін шығармашылық одаққа негіз салысқан өзім тілдескен

ВО ИМЯ ДРУЖБЫ И МИРА

Бисмилля рахман рахим! Я приехал в Атырау, чтобы собрать сведения для документального кинофильма о Бейбарсе. Согласно историческим сведениям Бейбарс, являясь кипчаком из племени Берш, родился в этих краях, вместе со своими соплеменниками, которые были вытеснены монголами из этого региона до Крыма и был пленён там в городе Солхат в возрасте 14 лет. Я побывал почти во всех местах, где жил, воевал и правил султан Бейбарс, поэтому приехал и на его историческую Родину. Вызывает уважения то, что здесь его помнят, чтут и его именем названы селения, заведения и улицы.

Мне повезло, в этом городе я встретился, познакомился и общался с человеком, который много лет изучал историческую роль и личность султана Бейбарса и написал об этом книгу. Я говорю о Бекете Карашине, с которым мы общались и заложили основы творческого союза на многие годы вперёд, дай Аллах нам

Бекет Қарашин туралы айтып тұрмын. Алла тағала бізге осы жолда мықты денсаулық және шығармашылық күш-қуат бергей. Бекет маған өз білімдарлығы, терең ойлылығы мен мәдениет және ғылымның көптеген салаларына қатысты білімімен айтып жеткізе алмайтындай үлкен әсер қалдырды. Оқымысты және жазушы ретінде ол менімен өз көзқарастарымен, теориялық тұжырымдары мен болжамдары жайында молынан бөлісті. Әлбетте, бұл теңдесі жоқ ойларды мен Бейбарыс жөнінде түсірілетін фильмнің сюжеті мен сценарийіне енгізуге тырысатын боламын.

Бүгін маған үлкен құрмет көрсетілген күн болды, өйткені маған «Бейбарыс сұлтанның тарихи тұлғасы мен рөлін зерттегені үшін» номинациясы бойынша халықаралық марапат- академик З.Қабдолов атындағы атаулы медаль мен диплом табысталды. Мен бұл сыйлықтарды аталған марапатты ұйымдастыру комитетінің Төрағасы, академик З.Қабдолов атындағы қордың директоры Бекет Қарашиннің қолынан алдым. Мен бұл марапаттарды өзімнің жасаған еңбектерім үшін ғана берілген баға деп емес, сондай-ақ Бейбарыс сұлтанды зерттеуге қатысты алдағы жобалар үшін де артылған үміт пен сенімнің белгісі деп түсінемін, сонымен қатар жақындасу жолында заманауи қоғамдағы достық мен бейбітшілік үшін жасалған біздің елдер мен халықтар арасындағы мәдениет көпірі деп санаймын.

6 шілде, 2013

здоровья для этого и творческих сил. Бекет произвёл на меня неизгладимое впечатление своей эрудицией, глубоким мышлением и знаниями во многих сферах науки и культуры. Он, как учёный и писатель, щедро поделился со мной своими взглядами, теоретическими выводами и гипотезами. Разумеется, эти бесценные мысли я постараюсь перенести в сценарий и сюжет фильма о Бейбарсе.

Сегодня мне была оказана высокая честь – вручена международная награда по номинации «За вклад в исследования личности и исторической роли султана Бейбарса» - диплом и именная медаль академика З.Кабдолова. Я получил её из рук Председателя организационного комитета этой награды и директора фонда имени академика Кабдолова Бекета Карашина. Я расцениваю её не только как оценку моего труда в прошлом, но и как аванс за будущие проекты по изучению наследия Бейбарса, воспринимаю в качестве моста между культурами наших стран и народов во имя сближения, дружбы и мира в современном обществе.

6 июня 2013

ГЕННАДИЙ МИРОШНИЧЕНКО

Академик, Ресей Жазушылар Одағының мүшесі, «Тула литературная» альманахының бас редакторы

*«ПОЭТИЧЕСКОЕ БРАТСТВО» -
ХАЛ-ЫҚТАР БАУЫРЛАСТЫҒЫНЫҢ
ҚӨПІРІ*

ГЕННАДИЙ МИРОШНИЧЕНКО

Академик, член Союза Российских писателей, главный редактор альманаха «Тула литературная»

*«ПОЭТИЧЕСКОЕ БРАТСТВО» -
МОСТ К БРАТСТВУ НАРОДОВ*

2010 жылы халықаралық «Ақындар бауырластығы» байқауына заманауи қазақ ақыны Бекет Қарашиннің «Күз» атты өлеңдер жинағы келіп түскен болатын. Оның өзіндік, дала еркіндігімен тыныстаған өлеңдері әділқазы мүшелерінің жүректерін бірден жаулап, олар бір ауыздан авторға байқау лауреаты және «Ақындар бауырластығы» халықаралық клубының Құрметті мүшесі атағын берді.

Бекет поэзиясында философиялық ноталар айқын білінеді: өмір мәнін іздеу, қоршаған әлемді тануға деген талпыныс, адам жанының толғанысы, күреске шақыратын және адам рухын көтеретін әнұрандар мен мінажаттар.

Автор өзінің рухани энергиясымен, күшімен таңдандыра отырып, оқырманды шексіз кезеңдерге, алыс қияндарға саяхатқа жетелейді, сондай-ақ, өмірде кездесетін кедергілерден шығудың оңай жолын көрсетпейді, керісінше мәселелер мен сауалдар тудыра отырып, оған жауап пен шешімді оқырманның өзі қабылдауына мүмкіндік береді.

Оның барлық өлеңдері ой мен әрекеттің субъектісі болып табылатын, осынау өткінші, аумалы-төкпелі заманда лайықты

В 2010 году на международный конкурс «Поэтическое Братство» поступил сборник стихов известного современного казахского поэта Бекета Карашина. Его самобытные, дышащие степной вольницей стихи сразу же покорили сердца и умы членов жюри, которые единодушно присудили автору звание лауреата конкурса и Почётного члена международного клуба «Поэтическое Братство».

В поэзии Бекета отчётливо звучат философские ноты: поиски смысла жизни, попытки осознания окружающего мира, страдания людской души, гимны и молитвы, взывающие к борьбе и возвышающие человеческий дух.

Автор, удивляя своей духовной энергией и силой, увлекает читателя за собой в странствия по бесконечным далям и безграничным временам, не даёт ему готовые рецепты для выживания в сложнейших жизненных перипетиях, а ставит вопросы и проблемы, ответы на которые и выбор решений оставляя за ним же.

Через все его стихи красной нитью проходит мысль о предназначении человека, как субъекта мысли и действия,

орын мен еркіндік үшін күресетін адамзат жаратылысына арналған.

Меніңше, Бекет ақын ретінде Ресей және өзге де советтік үкімет елдерін қоса алғанда заманауи ортадан өз шығармашылығына тілектес және сүйсінүші оқырмандар тапты. Өйткені оның өлеңдер жинағы ХХІ ғасырдың орыс халық поэзиясы Антологиясында лайықты орын алды, сондай-ақ, аталмыш жинақ Тула Мемлекеттік Университеті баспасы арқылы шығарылып, ТМД елдерінің ең үлкен кітапханаларын толықтырды.

Бекет Қарашиннің 70 жылдығы қарсаңында халықаралық «Ақындар бауырластығы» клубы атынан Атыраудың дарынды қазақ ақынына ұзақ өмір тілеймін, алдағы уақытта да бәрімізді өз шығармашылығымен қуанта берсін, ақындар бауырластығы арқылы біздің бауырлас халықтардың мәдениеті мен әдебиетін жақындастыра түссін деген тілек айтқым келеді.

ЯКОВ ТРОФИМОВ

философия профессоры
(Қарағанды)

ДОС ЖӘНЕ ӘРІПТЕС (аударма)

ЯКОВ ТРОФИМОВ

профессор философии (г.
Караганда)

ДРУГ И КОЛЛЕГА

Мен КСРО ИИМ (кейіннен ҚР ИИМ және ҰҚК) Қарағанды жоғарғы мектебінің философия кафедрасында Бекетпен көптеген жылдар бойы бірге қызмет еттім. Мен білетін Бекет біліктілігі жоғары маман, әрі шығармашылық белсенді тұлға болатын. Оның дәрістері, семинарлары мен

борца за достойное место и свободу в этом изменчивом и брэнном мире.

Думаю, что Бекет, как поэт, нашёл своих благожелательных читателей и восторженных почитателей своего творчества в среде современников, включая жителей России и других постсоветских государств, поскольку сборник его стихов занял своё достойное место в «Антологии русской народной поэзии ХХІ века», выпущенной издательством Тульского государственного университета и пополнившей самые крупные библиотеки СНГ.

В канун 70-летия Бекета Карашина от имени международного клуба «Поэтическое Братство» я желаю даровитому казахскому поэту из города Атырау долгих лет жизни, чтобы он и в дальнейшем радовал всех нас своим творчеством, сближая через поэтическое братство литературу и культуру наших братских народов.

сабақтары әдістемелік тазалығымен, мазмұнды жаңалығымен ерекшеленіп, өзге оқытушыларға үлгі ретінде әрқашан мадақталатын.

Оның философия тарихы мен әлем әдебиетіне қатысты терең білімі, икемді зияткерлігі және ерекше ақылы тыңдаушылар назарын нақты аударта, қызығушылығын оята отырып, әрқашан сабақтарын жоғарғы теориялық деңгейде өткізуге мүмкіндік беретін.

Ол оқу процесіне қатысты өзінің негізгі міндеттерінен өзге орасан зор қоғамдық жұмысты да қоса алып жүрді. Жоғарғы оқу орнының «Комсомол прожекторы» қабырға газетінің құрушысы, әрі көп жылғы бас редакторы, Шағын Эстрадалық Студенттік Театрдың, көптеген КВН-ның сценаристі әрі режиссері, взводтардың командир-тәлімгері, «Білім» қоғамының дәрісшісі, марксизм-ленинизм институтының оқытушысы, көптеген студенттік ғылыми жұмыстардың жетекшісі болды.

Осыншама күш-салмаққа ол жаңашылдықпен қарап, жеке тыңдаушылар мен өзінің топтарын көшбасшы әрі алдыңғы қатарлы студент қылып шығаратын. Оның жұмыстары («Комсомол прожекторы», КВН және ШЭСТ) әркез көпшілік назарында, қызу талқылау мен ел құлағында жүретін. Газет беттерінде көркем де айқын, әзіл-шыны аралас өлең жолдарымен бузақылар мен үлгерімі нашар студенттер шығарылған болса, ал театр профессор-оқытушылар мен студенттердің бос уақыттарын жарқын да есте қаларлықтай етіп өткізуге мүмкіндік беретін.

занятия, лекции и семинары отличались системной методической безупречностью, особой содержательной новизной и всегда славилась и ставилась в качестве примера для других преподавателей своей образцовостью.

Глубокие знания истории философии, мировой литературы, незаурядный ум и гибкий интеллект помогали ему проводить эти занятия на самом высоком теоретическом уровне, буквально зажигая интерес и нагнетая неослабное внимание слушателей.

Кроме выполнения своих прямых обязанностей по учебному процессу, он выполнял огромную общественную работу. Являлся создателем и многолетним главным редактором вузовской стенной газеты «Комсомольский прожектор», режиссёром и сценаристом Студенческого Театра Эстрадных Миниатюр, многочисленных команд КВН, командиром-куратором взводов, лектором общества «Знание», преподавателем института марксизма-ленинизма, руководителем массы студенческих научных работ.

К этой нагрузке он относился всегда новаторски и выводил свои группы и отдельных слушателей в ряды лидирующих и самых передовых студентов. Его детища – «Комсомольский прожектор», КВН и СТЭМ были всегда на виду, на слуху и горячо обсуждаемы. На своих страницах стенная газета в художественно ярких и поэтически сатирических формах бичевала нарушителей дисциплины, неуспевающих студентов, а конкурс и театр ярко и памятно заполняли досуг студентов и профессорско-преподавательского состава.

Бекеттің физикалық дайындығы да өте жақсы болатын. Ол футбол, бильярд, волейбол, ату, баскетбол спорт түрлерінен жоғарғы оқу орны оқытушыларының құрама командасында ойын көрсетумен қатар баскетбол мен бильярд бойынша жаттықтырушы да болды. Есімде, ол ату ойыны бойынша нұсқаушы еместігіне қарамастан атудың жаңа, яғни статикалық емес, серпінді әдістемелерін енгізуге тырысты, ату ойыны бойынша жүгіре отырып «маятникті тербелту» немесе денені түрлі қалыпта қозғай отырып, тоңқалаң астыру және лақтыру арқылы жүзеге асырылатын «македон» атыс курстарын енгізуді ұсынды. Ал өзі болса философиялық тұрғыда әзілдеп бұл әдістерді «атудың диалектикасы» дейтін.

1980 жылғы Мәскеудегі Олимпиада ойындарын өткізу мен дайындау кезіндегі қоғамдық қауіпсіздік пен тәртіпті қорғауға қатысты үкіметтік тапсырманы, Әзербайжанның Нагорлы-Қарабах облысында арнайы тапсырманы, Кеңес үкіметінің түрлі қалаларында қоғамдық қауіпсіздік пен ықтимал қылмыстардың алдын алуға қатысты шараларды сәтті атқаруына оның жан жақты дайындығы мен ішкітәртібі көмектесті.

Одан соң тағдыр бізді ұзақ жылдарға ажыратып жіберді, бірақ осы жақында менің досым әрі әріптесім өзінің 70 жылдық мерейтойын аяғына тік тұрған шығармашылық адамы ретінде, тек Қазақстанда ғана емес, өзге де шет елдерде танымал тұлға ретінде тойлағалы жатқанын білдім. Мен оның көптеген кітаптарын әдебиет пен ғылымның көптеген салаларына қатысты автор қызығушылығының кеңдігіне, шеберлігіне, шабытына, зор еңбегіне таңдана отырып аса қызығушылықпен оқып шықтым.

Мен Қарашин Бекетке тек қана ұзақ өмір, ғылым майданы мен әдебиет әлемінде жаңа табыстар, өмірде бақыт тілеймін.

Его физическая подготовка была также отменной. Бекет входил в сборные команды преподавателей вуза по баскетболу, футболу, бильярду, стрельбе и волейболу, будучи сам же тренером по баскетболу и бильярду. Не являясь инструктором по стрельбе, как помнится, он даже пытался вводить новые методики стрельбы не со статических, а динамических позиций, рекомендуя внедрить в курсы обучения стрельбу «по-македонски», т.е. «качая маятник» на бегу, или меняя различные положения тела в движении через кувырки и броски в различные стороны. А сам философски шутил, называя эти способы ведения боя «диалектикой стрельбы».

Эта всесторонняя подготовка и внутренняя дисциплина позволили ему успешно выполнить правительственные задания по несению службы по охране общественного порядка и безопасности в период подготовки и проведения Олимпийских игр 1980 г. в Москве, выполнению спецзадания в Нагорно-Карабахской области Азербайджана, по охране общественной безопасности и профилактике преступлений в различных городах Советского Союза.

Затем судьба разлучила нас также на долгие годы, но совсем недавно я узнал, что своё 70-летие мой друг и коллега отмечает как творчески состоявшийся человек, известный и знаменитый не только в Казахстане, но и во многих зарубежных странах. Я с огромным интересом прочитал несколько его книг, не переставая удивляться широте интересов автора во многих областях науки и литературы, его титаническому труду, вдохновению, таланту и мастерству.

Мне остаётся только пожелать Бекету Карашину долгих лет жизни, новых успехов на ниве науки, в лоне литературы, и счастья в жизни.

ГЕННАДИЙ КОСМОС-ВИНОГРАДОВ

действительный член Академии
Русской Словесности и
Искусства
(Санкт-Петербург қ.)

ГЕННАДИЙ-КОСМОС ВИНОГРАДОВ

действительный член Академии
Русской Словесности и
Искусства
(г. Санкт-Петербург)

БАРКОВТАН БЕКЕТКЕ ДЕЙІН

Халықаралық Барков клубы сайтында Бекет Қарашиннің өлеңдері пайда болған кезде біздер, клуб мүшелері, «бұл жайлы» жазатын авторлар географиясының кеңейгендігіне таңғалдық. Бекет аталған клубқа Қазақстаннан енген ең алғашқы және әзірге бірегей тұлға, оған қоса өзі белсенді, өнімі көп автор, сондықтан біз оған әзіл-шыны аралас «Барков клубының ең белсенді, әрі тұрақты мүшесі» атағын бердік.

Бекет өз өлеңдерін «бұрыш» күйінде салмайды, шығыстық «күйдіргіш бұрыштан» дайындайды және бұл «тағам» күйдіреді, күлкіден жас ақтырады, көңіл-күй мен өмірлік тонусты көтереді. Оның өлеңдерінде кейіпкер - жәмпей номад секілді әркез ат үстінде. Ол өз олжасын іздеуші тағы ғана емес, өз жүрегінің ханымын өзіне ғашық ету үшін және махаббат ерліктерін жасау мақсатында ой мен қырға орғыған ержүрек сері жігіт.

Бірақ бұл рухани албырттық натурализм мен ойнақы шынайылықтан ада емес, сондай-ақ ол тән мен қаннан жаралған, жердегі қуаныш атаулыға бөтендігі жоқ ақын әрі жауынгер.

Әлбетте, Бекет Қарашин өлеңдері түсіндірмелер мен клуб мүшелерінің бағалауларында жоғарғы ұпайды иеленеді, оларды жиі талқылайды, Бекеттің сәтті тәжірибелері мен айқын ақындық тапқырлықтарын ерекшелейді.

ОТ БАРКОВА ДО БЕКЕТА

Когда на сайте «Международный Барковский клуб» появились стихи Бекета Карашина, мы, члены клуба, были приятно удивлены расширением географии авторов, пишущих «про это». Бекет стал первым и пока единственным членом клуба из Казахстана, причём таким активным и плодовитым автором, что мы ему полушутя, полусерьёзно присудили звание «Самого активного и стойкого Члена «Барковского клуба».

Бекет начинает свои стихи не просто перчиком, а готовит их из жгучего перца восточного происхождения и это «блюдо» обжигает, вызывает от смеха слёзы, поднимает жизненный тонус и настроение. В его стихах герой-любовник, как номад, всегда на коне. Он не просто варвар, ищущий добычи, а рыцарь, скачущий по высям и долам в целях свершения любовных подвигов и покорения Дамы своего сердца.

Но эти его духовные импульсы не лишены натурализма и игривого реализма, он – воин и одновременно поэт, состоящий из крови и плоти, не чуждый земным радостям и утехам.

И, разумеется, стихи Б. Карашина получают высшие баллы в комментариях и оценках членов клуба, которые часто их обсуждают, выделяют яркие поэтические находки и удачные эксперименты Бекета.

Қымбатты Бекет, келіп жеткен мерейтойыңмен! Сенің өлеңдерің мен жаныңдағы қарқынды құштарлық, адамзатты сүю, езіл-оспақ азаймасын, туындыгерлік шеберлігің кемімесін деп тілеймін.

Барков клубының мүшелері атынан
Геннадий-Космос Виноградов

9.06.2013 ж

С юбилеем тебя, дорогой Бекет, пусть в твоей душе и твоих стихах не затихают бурные страсти, человеколюбие и юмор, да не притупится твоё отточенное перо поэта и мастерство творца.

От имени членов «Барковского клуба»
Геннадий-Космос Виноградов

09.06.2013

**МАРАТ КУСПАЕВ, ВЛАДИМИР
ГЕРАСИМОВ (Орал)**

Балалық тобымыз және жастық шақ құрамамыз к

**ВЛАДИМИР ГЕРАСИМОВ, МАРАТ
КУСПАЕВ (Уральск)**

Класс детства и команда
молодости нашей

Біз «Хрущев жылымығы» жылдарында дүниеге келдік. Бұл уақыт елдің әлемдік соғыс салған “жараларын” емдеп жатқан кезі еді. Бұл жылдары өндіріс халықтық тұтыну тауарларының шығарылымына қайта бағдарланған, ал дастарханда тек аса қажет азық-түлік қана болатын. Алайда әскери дау-дамай мен мүмкін болатын жаңа соғысқа деген қорқыныш әлі сейілмеген еді. Сондықтан бұрынғысынша елдің бес қаруы сай болатын. Ол кездері бастауыш сыныптарда әскери киімді еске түсіретін әскери үлгідегі бірыңғай формалы киімдер, белбеу, бас киім киілетін. Кремльдіктердің бүгінде ниеті түсінікті, олар болашақ Отан қорғаушылар, яғни балаларды жастайынан бастап кішкене әскер жасағысы келді. Бұл форманы біз де кидік.

Мы родились в годы так называемой «хрущёвской оттепели». К тому времени страна уже залечивала раны, нанесённые войной, производство было переориентировано на выпуск товаров народного потребления, а на столах у людей уже был достаток продуктов первой необходимости. Но свежи были в памяти военное лихолетье и страх перед новой возможной войной. Поэтому страна по-прежнему была поставлена «под ружьё». В начальных классах того времени носили школьную форму, напоминавшую собой военное обмундирование: униформа солдатского покроя, фуражки, ботинки, ремни. Замысел кремлёвских заправил ныне понятен, они хотели уже с детства превратить детишек в маленьких солдатиков, будущих защитников Отечества. Эту форму носили и мы.

Біз Бекетпен оқуға бірге барып, мектепті бірге бітірдік. Ол сыныпта өзінің керемет білімімен ерекшеленетін, сондай-ақ барлық пәнді оңай меңгеруші еді, оған жаратылыстанумен қатар гуманитарлық бағыттағы пәндер де ұнайтын. Мектеп оқытушылары оны сынып көшбасшыларының бірі ретінде жақсы көретін.

Оқу біз үшін ең бірінші кезектегі жұмысымыз болды. Себебі де түсінікті, өйткені біздің балалық шағымызда телеарна, компьютер, бұқаралық ақпарат құралдарының біреуі де болған жоқ, сондықтан тек жаттықпа сабақтар мен кітаптардан ғана мәлімет алушы ек. Оқу біз үшін ең керемет ісіміз болды, тіпті ғибадат тұттық десек те болады. Біз математикалық теоремалармен, химиялық формулалармен, әлемдік әдеби классикамен сусындап рахаттандық. Сондықтан біздің сыныптың барлық 40 түлегінің жоғарғы білім алуы кездейсоқ емес.

Алайда балалық шағымыз тек оқумен өткен жоқ. Біздің барлық жазғы, тіпті қысқы демалыс ермектеріміз де Ұлы Жайық өзенімен байланысты. Біз панасыздар секілді бір салыс тұзымыз бен қалаш нанымызды алып таңертең кететінбіз. Суға түсіп, күнге күйіп, балық аулап, жыралардың жарқабақтарындағы қазылған құстар ұяларын бос қалдырушы ек, олардың көптігі сондай, ара көрезі секілді көрінетін. Біз бір-бірімізге қысқа ертегілер немесе құбыжықтар тарихын айтып жағалауда жиі түнейтін болдық. Қанда адреналин ойнатып, біз қорқыныштан алауға жақындап, жағалаудағы бірімізге біріміз тығылатын ек.

Өзен бізді мәрттікпен құшырлана асырады. Жайық кезінде балыққа лық толы, ал оның жағалауы жабайы құстарға толы болғанына бүгінде бірі сенсе бірі сенбес. Бекіре тұқымдас балықты біз жалаңаш

С Бекетом мы с самого начала учились в одном классе и завершили учебу тоже вместе. Он выделялся в классе блестящими знаниями, легко овладевал всеми предметами, ему нравились как естественнонаучные, так и гуманитарные дисциплины. Школьные учителя его любили, как одного из лидеров класса.

Учёба для нас была самым приоритетным занятием. Оно и понятно, ибо в годы нашего детства не было ни телевидения, ни компьютеров, ни других источников массовой информации, которую мы черпали только из книг и учебных занятий. Чтение было для нас самым любимым делом, даже культом. Мы упивались математическими теоремами, химическими формулами, мировой литературной классикой. Видимо, не случайно, что все 40 выпускников нашего класса получили высшее образование.

Но не только учёбой единой были заполнены годы детства. Все наши летние и даже зимние каникулярные забавы были связаны с великой рекой Уралом. Мы, как беспризорники, уходили утром, взяв с собой щепотку соли, да буханку хлеба. Купались, загорали, ловили рыбу, опустошали птичьи гнёзда, вырытые в обрывах яров, да так массово, что они выглядели, как пчелиные соты. Часто на берегу, мы и ночевали, рассказывая, друг другу байки или истории-страшилки. Адреналин будоражил кровь, мы от страха жались к костру и тесному кругу прибрежного братства.

Река кормила нас щедро и смачно. Мало кто сейчас поверит в то, что Урал кишел рыбой, а берега его – дичью и всякой живностью. Рыбу осетровых пород мы ловили голыми руками, жарили из неё

қолымызбен аулап, одан кәуап дайындаушы ек. Кәуаптар құстан да дайындалатын. Балық үш түрлі сорпа емес, «шулюм» секілді біраз тағам қосылып жасалған сұйық тамақ болатын: балықтың, құстың, тасбақалардың әр түрінен, картоп және өзге де көкөністерден дайындалатын, ол көкөністерді біз жақын маңдағы бау-бақшалардан ұрлап алатынбыз. Құс жұмыртқаларын қатып немесе шала піскенге дейін күлге көміп тастайтынбыз. Жағалауда дайындалған қара уылдырықты шелектен қасықпен алып жеуші ек. Тағам расында да керемет еді, ал таза ауа мен су рәсімдерінен кейінгі тәбет өте жақсы болатын. Біздің қара да су мен желден, күн ыстығы мен алау түтініне қақталған, ысталған, жарылып кеткен теріміз керзі етікті еске салатын.

Біз тағы адамдар, қарақшылар секілді, Исатай мен Махамбет, Чапаев пен Петька болып ойнайтынбыз. Қиялымыз отты да бай болатын. Мысалы, Чапаев туралы фильмнің ондық қаралымынан соң біз сол кейіпкердің кейпін үйреніп, бір қолды күшке салып, екінші қолды жаралы деп ойлап Жайықты жүзіп өтетінбіз. Одан Василий Иванович бүгін міндетті түрде өзенді аман да сау күйінде өтіп шығады деп бір бірімізбен сөз жарыстыра отырып қайтадан фильм көруге барушы ек.

Ол кезде Жайық өзені күшті, ал өзен жағалаулық биіктіктері ортағасырлық бекініс қабырғаларымен таласатын. Біз жыралардағы үңгірлерді қазып, жаңа үлгіде ішкі көрініс жасай отырып, жарқабақ төбелерінен қазылған басқа да жалғыз аяқжолды үңгірлерге қосушы ек. Жекеленген жасақтарға бөліне отырып, өзге де үңгірлерді алу үшін таяқпен соғысатынбыз. Тез берілгіш жауынгерлер үңгірге құлап, олардың денесін су әкетуші еді, ешкім көмектеспейі де, судан өздері шығатын.

шашлыки. Шашлыки готовились и из птицы. Рыбные супы были даже не тройной ухой, а представляли собой «шулюм», - варево из всего: различных видов рыбы, птицы, черепах, картошки и других овощей, которые мы крали на близлежащих огородах и бахчах. Птичьи яйца зарывали в золу до готовности вкрутую. Чёрную икру, приготовленную прямо на берегу, ели ложками из ведра. Пища, действительно, была райской, а аппетит на свежем воздухе и после водных процедур – звериным. Наша кожа напоминала кирзовые сапоги: она была чёрной и растрескавшейся, дублёной и копчёной от воды и ветров, жара солнца и дыма костров.

Мы играли в дикарей, казаков-разбойников, Исатая и Махамбета, Чапаева и Петьку. Воображения и фантазии были жгучими, богатейшими. Например, после каждого из десятков просмотров фильма о Чапае, мы вживались в образ этого героя, переплывали Урал, гребя лишь одной рукой, а вторую воображали раненной. Снова шли на фильм, споря друг с другом о том, что сегодня Василий Иванович обязательно переплывёт через реку живым и в добром здравии, хотя подспудно все понимали, что это всего лишь наши фантазии.

В то время Урал был могучим, а высоты прибрежных обрывов соперничали со стенами средневековых крепостей. Мы рыли пещеры в ярах, обустроивали интерьер, соединяли их с другими пещерами тропинками, вырытыми над обрывами. Подразделяясь на отдельные формирования, бились на палках с целью овладения другими пещерами. Поверженные бойцы падали в обрыв, их тела уносила вода, им не помогали, выкарабкивались из воды сами.

Жыламсыраған, боқмұрын, қорқақ, әлсіздерді ешкім ұнатпайтын. Кішкентай балалардың тәрбиесі тым қатал болатын, тіпті қатыгез десе де болады. Суға жүзуге үйретпейтін, мәжбүрлейтін. Үлкендер кішілердің аяқ-қолдарынан ұстап алып суға лақтыратын, ал олар болса шолпылтап жағаға итше жүзіп қайтатын. Мүмкін суға кетіп қалуға мүмкіндік бермейтін де шығар, алайда ешкім ешкімге ерекше қамқорлықпен қараған емес. Бәлкім бұл жауынгерлік жаттығулар рухтың мықтылығы мен қайраттылық, ептілік пен тәсілқойлықты шынықтырған шығар. Біздіңше, нағыз осы шақта болашақ жауынгерлер мен әскерлер ретінде біздің мінездеріміз қалыптасты, ол жауынгерлер ішінде осы қасиеті үшін өзге достары жиі ерекшелейтін Бекет те бар.

Қыс мезгілінде де біз Жайық өзеніне жол тартатынбыз. Өзімізбен бірге шанамызды, бірер кенеп қапшықтарымызды алып кететінбіз. Өзен қар мен мұзға оранған кез. Балықты жай қармақпен емес, жылтыр қармақпен, ырғақпен шанышқымен аулайтынбыз. Мұзға мес немесе сол қапшықтарды төсеп, басымызды бүркеп үстіне жататынбыз. Шұңқыр немесе ойықтардағы су бас айналдырарлықтай көздің жауын алатын, біз бір топ балықтың қара арқаларын көрсетіп ағыммен жоғары көтерілгеніне арбалған қарап қалушы ек. Балықты қолдан жасалған шанышқылармен түйреп, қарнына қармақ тығып немесе шанаға отырып, оны қолдан жасалған жылтырауықтармен аулайтынбыз. Оларды шанышқы мен қасықтан жасадық. Ұсақ-түйек балықтарды ауламай кері қайтаратынбыз. Құмартқанмыз тек қана ірі балықтар еді. Ересек ағайлар аулардан көлемі жағынан пілге ұқсас алып ақсеркелер мен бекіретелерді шығарып жатушы еді. Бұл балықтарды жайдан-жай сүйреп алып кете алмаған олар бізге қалдыратын. Айналдырған бір екі сағат ішінде біз әрқайсысымызға екі қаптан тығыздап

Никто не любил хнычущих и сопливых, трусливых и слабых. Воспитание малышей было суровым, если не сказать жестоким. Плавать не учили, а вынуждали. «Старшаки», схватив «молодняк» за руки и ноги, бросали в воду, а те, бултыхаясь, плыли к берегу по-собачьи. Наверное, утонуть бы не дали, но особой заботой никто никого не окружал. Эти бойцовские упражнения, наверное, закаляли ловкость и сноровку, стойкость и силу духа. Нам видится, что именно в эту пору закладывался фундамент наших характеров, как будущих воинов и бойцов и, в том числе Бекета, часто отмечаемого другими его друзьями, именно в этом качестве.

Зимой мы также уходили на Урал, захватив с собой санки, да пару холщёвых мешков. Река была укутана льдом и снегом. Рыбу мы ловили не на донки или мормышки, а блёснами, баграми или острогами. Расстелив на льду тулуп или те же мешки, ложились на них, покрыв головы теми же мешками. Вода в лунках или прорубях была прозрачнейшая, мы заморожено глазели, как косяки рыб, показывая нам чёрные спинки, неслись вверх по течению. Кололи рыбу самодельными острогами, цепляли за брюхо баграми или, сев на санки, ловили её самодельными блёснами. Их делали из ложек и вилок. Мелочь не брали, отпускали обратно. Охота шла только на крупную рыбу. Взрослые дяди вытаскивали из сетей осетров и белуг, похожих по размерам на слонов. Те тушки, которых они попросту не могли уволочь или унести, оставляли нам, мелюзге. За какой-то час-два мы набивали рыбой по два мешка на каждого. Грузили на санки и волокли их домой с гордым чувством того, что мы полнокровные кормильцы своих ближних.

толтырып алатын едік. Оларды шанаға тиеп, үйге боймызды мақтаныш сезімі кернеп оралатынбыз, өзімізді жақындарымыздың толыққанды асыраушысы сезінетінбіз.

Шынымен де, біз аулаған балықтар тек жанұямызға ғана емес, көршілер мен туыстарға, майданға кетіп қайтпай қалған немесе дүниеден өткен асыраушыларынан айырылған жалғызбасты, ауру адамдарға да жетіп жататын. Алайда біз ол үшін дандайсымадық, бұндай істер қалыпты болатын: ел тек рух бірлігі мен ұжымшылдық, адамдардың өзара түсіністігі арқасында аман қалды.

Біз алтыншы сыныпқа дейін балық аулауды, түрлі кәсіпті, шағын “шайқастарды” ермек еттік, олар: ағайындардың жазғы жайлауларды аралау, фотосуретке түсіру, орман шаруашылығында арамшөп жұлу жұмыстарын жүргізу, табиғат ғажайыптарының тамашалауда қуаныш пен таңданыс тудыратын сол кездері даланы түгелдей түрлі түсті қолдан жасалғандай кілемге толтырған қызғалдақ теруге велосипедпен бару.

Сол жылы біздің мектепке белгісіз жерден ән, әңбек және сурет сабағынан беретін Юшин Анатолий Александрович келді. Ол бірбеткей, жан жақты әрі тәртіпті адам. Спорттың бірнеше түрі бойынша бірегей спортшы. Ол біздің мектепте балалар мен жасөспірімдер спорт мектебін ашты, ал өзі болса баскетболдан жаттықтырушы болды. Біз достарымызбен дәл сол кісінің секциясына жазылдық.

Міне сол кезде басталды! Толя ағай бізге көп жеке уақытын бөлді. Күніне 3-4 сағат жаттығып, оған қоса өзіміз қосымша жазғы алаңдарда ойнайтынбыз. Спорт залы кішкене, шаңды, төбесі аласа болатын, алайда сол жерде біздің ұжым қалыптасты, ойын жасаудың тактикалық сызбасын

Действительно, рыба, выловленная нами, доставалась не только нашим семьям, но и тем соседям, родственникам, одиноким старцам и больным людям, кто был лишён кормильцев, погибших или без вести пропавших на войне. Этим мы даже не кичились, такие поступки были в порядке вещей: страна выживала благодаря взаимопомощи людей, духу единства и корпоративности.

До шестого класса мы забавлялись рыбалкой, боями и различными занятиями, в число которых входили увлечение фотографированием, посещение летних пастбищ родственников (жайлау), работы в лесхозах по прополке сорных трав, велосипедные походы за тюльпанами, полностью покрывавшими в ту пору степь разноцветьем живых ковров, доставлявших восторг и радость от восприятия природного великолепия.

В том году к нам в школу прибыл невесть откуда-то учитель рисования, пения и труда Юшин Анатолий Александрович. Человек фанатичный, разносторонний и организованный. Незаурядный спортсмен по многим видам спорта. Он-то и сформировал при нашей школе детско-юношескую спортивную школу (ДЮСШ), а сам стал тренером по баскетболу. Мы с друзьями записались именно в его секцию.

И тогда началось! Дядя Толя уделял нам столько своего личного времени! Тренировались по 3-4 часа в день, да ещё сами играли дополнительно на летних площадках. Спортзал был маленький, пыльный, с низкими потолками, но именно в нём сформировался коллектив,

сызбалары, лақтыру, қарсыласқа доп шығару, доппен жұмыс жасау техникасы шыңдалды. Біз 8-9 сыныптарда еш қиындықсыз 10-шы сынып оқушыларын жеңіп кететінбіз. Бірнеше рет аудандық, облыстық жарыстарда жеңімпаз атандық.

Орал спорт мектебінің көптеген оқытушылары қайран қалып, сонша алыс түкпір жерден осындай команданың құрылғанына таңырқаушы еді. Біз тек әділетсіздік орын алған жағдайларда ғана жеңілуші ек, ондай жағдайлар болды да. Есімізде, облыс жарысының ақтық ойынында өз кезегіміз бойынша ойын көрсету кезінде төреші араласатын, ысқырып, оңға солға деп тек бізді жазалайтын. Ойын бітуге таман бес адамнан төртеуіміз қалатынбыз, онда да босалқы орындардан, сондықтанда біз жеңіліске ұшырайтынбыз.

Біз баскетболдың жай ғана ойын екенін ұмыта салмақты қарадық. Бізге ойнау, жеңу ұнайтын. Әлбетте барлық балалар секілді біз де спорттың футбол, волейбол, үстел теннисі, штанга, бокс секілді өзге де түрлерімен айналыстық. Спорттық құрал-жабдық көп болған жоқ, біз тіпті шүберектен жасалған доп пен консерві банкаларын қудық, ал теннис үстелін өзіміз тақтайдан жасадық, тегістеп, ажарлап, бояйтын едік. Біздің кей достарымыз спорттың айқасу түрлеріне маманданды. Ол спорт түрлеріне біз де қатыстық, алайда баскетболға шын берілген күйде қалдық.

Баскетбол-көрнекті ойын, ол ойлау, сырттан көру қабілетін, бірлестіктің өткір сезімталдығын, алуан түрлі жағдайлардың болуын ақылмен болжау, әрекеттерді тиімді жасау мен үйлесімділікті дамытады. Бұл

оттачивалась техника ведения мяча, паса, бросков, тактические схемы построения игры. Тренер наш создал выдающуюся команду. Мы в 8-9 классах без труда обыгрывали десятиклассников. Неоднократно побеждали в районных и областных соревнованиях.

Многие директора спортивных школ Уральска поражались, недоумевали, как стало возможным создание такой команды в каком-то захолустье. Проиграть кому-то мы могли только в результате подсуживания, что и случалось. Помним проигранную нами встречу в финале областных соревнований, в которой мы вели по счёту, но вмешался судья, дуюя в свисток, налево и направо наказывая фолами только нас. Под конец игры нас на площадке оставалось только четверо вместо пятерых, да и то из запасной скамейки, поэтому-то мы были обречены на проигрыш. Помнится страшная обида и крайняя острота чувства несправедливости.

К баскетболу мы относились серьёзно, забывая, что это всего лишь игра. Нам нравилось играть, нам нравилось побеждать. Разумеется, как и все мальчишки, мы с упоением занимались и другими видами спорта: футбол, волейбол, настольный теннис, штанга, бокс. В отношении спортивного инвентаря было не густо, гоняли даже тряпичные мячи и консервные банки, а теннисные столы делали сами: сколачивали из досок, шпаклевали, шлифовали, красили. Некоторые наши друзья специализировались в боевых видах спорта. Мы тоже ходили туда, но оставались верными баскетболу.

Баскетбол – выдающаяся игра, она развивает быстроту мышления, периферийное зрение, обострённое чувство коллективизма, умственное предвидение различных ситуаций,

тек спорттық қана емес, зияткерлік те ойын десек қателеспейміз деп ойлаймыз. Баскетбол кімнің кім екенін анықтап береді. Әр команданың өз көрермен, жұртшылық алдында бой көрсетіп жүретін өзімшіл ойыншылары болады. Жарым күшпен жұмыс жасайтындар да, шабуылдан соң өзін қорғанысқа әуре болмай қарсыласпен жарым жолда қалып, терге малшынған жақтас қорғанушылардың доп шығаруын күтеді. Алайда бұл ойынды толықтай “оқитын”, оның барлық тіршілігімен тыныстап, өзі командаға толықтай беріліп, жеңіске ұмтылатын, қарсылас жүрісін бөгейтін ойыншылар “ең бағалы” деп саналатын. Біздің командада бақытымызға орай көбі дәл сондай ойыншылар болатын. Біз шеберлер ансамблі секілді ек. Әркімнің өз рөлі, атқаратын қызметі болатын, оған қоса өзара түсіністік жоғарғы деңгейде еді.

Бізде аласа бойлылар командасы болатын және бұл оның ең басты кемшілігі-тін. Алайда басқаларының ешқайсысынан есе жібермей, көбін жеңетінбіз. Біз қарқынды, секіргіш, төзімді ек, ойынды тамаша көре де оқи да алатынбыз, сонымен қатар алыс және орташа қашықтықтан доп түсіру бойынша да басқаларына қарағанда пайыз жоғары болды.

Жаттықтырушы Бекетке қарсыластарды алдап, мазақ етуші ойыншының рөлін тапсырып, барлық тізбек пен айла-тәсіл Бекет арқылы жүзеге асырылатын. Ол жасырын да алдамшы доп шығаруларды өте жақсы орындаушы еді. Мысалы, ол допты шығыршыққа салатын кейіп танытып, қарсылас ойыншылар оны енді бүркеуге ұмтылғанда ол секіре отырып көзінің қиығымен бар қозғалыс пен жақтас командасындағы бос спортшыны көріп оған бүркемелі доп шығаратын, бұл доп шығарудың соңы шығыршыққа доп салумен аяқталатын.

рациональное построение действий и гармонию движений. Наверное, не ошибёмся, если скажем, что это не столько спортивная, сколько интеллектуальная игра. Баскетбол выявляет, кто есть кто. В любой команде встречаются свои «нарциссы», самовлюбленные игроки, красующиеся перед публикой и зрителями. Попадают и те, кто работает вполсилы, кто после атаки не утруждает себя обороной, а остаётся на половине противника и ждёт паса от защищающихся в поте лица соратников. Но самыми ценными игроками являются те, кто «читают» игру целиком и полностью, держат руку на её пульсе, при этом отдают всего себя команде, напрягают волю к победе, переламаывают ход встречи. В нашей команде, к счастью, большей частью были именно такие игроки. Мы были словно отлаженный организм или ансамбль виртуозов. У каждого было своё амплуа, свои функции, но в тоже время была на высоте взаимозаменяемость.

У нас была низкорослая команда и это, пожалуй, являлось главным её недостатком. Но во всём остальном не только не уступали, но и превосходили многих. Мы были стремительны, прыгучи, выносливы, отлично видели и читали игру, процент попаданий со средних и дальних дистанций был также выше, чем у кого бы то ни было.

Бекету тренер доверил роль разыгрывающего игрока. Все нити и хитросплетения игры шли через него, ему великолепно удавались скрытые или обманные пасы. Например, имитировал бросок в кольцо, а когда его пытались накрыть, в прыжке он краем глаз видел передвижения и освобождения от опеки своего товарища по команде, которому и следовал завуалированный пас, заканчивающийся взятием кольца.

Ең бастысы – пас беру. Команданың да, ойыншының да. “Пас мәдениеті” термині бекер шықпаса керек. Қарсыласты алдап, сан соқтырып кету-шеберлік шыңы және жоғары дәрежеде ләззат алу. Допты шеңберге кез келген адам түсіре алады, бірақ сол адам күрес пен қарсы шабуылдар кезінде допты әрдайым шығара бере алмайды. Қыңыр, топас түрде жеңгенше жеңілген артық. Бұл тұрғыда біздің баскетболшылардың пірі КСРО құрамасының қу ойыншысы Арменак Алачачян. Ақылды, жатық ойыншы. Ол ойынның туындыгері, демиургы, “мүсіншісі” болатын.

Команда мүшелерінің ең болмаса тектерін атап өткіміз келеді, олар: Марат Құспаев, Владимир Герасимов, Бекет Қарашин, Володя Яркин, Мәлік Түрікпенов, Жасұлан Төлеуғалиев, Михаил Чебаков. Сонымен қатар марқұм болған біздің қатал да қарапайым, көп сөйлемейтін, бірақ ақылды жаттықтырушымыз, тіпті жаттықтырушыдан да артық, өйткені үздік тәрбиеші, педагог, жақын дос бола білген Анатолий Александрович Юшин туралы бірер жақсы сөзбен тағы бір мәрте еске алуымыз қажет. Біз әлі күнге дейін өзіміздің команда екенімізді мақтан тұтамыз. Команданың арқасында біздің арамызда достық пен береке-бірлік, жолдастық көмек көрсету мен өзара түсіністік сақталып калды.

Пас это высший класс... и команды, и игрока. Не зря существует целый термин «культура паса». Оставить противника с носом, перехитрить его – пик мастерства и высшее наслаждение. Забить мяч в кольцо может любой простак, но тот же простак не может постоянно забивать его в постоянном противодействии и борьбе. Гору рук легче обойти, чем упрямо и тупо преодолевать. В этом плане нашим баскетбольным кумиром был разыгрывающий сборной СССР Арменак Алачачян. Игрок умный, хитрый, пластичный. Он был демиургом игры, её ваятелем, творцом.

Хотелось бы отметить хотя бы имена членов команды. Это - Марат Куспаев, Владимир Герасимов, Бекет Карашин, Володя Яркин, Малик Туркпенов, Жаслан Тулеугалиев, Михаил Чебаков. И, конечно, ещё раз надо помянуть добрым словом покойного Анатолия Александровича Юшина, нашего строгого, но скромного, немногословного, но умнейшего тренера, даже больше, чем тренера, ибо он был выдающимся воспитателем, педагогом, нашим близким другом. Мы до сих пор гордимся тем, что мы – команда! Благодаря командному духу у нас до сих пор сохранилась дружба и взаимопонимание сплочённость, и взаимовыручка.

Бекет Қарашинның атақты өлеңінің шым-шытырық тарихы туралы

Әңгіме Бекет Қарашиннің әлеуметтік желілерде және БАҚ беттерінде сенсация туғызған «Мен – қазақ, көк түрік» атты тамаша өлеңі туралы болып отыр. Бұл өлең оның түрлі жыр жинақтарына енген. Автор өлеңді Facebook парақшасында жариялай салысымен шым-шытырық хикая басталды да кетті... Әуелде арам пиғылды, әлде әдебиеттен бейхабар оқырмандар бұл өлеңді О.Сүлейменовтен бастап, А.Атабекке дейінгі басқа авторларға тели бастады, ал кейбір адамсымақтар тіпті оны өздеріне меншіктеп, плагиат жасауға барды.

Әсіресе, ең атышулы оқиға – әлдебір дезинформатордың «бұл өлеңді Орынбор мұрағатынан Хамитбек Мұсабаев тауып алған және Ахмет Байтұрсынұлының атылар алдында жазған соңғы шығармасы екен-міс» деп, WhatsApp желісінде жалған хабар таратуы болды. Ал содан фейк-ақпараттың вирусты көшкіні басты да кетті! Міне, осы 5-6 жыл ішінде бұл өтірік WhatsApp, YouTube және Facebook желілерінде оба немесе ковид сияқты үздіксіз және жаппай таралуда.

О детективной истории знаменитого стихотворения Бекета Карашина

Речь идет о выдающемся и нашумевшем в социальных сетях и на страницах СМИ стихотворении Бекета Карашина «Я казах, небесный тюрк», вошедшем в различные сборники его стихов. После его опубликования автором на своей странице в Фейсбуке и началась детективная история... Сначала или злонамеренные, или несведущие в литературе читатели этот стих стали приписывать другим авторам от О.Сүлейменова до А. Атабека, а некоторые людишки вообще опустили до плагиата, приписав его себе.

А самым скандальным событием явилось то, что какой-то дезинформатор запустил по Ватсапу «утку», что этот стих якобы обнаружен в Оренбургском архиве Хамитбеком Мусабаевым и является предсмертным произведением Ахмета Байтурсынова, написанным им перед расстрелом. И понеслась вирусная лавина фейковых перепостов! Вот уже на протяжении 5-6 лет эта ложь распространяется по Ватсапу, Ютубу и Фейсбуку настойчиво и массово, напоподобие какой-то чумы или ковида.

Алғашында әлдекім түпнұсқаны әбден бұрмалап WhatsApp-қа таратты: өлеңнің тұтас бір жолдары мен абзацтарын жойып, авторда жоқ кейбір жолдарды қосты, онымен қоймай грамматикалық қателерге толтырды! Содан кейін бұл кескіленген туынды «халық шығармашылығының» қолына түсті: өзінің қазақ болғаны үшін кеудесін мақтаныш кернеген әрбір адресат мәтінге өзінің «бес тиынын» қосып қалуға тырысып, өлең түгілі, қара сөздерімен үйіптөгіп «байытты». Ол аздай, автордың өзін плагиат жасады деп айыптап, цифрлық технологиялардың көмегімен жаппай аяусыз кибербуллинг жасады.

Бекеттің шығармашылығымен жіті таныс жақын достары мен әріптестерінің бірі ретінде, әрі әділеттілік пен шындықты қорғап, өз үнімді жеткізу үшін, мен өлеңнің өзіне де, оның досымның қаламына анық тиесілі екеніне де сыни талдау жасауды қажет деп таптым. Автордың өзінің әңгімелеріне, дәлелдеріне және жариялаған мақалаларына және де осы өлеңді әлеуметтік желіде жаппай талқылаушылардың пікірлеріне сүйене отырып, Бекеттің авторлығын бекітетін келесі бұлтартпас дәлелдерді келтіремін...

- 1) Ахмет Байтұрсынұлы орысша өлең жазбағаны қалың оқырманға мәлім.
- 2) Өлеңде Ахмет заманында тыйым салынған, сәйкесінше оған беймәлім түркі танымымен қатар, қазіргі заманғы тарихи мәліметтер қолданылған.
- 3) Стилистикалық жағынан өлеңнің қазіргі тілмен және қазіргі автордың қолымен жазылғаны анық байқалады.

Сначала эту версию кто-то рассылал по Ватсапу, причем искоррежив оригинал: удалив целые строки и абзацы, приписав какие-то строки, отсутствующие у автора, наделав при этом массу грамматических ошибок! Потом это изуродованное произведение было подхвачено «народным творчеством»: каждый из адресатов, видимо охваченный гордостью от того, что он казах, старался внедрить в текст свои «пять копеек», нагромождая его новыми не только поэтическими, но и прозаическими вставками. Мало того, самого автора стали обвинять в плагиате, устроив массовый и самый настоящий кибербуллинг, т.е. травлю с использованием цифровых технологий.

Чтобы привнести свой голос в защиту справедливости и истины, как один из близких стародавних друзей и коллег Бекета, знакомый с его творчеством изнутри, я счёл необходимым провести критический анализ, как самого стихотворения, так и несомненной принадлежности его перу моего друга. Опираясь на рассказы, доказательства и публикации самого автора и массовых комментаторов этого стиха в социальных сетях, привожу следующие неопровержимые аргументы, цементирующие авторство Бекета...

- 1) Как известно многим читателям, Ахмет Байтұрсынұлы не писал стихов на русском языке.
- 2) В стихе использованы современные исторические сведения, а также тюркологические знания, которые во времена Ахмета были под запретом и, соответственно, неизвестны ему.
- 3) Стилистически явно заметно, что стих написан современным языком и современным автором.

4) Өлеңде Бекет ойлап тапқан, «Кешіккен өлеңдер» (2004) жинағында алғаш рет әдеби айналымға енгізген ЧЕЛОВОЛК (яғни, адам + қасқыр) неологизмі қолданылған.

5) Түпнұсқа өлеңде 1945 жылғы мамырдағы Рахымжан Қошқарбаевтың ерлігі меңзелген, бұл жайында 37-ші жылы атылған Ахметтің жазуы физикалық жағынан да мүмкін емес. Әлдекім фальсификация жасау үшін бұл тұсын әдейі қысқартқан.

6) Кез келген оқырман интернеттен Герольд Карлович Бельгердің рецензиясын тауып оқи алады, мұнда ол аталған өлеңге талдау жасаған («ДАТ» газеті, 2013 жылғы 17 желтоқсан.

<https://datnews.info/on-kazah-nebesny-j-tyurk/>.

7) Фейсбук әлеуметтік желісінде Қарашиннің атына жазған Хамитбек Мұсабаевтың қызының мынадай мағынадағы жазбасына сілтеме жасаймын (аудармасын келтіріп отырмын): «Бұл жарияланымды Ахмет Байтұрсыновтың жерлестері таратып жатыр. ҰҚК-ге хабарласыңыз. Олар Хамитбек Мұсабаевтың «Қанды шеңгел немесе Ахметтің соңғы хаты» атты монолог-поэмасын ватсап желісінде таратып, «Ахметтің соңғы өлеңі. Орынбордан табылды» деп қосып жазды... Ал Абзал Алпыс бұл поэмаға музыка жазып, өзінің орындауын электронды құралға түсіріп таратқан кезде, сол жалған ақпарат таратушылар оны Ахметтің өз дауысы деп тағы да жалған ақпарат таратқан. Авторлар сотқа бермек болды, бірақ, Мұсабаевты плагиатпен айыптау үшін олар тағы бір өтірікті іске қосып, аталған поэманы да, Қарашиннің «Мен – қазақ» атты өлеңін де ол Орынбор мұрағатынан тауып алған-мыс деген сөзді таратып жіберді (яғни, олар бұл поэманы оның иемденіп алғанын, ал өлеңді иемденіп үлгермегенін меңзеді). Хамитбек Мұсабаев таяуда жүрек талмасынан қайтыс болды. Бұған осы дау-дамайдың уайымы қатты

4) В стихе использован неологизм ЧЕЛОВОЛК (читается прозрачно: человек + волк), придуманный Бекетом и впервые введенный им в литературный оборот в его сборнике «Запоздалые стихи» (2004).

5) В оригинале стиха есть намек на подвиг Рахымжана Кошкарбаева от мая 1945 года, о котором Ахмет, расстрелянный в 37-ом, не мог написать физически. Эти строки кто-то намеренно урезал, чтобы запустить фальсификацию.

6) Любой из читателей может запросто найти в Интернете рецензию Г. К. Бельгера на поэтическое творчество Бекета, озаглавленную им «Он казах, небесный тюрк», где проводится разбор данного стиха (см. Интернет версию газеты «ДАТ» от 17 декабря 2013

- <https://datnews.info/on-kazah-nebesny-j-tyurk/>).

7) Ссылаюсь на публикацию дочери Хамитбека Мусабаева, которая выложила пост в Фейсбуке, обращенный в адрес Карашина следующего содержания (привожу в переводе): "Эту публикацию распространяют земляки Ахмета Байтурсунова. Надо обратиться в КНБ. Они поэму-монолог Хамитбека Мусабаева «Кровавые когти или последнее письмо Ахмета» распространили по ватсапу, приписав: «Последняя поэма Ахмета. Найдена в Оренбурге»... А когда Абзал Алпыс, сочинив музыку на эту поэму, записал свое исполнение на электронные носители, то эти же дезинформаторы снова распространили ложь, что это собственный голос Ахмета. Авторы собрались подавать в суд, но чтобы обвинить Мусабаева в плагиате, они запустили очередную «утку», снова распространив ложь, что и упомянутую поэму, и стих Карашина «Я - казах» Мусабаев он нашел в архивах Оренбурга (намекая на то, что он эту поэму присвоил, а стих не успел). Хамитбек Мусабаев недавно скончался от сердечного приступа. Этому способствовало сильное переживание по поводу этих дрязг. Но он успел оставить следующую запись: «Никакого отношения к стиху Бекета

әсер етті. Бірақ ол мынадай жазба қалдырып үлгерді: «Бекет Қарашиннің өлеңіне менің еш қатысым жоқ. Мен Ресейде болған жоқпын. Ахмет Байтұрсыновтың орысша өлең жазуы мүмкін емес... Осының бәрін біреу менің атымнан арам пиғылмен ұйымдастырды».

Осыған байланысты, Бекеттің өз сөзін келтіргім келеді: «Осы жасампаз адамдарға қарсы жанталаса, жауға шапқандай шабуыл жасап, оларды өлімге итермелейтін өтірікшілерге, жала жапқыштарға, суайттарға не жетпейді?! Күрішті күрмектен ажырата алмайтындай қоғамымыз неге құлдырады?! Олардың аяр істеріне ақша төлеп, қолпаштап отырған кімдер?! Мен бұл өз жауабы өзінде риторикалық сұрақтарды әдейі қойып отырмын, басқалар қараңғыны жарықтан, шындықты өтіріктен, адамгершілікті надандықтан анық айыра білсін. Маған бұл фейктерге, клондарға, басқа да «лас» нәрсені тасымалдаушыларға назар аудармауға кеңес беріп жатыр... Бірақ өтірік қаншалықты сойқан болса, соғұрлым оған сенетінін сіздер білесіздер! Мен ешқашан біреудің зияткерлік меншігін ұрлаған, иемденген емеспін. Менің өз білімім, қабілетім, ойлау өрісім, әдіснамам, стилім жетерлік».

8) Аяр тілділерге тойтарыс беру үшін Бекеттің өзі Орынбор мұрағатына осы мәселені нақтылау үшін сұрау салды. Сөйтіп, мынадай жауап алды (қысқартылған түрде беремін): а) «Ахмет Байтұрсыновтың «Мен – қазақ, көк түрік» өлеңінің жазылуы туралы мәлімет табылмады»; б) «1996 жылдан 2021 жылға дейін Хамитбек Мұсабаев «ГАОО» мемлекеттік бюджеттік мекемесінің оқу залына келген жоқ».

9) Байтұрсыновтың өлеңінің жазылуы туралы мұндай атышулы сенсация журналистік ортада да назардан тыс қалмас еді, олар бірден шулатып, сараптамалар мен жарияланымдар жасар еді.

Карашина не имею. В России не бывал. Невозможно, чтобы Ахмет Байтұрсынов писал стихи на русском... Кто-то организовал все это от моего имени злонамеренно».

В этой связи хочу процитировать самого Бекета: «Спрашивается, что не хватает всем этим дезинформаторам, клеветникам, лжецам, врунам, к тому же рьяно и воинственно нападающим на творцов, доводя их до смерти?! До чего пало наше общество, которое не может отличить зерна от плевел?! Кто их взрастил или оплачивает злонамеренные действия?! Я задаю эти риторические вопросы, ответы на которые уже содержатся в них самих, чтобы другие могли безошибочно отделять темное от светлого, истину от лжи, нравственность от мракобесия. Мне советуют не обращать внимания на этих фейков, клонов и пр. «грязеносителей».... Но вы же сами знаете, что чем чудовищнее ложь, тем больше в нее верят! Я никогда не крал и не присваивал чужую интеллектуальную собственность. Мне хватает собственного образования, знаний, мышления, методологии, стиля».

8) Чтобы противостоять злым языкам, сам Бекет направил запросы в архивы г. Оренбурга о выяснении данного вопроса. И получил ответы следующего содержания (привожу в сокращенном виде):

а) «Сведений о написании Ахметом Байтұрсуновым стихотворения «Я казах, небесный тюрк» не обнаружено»; б) «За период с 1996 по 2021 г. Хамитбек Мусабаев читальный зал ГБУ «ГАОО» не посещал».

9) Такая громкая сенсация о написании стиха Байтұрсыновым не могла остаться незамеченной в журналистских кругах, она сразу же привела бы к шумным расследованиям и публикациям.

10) Дегенмен, бірқатар журналистік зерттеулер жүргізілді. Міне, солардың бірі 31.08.2022 ж. factcheck жобасында жарияланған (қысқартылған нұсқасы)... Темірхан Сұлтан. «Мен қазақпын» поэмасының авторы Ахмет Байтұрсынов па?

<https://factcheck.kz/fastchesk/yavlyaetsya-li-axmet-bajtursynov-avtorom-stixotvoreniya-ya-kazax/>

«Бірнеше жылдан бері ғаламторда авторлығы Ахмет Байтұрсыновқа тиесілі делінетін «Мен қазақпын» деген поэма тарап жатыр. Кейбір жазбаларда ақынның оны атылар алдында жазғанын, бұл өлеңді Ресей архивінен Хамитбек Мұсабаев деген әлдебір адам тауып алғанын айтады. Интернетте бұл туынды әртүрлі нұсқада кездеседі, бір жерде қысқарақ, ал бір жерде ұзағырақ, мәтінде шамалы айырмашылықтар бар. Оқырмандардың сұрауы бойынша, Factcheck.kz редакциясы бұл өлеңді шынымен Байтұрсынұлының жазғанын тексеруді жөн көрді... Үкім: Бұл фейк (дәйексөздің қате атрибуциясы). Сонымен, «Мен қазақпын» емес, «Мен – қазақ, көк түрік!» деп аталатын жырдың нағыз авторы – қазақ жазушысы, түркітанушы Бекет Қарашин. Ол өз туындысын әнұран деп атайды. Шығарма алғаш рет 2006 жылы Қарашиннің «Жерге құрмет – адамға тағзым» атты кітабында жарияланған. Ахмет Байтұрсынов және орыс мұрағаттары туралы әңгіме толығымен ойдан шығарылған.

Әнұранның авторлығы Байтұрсыновқа телінуі қате екенін Қарашиннің өзі 2019 жылы Facebook желісіндегі жеке парақшасында жариялаған жазбасында хабарлады. Ақын бұл өлеңнің кейде тіпті Олжас Сүлейменовке немесе Арон Атабекке телінетінін айтты, ал кейбір қолданушылар өздеріне меншіктеп алған. Әйтсе де, желідегі дәл Байтұрсынов туралы жалған ақпарат аса жұқпалы болып шықты. Қарашин, сондай-ақ, шығарманың әртүрлі нұсқаларын да түсіндірді – гимнді

10) Но всё же некоторые журналистские расследования проводились. Вот одно из них, опубликованное 31.08.2022 г. на проекте factcheck (сокращенная версия)... Султан Темирхан. Является ли Ахмет Байтұрсынов автором стихотворения «Я — Казах»?

<https://factcheck.kz/fastchesk/yavlyaetsya-li-axmet-bajtursynov-avtorom-stixotvoreniya-ya-kazax/>

«В Сети вот уже несколько лет гуляет стихотворение, озаглавленное «Я — Казах», авторство которого приписывают Ахмету Байтұрсынову. В некоторых публикациях сообщается, что поэт сочинил его перед расстрелом, и что стихотворение было найдено в российских архивах неким Хамитбеком Мусабаевым. В Сети произведение встречается в различных вариациях, где-то короче, а где-то длиннее, наблюдаются небольшие различия и в тексте. По просьбам читателей редакция Factcheck.kz решила проверить, действительно ли стихотворение было написано Байтұрсыновым.... Вердикт: Фейк (неверная атрибуция цитаты). Настоящим автором стихотворения, которое, к слову, называется «Я казах, небесный тюрк!», а не «Я — Казах», является казахский писатель и тюрколог Бекет Карашин. Сам он называет своё творение гимном. Впервые произведение было опубликовано в 2006 году в книге Карашина «Почтение земли — поклон человеку». История об Ахмете Байтұрсынове и российских архивах полностью выдумана.

О том, что авторство гимна ошибочно приписано Байтұрсынову сообщил сам Карашин в посте, опубликованном на личной странице в Facebook в 2019 году. Поэт рассказывает, что стихотворение также часто приписывают Олжасу Сүлейменову или Арону Атабеку, а некоторые пользователи указывают и собственное авторство. Однако именно дезинформация о Байтұрсынове стала вирусной. Карашин также объяснил различные вариации произведения —

қайта көшірген қолданушылар жолдар мен абзацтарды алып тастап, өз сөздерін қосқан. Мысалы, өлеңді Ахмет Байтұрсынұлы жазбағанын көрсететін мына маңызды шумақ өшірілген:

Я — герой войны, қазақ,
бравший некогда рейхстаг,
и на нём одним из первых
водрузивший алый стяг!

Бұл үзіндіде ақын 1945 жылы Рақымжан Қошқарбаевтың Рейхстаг үстіне ту тіккеніне сілтеме жасайды. Еске салайық, Байтұрсынов Ұлы Отан соғысы басталардан төрт жыл бұрын, 1937 жылы атылған. Қате атрибуцияны көрсететін басқа да белгілер, автордың пікірінше, әнұранда заманауи тарихи ақпарат пен неологизмдердің қолданылуы.

2013 жылы белгілі қазақ жазушысы, публицист, әдебиеттанушы, аудармашы Герольд Бельгер Қарашин шығармаларына жазған рецензиясында осы пікірталастың нысанына айналған шығарманы атап өтті. Хамитбек Мұсабаевтың жеке басына келсек, Қарашиннің айтуынша, 2019 жылы қайтыс болған ақын, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі туралы айтылып отыр. Біз оның қызымен хабарластық, ол да бізге «Мен – қазақ, көк түрік!» өлеңінің шынайы авторы Бекет Қарашин екенін растады.

11) YouTube арнасында осындай тағы бір зерттеу жарияланған:
<https://youtu.be/oqglyQik2hE?t=194>

пользователи, перепечатававшие гимн, удаляли строки и абзацы и добавляли собственные слова. Например, было стёрто важное четверостишие, которое показывает, почему стихотворение не могло быть написано Ахметом Байтұрсыновым:

Я — герой войны, қазақ,
бравший некогда рейхстаг,
и на нём одним из первых
водрузивший алый стяг!

В данном отрывке поэт делает отсылку к поднятию флага над рейхстагом Рахымжаном Кошкарбаевым в 1945 году. Напомним, что Байтұрсынов был расстрелян в 1937 году, за четыре года до начала Великой Отечественной войны. Другими признаками, свидетельствующими об ошибочной атрибуции, по словам автора, являются использование в гимне современных исторических сведений и неологизмов.

В 2013 году известный казахский прозаик, публицист, литературовед и переводчик Герольд Бельгер в своей рецензии на труды Карашина упомянул и произведение, ставшее объектом данного разбора. Что касается личности Хамитбека Мусабаева, скорее всего, речь идёт об акыне и члене Союза писателей Казахстана, который, по словам Карашина, скончался в 2019 году. Мы сумели связаться с его дочерью, которая также подтвердила нам, что реальным автором стихотворения «Я казах, небесный тюрк!» является Бекет Карашин».

11) Вот ещё одно такое расследование, размещённое в Ютубе:
<https://youtu.be/oqglyQik2hE?t=194>

12) Бұл өлең, сондай-ақ, Бекет Қарашиннің «Почтение Земли – поклон Человеку» (Алматы, «Интерлигал» баспасы, 2006 ж., О.Сүлейменовтің 70 жылдығына орай шығарылған) және «Было. Есть. Будет» (Атырау. «Ақжайық» баспасы, 2013 ж.) поэзия жинақтарында да, түрлі сайттар мен Фейсбукте де бар.

13) Сонымен қатар, оқырмандар YouTube сайтынан Бекеттің осы өлеңіне түсірілген көптеген роликтер мен оған деген реакцияларды, оның ішінде шетелдік блогерлердің пікірлері бар.

а)<https://www.youtube.com/watch?v=f0ZLCLpJXas&pp=ygUo0K8g0JrQkNCX0JDQpSwg0J3QldCR0JXQodCd0KvQmSDQotCu0KDQmg%3D%3D>

б)<https://www.youtube.com/watch?v=KBbky57Y87o&pp=ygUo0K8g0JrQkNCX0JDQpSwg0J3QldCR0JXQodCd0KvQmSDQotCu0KDQmg%3D%3D>

в)<https://www.youtube.com/watch?v=mjD7LO1r61Q&pp=ygUo0K8g0JrQkNCX0JDQpSwg0J3QldCR0JXQodCd0KvQmSDQotCu0KDQmg%3D%3D>

г)https://www.youtube.com/watch?v=QB8IC6_tvdQ&t=209s&pp=ygVI0LzQtdC9INC606nQutGC0q_RgNGW0LrQv9GW0L0g0pvQsNC30LDSm9C_0YvQvSDQsdC10LrQtdGCI NC60LDRgNCw0YjQuNC9

д)https://www.youtube.com/watch?v=_OW4W802sM&pp=ygUo0K8g0JrQkNCX0JDQpSwg0J3QldCR0JXQodCd0KvQmSDQotCu0KDQmg%3D%3D

ж)<https://www.youtube.com/watch?v=qGATULTyz08&t=1s&pp=ygUo0K8g0JrQkNCX0JDQpSwg0J3QldCR0JXQodCd0KvQmSDQotCu0KDQmg%3D%3D>

Осы роликтер, сондай-ақ поэманың мәтіндік жарияланымдары әлеуметтік желілерде жүздеген мың қаралым мен оқылымға ие болып, мыңдаған ризашылыққа толы пікірлер жазылды. Ол пікірлерде әлеуметтік желі қолданушылары жалған ақпаратқа наразылық танытып, Бекетті қазіргі қазақ әдебиетінің «тірі

12) Публикации этого стихотворения содержатся также в поэтических сборниках Бекета Карашина «Почтение Земли - поклон Человеку» (Алматы, издательство «Интерлигал», 2006, выпущена к 70-летию Олжаса Сулейменова) и «Было. Есть. Будет» (Атырау, издательство «Ақжайық», 2013), а также на различных сайтах и в Фейсбуке.

13) Кроме того, читатели могут найти в Ютубе массу роликов, снятых по данному стиху Бекета и реакциями на него, включая иностранных блогеров:

а)<https://www.youtube.com/watch?v=f0ZLCLpJXas&pp=ygUo0K8g0JrQkNCX0JDQpSwg0J3QldCR0JXQodCd0KvQmSDQotCu0KDQmg%3D%3D>

б)<https://www.youtube.com/watch?v=KBbky57Y87o&pp=ygUo0K8g0JrQkNCX0JDQpSwg0J3QldCR0JXQodCd0KvQmSDQotCu0KDQmg%3D%3D>

в)<https://www.youtube.com/watch?v=mjD7LO1r61Q&pp=ygUo0K8g0JrQkNCX0JDQpSwg0J3QldCR0JXQodCd0KvQmSDQotCu0KDQmg%3D%3D>

г)https://www.youtube.com/watch?v=QB8IC6_tvdQ&t=209s&pp=ygVI0LzQtdC9INC606nQutGC0q_RgNGW0LrQv9GW0L0g0pvQsNC30LDSm9C_0YvQvSDQsdC10LrQtdGCI NC60LDRgNCw0YjQuNC9

д)https://www.youtube.com/watch?v=_OW4W802sM&pp=ygUo0K8g0JrQkNCX0JDQpSwg0J3QldCR0JXQodCd0KvQmSDQotCu0KDQmg%3D%3D

ж)<https://www.youtube.com/watch?v=qGATULTyz08&t=1s&pp=ygUo0K8g0JrQkNCX0JDQpSwg0J3QldCR0JXQodCd0KvQmSDQotCu0KDQmg%3D%3D>

Эти ролики, а также текстовые публикации этой поэмы набрали в соцсетях сотни тысяч просмотров и прочтений, тысячи восторженных комментариев и отзывов. В них пользователи социальных сетей справедливо негодуют по поводу фейковой информации, объявляют Бекета «живым классиком» современной казахской

классигі» деп атайды, бұл жауһар туындыны мектеп бағдарламасына енгізуді, поэманың өзіне мемлекеттік сыйлық беруді ұсынады.

Мен бұл шым-шытырық оқиғаны Бекеттің өзі айтқан сөздерімен тұздықтағым келеді: «Айтылғанның бәрі еріксіз мұнды ойға жетелейді... Билік басындағылар өздерінің көп жылғы жаппай ұрлығымен және бітпейтін өтіріктерімен адам бойындағы осы және басқа да жиіркенішті кемшіліктерді, азғындық пен қылмысты сәнге айналдырды, сөйтіп бүкіл қоғамды бұзды! Материалдық құндылықтарды ғана емес, рухани құндылықтарды да ұрлауға болады, салдарынан қорықпай арсыздықпен өтірік айтуға, тонауға, өлтіруге, зорлауға болады! Бұл «құндылықтар» мен «алтын баспақты» қолға түсіруге ұмтылу білімді, ғылымды, руханиятты жеңіп, жойып жіберді! Жаппай надандыққа ұшырағандар шындықты өтіріктен, бір авторды басқа автордан ажырата алмайтыны, әлеуметтік желідегі кез келген жалған ақпаратқа көзсіз еріп жүргені сондықтан. Арада 178 жыл өткенде Абай өмірге қайта келіп: «Халқым надан болған соң, қайда барып оңайын?!» деп күйзеле сұрақ қойғандай болып тұр.

Бірақ, салынды суға кетіруге болмайды. Көңіл қуантарлығы, авторды білетін, бір кездері түпнұсқаны оқыған, шындықты қорғауға тырысқан оқырмандар, тындармандар, көрермендер табылды. Оларға мың алғыс! Әйтсе де олар жаппай таяз тобырмен салыстырғанда өте аз болып шықты... Осындай әділ, адал және мейірімді адамдарға рахмет».

Осы зерттеуді қорытындылай келе, оқырмандар поэманың патриоттық рухын сезініп, осы поэтикалық шығармадан тарихи тағылым алуы үшін өлеңнің сәл жаңартылған түпнұсқасын 3 тілде келтіремін.

литературы, предлагают включить этот шедевр в школьные программы, а саму поэму выдвинуть на соискание государственной премии.

Эту детективную историю хотелось бы подкрепить высказываниями самого Бекета: «Из всего сказанного невольно вытекают мрачные мысли... Власть имущие своим многолетним тотальным воровством и бесконечной ложью ввели моду на эти и другие отвратительные людские пороки, аморализм и преступность, развратив тем самым все общество! Можно воровать не только материальные ценности, но и духовные, можно беззащитно врать, не опасаясь последствий, грабить, убивать, насиловать! Эти «ценности» и погоня за золотым тельцом победили и погубили знания, науку, духовность! Вот почему массовое невежество не может отличить истину от лжи, одного автора от другого, слепо следует за любой запущенной в соцсетях лживой информацией. Кажется, через 178 лет вновь ожил Абай и удрученно вопрошает: "Халқым надан болған соң, қайда барып оңайын?!" (Коль народ мой недруг знаний, мне куда теперь податься?!) Но не всё так мрачно, чтобы опускать руки.

Благо, нашлись читатели, слушатели и зрители, которые были знакомы с автором, читали когда-то первоисточники, пытались защитить правду. Им - огромный респект! Их оказалось ничтожно мало по сравнению с общей некритической массой... Спасибо этим справедливым, честным и добрым людям».

В заключение данного расследования приведу немного обновленный оригинал этого стиха на 3-х языках, чтобы читатели могли насладиться патриотическим духом поэмы, смогли почерпнуть исторические знания из этого поэтического произведения...

МЕН КӨК ТҮРІКПІН, ҚАЗАҚПЫН Я – ҚАЗАҚ, НЕБЕСНЫЙ ТЮРК!

Автор - Бекет Қарашин

Мен қазақпын, арғы тегім Скиф бабам,
Бұл деректі Геродоттан таба алам.
Кентаврмен дәстүрім бір, салтым бір,
Менің тегім Тарғытайдан тараған.

Сақтан сонау басталады дәуірім,
Көкке мені табындырған тәңірім.
Қазақ деген “Алтын адам” мен болам,
Хас тарихтың тереңінде тамырым..

Мен қазақпын ешкімге бас имеген,
Қарсыласын саз балшықтай илеген.
Барлық елін батыспенен шығыстың,
Бағындырып жалғыз өзі билеген.

Лидия, Рим, Қытай, Иран,
Бәрі маған алым-салық жыйнаған.
Жанталасып тіршіліктің құны деп,
Қажет болса шыбын жанын сыйлаған.

Мен қазақпын, ежелгі Дай және Дақ,
Адайменен таңбасы бір, ол- садақ.
Таңба садақ талай ғасыр өтседе,
Тарихқа өз жебесін тұр қадап.

Қазақпын мен, баяғыда Хун едім,
Мен батысты дүркіреткен Ғұнн едім.
Жазбаларда батырлығым аңыз боп,
Европаны бағындырған ұл едім.

Мен қазақпын көктің ұлы Түрікпін,
Басымды тек Көктәңірге иіппін.
Көк шуланның ауызданып сүтімен,
Көк бөрімен, көкжалдармен біріктім.

Мен қазақпын, Құтырғұрмын, қаталмын,
Дулу, Болғар, Хазарменен қатармын.
Шырматылып ұршығына тарихтың,
Басқаларға Татар болып аталдым.

Автор - Бекет Қарашин

Я – қазақ, всё тот же Скиф,
стерегущий злато гриф,
царь же скифский Таргытай -
предок мой, не ложный миф.

Я - қазақ, а в корне - Сақ,
он - степняк, и я степняк,
сакский вождь в золотых доспехах -
пращур, родственник, земляк!

Был широким мой размах,
я держал в своих клещах
страны Запада, Востока,
потому что я – қазақ!

Лидия, Рим, Китай, Иран,
Вавилон платили дань,
Я посредством «длинной воли»
сделал длинной свою длань.

Древний Дай, всё тот же Дах,
я – Адай, то есть қазақ!
Ведь тамга у нас одна:
дальнобойный лук – садақ!

Я – қазақ, всё тот же Хунн,
жил в Прикаспии, как Гунн,
покорив затем Европу,
я – герой германских рун!

Я – қазақ, небесный тюрк,
волф, бөрі, қасқыр и гург,
человолко-человек,
разрушитель-демиург).

Я –қазақ, то есть хазарин,
құтұрғұр, дулу, болгарин,
но, запутав нить историй,
на устах у всех - «татарин».

I AM KAZAKH, HEAVEN TURK

Author – Beket Karashin

I am Kazakh – Scythian’s heir,
Herodotus told me this.
Targytai’s scythian king
And Centaurs’ offspring.

start my history with Saq
He taught me worship Tengri
The chief of Saks in golden armor
Was my ancestor – my brother

Never I obeyed someone,
Hit my enemies indeed.
Held the countries in my fist,
Countries of the West and East

Lidiya, Rome, Iran and China
Paid a tribute like Babel With
the help of my “long will”
I ruled the peoples and crushed rebel.

Ancient Daai the same as Dah,
Bow and quiver is their stamp.
They are ancestors of mine,
I am Kazakh that is Adai.

I am Kazakh the same as Hun,
I’m known in West as Gun.
Having conquered Europe,
I’m hero of the German rune.

I am Kazakh – the heaven Turk,
Wolf, bori, qasqyr and gurg.
Son of a human and a wolf,
The only Tengri was my roof.

I am kazakh, that is khazar,
Kuturgur, dulu, bulgar,
But, embroiling fibre of stories,
On their mouth I am Tatar

<p>Мен қазақпын, Оғыз әрі Қыпшақпын, Қанжарым мен қылышыма ұқсаппын. Ортасында тозақпенен азаптың, Ошағымның оты сәнбей қыстаппын</p>	<p>Я – қазақ, - оғыз, қыпшақ, меч, копье – моя печать, среди злобы, мглы и стужи пламенеет мой очаг.</p>	<p>I am Kazakh – oguz, qypchak, Sword and spear is my stamp. Among anger, darkness, frost I lit my fireplace like a lamp. I am Kazakh, tatar - mongol,</p>
<p>Мен қазақпын, Татар, әрі Моңғолмын, Жорықтарда ат үстінде сан қондым. Өзге елде өз тағымды көтеріп, Жарты әлемді бағындырған хан болдым.</p>	<p>Я – қазақ, «татар-монгол», конь мой – транспорт, ложе, стол, в городах, дворцах, горах, я возвысил свой престол.</p>	<p>My horse is table, bed and car I put my throne in cities, mountains, I put it in the palaces through war.</p>
<p>Бершпін мен қазақтығын сақтаған, Алтын тақты Билеуші боп аттаған. Өрім-өрім Евразия жолдарын, Арғымағым аяғымен таптаған.</p>	<p>Древний Берш, то есть қазақ, я и хан, и шахиншах, евразийские дороги протоптал мой аргымак.</p>	<p>I am Berish, id est Kazakh! I am Khan and Shakhinshakh, My paths laid in Eurasia, I rode them on my argamak</p>
<p>Мамүлік боп Сирия мен Мысырдың, Қан майданда Сұлтаны боп ысылдым. Крестілер жорығында тоқтатып, Күн шығысқа келместей ғып ысырдым.</p>	<p>Я – қазақ, султан-мамлюк, в руки взяв, свой древний лук, крестоносцев гнал с Востока без крестов, кольчуг и брюк!</p>	<p>As Sultan Mameluke I ruled Egypt. I took my ancient bow and arrows. I forced crusaders from the East. I made them fear of my fist.</p>
<p>Мен қазақпын, жауынгермін, Ноғаймын, Ұлы дала иесімін, Мамаймын. Жолым кескен жауларымды жоқ қылып, Бірақ сәтте көзін құрттым талайдың.</p>	<p>Я – қазақ, Ноғай, Мамай, тот же вождь я волчьих стай, в визг, скуление превратил шумный гвалт, собачий лай.</p>	<p>I am warrior – Nogay! I am a leader of the wolves, And like legendary Mamay, I crushed cities and walls.</p>
<p>Мен қазақпын, сол баяғы Сақпын мен, Бодандықтың бұғауында жаттым мен. Ал басқалар «қырғыз-қайсақ» деп атап, Қайта айналып қазақ атын таптым мен.</p>	<p>Я – қазақ, всё тот же сақ, попадал и я впросак, стала Русь меня небрежно называть «киргиз-кайсак».</p>	<p>I am Kazakh, the same as Sak, And I had moments of misfortune, And I was called “Kirgiz-kaisak” It sounded like a spoiled tune.</p>
<p>Көрсемдағы қуғын-сүргін, ақтабан, Қазақ деген болмысымды сақтағам. Сақтың мейілі ұлы десін қайсақтың, Мен Қазақпын деп әлемге мақтанам.</p>	<p>То тавро иль тот же знак, ставил на себя «Озак», сакский он, кайсацкий сын, пусть гордится: «Я – қазақ!»</p>	<p>The brand or sign he used to put And called himself - “kOzak”, He belongs to Sak, Kaisak’s son, Let him be proud: "I am qazaq!"</p>
<p>Мен қазақпын, жауынгермін, ұлықпын, Қас жауымды қарсы тұрған құрттым. Жеңіс туын Рейхстагқа тігетін, Қазағымнан батыр ұл боп туыппын.</p>	<p>Я – герой войны, қазақ, бравший некогда рейхстаг, и на нём я - самый первый водрузивший алый стяг!</p>	<p>I am a hero of the War, Who used to take Reichstag, I was the first who had erected The red - Soviet flag.</p>

Алла менің, көк тәңірі көгімде,
Дінім менің, жүрегімнің төрінде.
Тағдырыма ризамын әрқашан,
Қазақ болып келгеніме өмірге.

Я не набожный монах,
Небо-Тенгри - мой Аллах,
глядя ввысь на синеву,
восклицаю: «Я – қазақ!»

I am not devout monk my friend,
The Sky-Tengri - my Allah,
And looking up at blue sky,
I just exclaim: "I am a qazaq!"

Мен қазақпын, мың жығылып, мың тұрған,
Талай рет қанатынан қырқылған.
Қайта түлеп Феникс құсы секілді,
Азаттыққа өмір бойы ұмтылған.

Много я врагов знавал,
битым был и правил бал,
потому-то я – қазақ,
вольным был, свободным стал.

I used to know so many foes,
I was defended and used to rule
Because I am a free Kazakh.
And freedom is my life and rule.

Көрген азап, тозағымда көп менің,
Күлге айналып, гүл боп қайта көктедім.
Әлі алда толық азат ел болып,
Құлпырады көптен күткен көктемім.

Я от воли до свободы
претерпел и смерть, и роды,
но до истинной свободы
мне нужны эпохи, годы.

Before achievement of the freedom
I used to die, relieved again.
In order to achieve true freedom,
I need the time to be extend.

Қазақ болып, өз өзіме ғажаппын,
бауырларға жырланатын мадақпын...
Жарты нанын бөліп беріп өзгеге,
Талай ұлтқа пана болған қазақпын!

В благодарных мне сердцах,
благодарен я, казах,
ибо много спас народов,
приютив в своих домах!

In hearts so thankful to me,
I am noble, I am Kazakh,
Because I saved so many people,
I gave them home and my flag.

Тартсадағы, кешседағы азапты,
Көрседағы бейнеті мол тозақты.
Тарихта дастан болып жазылған,
Ешкім мәңгі жоғалта алмас қазақты.

Я – всё видевший қазақ,
не грозит теперь мне крах,
так как я увековечен
и в истории, и в стихах!

I used to see so many things,
I'm not afraid of anything,
Cause memory of me like wings,
Is flying over you like dreams.

Қорқытпайды дұшпанымда, жауым да,
Қорқыта алмас мені дүлей дауылда.
Қайта тусам, жоғалып жер бетінен,
Қазақ болып ораламын қауымға!

Мне неведом мелкий страх,
даже будущий мой прах
с того света проревёт
гордый клич мой «Я – қазақ!»

I'm not afraid of little things,
And even future ash of mine,
Will break its voice like lion,
It will declare: "I am Kazakh!"

ЕКІНШІ БӨЛІМ. ҚҰТТЫҚТАУ, ПІКІРЛЕР, БАҒАЛАР, ҮНҚОСУ

ЧАСТЬ ВТОРАЯ. ПОЗДРАВЛЕНИЯ, ОТЗЫВЫ, ОЦЕНКИ, ОТКЛИКИ

МҰҚАНӘЛІ ҚАРАШИН
БЕКЕТ ҰЛЫМА

Жер болып, жерде қалмайды өнер деген,
өнердің ең қиыны өлең деген,
болмаса асқақ ақыл және білім,
көпшілік айналыспайды өлеңменен.
Өнер азбас, өнер тозбас, жоғалмас,
өнер жолдас, қолыңдағы ақ алмас,
ұмтылған бір мақсатқа жетуге,
артық ақыл, артық өнер таба алмас.

Оқыдым өлеңіңнің бас бөлігін
орысша жақсы шыққан бұл өлеңің,
болсаң да өзің қазақ, тілің орыс,
кем түспес орыстардан бұл дегенің.
«Өлең сөздің патшасы», - деген Абай,
өлеңді қызықтайды адам талай,
көрсетпей өлеңіңді кештеу калдың,
есесін толтырарсың алға қарай.
Бір күнде өлең шықпайды судай тасып,
біртіндеп шығар өлең тәй-тәй басып,
жетпесе, кейбір жерін жеткізерсің,
ондайда қалма сасып, қалма жасып.
Зорланып өлең шықпайды, болмай дарын,
тұлпардан, түбінде бір, шығар арын,
бетін аш дарыныңның, ел танысын,
жаза бер жалғастырып ойда барын.
Меніңше, жазушылар сыншыл болат,
ақындар атаққұмар, міншіл болат,
көбейтіп айтпаса да оның бәрін,
кейбіреулер көре алмайтын күншіл болат.
Қорытынды шығарарсың әділ сыннан,
ақиқат айтылады адал шыннан,
жоғарлап өрмелей бер тау басына,
жасқанба, құлармын деп биік шыңнан.
Жасырма өнеріңді, кісі көрсін,
бағасын түсінетін адам берсін.
Сөзім жоқ бұдан басқа айтатұғын,
арғы жағын, айтпасам да түсінерсің.

ҒАЙНИ АПАЙ ҚҰТТЫҚТАУ

Құтты болсын, Бекетжан жетпіске келген жасыңыз,
Ел ішінде еленіп болсын сыйлы басыңыз.
Ердің жасы елуде Бейбарысты таныттың,
Махамбетті аударып, батасын алдың халықтың.
Жиені жақсы қандайды, үзіп бір жеген нандайды,
Өрдайым елге келгенде апалап мені алдайды.
Ешбір мін маған тақпайды, «Крышам» деп мақтайды.
Нағашысы жақсы жиендер ел үмітін ақтайды.
Қияға қолды соз деймін, қатарыңнан шыққан «Боз» деймін,
Қаламың әсте мұқалмай Пушкиннен де оз деймін.

ЖҰМАБЕК ҚАРАБАЛАЕВ. АУДАРМАШЫҒА АРНАУ

(Махамбет өлеңдерін орыс тіліне тәржімелеген Бекет Қарашинге)

Жерлесім Бекет Қарашин,
Биікке өрлеп барасың.
Махамбеттің аруағы
Енді әлемге тарасын.
Білемін ғой, білемін
Қазақтың жүрек жарасын...
Тұншығып келді талай жыл
Көкейде қатып қорғасын.
ЮНЕСКО берді ақыры
Махамбеттің бағасын!!!
Алты Алаштың баласын,
Қалай айыра аласың?
Мекендеген ежелден,
Қыпшақтың кең даласын...
Кейбір жандар таппай жүр
Атасының моласын...
Айта беріп қайтейін,
Көңілімнің наласын.
Бабалары жебесін
Қазағымның баласын...

Үрлеп солар қыздырар,
Өшкен оттың шаласын.
Көрсетпесін біздерге,
Қас-дұшпанның табасын.
Тұлпар болсаң егер де,-
Көрмеге дейін шабасың!...
Өтемістің баласын...
Ақындардың бабасын...
Жақияның ағасын...
Нарын деген даласын...
Еділ мен Жайық саласын...
Ақтабан мен Тарланның,
Шыңғырған жан-жарасын...
"Стихострелы" жинағынан,
Оқысаңыз - табасың...
Махамбетті мәңгіге,-
Пушкин-тілде сөйлеткен,
Жарайсыз, Бекет Қарашин!!!

«Атырау», 8 қараша 2003 жыл

АБДРАХМАН ДОСОВ (поэт, г. Костанай)

АҚ БАТА

Думаю о встрече новой нашей,
Хотя жизнь моя на склоне лет.
Друг в Атырау живет - поэт Карашин,
Я зову его, как младшего, - Бекет.

Поздравляю, друг мой, с юбилеем,
В твоей жизни снова новизна.
Поздравляет, пусть тебя лелеет
Наша необъятная страна.

О тебе поэты наши знают:
Где Бекет - там глубь и высота.
Мой привет прими из Костаная,-
Орысша берейін ақ бата.

МИХАИЛ БУЛАТОВ (литератор, г. Волгоград)

ПОЭТУ И ВОИНУ

На Кавказе мы служили,
Крепко, преданно дружили,
Ты тогда стихи писал,
Я ж восторженно читал.
Стал тогда и я писать,
Но не смог поэтом стать,
Ты же, ныне, друг Бекет –
всеми признанный поэт!
Ты, я помню, был изгоем,
И один, как в поле воин,
Бился с вражеской ордой,
Стал героем в битве той.

Пожелаю, как поэту,
долгих лет на этом свете,
Чтоб мой друг, поэт Бекет
Покорил весь белый свет!
А, как воину, желаю:
Танк, похожий на «Сузуки»,
С борткомпьютером и люком,
Сухпаёк с икрой черной,
И шинель - «Версаче» скромный,
И землянку на Майями,
фронтowych 100 грамм с друзьями,
Ласку боевой подружки
И... никакой уже войнушки!

ЖАСУЛАН САДЫКОВ (поэт, г. Павлодар)

На просторах инета нашёл я поэта,
Кто стихи распростёр, будто крылья орёл.
И зовут его просто – КАРАШИН БЕКЕТОМ.
Прочитал я его – будто друга обрёл

ЖАСУЛАН САДЫКОВ От Иртыша– Уралу

У Карашина Бекета
Тюрк– особенный. И свой.
Он летит, как будто ветер,
Издавая рык и вой.
И таким создав творенье,
Автор дал ему тавро.
Чтоб сомненья, подозренья
Предъявить не смог бы вор.
Плагиатор-аллигатор
Спрячет пусть свои клыки.
И не надо дипломатий,
Краж не знали на Степи.
Барымта– иное дело,
У казахов не позор,
В барымте нет беспредела,
И тамыром звался "вор",
Как " абреком" звался горец,
Весь аул кто содержал,
Величали их в народе–
Серый лютой. И Көкжал.

Тюрки дали и Аргынов
И другие племена,
Есть у всех тамга и гимны,
И оснастка для коня.
Много тюрков достославных,
Всех имён не перечеть.
У Истории их в плавнях,
Как зазубрин на мече.
Даже тот же "зверь" скаженный,
По прозванию Ермак,
Тоже тюрк огромный,
То ль татарин, то ль қазақ?
Бьётся тюрк, брат, Карашин,
За тавро своё, клеймо,
Подтвердить чтоб настоящим,
Что и впрямь оно его!!!
Он приводит аргументы,
Как в ток-шоу ДНК.
Но не станет на коленки,
Сам, скорее, даст пинка.

Tariyel Azerturk (США)

ПОЗДРАВЛЯЮ БОЛЬШОГО ФИЛОСОФА, ЛИНГВИСТА, ВЕЛИКОГО ПОЭТА СОВРЕМЕННОГО КАЗАХСТАНА И МОЕГО ВИРТУАЛЬНОГО ДРУГА БЕКЕТА КАРАШИНА, СЛУЖИВШЕГО КАК ОФИЦЕР СОВЕТСКОЙ АРМИИ В МОЕМ КРАЕ - ЗАНГЕЗУРЕ ВО ВРЕМЯ КАРАБАХСКОЙ ВОЙНЫ, И ЗАЩИТИВШЕГО НАШЕ НАСЕЛЕНИЕ ЗАНГЕЛАНА ОТ НАПАДЕНИЯ ВРАГА, С ЕГО ДНЕМ РОЖДЕНИЯ, И ПРИНОШУ ЭТО ДРЕВНЕЙШЕЕ СООБЩЕНИЕ НАШИХ ОБЩИХ ПРЕДКОВ КАК ВЕЛИКИЙ ПОДАРОК ЕМУ!

[https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1391757361649633&id=100024461475390&_cft__\[0\]=AZWuYu33GImo0pibfYrf94PbNtXVXzIIUS88PE5rJvEk_uQRx1rvnFC6oNj_sbq66PRIHGg_B_B84CTPrPT3vZqeh9F7a5ce7uYSemEOiT7PjGNRmQ5ZcDdwih0TkOyE0oMKn9yb1aTxfNgjfBwORYRQ6mswbs07-bjaZBIlgg&_tn=%2C0%2CP-R](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1391757361649633&id=100024461475390&_cft__[0]=AZWuYu33GImo0pibfYrf94PbNtXVXzIIUS88PE5rJvEk_uQRx1rvnFC6oNj_sbq66PRIHGg_B_B84CTPrPT3vZqeh9F7a5ce7uYSemEOiT7PjGNRmQ5ZcDdwih0TkOyE0oMKn9yb1aTxfNgjfBwORYRQ6mswbs07-bjaZBIlgg&_tn=%2C0%2CP-R)

[story_fbid=1391757361649633&id=100024461475390&_cft__\[0\]=AZWuYu33GImo0pibfYrf94PbNtXVXzIIUS88PE5rJvEk_uQRx1rvnFC6oNj_sbq66PRIHGg_B_B84CTPrPT3vZqeh9F7a5ce7uYSemEOiT7PjGNRmQ5ZcDdwih0TkOyE0oMKn9yb1aTxfNgjfBwORYRQ6mswbs07-bjaZBIlgg&_tn=%2C0%2CP-R](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1391757361649633&id=100024461475390&_cft__[0]=AZWuYu33GImo0pibfYrf94PbNtXVXzIIUS88PE5rJvEk_uQRx1rvnFC6oNj_sbq66PRIHGg_B_B84CTPrPT3vZqeh9F7a5ce7uYSemEOiT7PjGNRmQ5ZcDdwih0TkOyE0oMKn9yb1aTxfNgjfBwORYRQ6mswbs07-bjaZBIlgg&_tn=%2C0%2CP-R)

АХМЕТ ИХСАНҰЛЫ (зейнеткер) ТАЛАБЫҢ ТАУДАЙ БОЛСЫН, БЕКЕТ!

Екі ғасыр бойы неше бір ғұлама, ақын-жазушылардың өлеңдерін орыс тіліне аударамын деген талпынысы ойдағыдай іске аспай, жолдары болмай келген болатын. Осы семсер тілді жыр сарбазының мәңгілік мұрасын орыс тілінде тұңғыш сөйлете алған өз бауырым, жерлесіміз Бекет Мұқанәліұлы Қарашин болды. 2001-ші жылдың тамыз айының басында Индерде қасиетті ағамыз Мұқанәлінің жылын өткізіп жатқан кезінде ол: «Аға, амандық болса «Бейбарсымды» өзіңізге апарамын, сосын Махамбет бабаның өлеңдерін орысшаға аударуды орталап келдім. Сәтін салса, ақынның туғанына 200 жыл толуы алдында тарту етпек ойым бар», - деген-ді.

Бекет осы кітапты шығаруға бес жылдай тынымсыз талпынды. Еңбегі еш кетпеді. Кітап басыларында оның ел Премьері Иманғали Тасмағамбетовтан алғы сөз-баға алуы қандай ғанибет! Айналайын Бекет, талабың таудай болып, ел игілігіне өрлей түс, Қазақтың намысты ұлы болып қала бер!

«Атырау», 21.12. 2002

НҰРАЛЫ ӘЖІҒАЛИЕВ /ақын/. МАХАМБЕТТІ ОРЫСША СӨЙЛЕТКЕН БЕКЕТ. ОЛ КІМ?

А.Пушкиннің: "прозадағы аудармашы - автордың құлы, ал поэзиядағы аудармашы -автордың бәсекелесі" дегені бар. Махамбет тәрізді құдіретпен бәсекелес болу, әрине, оңай шаруа емес. Дегенмен, кезінде орыстың ірі-ірі ақындары А.Устинов, В.Рождественский, А.Никольская, В.Цыбин, А.Вознесенский, т.б. Махамбеттің біраз жырларын орыс тіліне аударып көрді. Бірақ, Махамбетті тұтастай аударушылар болған жоқ. Жоғарыда аталған аудармашылар да Махамбетті үзіп-жұлып жолма-жол аударма арқылы әрекеттенді. Оның өзі Махамбет жырларының табиғатынан, рухынан аулақтап кетуге апарып соқтырды. Бірқатар аударушылар Махаң өлеңдерінің мағынасын ұйқас жолына құрбан етсе, бірқатар аударушылар керісінше жасады. Сөйтіп, орыс тілінде жай ғана өлеңші Махамбет болғанмен, адуынды, айбарлы, алдаспан Махамбет болмай келді.

Жақында Атырау қаласында тұсауы кесіліп, тіл мамандарының, оқырмандардың жоғары бағасына ие болған Бекет Қарашиннің "Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы" атты аударма кітабы осы олқылықтың орнын толтыруға бір табан жақындатқандай. Өйткені, екі тілді де жетік білетін, балалық шағы Махамбет дамылдап жатқан Қараой төңірегінде өткен Бекет Қарашин өз аудармасында оқырмандарға Махамбет жырларының мазмұнын, мағынасын, рухын, ұйқасы мен ырғағын, пафосын, бейнелілігін барынша тұтас күйінде жеткізуге күш салыпты. Аруақты да ақ берен ақын Махамбет есімінің мәңгілікке жол тартуына перзенттік үлесін қосқан жерлесіміз Бекет Қарашин кім?

Ол 1953 жылы Индер ауданында өмірге келіп, орта мектепті көршілес Орал облысындағы Тайпақ ауданында ойдағыдай бітірген. 1979 жылы ҚазМУ-дің философия-экономика факультетін тәмәмдайды. 1986 жылы кезіндегі Қазақ ССР Ғылым академиясы философия және құқтану институтының аспирантурасын аяқтап, ғылыми және жазушылық жұмысқа бет бұрған. 2001 жылы Алматыдағы "Өлке" баспасынан Бекет Қарашиннің орыс тілінде жазылған "Бейбарс: Эпоха и личность" деп аталған кітабы жарық көрді. "Жыр-жебе."Стихострелы" аудармасы атыраулықтардың қолынан түспейтін дүние болары даусыз.Бұл күнде анасы Ағилаш Молдашева, зайыбы-Нейлә Юсупова, қызы Ақсана, ұлы Әлімұқанмен алдағы жаңа жылды бақытты шаңырағында қарсы алып отырған Б. Қарашин, "Ұлым Әлімұқанды әкем Мұқанәлінің аты жаңғырсын (палиндром) деп атадым" деуі де даналыққа бастар жол болмақ. Қазір Бекет Қарашин жақында Атырауда ашылған "Алшы" әдеби-тарихи-мәдени қорына құрылтайшы болып, осы игі бастаманың болашағы үшін күш салып отыр. Махамбеттің бізге жеткен Шерниязға айтқан жұмбағынан басқа 79 өлеңі бар. Осыларды Б.Қарашин түгелге жуық орыс тіліне аударыпты.- "Мен білікті ұстаздың отбасында дүниеге келіп, сөз өнерін, поэзияны қастер тұтқан ортада тәрбиелендім. Әкем марқұм Махамбеттің барлық жырларын жатқа білетін. Оның Махамбет жырларының орыс тіліндегі аудармаларын түпнұсқамен салыстырып, шұқшия тексеріп отырғанын, кей тұстарда бас шайқап, орнынан тұрып кеткенін талай көргенмін. Махамбетті орыс тілінде Махамбетше сөйлету бала арманым еді. Соңғы бес жылымды осы аудармаға жұмсадым", -дейді Бекет Қарашин.

Біз де Б.Қарашин аудармасын түпнұсқамен салыстыра, шұқшия оқып шықтық. Аудармадағы өлең жолдарының саны түпнұсқадағы жолдар санынан кейде артық, кейде кем болып жатады (мәселен, "Жалған дүние" - түпнұсқада 19 жолдан тұрса, ол "Мнимый мир" болып аударылғанда -22 жол болып "Арғымақтың баласы" түпнұсқада - 23 жол болса, "Гордый отпрыск аргымака" болып -аударылғанда - 28 жол болып кеткен). Солай болуы да заңды. Ең керегі -Б. Қарашин аударған өлеңдерден Махамбет лебі есіп тұр. Махамбеттің 200 жылдық тойы қарсаңында ақберен ақынның жырларын орыс тіліне аударушы іздеп, жан-жаққа хабар салып жатқанымызда, ондай аударушының өз ортамыздан, Махамбетке мәңгі мекен болған топырақтан шыға қалуы елең еткізер оқиға. Енді орыс тілді оқырмандарымыз да Махамбет әлеміне еркіндей енетін болады. «Атырау» газеті. 1 қантар 2003 ж

Хайруллин Арман с Бекетом Карашиным 19 сентября 2018 г. ·

Бұл кісі жүз жылда бір туар тарлан. Бесігінен қазақ болғанымен бес дүниені орыс тілінде таныған жазушы, философ. Бекет Қарашин қызыл тілді Махамбеттің туындыларын орақ ауыздылығын жоғалтпастан орыс тіліне шебер аударар білген жалғыз дара. Жеткен жасы әкемдей болса да қарапайымдылығынан ылғи қатар досымдай сезінемін. Біз сияқты қатардағылардың білімі көлшікке ұқсаса Бекет ағамыздың білімі шексіз теңізді еске түсіреді. Ұғынғанға сыр сандық.

Талғат Аян Бекет Карашин сіз Арман айтқан мақтауларға лайықсыз! Себебі ең бірінші сіз нағыз азаматсыз!

Гулайым Ажибаева Аудармаңызды оқыдым. Керемет жеткізгенсіз. Арман дұрыс айтады

Талант Қожабай Екі кісіні де қазақтың генофондына кіргізіп қойса артық емес)

Жайшылық Хабидоллаевич Каметов Бекет ағамыз ел ағасы го,тарихта калатын Азамат ! Карт ойын устінде Бекет Карашин жайлы әңгіме қозғағам, қасымда отырған 5 адамның төртеуііол кім Бекет деген дейд, сол созден кейін әңгіме де айтқым келмей картте ойнағым келмей калт. Атыраудын бір Бекетін билмейтін адамдар мен отыра да алмайды екенсін, ол адамдар мен карт ойнауды да қойдым мен негіп отырым мыналар мен деп.

Али Саменов Білмейтін адамдармен араласпай қалғаннан,оларға сол жерде ақ кім екенін неге түсіндіріп айтпадыңыз.Осы уағызшылар ай даладағы араптың ғұламалары деп жастардың миын улап жатадығо.Оның қасында ортамызда жүрген азаматты неге білмегенге айтпасқа.

Жайшылық Хабидоллаевич Каметов Али Саменов Айтым Бекет аға жерлесиміз, Жазушы Историк Философ осындай енбеги бар деп, маған Адай Бекет атаны айтып отырсынба дейд, содан кейн кой дедим кетейн бул жерден деп.

Али Саменов Жайшылық Хабидоллаевич Каметов Ең болмаса кетеріңізде қолдарың шықсын дедіңізбе?

Али Саменов Жайшылық Хабидоллаевич Каметов_Күлемізау.Негізі мектептерде осындай ағалармен кездесулер ұйымдастыру керек.Жастарымыз танысын білсін.Мақтан тұтып осы кісіге еліктесін.Осындай жұмыстар жасалса ұрпаққа көп пайдасын тигізер еді.

Жайшылық Хабидоллаевич Каметов Биздин елде Мукағали ағамыз сияқты олгенен кейн курмет дейди го. Укимет Бекетей ағаларымызды умыты го, олгенен кейн курметейд хороший поэт мертвый поэт деп.

Али Саменов Күні бүгін мектеп жиналысына барып келдім.Жиналыстың тақырыбы рухты ұл тәрбиелеу екен.Соған әкелерді шақырған екен.Республикамыздың барлық жерінде әкелер алқасы құрылып жатыр екен.Тіпті төрағасында сайлап қойыпты. Міне осындай шараларға Бәкеңдей азаматтарымыз көпқо,солармен кездесулер ұйымдастырып жіберсе,нағыз рухты ұлдарды тәрбиелеуге зор көмек болар еді.Өз басым мектеп кезінде Талғат Бегелдинов туралы оқығанбыз.Ал сол кісінің күні кешеге дейін тірі екенін білмеппін.Бегелдинов қайтты деп жаңалықтардан көрсеткенде мына кісі тірімет деп қалдым.Ал теле арналар қайдағы жоқ жын шайтандармен кездесулер ұйымдастырғанша осындай азаматтарды көбірек түсіргенде Бегилдиновтың ортамызда жүргенін ертерек білерме едік.Сол сияқты теле арналар айтпаса айтпасын міне Арман сияқты азаматтар қозғап отырса олда ұрпаққа үлгі.

Мадина Габдусалимова Өзін мен мындамын деп жарияламайтын Бекет бауырымызды елге кеңірек танытуда қарыздармыз деп ойлаймын Ағайын. Стрела Махамбета - орыс тілді қазақ оқырмандарымызға кең насихатталса шіркін...

Максот Дабысов Ол ағамыздың әкесі Мұқанәлі деген қартымыздың өмірі кітап жазатындай аңыз, жатқан жері жәйлі болсын!!

Агиба Катешова Бекет ағамыздың әжеси туралы әңгімесін оқып керемет тебиреніп едім. Ерке Немересин қызғыштай қорғап, бар мейірімін арнаған асыл әже бейнесі менің де асыл әжем Әминаны еске түсіріп көңіл күйімді астан кестен етіп еді. Қаламыңыз мұқалмасын Сиздің туындыларыңыздың бәрі керемет.

Мурат Шахметов Адамда материалдық байлық болады, сонымен қатар мат. байлықтан жоғары тұратын рухани байлық болады. Сол рухани байлығы мол Бекет жиенағамыз қазақтың маңдайына біткен жұлдызы, халқына бергені де, әлі берері де

Клара Ибраимова Осындай батыр да адал азаматтарымыз коп болса екен деп тлеймин!!!

Жанар Молдашова Бекет аға,сіз қандай мақтауға да лайықсыз!!!Сізбен мақтанамыз!!! Ұзақ жасаңыз!!!!

ТІЛЕКҚАБЫЛ БОРАНҒАЛИҰЛЫ (Алматы). ЕКІНШІ АТҚА ЕР САЛМАЙ

Махамбет жылының бір мақсаты — ақынды алысқа әйгілеу болатын. Дара дарынды қазақтан басқаға танытуға деген талап пен талпыныс өткен жылы шындап байқалды. Қуанарлық құбылыс — әдебиетке Махамбет аудармашыларының тұтас бір легі — үшінші буыны келіп қосылды.

Өткен ғасырдың отызыншы жылдары Махамбет шығармашылығына ден қойған Никольская бұл тұрғыда әрі ізашар, әрі сол алғашқы буынның бірден-бір өкілі еді. Ғасыр белортасының арғы-бергі белесінде мәскеулік қаламгерлер М.Фроман, Д.Приймак, Вс.Рожественский, В.Цыбин, кейінірек қазақстандық В.Антонов пен А.Устинов секілді әдебиетте аты мен атағы барлар Махамбетті аударуға атсалысты. Бүгінгі буынның ерекшелігі — тәржімашылар түгелдей өздерін ақынның рухани шәкірті санайтын төл қаламгерлер. Бұларға жолма-жол аударма — подстрочник дегеннің қажеті болмай қалды. Махамбетті тапсырыспен, келісім-шартпен аударған ешқайсысы жоқ. Жүрек қалауымен, жырына табынумен тәржімалап, алдаспан ақынды орыс тілінің төріне оздырған Б.Қарашин, Б.Қанапиянов, Ә.Қодар, Қ.Жаңабаев, О.Жанайдаров, А.Атабек есімдерін әдеби қауым кеңінен таныды.

Әсіресе, **Бекет Қарашин** мерейтой жылы ақын атындағы сыйлықтың лауреаты атануы — оның Махамбеттің көркем аудармадағы толыққанды суреткер ретінде мойындағандық.

Аударманың білгірі — Бельгер «Таң-Шолпанның» мерейтойлық айдарында әуелі «Қызғыш құстың» бес төлнұскасын, одан соң "Ереуіл атқа ер салмай» мен "Мұнар күннің» үш аудармасын оқырман таразысына ұсынып, Махамбет үшін де, төл тәржімашылар үшін де баршадан сүйінші сұрады. (*"Таң-Шолпан» журналы, №1, 4. 2003*).

Алайда, Махамбет аудармасын байытқан осынша жаңалық пен ізденіс әдебиет сыншылары назарынан тыс қалғандай. Бұл жөнінде баспасөзде байыпты баға байқалмады. Әсіресе, ақын толғауларын толық тәржімалаған Б.Қарашин өз қолтаңбасы туралы мамандардың талқысы мен талдауын күткендей еді. Махамбет өлеңдерінің төл нұсқасымен тәржімасын бір мұқаба ішінде қатар ұсынып, батылдық жасауын солай түсінеміз. Салыстыра оқып, зейін қойған адам аударманың асылы мен жасығын бірден аңғармақ.

Еділді кәріп емсеген, Жайықты кәріп жемсеген, таудағы тарлан шұбар біз едік — деген Махамбет ерлігін орыс тілінің ернегін жете меңгерген Қарашиннің: *Восхищавшиеся Волгой, улащенные Уралом, мы в горах скакали вольно* — дегеніне салмасақ, қалай танытар едік?

Еділ үшін егестік, Жайық үшін жандастық, Қиғаш үшін қырылдық, Тептер үшін тебістік... Со секілді асқан қайраттан, ойлашы, қане, не таптық? — дегендегі қайрат пен қайрауды Махамбет жалынымен жеткізу үшін де тек Қарашиндей қос тілді төл емген қаламгердің қарымы қажет: Мы за Волгу волком выли, за Урал рубак рубили, за Тептер топтали тропы, а Кигаш — всегда был наш... Хоть и бились мы, рубились, но чего, чего добились?

Осы жолдарды енді қайтып басқа аудармашыға қиғың келмейді!!! Басқа біреу Қарашиннен асып Махамбеттің серті мен назын жеткізе алмайтындай көрінеді. Бұл арада «егестік, жандастық, қырылдық, тебістік» етістіктерінің дәлме-дәл лексикалық баламасын іздеп жатудың реті жоқ. Махамбетте де олар ауыспалы мағынада, іс-әрекетті ерекше үдетіп, ерлік рух беріп тұрғанын аудармашы тап басқан. Ең бастысы, жыр шумағының бейнелік екіні керемет сақталған.

Бұл да аз, мына бір шеберлікке зер салыңыз: Махамбет: "Еділ үшін егестік" деп — «е» мен «і» дыбыстары арқылы бір тынысты үндестік ұстанса, Бекет: "Мы за Волгу волком выли" деп — әр сөзін «в»-дан бастап, «о» мен «ы» кезектесетін буындар тізбектеген. Махамбеттегі: «Жайық үшін жандастық» — **Бекетте: «За Урал рубак рубили»**. Ақынның «Тептер үшін тебістік» деп жорық жолын шаңдатуы да Қарашинде «За Тептер топтали тропы» түрінде мағыналас, мәнерлес шыққан. «Қиғаш үшін қырылдық» дегенді ішкі ұйқасқа бағындырып: «А Кигаш -всегда был наш» деп тың жол тапқаны да жарасымды.

Сөз жоқ, Б.Қарашиннің аудармалары — үлкен ізденіс, әдебиетке елеулі үлес.

«Жас Алаш» № 3-4 қаңтар 2004 ж

ҚАДІР ЖУСІП

член-корреспондент Академии социальных наук РК, доктор филологических наук, профессор

РАЗБУЖЕН ДУХ ВЕЛИКОГО ПОЭТА (перевод с казахского)

Автором новой книги «Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы», недавно увидевшей свет, является наш земляк Б.М.Карашин - философ, автор книги «Бейбарс: эпоха и личность».

Кто знаком с творчеством великого казахского жырау Махамбета, героическим и драматическим пафосом его стихострок, поэтико-философскими мыслями о смысле

человеческого существования, смерти и бессмертия, гражданственностью его деяний и словесного искусства - не может не испытать одновременно и гордость за Человека, силу его мятежного духа и осознание противоречивости и брэнности людского бытия. Махамбет своими яркими словами возвышает любого читателя, воспитывает в нем этическое начало, стремление к свободе, критическое отношение к мнимому «порядку» вещей.

Сравнивать личность Махамбета можно, пожалуй, лишь с героями древнегреческих мифов, борцами за свободу и независимость древнетюркского этноса, увековечившими свои имена в орхон-енисейских надписях, с самыми великими батырами и рапсодами казахского народа, стоявшими у истоков формирования нынешней казахской нации. Как поэт, он заслуженно сравним с Байроном, разоблачавшим «хапужество» и ханжество правителей, с Маяковским, пытавшимся «волком выгрызть бюрократизм», и многими мастерами слова, сознательно шедшими на «Голгофу» ради освобождения других, ради достойной человека жизни.

Но если равные с Махамбетом по силе слова поэты известны всему миру, то он сам до сих пор незаслуженно и несправедливо не поднят на подобающую ему высоту, не «пробился» и не взлетел на Парнас, где ему должно быть уготовано самое почетное и славное место. Данный факт не вина самого поэта, а беда его переводчиков, вот уже полтора столетия не сумевших оседлать махамбетовского Пегаса... Но вот, наконец, среди немногочисленных, в основе своей серых и сырых переводов, появился труд, пробудивший, возродивший и вознесший дух великого поэта. Его стихострельные строки, летавшие как послание потомкам - с надеждой на то, что они достигнут необходимой цели.

Речь идет о переводах Б. М. Карашина, представляющих собой ярчайшее явление в современной казахской и русской литературе. Сам факт полных переводов, их качество, высоко отмеченное признанными литераторами страны, значимость их в деле «пролома окна в Европу» трудно переоценить.

Русский язык, являющийся одним из немногих мировых языков, на котором уже «заговорил» Махамбет, дает теперь более просторное поле поэтическому тулпару казахского барда. Мы не только надеемся, но и уверены в том, что этот тулпар проскачет «от моря до моря», что стихи Махамбета на основе переводов Б.М.Карашина будут достойно переведены на множество других языков, а сам поэт станет «своим» и в тундре, и в тайге, и в горах, и в разноязычных городах.

Как литератор, знающий автора переводов более полутора десятка лет, «лабораторию» его творчества, хотел бы отметить и тот огромный, более чем пятилетний его труд над переводами, публикации которых впервые появились в местной печати в 1997 году. Отметить и то, что переводы эти постоянно перерабатывались, «шлифовались», неустанно «шли» по пути совершенствования, т.е. отметить не только результат, но и сложнейший путь воссоздания творений Махамбета. Не зря ведь говорят: «Дорогу осилит идущий...». Путь же Бекета Муханалиевича к Махамбету был очень долог: еще с детства знакомый с музой своего кровного предка, он пронес ее в душе всю свою жизнь. Сам переводчик поделился со мной своим юношеским обетом:

Духу предка,
беззаветно,
буду предан,
Кем бы, где бы
Я ни был.

И как бы итожа свой труд, он сам же добавляет:

Махамбета,
Как поэта,
Как победу,
С того света
возродил.

Своего предка и по крови, и по духу, Бекет, как уже состоявшийся переводчик, характеризует и философски, и поэтически следующим образом:

"В боях, стихах непримиримый,
великий воин и поэт,
смог примирить ты лук и лиру,
мой славный предок Махамбет!"

Мне думается, что, и сам Бекет смог примирить лук (дух) и лиру (музу) Махамбета, передать гармонию силы слова и ее художественного оформления, созвучие ритмики стихострел с русским вариантом.

Мы знаем массу переводчиков, которые, не зная оригинала, используют в качестве материала подстрочные переводы, обрабатывая их на своем языке. В результате, как бы эти переводы ни считались удачными, - потери неизбежны. Потери свежести первоисточника, потери идиоматических выражений, потери ментальных образов и т.п. Переводы же Карашина бережно и свято сохраняют в себе незамутненный и первозданный родник родной речи, при их литерации передаются посредством соответствующих той эпохе русских слов, таких, как: «длань», «снеть», «хлад», «рать», «владыка», «хохол», «льзя», «полон», «тризна», «плаха», «саван», «треух» и т.п.

Еще одна характерная черта переводов: они содержат массу неологизмов и неологических словосочетаний: «лёд-ледень», «отчаяние-репей», «двуматерый», «ханович», «звонарь-копье», «грознорогий», «цепь-косица», «матерый нар» и т.п. Заслуживает внимания и мастерское рифмовка строк, свободное владение словом.

Одним словом, переводчик проявил и свой незаурядный поэтический дар, художественные и мыслительные способности. Поэт-переводчик сказал свое слово. И оно, уверен, будет услышано.

ҚАДЫР ЖҮСІП (филология ғылымыдарының докторы, профессор) МАХАМБЕТ ЖЫРЛАРЫН АУДАРУШЫ ЖӘНЕ АУДАРМА

Махамбетті әлемге таныту әдебиетшілер қауымының көптенгі арманы еді. Ол үшін ақын жырларын орыс тіліне аудару керек болатын. Алғашқы талпыныстарды орыстың талантты ақындары А.Устинов, В.Рождественский, А.Никольская, В.Цыбин және басқалары байқап көрді. Бірақ олар қазақ тілін білмегендіктен жолма-жол орыс тіліне түсіндірмемен (построчникпен) аударған болатын. Бұл аудармалар Махамбетті орысша сөйлете алмай, балдыр-батпаққа батырғандай күй кештірді. Аудармашылар ақын өлеңдерін мүшкіл әдіс қолдану арқылы аударуға келмейтін өте күрделі туындылар екендігін білмеді. Нәтижесінде олардың аудармалары классикалық туындыларды пародияға айналдыру болды. Сөйтіп, басқа халықтардың аузының суын құртып, мақтаған Махамбеттің жырларының бар нәрін жеткізу жолы қиындады.

Ғасыр бойына азаттық көтерілісінде Исатаймен тізе қосқан күрескер ақынның ерлігін айтып тамсандырумен ғана тындық. Бұл өзге халықтардың Махамбетті тек біржақты тануы болатын. Міне, ұлы жыршының 200 жылдығы қарсаңында құпиясын бөтенге ашпай келген жырларды орысша шебер сөйлететіндей өз қанымыздан бір перзенттің баспасөз бетінде жарқ етіп көрінгендігі бізді қуанышқа кенелтті. Ол – қазақтың ділін, дінін, дәстүрі мен тілін бойына ананың ақ сүтімен дарытқан, Махамбет поэзиясын жан жүрегімен түсінетін, бала кезінен оның өлеңдерін жаттап өскен, құмына табанының мөрін салып, Ағатай- Беріш ұраным деп бала кезінде «соғыс» ойынын ойнаған, орыс тілін де ана тіліндей меңгерген жігіт – Бекет Қарашин. Ол ана тілінің нәрімен сусындаса да, мектепте және жоғары оқу орнында білімді орыс тілінде алып, екі тілді қос қанатындай сезінген адам. Атырау жерінің перзенті Бекет – философ, тарихшы, ақын. Қазақ тілінде майын тамыза шебер сөйлесе, орыс тілінде шебер жазады. «Бейбарс: эпоха и личность» атты тарихи мәнді ғылыми монографияның авторы, қанатты қиял иесі, орыс тілді ақын, бір томдық әсем өлеңдер жинағының авторы. Ол философия аспирантурасын тәмамдаған, жоғары оқу орнының ұстазы. Бекет Махамбет поэзиясын аударумен айналысуды бес жыл бұрын бастаған. Сөзбен арпалысқан талай ұйқысыз түндер, тынымсыз күндер өз жемісін берді. Өзі қалада тұрса да, ата-анасының мекені – Индерге қайта-қайта барып-келу мақсаты да Махамбет жырларындағы сөздердің сырына жетудің қамы болатын.

Аудармаларын сыннан өткізу үшін өзінің орыс тілін ана тіліндей сезінетін жолдастарының да сыны мен талқысына салды. Бірқатарын Атырау облыстық «Прискаспийская Коммуна» газетінің бетінде топтап жариялап, халыққа таныла бастады. Ұлы ақын жырларын шебер аударушы батыл Бекет еңбегі өнерді жанының жалауындай көтеріп жүретін, әдебиетті жанындай сүйетін Иманғали Нұрғалиұлының көзіне ілікті. Ақырында, Бекетті жүздесуге шақырып, Махамбетті түгел орысшаға аударуды шарықтау шегіне жеткізіп жинақтап, өз қолына табыстауды ұсыныс еткен болатын. Аудармамен әуелі Иманғали (Премьер-министр кезінде) өзі түгел танысып, қазақ халқың ардақты ақын перзенті Олжас Сүлейменовке оқытып, содан соң академик Зейнолла Кабдолов және басқа да әдебиет білгірлері кезектесе назар салып, аударма туралы ескертпелер жасап, аудармашыға жетілдіре түсуге кеңестерін берген-ді. Сонымен, Махамбеттің орыс тіліне толық аудармасы 2002 жылы Алматының «Дайк-Пресс» баспасынан Иманғали Тасмағамбетовтің қолдауы және демеушілігімен «Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы» атты кітап мыңдаған таралыммен жарық көргендігі көңілімізге қуаныш ұялатты.

«Махамбеттің жыр-жебесі» («Стихострелы Махамбета») деген тақырыптағы И.Тасмағамбетовтің алғы сөзімен ақын жырларының қазақ тіліндегі нұсқасы мен орысша аудармасы кітапта қатар берілген. Жинақтағы жырлардың қатар берілуі жыр сүйер қауымға аударма сапасы жайында өз ұғымдарын қалыптастыру үшін салыстыра оқуға өте ыңғайлы.

Ақын жырларын орыс тіліне аударудың қиын екендігі рас еді. Өйткені Махамбеттің айшықты, өрнекті поэтикалық тіркестерін тындарман тек түйсікпен қабылдап ұғынуы керек. Ондай орамдар өз тілімізде осылай игерілгенде, оны орыс тілінде қалай сөйлету «тас қамалды» алтандай қиындық болатын. Мыс: «тебінгі терге шірімей, терлігі майдай ерімей», ер төсектен безінбей, ұлы түске ұрынбай, түн қатып жүріп, түс қашпай», «туырлығы жоқ түл үйге ту байласаң тұрар ма», «ақ жұмыртқа сары уыз, әлпештеп қолда өсірген», «Еңселігім екі елі, егіз қоян шекелі», «еңіреу ұлы емшек боз», «буыршын мұзға тайған күн, бура атанға шөккен күн», «көк шыбығын қанды ауыздан жалатқан», «ағыны қатты Жайықты тіземмен бұзып өткенмін» және тағысын тағылар тек сезіммен қабылдануға тиісті тіркестерді орысша сөйлетуде аудармашы поэтикалық жолдарға мағыналық аударма бергендігі қызықтырады.

«Ереуіл атқа ер салмай» деген тіркестің мағынасын өте дәл беру үшін «Кто ни разу не седлал в путь походного коня» деп аударуы, «Мынау жалған дүние кімдерден кейін қалмаған?» дегенді: «Не забудем только, братцы, разве всех не пережил этот преходящий мир?!» – деп аударуы көңілге қонымды. «Тарланым» деген жырдағы «Құлжадай айбар мүйіздім» деген бір жол өлеңнің мәні екі тармақпен аударылған: «Недоступный, гордый, строгий, ты – кулжа мой грознорогий!» Біз бұл мысалдарды аудармашының Махамбет жырларына мағыналық аударма жасағандағы шеберлігін көрсету үшін келтірдік. Ұлттық тіліміздің лайланбаған тұнығын көкірегінде сылдырата білген аудармашы ерте замандағы қазақ сөздерінің баламасын сол замандағы орыс сөздерінен тауып, қисынды қолдана білген. Мысалы: «длань, снеть, хлад, рать, владыка, хохол, лъзя, полон, тризна, плаха, саван, треух т.б. көптеген ескі сөздер қазақтың ертедегі сөздеріне сәйкесті алынған.

Аударманың тағы бір көзге түсер ерекшелігі- автордың өзі талпынып, жаңа сөздер жасауға батылдық еткен орыс сөздері мен сөз тіркестері: «лёд-ледень», «отчаяние-репей», «двуматёрый», «ханович», «звонарь-копье», «грознорогий», «цепь-косица», «матерый-нар» және т.б. Көңіл тоқтатарлық тағы бір жай сөздерді, тіркестерді қолданудағы еркіндік пен үндестік, ұйқастардың әдемі болып шығуы. Аудармашы өзінің поэтикалық талантын сарқа пайдаланып, ойдан шығарушылық, көркем айшықпен ойлау қабілетінің ерекшелігін, өзіндік ақындық қолтаңбасымен көрсеткен. Бекет Қарашиннің орыс тілді ақын екендігін айтқан болатынбыз, орыс тілінде өлең жазудан өмір бойы қаламы құрғап көрмеген. Бірақ сол дүниелерін альбомдық күйде сақтап, жарыққа шығармаған. Тек соңғы жылдарда ғана бірен-саран туындылары облыстық «Прикаспийская Коммуна», «Ақ жайық» газеттерінің беттерінде көріне бастаған еді. Өзінің ақындық таланты бар екенін өзі қарапайым, атақ-даңқты қаламайтын ініміз еріксіз енді ғана мойындауда. Сол өлеңдерінің бірінде ол былайша төгілген: «*Духу предка, беззаветно, буду предан, кем бы, где бы я ни был*», - деген жолдары халық алдында берілген анттай естілсе, Махамбет бабасының жырларын толық аударып болғаннан кейін, «уһ» деп бір өзіне көңілі тола дем алғандай шалқып, тағы да былай депті: **«Махамбета, как поэта, как победу, с того света возродил».** Шебер аудармашы Махамбет бабасына философиялық толғаныспен былайша қысқа да нұсқа мінездеме берген: «*В боях, стихах непримиримый, великий воин и поэт, смог примирить ты лук и лиру, мой славный предок Махамбет!*»

Меніңше, Бекет өзі ХІХ ғасырдың І жартысында өмір сүріп, Махамбетпен бір тыныспен дем алып, бір ырғақпен қанын тасырарлықтай сезініп отырып тудырған аудармалары халықтың көңілінен шығады деген ойдамыз. Махамбеттей ақынымыз бар деп қанша мақтанғанмен оның жырларын өзге халық өкілдеріне толық түрде ұғындыра алмай келе жатқан едік. Ұлы ақын жырларын әлемге танытуды түгелдей өз мойнына алып, халық алдындағы қасиетті борышындай сезініп, Бекет ақын абыроймен орындап шықты.

Баба жыраудың даңқын дүние жүзі халықтарының поэтикалық сусынына айналдырудың алтын көпірі салынды. Енді орысша аудармасы арқылы ақын жырлары ағылшын, француз, неміс, қытай, үнді, жапон тілдеріне аударылатынына еш күмән жоқ. Сөйтіп, Махамбет адамзат баласының Пушкин, Гете, Шекспир, Абай, Мицкевич сияқты ортақ ақынына айналады. Бұл Махамбетті ХХІ ғасырда қайта туғызғандай, жарқырата, жаңғырта көрсеткендей ұлы іс. Сөйтіп, ақын ұлылығы ХІХ ғасырдан бастау алып, ғасырдың-ғасырға өткен сайын биіктей беретіні ұрпақтық мерейімізді өсіре түседі.

Қадыр Жүсіптің «Алмас жыр» кітабынан, Атырау, 2003, 90-96 бет.

ДУЛАТ АМАНЖОЛ (Алматы). **Ұлттық ойынмен болашаққа немесе асық ату архаизм емес.**

Әлқисса, сонымен, әңгімені әріден бастасақ. Кезінде қазақтың қаһарман батыры Бауыржан Момышұлы «Асық – үлкен халықтық тәрбие. Ұлтымыздың дәстүрі мен мәдениетінің бастауы» – деп баға берген еді. Керек десеңіз, бүгінде этнографтар мен мәдениеттанушылар асықтың феноменін зерттеу үстінде. Себебі халық шығармашылығынан туған асық ойынының астарлы мағынасы, ұрпаққа жеткізер ақпараттық күші, өзіндік коды болған. Мәселен, этнограф ғалым Бекет Қарашин былай дейді: «Асық ойынының негізінде тылсым символдар мен кодтар, шартты белгілер жатыр. Өткен күннің белгілері бар. Сол белгілерді тауып, жарыққа шығарсақ қана біз өзіміздің түп тегіміздің салт-дәстүрін, дүниетанымын, олар кезінде нені аңсағанын ұғар едік. Мысалы, Тутанхамон мейітханасынан табылған асық нені білдіреді? Ал, орыс балалары айтатын «бабки» сөзі ше?.. Осы сияқты жұмбақтарды шешсек, біз өзіміздің жоғалтып алған тарихи жадымызды қалпына келтірер едік. Ұлт, халық ретінде негізімізді тереңдете түсер едік» – деп түйіндейді.

Сайт намыс. Kz Published On: ақпан 7, 2013 ж.

ГЕРОЛЬД БЕЛЬГЕР. «ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТІНІҢ» САУАЛНАМАСЫ (үзінді)

*Сұрақ: -Қандай қаламгерлерді немесе әріптестеріңіздің шоқты биік дүниесі өз дәрежесінде бағаланбай жүр деп ойлайсыз? Жауап: - Е-е, бағаланбай жүрген қазақ аз ба? Оларға орыс, неміс, жебірейді қосыңыз. Мен бұл орайда үш-ақ есіммен шектелейін. **Есенбай Дүйсенбайұлы** деген ақын бағаланып жүр ме? Ал, мен айтайын, бұл азаматтық ұстамы берік, түйсік-түсінігі терең, таланты қуатты керемет ақын. Атыраулық ақын, аудармашы, тарихшы, философ **Бекет Қарашинді** кім бағалап жүр?! Кентаулық прозашы, эссеист, дүниетанымы бөлектеу **Игілік Әйменді** Әбіш Кекілбаев екеумізден басқа қай қазақ түсініп жүр?! Назар аудармаймыз, көзімізді жұмамыз, қолымызды сілтейміз, көңіл бөлмейміз, жайбарақаттыққа салынамыз. Бар пәле – мәдениетіміздің төмендігінде, ой-өрісіміздің тарлығында.*

«Қазақ Әдебиеті» № 124, қараша 2006 ж

МАХАМБЕТ ХАКИМОВ. *Отзыв на рукопись Карашина Б.М. «Бейбарс: эпоха и личность»*

Мне, как автору книги «Айкын тарих», посвящённой истории Казахстана с древнейших времён до начала XX в. И изданной в 1997 году, в процессе работы, над которой приходилось испытывать различного рода трудности, преодолевать проблемы и решать задачи, - очень понятен и близок труд автора рецензируемой книгой. Будучи знакомым, с публицистской деятельностью автора в периодических изданиях, с ярким и искромётным стилем изложения его статей, с теоретическими взглядами на сложнейшие проблемы философии, истории, экологии, правозащитной деятельности, - я заведомо ожидал от прочтения этой книги встречи с новыми открытиями, оригинальными мыслями. Внимательно прочитав её, проанализировав поставленные в ней пробАмы, способы, методы и формы их разрешения, - я убедился: перед нами незаурядная Вещь, интереснейшее Явление, новое Событие... Явление научной и художественной значимости. Событие в интеллектуальной жизни нашей Родины. Драгоценнейшая Вещь. Именно с большим удовлетворением констатирую: в своих ожиданиях я не только не ошибся, - более того, - удовлетворённость превзошла все ожидания... Перед нами – ПРОИЗВЕДЕНИЕ, а не очередная академическая работа с массой скучных и невзрачных формулировок, компилятивных мыслей и никчемных рассуждений. Зная автора, не только как философа, эколога, писателя, но и как поэта, я убедился, что и в данной своей книге он применил и поэтические грани своего творчества: это – и зарифмованные оглавления книги, и текстуальное вкрапление собственных стихов, и применение поэзии в лингвистических изысканиях и находках. Моё удовлетворение было вызвано не только поэтическими, научными, лингвистическими открытиями, гипотезами, методами автора, но и тем фактором, что автор ярко продемонстрировал свою причастность к своему суперэтносу, народу, гордость за их выдающихся представителей, каковым являлся султан Бейбарс.

В этом плане, - его книга выполняет большую воспитательную и патриотическую функцию, превозносит наш народ и его предков на ДОЛЖНУЮ и ЗАСЛУЖЕННУЮ ВЫСОТУ, с которой пытались и пытаются низвергнуть их европоцентристы различных мастей, недруги, враги и «медвежьи услуги» отечественных писак. Разумеется, резкая критика и опровержения взглядов этих «туранофобов» /неологизм автора/ объяснимы и оправданны: наступила пора показать всем истинное лицо Турана и его явную историю («айкын тарих») поднять голову и дух «заТЮРКанных народов» (остроумное замечание автора), «поставить на место» наглых и бесцеремонных писак-шовинистов, типа Солженицына или «доморощенного» Своика. Это критическое кредо автора я ни в коем случае не считаю националистическим вызовом и ответом на практику шовинизма, а наоборот, - воспринимаю как выстраданную реакцию аруахов, живших и живущих туранцев, как выстраданные принципы и идеи самого автора. Уверен и надеюсь на то, что данная рукопись увидит свет, что найдутся наши соотечественники, которые бы подхватили и взлелеяли труд автора, помогли ему в опубликовании и издании данной работы, не только в текстуальном, но и в художественно-оформленном виде. Думаю, что будущая книга вызовет в читательской среде большой резонанс и её ожидает счастливая «жизнь» и большое будущее...

М. АДРИСОВА, доцент кафедры русской филологии Атырауского госуниверситета
В ВЕЧНОСТЬ ЛЕТИТ СТРЕЛА МАХАМБЕТА

В филологической науке Казахстана «Теория и практика перевода» произошло важное событие – вышло собрание сохранившихся поэтических произведений Махамбета в переводе на русский язык Бекета Карашина. Предъявление оригинала и перевода в одной книге удобно для двуязычного читателя – можно тут же сравнить оба текста, вслушаться в звучание стиха, уловить разницу в мелодике, ритмике.

В целом казахская, вообще вся национальная литература на русский язык переводилась по единому шаблону: создавался подстрочник, т.е. буквальный перевод всего текста оригинала, затем русскоязычный переводчик создавал свой текст, как умел и как хотел. В результате получалось не совсем то и так, как было задумано на родном языке. Великолепными переводчиками поэзии были С.Маршак, Б.Пастернак, А.Ахматова, потому что были талантливыми поэтами.

Трудно переводить поэтов, трудно переводить Махамбета. Русскоязычный читатель думает: «Да, Махамбет; да, он соратник Исатая Тайманова; говорят, он был замечательным поэтом, кто знает... Почему казахи впадают в экстаз при его имени, непонятно». Русский читатель, знающий Махамбета по программе средней школы, вправе так думать. И вот казах, человек широко образованный, но не профессионал-переводчик, даже не филолог, в течение нескольких лет переводит Махамбета.

Результат, нам кажется, превзошел все ожидания. Русский читатель услышит не хрестоматийного скучного Махамбета, в переводе похожего на сотни других казахских поэтов, а Махамбета в восприятии современного человека, для которого и казахский, и русский языки являются родными, первый – по рождению, второй – по образованию. Главной задачей переводчика Б. Карашина, на наш взгляд, является, как можно ярче передать дух, содержание текста песен Махамбета, сохранив, насколько возможно, эмоционально-экспрессивные средства языка и систему символов поэзии Махамбета.

Ауэзхан Кодар назвал Махамбета последним представителем революционно-героического романтизма устной литературы казахов, которая корнями уходит в древнетюркскую литературу, Как и Асан Кайгы, Казтуган, Доспамбет, Шалкииз, поэты ХУ-ХУ1 веков, Махамбет выражает взгляды кочевника, акына-батыра на предназначение мужчины как защитника народа, борца за свободу, волю, блюстителя чести воина. В казахской литературе излюбленным художественно-изобразительным средством является звукопись. Повторение гласных и согласных звуков, их сочетаний, повторение целых слогов придает стиху звуковую выразительность. Б.Карашин умело использует аллитерацию и ассонанс:

Поле полнится полынью,
По нему плывет верблюд.

Нам представляется полынная степь, легендарный Нарын, о котором вспоминает Махамбет в ностальгии, благодатный Нарын, по которому плывет верблюд, как корабль по океану.

Есть ли польза от богатства
Рода, Родины, родни.

В этом примере повторяется корень «род». Для казаха понятия «родня-род-Родина» однозначны. У «безродного», человека без родных и близких, понятие родины размыто, он, как «перекати-поле», не привязан к определенному месту. Характерной особенностью казахской речи является афористичность. Любой казах даже в бытовой обстановке, например, произнося тост, старается использовать поговорки, притчи, в которых аккумулярована какая-либо мысль. Этот ораторский прием позволяет поднять высказывание с обыкновенного до более высокого уровня, мысль становится значимой, запоминающейся. Афористичностью отличается поэзия Махамбета, афористичность ее старается сохранить в переводе Б. Карашин:

Чем величественнее горы,
Тем прохладнее снега.
Чем бесчисленней истоки -
Тем огромнее река.

Интуиция переводчика позволяет создать эквивалентные, т.е. равноценные в идейном и художественном отношении: переводы некоторых стихотворений, когда он в русской и казахской поэтике находит адекватные соответствия. Поэзия Махамбета сдержанна, даже аскетична. Он редко расцвечивает текст яркими эпитетами и метафорами. Лексика Махамбета проста, где, в основном, общеупотребительные слова. Но это – сдержанность мастера слова, это – благородная простота, «образность без образов», как говорили русские литературоведы.

Бекет Карашин в переводе создает текст яркий, насыщенный художественно-образительными средствами. 'Алтын так» у него превращается в «златотронную красоту»; «кол» – это уже «длань», т.е. рука по-старославянски; «дело» - «Деянье»; здесь большое значение имеет даже прописная буква. Дело Махамбета, борьба Махамбета – это, конечно, Деянье великого мужа, акына, батыра. Обращение к лексике высокого стиля – свидетельство стремления переводчика возвеличить ту эпоху, воздать должное гражданскому подвигу Махамбета. Карашин, переводя поэта, создает новые слова по известным словообразовательным моделям: хан – «хановичи», по типу царь-царевичи; джунгар – «джунгариды», по типу Чингиз – чингизиды. Оскорбление чингизида Джангира «джунгаридом» более хлестко и сильно у Махамбета потому, что чингизиды приняли язык и религию казахов, а джунгары – «калмаки» - новый враг, неизвестный и жестокий, устроивший казахский геноцид. С другой стороны, калмыки и монголы – близкородственные народы, какой ассимиляции они бы ни подверглись, они не турки, чуждые, по представлениям народа.

Интересным представляется перевод Карашиным очень значимого философского понятия «жалган дуние» как «преходящий мир». Это мир обманчивый, фальшивый, бранный, суетный. «Преходящий» – наиболее подходящий эпитет: проходит молодость, здоровье, красота, богатство, любовь – все проходит. Эта фаталистическая философия полуязыческая, полумусульманская.

Молодой еще Махамбет, образованный человек для своего времени, носитель синкретичной тюркской философии, в конце этого стихотворения, как Омар Хайям, призывает жить, бороться, наслаждаться, веселиться, любить красавиц.

... будем жить и наслаждаться,
в буднях быть и править пир...
не забудем только, братцы,
разве всех не пережил
этот ложный, мнимый мир?

На этой философской ноте я завершу небольшой сопоставительный анализ стихотворений Махамбета в талантливом переводе на русский язык Б. Карашина, который внес лепту в изучение творческой биографии поэта-буревестника.

«Прикаспийская Коммуна», 27.02.2003, «Казахстанская Правда», 9.09.03.

М. Л. АДРИСОВА. ВЛАСТЬ И СВОБОДА: ОБРАЩЕНИЯ МАХАМБЕТА К ХАНУ ЖАНГИРУ И СУЛТАНУ БАЙМАГАМБЕТУ В ОРИГИНАЛЕ И В ПЕРЕВОДЕ Б.КАРАШИНА

В связи с празднованием под эгидой ЮНЕСКО 200-летнего юбилея Махамбета, воина, мятежного поэта, выразившего в своём творчестве вековые чаяния народа о свободе, началось постижение Махамбета. В преддверии праздника написано много исследований, сделано немало открытий; ярким событием в махамбетоведении стала книга «Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы» в переводе Б. Карашина.

В публикациях о жизни и творчестве Махамбета наблюдается, как мы заметили, две тенденции: серьезно, по научному изучить причины, ход, поражение восстания 1837-38 годов под предводительством Исатая Тайманова, определить роль Махамбета как его соратника, как батыра, идеолога этого движения, как акына, в своем творчестве продолжившего традиции древнетюркской и казахской литературы и новатора, внесшего в поэтику кочевников новые идеи и образы.

Другая тенденция выразилась в том, что, стремясь принизить роль Махамбета в событиях, потрясших не только Букеевское ханство и весь Младший жуз, но и приграничные русские губернии и оставивших след в истории всего Казахстана, авторы отдельных статей договариваются до того, что причиной восстания была связь с Фатимой, некоторые пишут с Злихой (жены Жангира. Прим. Автора), что восстание было бессмысленным выступлением смутьянов, которые пошли на поводу у зачинщиков.

В целях дискредитации восстания и его руководителей, подчеркиваются заслуги Жангира как умного и справедливого государственного деятеля, ученого-просветителя, хана, который на своей территории развивал торговлю, призывал казахов к оседлости и т.д.

Монархические настроения у определенной части казахской интеллигенции проявились в ходе дискуссии о Чингис-хане, потомками которого были все ханы и султаны, в том числе и Жангир. Эта дискуссия является в какой-то степени отражением теории Л.И. Гумилева о значении татаро-монгольского нашествия в истории России.

Ностальгия по монархии очень ярко проявилась в России, и это неудивительно, ведь краеугольным камнем русской государственности были самодержавие, православие и Отечества.

Институт ханства просуществовал многие века, но вера в доброго и справедливого хана не вошла в плоть и кровь казахов. Можно сказать, что у нас была своеобразная конституционная монархия. У хана был совет биев, хана можно было прервать словами: «Дат, таксыр», до сих пор употребляется выражение: «Бас кеспек болса да, тіл кеспек жоқ». Самый лояльный придворный акын мог категорически заявить хану о своем разрыве с ним.

Жиембет жырау (последняя четверть XVI в.- первая четверть XVII в.), верой и правдой служивший хану Есиму, оскорбившись, напоминает ему о том, что при нападении калмыков хан в спешке сел на неоседланную слепую клячу, султаны бросились в реку, спасаясь от калмыков, в то время как ханши, рыдая, остались в осажденном городе. Жиембет считает, что он может уйти от Есим-хана, который не может обойтись без жырау:

*Тал шарбаққа мал сақтап,
Тас қалаға жан сақтап,
Тасқан екен мына хан!
Қайрылып хайыр қылуға
қылығын жоқ ұнаған.
Қайратым қанша қайтса да,
Мұныңа, ханым, шыдаман!
Арқаға қарай көшетін,
Алашыма уран десермін,
Ат құйрығын кесермін,
Алыста дәурен сурермін,
Қарамасаң, ханым, қарама,
Сенсіз де күнімді көрермін.*

Знаменитый Бухар жырау (1668-1781), убеждая хана Аблая не всевать с русскими не вводит народ в бедствия, напоминает о том, что, когда жырау увидел Аблая впервые, тот пас у Толе би верблюдов, а мать Аблая у туркмен была рабыней.

*Ашуланба, Абылай,
Ашулансаң, Абылай,
Көтерермін, көнермін,
Көтеріп қазға салармын.
Өкпеңменен қабынба,
Өтіңменен жарылма,
Орыспенен соғысып
Басына мұнша көтерген
Жұртыңа жаулық сағынба.*

Дух бунтарства, стремление к воле, способность иметь собственные убеждения, умение отстаивать их, некий эгоцентризм, как нам представляется, лежат в генезисе казахов, представителей воинственной кочевой цивилизации. Дело не в том, был ли Жангир просвещенным реформатором или «самовластительным злодеем», дело в вечной проблеме власти и свободы, деспотизма и права творческой личности на свободу мысли, на свободу самовыражения, на право своим гением формировать и укреплять дух народа. Тема поэта и поэзии достаточно полно раскрыта в русской литературе. А.С. Пушкин определил предназначение поэтов быть выше власти:

*Волхвы не боятся могучих владык,
А княжеский дар им не нужен;
Правдив и свободен их вещий язык
И с волей небесною дружен.*

Противоборство Махамбета и хана Жангира не личная неприязнь и сведение счетов, а неизбежное столкновение власти и поэта, стремление удержать и подавить стремление к свободе творчества. Нами для анализа выбраны обращения Махамбета к Жангиру и султану Баймагамбету как наиболее характерные по их идеологической направленности. Как мы говорили выше, Махамбет не первый акын обличавший ханов в трусости, жадности и других пороках, которые простому смертному могут быть присущи и невозможны у того, кто является лицом народа, нации. Слово к хану Жангиру представляет собой известный в казахское фольклоре жанр проклятья, когда на голову врага призываются всевозможные несчастья. Сопоставительный анализ текстов оригинала и перевода Б.Карашина позволяет убедиться прежде всего в их лексической адекватности. В переводе сохраняются и «касқыр», и «жылан», и «шаян».

На русском языке степень экспрессивности проклятий усилена различными средствами. В оригинале Махамбет желает хану злорадствующих друзей, в русском же тексте Жангиру желают «не иметь друзей нигде». Проклятие «албасты басқыр» за отсутствием в русской мифологии подобного образ передается единственным хлестким словом «кровопийца», что углубляет отрицательность восприятия личности хана. Проклятие по-русски звучит особенно выразительно ввиду использования переводчиком распространенного эпитета, наполненного повторением звуков ха: испохабленный грехами хват, ханжа, хапуга, хам»; этого выражения в казахском тексте нет. Переводчик, не отходя от общего идейного замысла Махамбета, вводит новые художественные образы, что в переводческой практике является достаточно распространенным приемом. Степень ненависти к хану достигает кульминации, примирение невозможно. Махамбет не считает свое отношение к хану Жангиру личной мстью:

*Хан ұлына қас болу,
қара улына бас болу, -
Мендей ерге жән екен.*

Махамбет выше родовых и сословных предрассудков. Противопоставление «хан ұлы» - «қара ұлы» означает антитезу «власть и народ», и высшая доблесть для поэта-воина – быть вместе с народом:

*Ненавидеть ханский род,
Возглавлять простой народ
Для меня большая честь!*

Активной классовой позиции, заявленной Махамбетом в обращении к Жангиру, акын остался верен до конца своей недолгой жизни. После гибели Исатая и поражения восстания начинаются трагические годы жизни поэта. Все чаще он ощущает одиночество, невозможность отомстить своим врагам, бессилие перед властью хана и султанов и мощью русских карательных отрядов.

Изгнанник, разлученный с семьей и близкими, тоскуя по родному Нарыну, при встрече с султаном Баймагамбетом Махамбет обращается к нему с пространством словом, которое представляет собой изложение жизненной позиции поэта. Слово к Баймагамбету начинается мирно, с традиционного обращения «Алай А, султан, алай А!» Батыр вспоминает детство и юность, своих братьев, боевые дела, когда был еще жив Исатай, прекрасные кочевья между Уралом и Волгой, но ностальгия по славному прошлому ни на миг не заслоняет настоящего. Дух Махамбета, даже побежденного, не сломить султанам. В X песне слова представлен синкретичный автопортрет поэта, когда зрительные и слуховые ассоциации позволяют представить образ батыра наглядно. Гений Махамбета состоит в том, что в его стихе сливаются и слово, и музыка, и живопись: «Мен кескекті ердің сойымын», «тартынбай сөйлер асылмын», «бойын жетпес биікпен», «шамдансам жығар асаумын», «шамырқансам сынар болатпын»

На русский язык, нам кажется, невозможно равноценно перевести эти исполненные высокой романтики и поэтики метафоры, настолько разными являются системы символов и образов русского и казахского языков, но Бекет Карашин сумел донести до русского читателя возвышенный образ храброго воина, любимца народа, великого поэта, патриота своей Родины и гордого, непокорного потомка воинственных номадов, создававших каганаты, разрушавших чужие государства и оставивших след в истории цивилизаций. В XIII и XIV песнях слова Махамбет жалеет о том, что не сбылись думы о созидательном труде для народа:

*Еділдің бойы ен тоғай,
ел қондырсам деп едім.
Жағалай жатқан сол елге
Мал толтырсам деп едім*

На русском языке эта мысль выражена эквивалентными лексическими и звуковыми средствами:

*Я на Волге многоводной
роду дать мечтал угодья,
чтоб богатым был мой род,
я мечтал размножить скот.*

Понятие «ел» у переводчика заменяется на «род» в более широком смысле, два раза используется глагол «мечтал», который отсутствует в казахском тексте.

В угрозах султану Баймагамбету применяется та же традиционная лексика жанра проклятий, поэт говорит о способах мести, известных кочевникам по многочисленным набегам: разбить остов юрты, изрезать кошму на потники, жен султанов посадить на лошадей лицом назад, превратить их в рабынь и т.д

Махамбет неоднократно употребляет архаичные выражения торжества над поверженным неприятелем, сохранившиеся в языке с древних времен: «выдавить желчь», «враг по крови был моей мясной едой» Поэт нарочито огрубляет свою речь в угрозах Баймагамбету, использует прием стилизации древнетюркских сказаний, в которых в хвалебной манере описывается наслаждение унижением побежденного врага. Поэзия Махамбета звучит как энергичные, огненно-зажигательные кюи западных композиторов Западного Казахстана.

«В музыковедческой науке феномен звучания инструментальной музыки этого региона объясняется таким термином, как «эпический модус», проникший в плоть и кров народа нашего региона», - пишет музыковед-теоретик Меруерт Курмангалиева. Свободолюбивая поэзия Махамбета с её воинственным характером является связующим звеном между традиционной поэзией жырау и новой литературой, основными темами которой являются личность в обществе, поэт и поэзия, поэт и власть, поэт и народ. Эти проблемы разрабатывались Махамбетом почти в одно время с А.С. Пушкиным в 30-ых годах XIX века. Трагедия Махамбета, как и А.С. Пушкина в том, что гений и деспотизм несовместимы. Столкновение власти и выразителя непокорного народного духа было неизбежно, и оно кончилось поражением восстания, гибелью его руководителей и идеологов.

Э.Ренан говорил: «Общая слава в прошлом; общая воля в настоящем; стремление, совершив вместе великие дела, творить их в будущем – вот главные условия для того, чтобы быть народом». Махамбет – это слава казахского народа не только в прошлом, но и будущем, так как он один из тех, кто выразил национальный дух. Материалы научно-практической конференции «Махамбет – немеркнувший дух свободы и мужества», Атырау, 2003, т.1, с. 189-198

БЕЙБИТ САХАНОВ **КАЗАХСКАЯ ЛАБОРАТОРИЯ СТЕПНЫХ ОЗАРЕНИЙ**

Корни свободной поэтической, да и номадической традиции той же Европы следует искать в азиатской степи. Современный писатель и переводчик Бекет Карашин в своей книге «Рыцарская поэзия казахских жырау» приводит новые данные исследований по истории тюркской поэзии, включая эссе о «Слове о полку Игореве». Он исправляет смысловые ошибки (видные только тюркскому глазу) известного перевода уважаемого академика Дмитрия Лихачева, успешно продолжая давний спор о корнях автора «Слова...». Заставляют крепко задуматься и сведения о том, что в своих древних преданиях британские кельты (а их этноним он вполне справедливо трактует как «келді», «кельди», что по-тюркски означает «пришел», «прибыл»), утверждали, что могилы их предков остались в глубинной Азии. В подтверждение трактовки исследователь приводит как исторические, так и культурные аргументы, интерпретируя по-тюркски не только островитян Туманного Альбиона, но и континентальных «галлов» («калды», остались) и «басков» («баска», чужаки), а также немалый ворох имен из латинского именослова. Одним словом, тяга к приключениям и мореходству развилась у тех же англичан, видать, не без генов степного номадизма. Особо потрясает тот факт, что кельтских бродячих поэтов и рапсодов называли «бардами», а слово «барды» с тюркского, означает «ходил», «бродил»! Писатель не видит в этих аудиогенетических параллелях ничего

фантастического, ибо опирается такая этимология «не на один какой-то спорадический факт, а на их группу, причем взяту в едином смысловом поле, в единой связке».

Из книги «Коке жузі как вектор мирослышания», Раздел 4

СТИХИ МАХАМБЕТА ПЕРЕВЕДЕНЫ РУССКИЙ ЯЗЫК

В областной Государственной филармонии им. Н. Жантурина состоялась презентация книги Бекета Карашина «Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы», в которой он перевел на русский язык стихи Махамбета. Все его произведения, кроме загадки, загаданной Махамбетом Шерниязу, впервые полностью переведены на русский язык. Б. Карашин родился в 1953 году в поселке Индер. Получил высшее образование, занимается переводами стихов и историческими исследованиями. Он давно уже пишет стихи на русском языке. Вообще-то, для адекватного перевода стихов Махамбета не обязательно быть русским поэтом, отлично понимающим казахский язык, или же казахом, пишущим на русском языке. Конечно, есть немало, поэтов-казахов, произведения которых, написанные на русском языке, нашли всеобщее признание. Тем не менее, перевести стихи Махамбета на русский почти никто так и не рискнул. Известно, что и до этого были русские переводы некоторых стихов Махамбета, но их следовало бы оценивать как «краткое изложение содержания стихов на русском языке». Короче говоря, многие из этих переводов напоминают анекдотические строки: «Я был, был, я был борзым. Когда Исатай был, я был вообще борзым» (это шуточный перевод начала самых хрестоматийных стихов Махамбета). А вот переводы Бекета Карашина, бесспорно, получились качественными. Это подчеркивали все собравшиеся на презентации поэты, писатели и критики. Действительно, вчитайтесь, хотя бы, в эти экспрессивные строки из обращения Махамбета к хану Жангиру:

*«Отпрыск волка, а не хана!
Кровопийца ты, не хан!
Испохабленный грехами,
Хват, ханжа, хапуга, хам!
Чтоб побит ты был врагами,
я не имел нигде друзей,
Чтоб завыл ты от страданий,
скорпион, коварный змей!»*

Да, книга переводов Бекета Карашина — это достойный подарок к юбилею Махамбета. И спасибо автору за смелость.

Каршыга Кушеков «Ак Жайык», 18. 12.2002

«РАЗЯЩИЙ МЕЧ» В ПЕРЕВОДЕ ОСТЁР

В областной филармонии при большом стечении благодарных читателей состоялась встреча, посвящённая творчеству Бекета Карашина.

Вечер под названием «Жыр семсеры (Меч поэзии)» здравицами в честь Дня Независимости и благодарностью за уникальное творчество герою вечера открыла заместитель акима области Р. К. Мурсалиева. Маститые переводчики предупреждают, что, по возможности, надо избегать перевода стихов – самое трудоёмкое и заведомо обречённое на неудачу занятие. Тем более, если это касается произведений больших мастеров. Но удивительное дело – у нашего земляка, выходца из Индера, выпускника КазГУ Бекета Карашина, как ни у кого до него, переводить сложнейшие стихотворения Махамбета получается удачно. Вёл встречу другой знаток творчества великого земляка, начальник штаба по подготовке и проведению 200-летнего юбилея Махамбета Утемисулы – акын Койшыгул Жылкышиев. Вступительное предисловие к книге переводных стихов Бекета Карашина написал Премьер-министр страны Имангали Тасмагамбетов, который высоко отозвался о качестве перевода поэзии поэта-бунтаря. Впечатлением о творчестве нашего интересного земляка, имеется в виду Бекет Карашин, поделились профессор, доктор филологических наук Кадыр Жусуп, наш коллега из «Ак Жайыка» Каршыга Кушекков, Дильда-апай, мать Премьер-министра. В праздничной концертной программе выступили известные в стране домбристы Азидолла Ескалиев и Нариман Улькенбаев.

Бауржан Ескабыл «Прикаспийская Коммуна», 21.12.2000

Erzhan Mukash с Бекетом Карашиным. 21 январь 2021 г.

[https://www.facebook.com/erzhan.mukash/posts/pfbid0HwuwxX7HMY8pfcDCJpsNJ2cPtNzqjwgrvynyxSBaQ2jjgkpWF5FqvYLfzMu64Lygl?_cft__\[0\]=AZVnT3bO_uhOVuDUgDVRpSdCQNFrovyyzWNLxAkbGyV0qm057awTxQjCZp32MwVE94_sTIBS8WOpRTL1x7K3fZ2Hle7yuFU5SXb4uRngLO75UtRxi8ctSgGekXMqW4yC0&_tn=%2C0%2CP-R](https://www.facebook.com/erzhan.mukash/posts/pfbid0HwuwxX7HMY8pfcDCJpsNJ2cPtNzqjwgrvynyxSBaQ2jjgkpWF5FqvYLfzMu64Lygl?_cft__[0]=AZVnT3bO_uhOVuDUgDVRpSdCQNFrovyyzWNLxAkbGyV0qm057awTxQjCZp32MwVE94_sTIBS8WOpRTL1x7K3fZ2Hle7yuFU5SXb4uRngLO75UtRxi8ctSgGekXMqW4yC0&_tn=%2C0%2CP-R)

Ещё один вариант гимна «Я казах-небесный тюрк». Автор Бекет Карашин. Читает автор этих строк. Уже вышло несколько вариантов видео с этим шедевром, обретшим невероятную популярность у тюрков всего мира. Прежние версии, обойдя весь шар земной, многократно возвращались ко мне из России, Украины, США, Германии, Турции и др. А этот, тоже красиво сделанный и с музыкой 13 века «Кодекс Куманикус», собрал братишка из Шымкента Нұрлан Маханбеталы.. На мой вопрос как его тэгнуть, начал отказываться мол сделал он это под впечатлением. Я все равно его тэгну, заслужил. Насладитесь этим шедевром! А мы с Бекет аға готовим новую «бомбу» (қазақша аудармасы), ждите, скоро!

ЖАНЫБЕК АЖБАЕВ (композитор, музыкант, переводчик, г. Шымкент)

Неделю назад, я закончил письменный перевод гимна «Я казах – небесный тюрк» авторства известного историка, тюрколога и поэта Бекет Карашин. Работа была увлекательной и интересной, благодаря которой я вспомнил как в юности, сильно увлекался историей. А услышал я этот гимн после его прочтения известным и легкоузнаваемым голосом нашего телевидения и радио, который принадлежит Erzhan Mukash. Для меня честь прикоснуться (и принести пользу) к этому воистину великолепному произведению.

[https://www.facebook.com/zhanibek.azhbayev/posts/pfbid02zVRb59APaSZETKJMVdrs1i56oS8greC7L7YT8MPKzovQ6kSiEj9U7x6wijn5vvZml?_cft__\[0\]=AZUgMu2VbUllfFRLBLEeHbjuzgUXMCQFz44baiYLxQn03Oud30QmmYB1diZHsYATynCQa0eLH05tSzJTleSjy260LjjZY07PIJsdGZpwmobko4jH0u7ZrYI kwifb0UKZ7uQ4iT 793on oTiss1R6rlq& tn =%2CO%2CP-R](https://www.facebook.com/zhanibek.azhbayev/posts/pfbid02zVRb59APaSZETKJMVdrs1i56oS8greC7L7YT8MPKzovQ6kSiEj9U7x6wijn5vvZml?_cft__[0]=AZUgMu2VbUllfFRLBLEeHbjuzgUXMCQFz44baiYLxQn03Oud30QmmYB1diZHsYATynCQa0eLH05tSzJTleSjy260LjjZY07PIJsdGZpwmobko4jH0u7ZrYI kwifb0UKZ7uQ4iT 793on oTiss1R6rlq& tn =%2CO%2CP-R)

Юрий Толочко. К стихотворениям Бекета Карашина «Монологи от имени Махамбета»

Греческий богослов Христос Яннарас однажды спросил Ольгу Седакову о том, какие грамматические категории, на её взгляд, наиболее существенны в русской поэзии. Сначала она ответила, что это – имя существительное, но потом подумала и сказала – глагол. Ольга Седакова считает, что «русская поэзия становилась всё более и более поэзией имени, созерцанием имён (отвечая, между прочим, вектору исторического изменения самого русского языка, который с веками чрезвычайно упрощает и ослабляет грамматику глагола, теряя времена с их тонкими различиями действия и сохранив единственное их различие, завершённость-незавершённость). Но в начале и на вершине её – глагольная лирика Пушкина».

Таким образом, главными координатами в русской поэзии становится Глагольное Имя. В ней огромное значение играет событийность конкретной вещи (Имени). Это является ключом к пониманию русской поэзии. Ключом к смыслу стихов, положим, Пауля Целана становится уже Глагол в чистом виде. Имя не произносится вслух, оно является сокровенным, тайным, под запретом. Ключ к тюркской поэзии – это понимание происхождения имени. Событийность здесь не играет большой роли (она, вообще, не важна). Важно описание всех Его качеств, свойств, черт и их формирование (в определённых случаях очень хорошо для этого подходят причастные и деепричастные конструкции). Это и передаёт в своих стихах Бекет Карашин. В монологах он раскрывает происхождение «Жил-был я» (то есть Поэта) и объясняет, почему он жизнь свою «прожил не зря». Событийности автор избегает, сюжета нет, а есть перечисление подвигов, преград и добродетелей, что отсылает читателя к тюркскому эпосу.

Удачным является и использование частой рифмы на «ЫЯ». С одной стороны она постоянно подчёркивает причастность всего причисляемого к «жил-был я», с другой – в её частом повторении.

Наталья УРАЗГАЛИЕВА НЕРАЗРЫВНАЯ СВЯЗЬ ПОКОЛЕНИЙ

Чем больше и лучше молодежь будет знать об истории своего края, о людях, внесших большой вклад в его процветание, тем сильнее будет и страна. Ведь на связи поколений и держится мир. В центральной детской библиотеке №1 именно этому аспекту работы придается большое значение. И недавно прошедшая здесь встреча с интересными людьми нашего региона вызвала большой интерес у юных читателей к культурному наследию своего народа.

Старшеклассники школ №№ 3 и 30 пришли на встречу с нашим земляком, писателем, поэтом, директором фондов им. З. Кабдолова и «Алшы» Бекетом Карашиным. И с самого начала встречи он сумел завладеть вниманием аудитории. Ребятам было интересно узнать о переводческой деятельности Бекета Карашина, о его книге «Рыцарская поэзия казахских жырау». Разговор зашел и о личности султана Бейбарыса, о заметках по истории «Кто вы, чьи вы, султаны мамлюки?». Учащиеся проявили большой интерес к сенсационному эссе «К тайнам короля Артура». Бекет Карашин с позиции тюрколога рассказал о связях древних племен, живших на территории современного западного Казахстана, с кельтами современной Англии. И, конечно же, вопрос коснулся общественной деятельности ученого, работы литературно-исторического, культурного фонда «Алшы». 288

(из сайта газеты «ПК» Среда, октября 5, 2011 19:22 Рубрика Общество и религия).

ИЗ ИНТЕРВЬЮ «КАЗПРАВДЕ»

Лауреат премии имени Махамбета **БЕКЕТ КАРАШИН** высказал, на наш взгляд, несколько необычное мнение:

- Я, например, роль Махамбета в истории человечества обозначил бы, прежде всего, как общественно-политическую. Он был общественно-политическим деятелем, это надо признать. Об этом не писали – подразумевалось, что он был всего лишь смутьяном, бунтарем, и выступления его носили лишь антифеодальную окраску. А ведь он стоял у истоков независимости нашей страны. Есть у него и стихи, в которых он говорит об этом. То есть он был создателем, а не разрушителем. Его поэтическая деятельность, я считаю, была для него на втором плане. В его стихах нет ничего вычурного, игривого, надуманного. Поэзия была его оружием, и в этом ее уникальность. Он стоял у руля национально-освободительного движения и сумел подчинить свою Музу борьбе...

«КАЗАХСТАНСКАЯ ПРАВДА» 16. 9. 2003

БЕЙБАРЫСТЫ ҚЫТАЙЛЫҚТАР ӨЗ ТІЛІНДЕ ОҚЫП ТАНЫМАҚ

Атыраулық ақын, жазушы, философ Бекет Қарашиннің «Бейбарыс: дәуір және тұлға» атты кітабы қытай тіліне аударылып, Mr.Book. электрондық форматында шығарылды.

Бейбарс: эпоха и личность / Бекет Карашин. [Монография] [《服大猫 qq 在书先生网 \(原大猫寻书网\) 稀缺图书代寻站·主要提供稀缺、绝版图书代寻服务》](#)。如果您很难购买到您可以委托我们代寻。由于我们要收取代寻费，所以如果您自己可以找到，或者这本书对您不是很重要，建议您不要委托代寻

Бір қуанарлығы, аталған кітап Mr.Book. жүйесінің электрондық кітаптары форматында, 12 см х 7 см х 9 мм өлшемдерімен шығарылған. Салмағы 200 грамм, яғни алақанға оп-оңай сыяды. Мамандар аталған түрді кітап эволюциясының жаңа кезеңі деп есептейді. Бұл электрондық кітаптарды оқуға арналған қолайлы қондырғылар: толық браузер, сенсорлы экран және әртүрлі тапсырмаларды шешуге мүмкіндік беретін Wi-Fi модуль. Көптеген мәтіндік және графикалық форматтарының арқасында Mr.Book ойын-сауық әдебиетімен қоса салмақты кәсіби мәліметтерді де оңай орындайды. Осы кезге дейін бұл жаңалық қытай және ағылшын тілдерінде ғана қолжетімді болған еді, ал бүгінде МакЦентр компаниясы электрондық кітаптар сапында оқуға арналған электрондық қондырғылар моделінің көптен күткен жаңа бренді-Mr.Book-тің Ресей нарығына шығарылғандығын хабарлады.

Бұл техникалық жаңалық әлемнің 2 миллиардын құрайтын Қытай халқының Бейбарыс сұлтанмен жақынырақ танысуына мүмкіндік береді. Бейбарыс-Атыраудан шыққан, беріш руының тумасы,

БЕЙБАРСА ИЗУЧАЮТ НА КИТАЙСКОМ ЯЗЫКЕ

Книга атырауского философа, писателя и поэта Бекета Карашина «Бейбарс: эпоха и личность» переведена на китайский язык и издана в электронном формате Mr.Book.

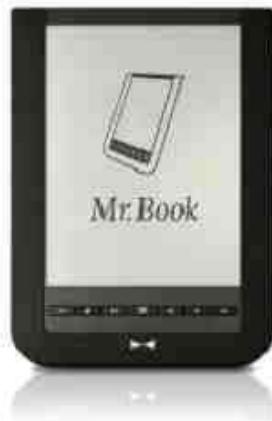
Бейбарс: эпоха и личность / Бекет Карашин.[Монография] [《服大猫 qq 在书先生网 \(原大猫寻书网\) 稀缺图书代寻站·主要提供稀缺、绝版图书代寻服务》](#)。如果您很难购买到您可以委托我们代寻。由于我们要收取代寻费，所以如果您自己可以找到，或者这本书对您不是很重要，建议您不要委托代寻

Что примечательно, книга вышла в формате электронных книг системы Mr.Book габаритами 12 см х 7 см х 9 мм. И весит 200 грамм, то есть запросто вмещается в ладонь. Специалисты считают данную форму новым этапом в эволюции книги. Mr.Book сочетает в себе строгий стиль и передовые технологии. Это больше, чем просто удобные устройства для чтения электронных книг: полноценный браузер, сенсорный экран и Wi-Fi модуль позволяют решать разнообразные задачи. Благодаря поддержке большинства текстовых и графических форматов, Mr.Book легко справится как с развлекательной литературой, так и со сложными профессиональными материалами. До последнего момента это новшество было доступно только на китайском и английском языках, а теперь же компания МакЦентр объявила о выводе на российский рынок нового бренда долгожданной модели электронного устройства для чтения в линейке электронных книг – Mr.Book.

Это техническое новшество даёт возможность двухмиллиардному китайскому населению планеты поближе познакомиться с одним из величайших личностей в истории, выходцем из Атырау,

қыпшақ, тарихи алып тұлғалардың бірі, жеңілмейтін әскери басшы әрі ортағасырлық Египет сұлтаны екендігі тарихтан белгілі.

кипчаком из рода берш, непобедимым военачальником и султаном средневекового Египта.

ИЛЪЯС ДОСМУКАН. СПАСТИ САРАЙШЫК (интервью с Бекетом Карашиным)

Один из культурно-политических центров средневековой Золотой Орды – городище Сарайчик, расположенное в Атырауской области, находится на грани полного уничтожения. По данным археологов, Сарайчик был основан ханом Батыем на берегу Урала в XIV веке как один из основных центров Золотой Орды и представлял собой крупнейший политический, религиозно-идеологический, торговый, административный, культурный и ремесленный центр, воздвигнутый на Великом шелковом пути и соединяющий трансконтинентальные караванные пути Евразии. Об этом богатом городе восторженно писали средневековые историки, путешественники и купцы. Помимо этого, Сарайчик – пантеон великих казахских батыров и ханов Золотой Орды и Казахского ханства.

– Город неоднократно разрушался в результате войн. На поклон к этим историческим и легендарным личностям и для знакомства с городищем со всех концов для мира приезжают туристы, ученые, общественные деятели, – рассказывает директор фонда «Алшы» **Бекет Карашин**, один из самых последовательных защитников городища. – И, наконец, городище представляет огромную археологическую и научную ценность.

– Какие факторы можно назвать в числе наиболее угрожающих будущему Сарайчика?

– В первую очередь – смывание городища водами реки Урал во время паводка. Еще в 1937 году ученые наблюдали разрушение берега реки. В целом погибла площадь около 320 гектаров. На этом пространстве находилась немалая часть построек золотоордынского Сарайчика. Из года в год становится все труднее ориентироваться в топографии интересующего нас памятника. О необходимости скорейшего комплексного исследования развалин городища в связи с непрерывным размыванием его культурных напластований рекой Урал еще в 1950 году писал академик Алкей Маргулан. Тогда же утверждалось, что река подходит уже к центру древнего города. Сейчас, говорит Бекет Карашин, можно утверждать, что Сарайчик на грани исчезновения.

Образно говоря, воды Урала уже не «облизывают» объект, а наносят «лобовую атаку», смывая его в геометрической прогрессии. Многие объекты, например знаменитый средневековый колодец из кирпича, уже смыты и их осколки унесены водами Урала и покоятся на его дне. Несколько лет назад мне довелось побывать в Сарайчике. Памятник произвел удручающее впечатление. Городище «охраняют» забор из сетки Рабица и табличка «Памятник охраняется государством»! А местные ребята здесь же продают найденные артефакты...

– В беседах с местными жителями и опросах мы выявили факты того, что городище посещается «черными археологами», прибывающими сюда со своими палатками, суперсовременным оборудованием, орудиями грабежа, – рассказывает Бекет Карашин. – Многие легенды из истории Сарайчика не дают покоя авантюристам из различных уголков мира, они безжалостно и безумно перекапывают уже проведенные археологами раскопки, разрушают их планировки, стены и полы древних построек. Что они там искали и что они там нашли, неизвестно никому. Нет ни одного факта задержания лиц, несанкционированно ведущих поиски и раскопки! На территории городища и по сей день буквально под ногами валяются ценнейшие исторические артефакты. Членами фонда «Алшы» недавно были обнаружены фрагменты древнейшего жернова из гранита, который вскоре будет смыт рекой.

Только на первый взгляд может показаться, что этот артефакт – лишь раздробленный кусок камня, – продолжает г-н Карашин. – Но если на миг представить весь процесс происхождения этого орудия труда, опять же возникнут различные вопросы. Кем сделаны эти жернова? Их привезли в готовом виде или изготовили местные мастера? Если это так, откуда привезен материал, ведь гранит в наших краях в природе не встречается. По химическому составу материала можно определить место, где этот материал был добыт, а ответы на эти вопросы помогли бы прояснить историко-производственные, торговые и культурные связи населения Сарайчика с другими регионами средневековья.

– Что же нужно предпринять для сохранения этой сокровищницы нашей культуры?

– Нам известны некоторые предложения по спасению Сарайчика. Это, во-первых, бетонирование берега реки Урал и, во-вторых, изменение русла реки. Если подходить к ним обобщенно, то, к сожалению, оба они ставят своей целью извлечение прибыли в результате осуществления проектов, а не пронизаны гражданским долгом или чувством патриотизма. В этом нетрудно убедиться, взглянув на убогомрачительную дороговизну данных предложений. Мы, представители НПО, выдвигали проектную идею по укреплению берега реки Урал, суть которой состоит в создании и установлении искусственных запруд. В простонародье этот способ называют еще методом «шпор». Берега реки Урал укрепляются «шпорами», то есть треугольными сваями, сваренными между собой металлическими прутами и обтянутыми сетками. Во время паводка между шпорами образуется заводь, в которую само течение реки наносит ил, коряги, песок. Таким образом, создается единая, цельная и укрепленная береговая линия, защищающая городище от смыва. Этот метод прошел испытания на практике дачников и огородников во время паводка, сохранив их участки.

Среди других проблем Сарайчика **Бекет Карашин** называет поиски артефактов городища.

– Куда же «ушли» эти артефакты? Есть подозрения, что они были похищены частными лицами, возможно, проданы каким-то частным коллекционерам. Но эти артефакты все равно надо искать, официально или неофициально, а потом уже ставить вопрос их возврата исконному собственнику – Республике Казахстан. Кроме того, уверен собеседник, необходимо создать цифровые копии городища для сохранения информации об объекте для последующих поколений.

– Они незаменимые свидетели былого на случай исчезновения реального объекта, виртуальные отпечатки его, с целью консервации информации об объекте. В процессе выполнения проекта мы сделали цифровые копии городища лишь в минимально возможном объеме, так как для полноценной цифровой копии Сарайчика необходимы более существенные финансовые средства, – говорит **Карашин**.

Создание подобной «базы данных» позволит распространить их во «Всемирной паутине», тем самым привлечь внимание мировой общественности, ученых к обозначенной проблеме. Конечная цель – внесение Сарайчика в список Всемирного культурного наследия ЮНЕСКО.

Общественно-политическая газета «Литер» 09.12.2009

Код недоступен? (из сайта еженедельника «Ак Жайык»)

Казахи в большинстве своем прекрасно владеют и родным, и русским языком, что позволяет нам предложить на суд читающей публики переводы двух стихов Махамбета, выполненных **Бекетом Карашиным** и Ауезханом Кодаром. Первый из них известен атыраускому читателю своими стихами на русском языке, книгами о султани Бейбарсе и переводами казахских поэтов. Предлагаемые тексты перепечатаны из его книги переводов «Рыцарская поэзия казахских жырау» (2005 год). Второй – известный казахский поэт и философ, культуролог. Ауезхан Кодар сейчас готовит к изданию в Москве сборник стихов Махамбета и предложил для публикации подборку своих переводов. Можете сравнить. Чтобы не делать поспешных выводов, попробуйте сами перевести (стихами!) хотя бы четыре строчки оригинала. Дело совершенно неподъемное.

Махамбет Ереуіл атқа ер салмай

Ереуіл атқа ер салмай,
Егеулі найза қолға алмай,
Еңку-еңку жер шалмай,
Қоңыр салқын төске алмай,
Тебінгі терге шірімей,
Терлігі майдай ерімей,
Алты малта ас болмай,
Өзіңнен туған жас бала
сақалы шығып жат болмай,
Ат үстінде күн көрмей,
Ашаршылық, шөл көрмей,
Арып-ашып жол көрмей,
Өзегі ет жемей,

Перевод Ауезхана Кодара

Боевого коня не седлая,
Без отточенной пики в руке,
Не проехав от края до края
Благодатных земель налегке;
На скаку тебенек не мочалая,
Не износив и потник до дыр,
Обходясь из еды только малым;
Пока сын, что охоч был до игр,
Став мужчиной, забудет начало;
Не срастаясь с конем в беге буден
И опасность не чувствуя кожей,
Не едя на голодный желудок,
Не забыв о супружеском ложе;

Перевод Бекета Карашина

Кто ни разу не седлал
в путь походного коня,
сильной дланью не сжимал
древко острого копья,
кто без снеди и без сна
не пытался все познать,
не истёр седлом потник,
хоть и видел, но не вник
в то, что пот течет зимой,
хладным может быть и зной,
изголовием – металл,
кто врага в лицо не знал,
не узрел, что им рожденный

Ер төсектен безінбей,
Ұлы түске ұрынбай,
Түн қатып жүріп, түс қашпай,
Тебінгі теріс тағынбай,
Темірқазық жастанбай,
Қу толағай бастанбай
Ерлердің ісі бітер ме?!

Не попав под полуденный зной,
Не обласкан ни им, ни луной,
Продолжая скакать день и ночь,
Лишь бы прочь от врагов,
лишь бы прочь!
Пока даже седло не сползет,
Не наблюдая созвездий полет,
Череп свой не считая подушкой,
Разве станешь ты воином лучшим?

сын взрослеет отчужденно,
кто на ложе, даже раз бы,
не сластился женской лаской,
после голода и жажды
не объелся б жирным мясом,
не облит был, хоть однажды,
ложью, подлостью и грязью,
кто не знал любви и боя,
всех лишений и мучений,
разве может быть героем
или просто быть мужчиной?!

Махамбет Жайықтың бойы көк шалғын

Жайықтың бойы көк шалғын –
күзерміз де жайлармыз.
Күлісті-сынды күреңді
Күдірейтіп күнде байлармыз.
Құдай істі оңдаса,
Ісім жөнге келгенде,
Қамалаған көп дұшпан
Әлі де болса,
қойдай қылып айдармыз,
Жолдастарым, мұңайма!

Перевод Ауезхана Кодара

Жайык покрыт луговой травой,
Мы там еще поживем с тобой.
Гривастую шею выгнув к траве,
На привязи будет стоять гнедой.
И если Тенгри поможет нам,
Поддержит нас в правом деле,
Подобно овцам, погоним врагов
За наши родные пределы!

Перевод Бекета Карашина

В мире лучшие луга –
Ак Жаика берега.
Будем мы еще, как знать,
летовать и зимовать.
Будем холить и седлать
темно-рыжих мы коней.
Бог же даст нам лучших дней,
все дела свои, поправив,
вражьи силы, наконец,
безбоязненно и браво
мы погоним, как овец.

Комментарии:

♠ **Talas** (14, 08. 2009 22:50). Безусловно, перевод Бекет-ага, лучше. Как то, Сулейменов, сравнил оригинал и перевод с лицевой и изнаночной стороной ковра. Перевод поэзии во сто крат сложнее прозы, это понятно, такой размер наверно присущ только казахской поэзии, добавьте к этому аккомпанемент домбры, и харизму воина-поэта, өкінішке орай, бұндай шығармалар кәзір жоқ

♠ **метис** (15 августа 2009 08:40) Мне тоже переводы Карашина больше понравились. Но что интересно, один «Құдай» переводит как Тенгри, а другой Бог. Интересно

♠ **Байпак** (15 августа 2009 10:05) Однозначно перевод Бекет-ага легко читается и запоминается. Я – Байпак. Я – алкоголик.

♠ **Ян** (16 августа 2009 20:45) Ауэзхан Кодар, почему убираешь чужие комменты. Где принцип плюрализма. Махамбета не трогай, он не переводим, пусть учат язык казахов. Сколько бы не бередил его на русском, невозможно. Просто пачкаешься. Тебя и так знают. Отдыхай, пожалуйста.

♠ **Ағатай** (16 августа 2009 21:56) Ағатай!!! Махамбетке Қодар тиіспесін! Бұл не бездарный перуод. Хобби қылып алғансын ба, тамақ асырау о? Бұдан басқа занятие жоқпа? Зайдите... там как то профессиональные комментарии деп қойыпты өзінше мәтөк. Босқа шаршамаңдар Махамбетті переуодтайм деп. Қазақша оқысын керек кісі. Ағатай!!!

- ♣ **Студентка** (17 августа 2009 11:24) Для меня первый стих более понятен в переводе Бекета Карашина.
- ♣ **метис** (17 августа 2009 11:47) Максим, у вас комплексы и обиды. Карашин мне понравился, т.к. он пишет доступным, простым языком.
- ♣ **Omarbek** (17 августа 2009 13:47) Сын айтам деп, адамнын жеке басын жамандамандар. Ауезханмен жакын аралассандар, оны тек отт. сыйлап отер единдер. Ол казактын санаулы маркаска азаматтарынын бири.
- ♣ **білгіш** (17 августа 2009 15:14) Ереуіл атқа деген, дұрыс ұғым, дұрыс түсінік, себебі жаугершілік заманында ата-бабаларымыздың, соның ішінде батырлардың, жауға шабатын, ереуілге шығатын арнайы аттары болған. Бірінші өлеңнің түпкі мағынасы- ел үшін, елдік үшін, жер үшін, бостандық үшін болатын күрес, ер-азаматтың бір өмірімен тең дегенді білдіреді. Сен жас жігіт кезінде, жауға аттанып кеттің, ел шетін қорғаймын деп, соғысып, тартысып жүрсін, содан бері неше түрлі қиындықты басыңнан өткізесің, ал сенің бесікте қалған балаң, ер жетіп сақалы шығып, жат адамға үлкен кісіге айналып кеткен... Ел үшін туған ерлердің хронологиясы деп атайды мұны... **Бірінші өлеңде Бекет Қарашиннің аудармасы ұнады**, екінші өлеңнің аудармасына көңілімді екі аудармашыға тең бердім. Ең басты мәселе Махамбет бабамыздың өлеңін жатқа біліп қана қоймай, мағынасын, мәнін терең түсіне білуде ғой.
- ♣ **Студентка** (17 августа 2009 15:49) Каждый переводит, так как считает лучше и доступней понять другому народу. Но! Никто не поймет стихи поэта так, как понимает только его народ!
- ♣ **Жар-птица** (17 августа 2009 16:39) Никто не поймет стихи поэта так, как понимает только его народ! Поэтому я Гомера и Шекспира не понимаю....
- ♣ **sirjay** (17 августа 2009 16:56) Никто не поймет стихи поэта так, как понимает только его народ! это значит, что Пушкина понимают только русские? правильнее будет, если сказать что никто не поймет его не владея в совершенстве языком автора.
- ♣ **Erz** (17 августа 2009 16:56) Да уж подбросили статейку умным форумчанам... теперь каждый думает как лучше и у кого лучше... оригинал есть оригинал
- ♣ **Орыс** болу үшін ең алдымен қазақ бол деген осыдан шыққан ғой. Қазақ орысшаға сондай жетік, сондықтан Пушкин емес Олжас Сүлейменов шыққан, Олжас Сүлейменов туып кеткен. Қодарда құтыртып өте жетік болғасын импровизировать етіп отыр ғой, неше түрлі вариациялармен. Пушкин ұлы, өте ұлы!!! Оны жоққа шығаруға болмайды. Бірақ әңгіме орыс тілін қазақ қалай меңгерген десеңші шіркін, Пушкиніндіде мойындамай кеткелі жүрміз ғой. Жоқ рас!
- ♣ **Некто** (18 августа 2009 15:58) Летовать может означать провести лето с пользой для дела, выполнить все необходимые летние дела. Перевод Кодара бездарен
- ♣ **бах** (19 августа 2009 16:20) Студентка: Каждый переводит, так как считает лучше и доступней понять другому народу. Но! Никто не поймет стихи поэта так, как понимает только его народ! Прально, Маху понимают отлично тока Бериши! Админ пашему мои и Байпака комменты удивляешь? Шо ж мы такого насолили.

ОТРЫВКИ ИЗ ПИСЕМ ИЗ ПИСЕМ ГАЛИНЫ ШУКЕ (тюрколог, Латвия, г. Даугавпилс)

Уважаемый Бекет, большое спасибо за все, что Вы мне прислали. Читаю и удивляюсь Вашим открытиям. Правда, когда узнала, что Вы родились в год змеи, то поняла, откуда у Вас это ясновидение. Я люблю астрологические знания, которые подтверждаются реальностью. Люди Вашего знака, действительно, видят и ведают больше других. Такая работа – это, прежде всего, озарение, отсюда и Ваша одержимость и Ваше вдохновение.

Уважаемый Бекет, Большое спасибо за все, чем Вы со мной делитесь. Все очень глубоко, интересно, талантливо и эмоционально, а потому трогательно. Мой город многонационален, жители его любознательны, интеллигентны и талантливы, а потому очень хочется, чтобы они тоже познакомились с Вашими открытиями и трудами. Есть одна газета, которая бы с радостью публиковала Ваши работы, за что они Вам, конечно, бы платили. Свой город я (и не только я) нахожу лучшим из латвийских городов, хорошо, чтобы Вас здесь знали, и тогда летом, если бы Вы смогли приехать в Даугавпилс, хорошо было бы организовать встречу с Вами. Сегодня слушала Ваш гимн, и удивлялась Вашей многоталантливости. В начале прошлой недели читала Ваши стихи, статьи, рассказы, информацию о Вас, Ваших инициативах и о Вашей деятельности в интернете. Знаю, что Вы по месяцу – Стрелец, который называют королевским знаком, как видим, не зря. Мой любимый писатель – Марк Твен, как и Вы, Змея и Стрелец.

Добрый вечер, уважаемый Бекет! Огромнейшее спасибо за Ваши удивительные этимологии. То, что видите Вы в русском языке, просто изумительно, вот, что значит владеть языками, которые сравниваешь; у Вас все эти знания, видимо, являются сами собой, без особого напряжения, какой бы сферы человеческой деятельности Вы ни коснулись. Юрию Николаевичу Дроздову отправила все, что Вы прислали мне, за что он очень благодарил: « Вы прямо засыпали меня произведениями Бекета. Спасибо! Я уже мельком просмотрел, что удалось открыть. Конечно, пишет он очень хорошо, образно, интересно. Ещё раз спасибо».

ПИСЬМА ООО «ЛОТОС»

Здравствуйте, уважаемый Бекет! Обращаюсь к Вам, как к писателю, философу и человеку, владеющему темой эндогенного дыхания, с просьбой рассмотреть следующее предложение по работе. Необходимо откорректировать книгу по эндогенному дыханию. Ориентировочно 180 страниц + отзывы (отзывы корректировать не нужно). Требуется незначительная редакция (где-то подправить слог, где-то поменять местами слова и т.д.) Приветствуется творческий подход (для «связки» текстов, обзацев между собой или объединение 2-ух обзацев в один). Если Вы согласны поработать над таким проектом, сколько это будет стоить и примерные сроки выполнения работы?

С уважением Благова Галина Георгиевна. ООО «Лотос» info@lotos-om.ru. 23 августа 2011 г.

Здравствуйте, Бекет Муханалиевич! Огромное спасибо Вам за большой вклад в оздоровление людей с помощью дыхания на тренажёре! Огромное спасибо Вам за тёплые слова в оценке наших скромных усилий. Ваш проект «Философия и практика эндогенного дыхания» нам очень понравился своей чёткостью и реалистичностью. Мы готовы участвовать в этом проекте, и предлагаем на первом этапе обучение Ваших представителей через он–лайн школу и во время рабочей поездки нашего специалиста в г. Атырау. Работа наших специалистов будет бесплатной, остальные расходы, связанные с обучением, необходимо включить в бюджет проекта. Высылаем проект с некоторыми пометками нашего врача и готовы приступить к согласованию дат и этапов осуществления проекта.

С уважением, Маслюков Сергей Иванович, консультант и методист компании «Лотос».
9. 09. 2011 г.

ИЗ ПИСЬМА РАИМА КУНБАЕВА (тюрколог, г. Актобе)

Баке, дорогой, получил от тебя два сообщения..., чему рад несказанно! Их особенное тепло для меня много значит. По твоему рассказу «Дядины забавы»... Мне понравилось! В рассказе есть правда жизни! Да, он не притязателен, повседневен, и философски прост (см. любую из реплик бабушки...). Каждый казах найдет для себя в твоём дяде своего близкого или дальнего родственника, вспомнит не одну его «забаву»... А это просто умиляет и роднит, как собственно любые воспоминания... По сравнению с ежедневной телевизионной кровавой, низкопробной действительностью я бы рекомендовал нашим детям эти незатейливые рассказы... Я думаю американские организаторы конкурса думают где-то в этом направлении. Так что «ак жол»! Хочу пожелать тебе, Баке, удачи и успехов твоим произведениям! Хурай, брат!
Еще раз спасибо за письма. Раим (Актобе)

ИЗ ПИСЕМ НЕЛЛИ КУЛИКОВСКИХ

Доброе утро, Бекет! Читаю ваши произведения, мне нравится, с какой любовью вы пытаетесь донести то, что вам хорошо ясно и понятно. Думаю, что можно написать проект по Чтениям произведений и переводов Бекета Карашина; второе, русскоязычным учителям истории и казахской литературы, будущим студентам журналистики дать мастер-классы! По проведению уроков по тем темам, по которым вы большой спец.

С уважением Нелли Куликовских 2 декабря 2010 г

Бекет, добрый вечер! К сожалению, среди моих знакомых вас лично не очень хорошо знают в регионе, как поэта, человека, личность. Это несправедливо. И, наверное, Ваша скромность не позволяет, как это делают другие, пиарить себя, искусственно раздувать свою значимость. Значит, о ВАС надо делать проект! Трясу своих тренеров и участников проекта, говорят, не знаем такого. Что за дела?! Выходите в свет – в школы, колледжи, ПТУ Кульсары и Атырау!

С уважением Нелли Куликовских 23 декабря 2010 г

ИЗ ПИСЕМ ШОЛПАН БАЙБОЛОВОЙ

Добрый день, Бекет, я прослушала гимн, и прочитала его текст, написанный Вами к Азиаде. Порясающе! Когда и как Вы всё успеваете!?

С уважением Шолпан Байболова 3 января 2011 г.

Добрый день, Бекет, я тут, прежде чем писать письмо, стала перечитывать Ваш сборник стихов. Подумала опять, что, как мне повезло вдруг пообщаться с таким интересным человеком. И даже некоторый комплекс неполноценности предательски вылез. Боюсь теперь, что пропадет легкость в написании писем. Мне очень понравились «Молитвы», особенно 1-ая. Мне это показалось очень близким, как будто мои мысли прочитали... Я дошла только до 15 страницы внимательного чтения, остальное пока бегло просмотрела. Думаю, что Вы зря наговариваете на себя в смысле своего неверия ни во что (надеюсь, я правильно это поняла). Неверующий ни во что и ни в кого человек, не может так тонко и глубоко чувствовать и иметь такой потрясающий внутренний мир и философию. Очень понравилось про «битву поэзии» и «поэзию битвы». Это, наверное, как раз и характеризует Вас и Ваше творчество. И еще я подумала, что Вы, действительно, боец и очень трудолюбивый человек. Чего мне не хватает... Наверное, этим и отличаются мужчины от женщин (помимо всего прочего, конечно).

С уважением Шолпан Байболова 12 января 2011 г.

Добрый день, Бекет, читать Ваши письма одно удовольствие. Давно уже не было у меня такого интересного собеседника. Стало так скучно в последнее время. Всегда любила общаться с людьми, у которых можно чему-то научиться.

С уважением Шолпан Байболова 18 января 2011 г.

3 БӨЛІМ. «МЕН КӨКТҮРІКПІН, ҚАЗАҚПЫН» АТТЫ ПОЭМАҒА БЕРІЛГЕН ПІКІР ЧАСТЬ 3. КОММЕНТАРИИ К ПОЭМЕ «Я КАЗАХ, НЕБЕСНЫЙ ТЮРК»

Бекет Қарашиннің туындыларының арасында оқырмандар мен көрермендер тарапынан ең көп пікір білдірілгені – «Мен – қазақ. Көк түрік» поэмасына арналған бейне-роликтер. Оның ішінде Фейсбуктегі осы туынды туралы жазбаларға шетелдік блогерлер де назар аударған. Өзге де туындылар мен жазбаларға келтірілген пікірлерді мерейтой иесінің Фейсбуктегі парақшасынан табуға болады:

<https://www.facebook.com/bkarashin/friends/> Пікірлер редакцияланбаған. Оларды жекелеген роликтер мен жазбалардың сілтемесімен бірге, шыққан күнімен қосып келтіреміз. Бұл пікірлерге Герольд Карлович Бельгердің бағасы эпиграф болуға лайық: «Бекеттің айбарлы, нағыз Махамбетше толғаған «Мен – қазақ. Көк түрік» өлең-манифесінде ұлт болмысы тарихи тұрғыдан қамтылған».

Наибольшее количество комментариев на творения Бекета Карашина дано читателями и зрителями на множество видео-роликов к поэме «Я казах, небесный тюрк», реакций к ним со стороны зарубежных блогеров, а также посты об этом произведении в Фейсбуке. Комментарии на другие произведения и посты можно найти можно найти на странице юбилера в Фейсбуке: <https://www.facebook.com/bkarashin/friends/>

Комментарии не редактировали. Приводим их со ссылками на отдельные ролики и посты с указанием даты их выхода. Эпиграфом к этим комментариям подходит оценка Герольда Карловича Бельгера: "Бекету принадлежит яростное, поистине махамбетовское стихотворение-манифест «Я – казах, небесный тюрк», в котором охвачена национальная суть в историческом разрезе."

А. ЮТУБТА БЕРІЛГЕН ПІКІР / КОММЕНТАРИИ В ЮТУБЕ

А-1. «Я - КАЗАХ, НЕБЕСНЫЙ ТЮРК» 9 нояб. 2020 г. <https://youtu.be/KBbky57Y87o?t=13>
Свыше 35 000 просмотров, 450-ти комментариев, 2000 лайков

Знаменитое произведение гимн в исполнении автора и профессионального диктора. Видеокадры из к/ф С. Бодрова "Монгол" Музыка – Б. Байрышев и "Великая Степь"-комуз. Записано в студии "Атырау радиосы"

@jannarys1785 Хвала небесам, что я дочь Великого казахского народа. Эти слова надо перечитывать каждому казаку, чтобы он вечно помнил и не забывал, чья кровь течет в его жилах. Казак жассасын!

@user-jr2ql3oe9b Эти стихи я перечитываю каждый раз и постоянно меня дух захватывает. УЛКЕН РАХМЕТ БЕКЕТУ КАРАШИНУ, дай Аллах ему здоровья, счастья, успехов во всем.

@user-gc7ng1mn5l Спасибо большое гениальному автору этого произведения! Очень сильно, мощно. Гордость берет. Спасибо прекрасному дуэту.

@elmiratuskeyeva451 Миллион раз браво Бекет-ага и Ержан Мукаш!!! До слез сильно и лично у меня вскипает кровь и генетическая память и благодаря таким мощнейшим произведениям, значит не все потеряно!!! Низкий поклон Бекет-агама за ваш ШЕДЕВР и Ержану Мукашу за восхитительно красивое прочтение ГИМНА!

Сабит Газизов В этих прекрасных стихах, вся история нашего народа. Спасибо автору, здоровья ему и долгих лет жизни!

Владимир Бузук Мощно, талантливо! Цепляет за душу и сердце! Я полагаю это произведение войдет в классику казахской литературы!

Edelweiss Хорошо, что авторство установили, справедливость восстановлена. А то цитирует то весь интернет ваше произведение. Саке Бекет мырза, алғысыма шек жоқ. Бір өлеңнің ішіне бүткіл тарихымызды сыйдырыпсыз. Ержан мырза, Сіздің қоңыр дауысыңызбен осы өлеңді оқығанда талай Қазақ ұлдарын қанаттандыратынына сенімдімін. Рақмет!

MillionNick Аж дух захватывает! мен Бекет Інілерісізге Мың алғыс! Каналыңыз дамысын! ФБ тараттым.

Алия Каратай Гордость бурлит в крови от произведения

@user-pz8ee1ou4c Наш Земляк--БЕКЕТ КАРАШИН! АЛЛА РАЗЫ БОЛСЫН! Осындай туындыдан Қазақтың рухы көтеріледі! Әнін салса тіпті Гимн ретінде болар еді! Ержан мен Бекет Інілерісізге Мың алғыс! Каналыңыз дамысын! ФБ тараттым.

@user-pj6bi4ji1j Бекет мырза, алғысыма шек жоқ. Бір өлеңнің ішіне бүткіл тарихымызды сыйдырыпсыз. Ержан мырза, Сіздің қоңыр дауысыңызбен осы өлеңді оқығанда талай Қазақ ұлдарын қанаттандыратынына сенімдімін. Рақмет!

@user-fl1gx2th2d Эти стихи войдут в историю қазақской поэзии . Просто шедевр. супер, слов нет

@Meyram_Mahu_ulu Бәке өте керемет.Қайта қайта тыңдадым әлі де тыңдағым келеді.Қазақтың еңсесін намысын көтеретін өлеңғой.мынау.Ризамыз алла денсаулық берсін сізге тіл көзден сақтасын**@user-ng4hc8nm3f** Очень прекрасно увидеть Бикета Карашина ,велики поэт, здоровье и всег благ.

@user-si3fq3cy9p БЕКЕТ КАРАШИН ГЕРОЙ НАШЕГО ВРЕМЕНИ ПОТОМОК ИСТИННОГО „ҚАЗАҚ!!!!!! ВООООТ ИСТИННАЯ ПРАВДА ҚҚҚААААА333АААҚҚҚ!!!!!!

Арман Нуржанов Поэму "Я казак, Небесный трюк!" можно взять в качестве текста государственного гимна РК, только в на казанском языке, а мелодию надо взять другую, но обязательно с примесью горловым пением и тогда у нас будет самый продвинутый просто СУПЕРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ГИМН, а главное, что на казакском, что на русском языке, всё равно будет находиться в формате высокородной, то есть в высоколитературной, поэзии. А если и не брать в качестве текста государственного текста РК, то всё равно звучит очень величественно и в трудные времена может казакскому народу поднять его национальный обще народный дух!

Галия Альтыкызы Рахмет, спасибо вам за стихотворение, которое поднимает дух казахского народа, очень все исторически правильно расставившее.

Нурлыбек Ооо МОЛОДЕЦ БЕКЕТЖАН!!! МЫ ГОРДИМСЯ ТОБОЙ!!! ДАЙ АЛЛАХ, ТЕБЕ ЗДОРОВЬЯ!!!

Жолыбай Капышев Өлең тамаша, тағы мазмұнына 1812жылғы Мәскеуден француздарды қуып шыққан қазақ атты әскерін кіргізсе тіпті тамаша болар еді!

Boribek Saurikuli Бұл үрдісті тоқтатпау керек, Айына екі-үш реттен қайталап тұру керек. Естімегендер көрмегендер көп. Сіздерге Алла разы болғай!
nevajno shto ia өкінішке орай мың екі жүз а дам көрген, eee Қазақтарым ай((((... қайдағы жоқ лаққан, азғын роликтерді миллион даған дар көреді.

Серик Баракбаев Қаным қызып, рухым бір көтеріліп қалды, рахмет ағаларымызға....
Кульбаран Калиева Керемет орындау!әр тұлғалы батыр аталарымыздың рухы мен ерліктері қазіргі жас ұрпаққа үлгі болады деп ойлаймын.Рахмет авторға,талантына бас иемін

маша Бурбаева Керемет хвзылған,сіздерге мың алғыс, Мен Қазақпын деген азаматтың Гимнне аиналуы керек деп ойлаймын,әрбір Қазақ жатқа білуі керек.Я ҚАЗАХ НЕБЕСНЫИ ТЮРК.

Айнур Сатаева Керемет Сөзі* Кәпір-Жаудың құты қашып жүрегін жұлып алатын өткір сөз.. Қазақ Аллахтың сүйген елі болып мәңгі адал жасап шағит өліп Раббысын Алланы ұмытпаған.

Батыс Казак При всем уважении , как могли эти стихи Ахмету Байтурсинову отнести , он ведь погиб в застенках тюрьмы после революции 1917 года .Даже в голове не укладывается, такая ситуация. Но стихи мощные , запоминающиеся и в жилах кровь бурлит от впечатления))))

Irina Leto сильные слова и сильная музыка!

Аслан Сергожин Керемет өлең ! Бүкіл тарихымыз ! Өлеңнің авторының анықталғаны дұрыс болды. Мен бұл өлеңді бір жерден оқығанмын. Авторы (жаңылыспасам) Ахмет Байтұрсынов деп жазылған болатын. Қазір нағыз авторын көріп таң қалып отырмын ! Бекет мырзаға РАХМЕТ !!! Өлең керемет !

Ержан мырзаға да РАХМЕТ !!! Өлеңді жақсы оқиды екенсіз ! Осындай РУХты оятатын шығармаларды көптеп көрсете берсеңіздер , бір күні аяғымызға тұрармыз !

DDR 1 Великий ,патриот!

Uly Qazaq qyzy-Naiman БЕКЕТ АҒА ЖӘНЕ ЕРЖАН АҒА, СІЗДЕРМЕН МАҚТАҢ ТҰТАМ!! О' ТӘҢІРІМ!! ҚАЗАҚ ЕЛІ МӘҢГІ ЖАСАСЫН!!

Baglan Baglan Рахмет баурлар !!! Мощно и эффектно,патриотично !!! Жұпар жұмақ Раушан бақ Керемет! Бойымызға күш қуат беретін шығарма екен. Рахмет! Қазақ болып туғанымға құдайға шүкір!

Кактус жандыр Сильно,мощно, воодушевляюще, вообще ГЛЫБА.

Шынар Байсейитова Бул оленди ЖАСТАРДЫН кобиси оте жаксы кабылдауы, демек биздин жастардын ОТАНЫНА деген сезимин оята билди деген соз.Тарих панине енгизилсе тамаша болар еди РАХМЕТ сизге

Мажит Мажит Супер! Мощно! Гениально! Патриотично!

misterX Ассалам алейкум Это должен быть гимном казахской литературы и каждый учебник в в школе Казахстане должен начинаться с этого стиха это начало патриотизма и Возвращение нашего величества

Мурат Тарахтиев Этот стих кажется Сам Всавышний дал вам в уста ! Чтоб Мир узнал кто такие Небесные Волки ! Қазақи !

Айсауле Маулекенова Бекет нағашым! Асылдың сынығы,тұлпаррдың тұяғы.Мың жасаңыз.Өлеңіңіз мықты жазылған.Рухты неткен керемет.Жарайсыз нағашы дос бала аж мурашки по коже

Arkhat S Оте тамаша Осы өлеңді ана тілімізге аударатын нағыз азамат табылса!
Әй шіркінә SPORT-STAN

Erzhan Mukash Бар ғой менің каналымд https://youtu.be/QB8IC6_tvdQ

Анес Жанаев Ағалар рахмет сиздерге, керемет! Каным кызып басыма шапты ғой .

Gali Auelbaev Надо перевести на казахский язык привлекая лучших переводчиков. Я когда в первый раз прочитал эту поэму, был под большим впечатлением и авторство там было указано Ахмета Байтурсынова. О том что автор Б. КАРАШИН узнал позже. Под впечатлением этой поэмы я тогда написал стихотворение "Звучит аттан".

nadjie ametova Очень трепетные стихи.Бекет мырза и Ержан мырза улкен рахмет с уважением из Крымы.

Казбек Урисбаев Размет сизге оте тамаша осыны китапка енгизу керек мектептеги балалар окысын.

obi-van kenobi Ужасающе..! Ну для врагов, да, наводит ужас, шок и трепет! Жанат Габдуллин Эти стихи я перечитываю каждый раз и постоянно меня дух захватывает. УЛКЕН РАХМЕТ БЕКЕТУ КАРАШИНУ, дай Аллах ему здоровья,счастья ,успехов во всем.

Мейрам Бисенов Бәке өте керемет.Қайта қайта тыңдадым әлі де тыңдағым келеді.Қазақтың еңсесін намысын көтеретін өлеңғой.мынау.Ризамыз алла денсаулық берсін сізге тіл көзден сақтасын

Күміс Ай Спасибо большое гениальному автору этого произведения! Очень сильно, мощно. Гордость берет. Спасибо прекрасному дуэту.

Uly Qazaq quzy-Naiman Я, ВОЛЬНАЯ, СВОБОДНАЯ, ПОТОМУ - ЧТО ,, Я,, - ,, ҚАЗАҚ!!!,, ДОЧЬ , ВЕЛИКОГО НАРОДА, С ВЕЛИКОЙ ИСТОРИЕЙ И ГОРЖУСЬ ЭТИМ!! ОГРОМНАЯ БЛАГОДАРНОСТЬ , БЕКЕТ АҒА И ЕРЖАН АҒА!! КОГДА ЕСТЬ ТАКИЕ , КАК ОНИ, ТО МОЖНО СМЕЛО ДЫШАТЬ И ЖИТЬ, РАСЦВЕТАТЬ И РАЗВИВАТСЯ, ВО БЛАГО МОЕГО НАРОДА!!

Тан Очень прекрасно увидеть Бикета Карашина ,велики поэт, здоровье и всех благ Қазақ әдебиеті Авторлыққа ұяты жоқ, ары жоқтар таласады. Жүректен шықпаса бұлай оқылмас еді

Алия Мубарак БЕКЕТ КАРАШИН ГЕРОЙ НАШЕГО ВРЕМЕНИ ПОТОМОК ИСТИННОГО ,,ҚАЗАҚ!!!!!!! ВООООТ ИСТИННАЯ ПРАВДА ҚҚҚҚААААЗЗЗАААҚҚҚҚ!!!!!!!!!!!!!!

Айгуль Елеуова Наш Земляк--БЕКЕТ КАРАШИН! АЛЛА РАЗЫ БОЛСЫН! Осындай туындыдан Қазақтың рухы көтеріледі! Энін салса тіпті Гимн ретінде болар еді!

Aktolkyn Я не слышала ,стих лучше ,это просто шедевр!

кактус жандыр Эти стихи войдут в историю қазақской поэзии . Просто шедевр.

Altair Напомнило Александра Блока "Да, скифы мы!". Стихотворение Бекета Карашина мощное!

Alex Tyson У казахов украли историю, стёрли из памяти. Так легче управлять народом. Часто просматриваю ролик, большой Рахмет автору. У меня в клавиатуре даже слово Рахмет с большой буквы и это не случайно. Сто лет жизни автору стиха, он достойный сын своего народа. Кстати недавно узнал что казах и казак это одно и то же (свободный человек), только казаки утратили многое...

BOMAYE Art Тоже хочется озвучить свой вариант озвучки)) просыпается настоящий казах в душе когда слушаю эти строчки

А-2. «Я - КАЗАХ, НЕБЕСНЫЙ ТЮРК-2»

Свыше 103 000 просмотров , около 800 комментариев, 4500 лайков. Дата премьеры: 16 нояб. 2020 г

<https://www.youtube.com/watch?v=f0ZLCLpJXas&t=9s>

Алексей Максимов Оо что за стих - до глубины души затронул. Что то сердце затрепетало.

Марк Жуков Сильные слова...аж мурашки по коже.. **Силанти Шаповалов** Так оно и есть это реальная история (Сделайте перевод этих стихов на все языки МИРА пуцай знают все)

Омирбек Толегенов Керемет, айтар сөз жоқ,көк бөрінің ұрпақтары осылай сөйлеу керекЗальфия Без слов!!!Настоящий гимн!!!Таких,сильных пламенных стихов,чтобы затронули душу и сердце,к великому сожалению,редкость!..Автору спасибо!..

TINAMU Malayar Салам из Баку, Бекет не знаю как вам сказать, одним словом СУПЕР!

Е.Каржаубеков В одном стихе вся история турков и казахов Васхищен благодарен

NURIK_SHURIK Настоящий рев-клич нам с того света.Оян Қазақ!Алға Қазақ!

Горец Бесподобно красивый стих!Салам алейкум из Карачая и Балкарии!

Зейнеп Саткулова Я казах ! Олен жолдарын мектеп програмасна енгзу керек жастарга отанды тилди жерди сую ушин !!!!!

Aibaltany Tastama Самый воодушевляющий стих на русском языке для тех кто забывает, что за кровь течёт в его жилах! Uly Turan jасыn!!!

Ермек Абдульманов Ну Вы нас,меня зарядили гордостью патриотизмом ,спасибо

Арман Нуржанов Самая прекрасная и высокородная поэзия! От меня сногшибательный респект!

Ермек Сулейманов Среди злобы мглы и стужи пламенеет мой очаг. Сильно аж до костей пробрало.

Айгуль Елеуова Не надо присваивать авторство Бекета Карашина! Это несправедливо! Прекрасные стихи!

nur_ ара45 орысша жазғаның өте жақсы, кейбір шала қазақ баурлар қазақша оқуға ерінеді жақсы түсінбегесін , бірақ олар да қазақтар ғой,мына керемет өлеңді естігенде рұхтары биіктейтін шығар

Mirror К.К.К. Қуатты өлең!! Мен мақтанамын-мен қазақпын!! Мощное стихотворение!! И я горжусь

Ерлан Жумабаев Бекет Карашин ағамызға үлкен рахмет,осындай мәні бар өлеңдер жазыла берсін

Руслан Мухамедеев Рэпчик можно спеть под этот стих. Yaşasın türk millet!

Макпал Мукужанова Гордость обхватывает,серца стучить,бурлит.Что я ,дочь этого народа!.Дочь степи,так люблю ,родную землю,целую тебя ,проидя босиком,мая земля ,родина мая,капли крови,всяя твая!.Қазағым,айналайың дана болған,бөтен халыққа пана болған!

Күміс Ай Бекет Аға, правда восторжествует. Спасибо Вам за такое сильное произведение искусства.

Бакытбек Мусабаев Супер. Ғасырлардың қойнауын бір өлеңге сыйғызып жіберген және қандай сөз қайсақтың қайсар рундарымен өріп өлтіріп жіберген, ақадал сөзбен тіліп-тіліп осып-осып ұқтырған тыңдаған жанды ах ұрғызар алмас қылыш осы болар сірәда.бұндай керемет қашанда жанға маза бермес сыйқыр руһ.!

Гульнара Қалиқызы Күшті, керемет. Адамның рухын, намысын, арын, беделін мықты көтеріп жібереді екен. РАҚМЕТ бауырым. Сәттілік тілеймін. Аман бол.

Маруся Ермарал Бир шығармамен Сақ тайпасын біріктірдіңіз, Алла разы болсын Бауыр
Дико Бузубаева Бүкіл тарихымыз осы өлеңге кірген орыстарға оқыту керек осыны тарих сабағында

Дина Кыдырова Ой Қазағым рахмет.Жаратушы Ием қолдасын.Халықты жігерлендіретін, рухты көтеретін қандай керемет туынды.

Zhanara Kurmanbaeva Не деген керемет! Не деген мықты сөздер тапты біздің қазақ еріміз! Тәңір қаласа, қазағымыз көтеріліп, тәубесіне келер.

Feruzha Atymtayeva Бекет бауырымның мына орыс тіліндегі шығармасын жан жаққа әсіресе орыс тілділерге тарату керек

Bagban Bagban Затрунул до глубину души.В стихе Вы описали всю доблестную историю тюрков.Реальную историю,которую сейчас подло скрывают.

саша иванов Әңгіме жоқ сөзін тауып жазған екен әсерлі мықты жүз жасаңыз Аллақуат берсін Сізге

Тілек Халин Бекет ініме Аллах қуат берсін ! ҚАЗАҚТЫҢ Рухын көтеретін орыстілді жырыңыз үшін рахмет

Zhumadil Sakenov Молодец Бекет Воспел Истину Веков скрывавшею

islam ybray Осындай жігерлі, рух беретін өлеңдер көбірек болсын

Максат Амангалиев Мурашки по коже!!! Я Казах, слава Казахстанскому народу!!! Процветай мой народ. Зная историю предков. Керемет!!!осындайда мектептің программасына енгізуі керекті

Ali Alians Сильный стих ,.. прочее пушкины лерматовы.и.т.д. туфта. Мына жырды бірінші сыныптан онбірінші сыныпқа дейін енгізу керек тез арада өте терең шындық айтылған авторға шың алғыс өркіндеі беріңіз аға

Владимир Николаев Прекрасная песня! Открывает глаза на правду.

Zhibek Aktleuova Казактын ата -тегин мор баскандай шегелеп жеткизди Бул олен жолдары эр жастын аузында журеди ертен-ак

Валентина Изатова Восхитительно! Автору спасибо и читающему, шикарный голос

Гульнара Қалиқызы Күшті, керемет. Адамның рухын, намысын, арын, беделін мықты көтеріп жібереді екен. РАҚМЕТ бауырым. Сәттілік тілеймін. Аман бол

Макпал Мукужанова Гордость обхватывает,серца стучить,бурлит.Что я ,дочь этого народа!.Дочь степи,так люблю ,родную землю,целую тебя ,проидя босиком,мая земля ,родина мая,капли крови,всяя твая!.Қазағым,айналайың дана болған,бөтен халыққа пана болған!.

АЗБ Без слов!!!Настоящий гимн!!!Таких,сильных пламенных стихов,чтобы затронули душу и сердце,к великому сожалению,редкость!..Автору спасибо!..

Серик Берешов Керемет шынайы и Оте асерлы шытынап терге салды мынауын, Рахмет..

Силанти Шаповалов Так оно и есть это реальная история (Сделайте перевод этих стихов на все языки МИРА пущай знают все)

Тілек Халин Бекет ініме Аллах қуат берсін ! Қазақтың Рухын көтеретін орыстілді жырыңыз үшін рахмет !

Бектембай Несыпбаев Сәлем барлық түркі тілдес бауырларыма! Авторға рахмет! Көп жаса, біздерді Алла тағала қолдасын

Nomad_life Не деген керемет! Не деген мықты сөздер тапты біздің қазақ еріміз! Тәңір қаласа, қазағымыз көтеріліп, тәубесіне келер.

Аян Киргизбаев ... Уважаемый Бекет!.. Восхищён Вами!!!.. в стихах передали...Дух тюрков!

Максат Амангалиев Мурашки по коже!!! Я Казах, слава Казахстанскому народу!!! Процветай мой народ. Зная историю предков.

Омирбек Толегенов Керемет, айтар сөз жоқ,көк бөрінің ұрпақтары осылай сөйлеу керек, енді қазақшасы болса, тіпті жақсы болар еді
islam ybray Осындай жігерлі, рух беретін өлеңдер көбірек болсын
Zhuldyz Ilyassova Аж до слёз.. жылап отырмын
Казбек Урисбаев Осыны мектепке енгізсе кітапқа жастар оқысын
Максот Дабисов Горжусь тобой брат!!!Не стихи а гимн Тюркского народа!!!
Айван Айван Керемет!!!осындайда мектептің программасына енгізуі керекті
Темирлан Али ДИЗЛАЙК БАСҚАН АДАМДАРДЫҢ ҚОЛДАРЫН СЫНДЫРУ КЕРЕК
Красные не за Путина Умеют у нас ещё стихи писать! Вот кому нужно выдавать награды от Мин.Культуры!?? Мына жырды бірінші сыныптан онбірінші сыныпқа дейін енгізу керек тез арада өте терең шындық айтылған авторға шың алғыс өркіндеи беріңіз аға
Канат Тойлыбай Біреу осыны быт-шытын шығарып өзгертіп, ютубқа салып қойыпты. Аман Осыны Қазақ тілінде оқылып,сосын мектепте әдебиет,тарих оқулықтарына енгізілсе,бір адамды мақтап,ескерткіш орнатып ақша шығындағанша,күнде теледидардан қақсағанша осыны Қазақ тілінде оқылса,жастарға рух берер еді.

А-3. «МЕН КӨКТҮРІКПІН, ҚАЗАҚПЫН https://youtu.be/QB8IC6_tvdQ?t=9

Свыше 11000 просмотров, 150 комментариев. 5 мая 2021г. BEN GÖKTÜRK'ÜM, KAZAK'IM! Yazar: Beket KARAŞIN Қазақ Елінің көрнекті ғалым-тюрколог, ақын, жазушы, аудармашы Бекет Қарашинның атақты "Я казах, небесный тюрк!" шығармасының қазақ тілінде премьерасы! Идеяның авторы Қамбар Омаров. Орындаған Ержан Мұқаш.

Ассият Шамаева Вы великий художник слова! Чувствуется,в этом эпическом произведении монолитность,мощь и сила!!! Алга Казахстан!!!! Автор,Вам отдельное благодарение за этот шедевр! Процветание казахскому народу,пусть ваш каждый час и каждый миг будет наполнен БЛАГОСТЬЮ! Пусть каждый миг будет наполнен Светом Счастья, Светом Любви и Светом Добра!!

ҚАЗАҚ ОРДАСЫ ОСЫ ӨЛЕН ЖОЛДАРЫ ГИМГЕ АЙНАЛСЫН

ertai jaras Қандай керемет айтылған. Бүкіл ақпарат көздерінен айтылса . Жастарымыз жиі естісе . Рух береді екен .

Шолпан Наурызбаева Авторға рақмет, бойыңды шымырлатады!!!

Айша Мамек Сау —Бол, Ағамыз! Сізге денсаулық. Керемет!

Рыскул Уйкасова Ия тамаша айтылды бул қазақтың қанын ойнатып,ата бабамыздың тарихын есімізге салып болашақ жастар біліп жүрсін деген сөз.Жасай бер қазағым.

@kulpash70 Қайта қайта естіп отырмын рухты көтеретін жырларыңыз көп болсын!

@user-nc3nt6qx5o Ия тамаша айтылды бул қазақтың қанын ойнатып,ата бабамыздың тарихын есімізге салып болашақ жастар біліп жүрсін деген сөз.Жасай бер қазағым .Алланың Нуры жаусын,

aliyasunny Вот что стихотворение надо учить школьникам обязательно во всех классах. Вся история Казахстана здесь в красках врезается в сердце. Будут знать свою историю!!! По одному этому стиху

А-4. «МЕН КӨКТҮРІКПІН, ҚАЗАҚПЫН / Я КАЗАХ, НЕБЕСНЫЙ ТЮРК»

<https://www.youtube.com/watch?v=wezavb0kVc> Дата премьеры: 2 сент. 2021 г
Более 4000 просмотров

"Я казах, небесный тюрк!" гимн за авторством Бекета Карашина представлен в варианте двуязычной озвучки с субтитрами на каз и ру языках (формат учебных подкастов проекта "Казакша Сайра"). Читает стихи Ержан Мукаш. Музыкальный ряд - Александр Дьячковский Саарын (Якутия). Ознакомьтесь с полным текстом гимна на казахском и русском языках (+ бонусом там же представлен художественный перевод на английский язык, выполненный Жанибеком Ажбаевым), можно на сайте проекта "Казакша сайра" по ссылке:

<https://kabdolov.kz/aza-sha-sayra/pod...>»

Динара Алиева Какой голос, аж за душу берёт. Слезы и гордость! Рахмет!!!

Armando Assante Керемет. Величественно. Перевод не doskonaльный. На казахском звучит более оригинальное повествование история великого народа. Надежда на возрождение былого могущества во благо мира живёт в нас.

Шолпан Наурызбаева Оооо, қазақшасын бірінші рет естіп тұрмын. Орысшасын естіп жүрміз, ана тілімізде оқылғаны да тамаша, керек дүние... Бекет Қарашинге мың алғыс, осы өлең үшін!!!

Турсин Жолманов Қазақтың арғы тегінің қайдан шыққанын, кімдер екенін, тарихын керемет жазған. Жарайсыз, Бекет аға! Ұзақ ғұмыр кешіңіз! Алла разы болсын! Бұл өлеңмен Сіздің атыңыз Қазақ Елінің тарихында қалады.

Камиль Ком Нағыз бізге керек дүние, бүткіл тарих екі шумақта, өткенге өкіндірмес, болашаққа рухтандырар керемет туынды. Т А М А Ш А...!

Тлекбаев Нұржан Қазақша жақсы шықты. Бірақ орысша осы жақсы

<https://youtu.be/f0ZLCLpJXas> сөйлегені және оқу мәнері жақсы

Жанат Суанбекова Керемет!

Ляззат Суйналина Керемет!!!! Рақмет! Жасасын Қазақ елі!!!

Кенжехан Касымханов Маладес деп айтушеди биздин аулда.

Атадан_мұра_Жансұлу БҰЛ ТҰРАННАЫҢ ҰРАНЫ БОЛУҒА ЛАЙЫҚ ЕКЕН

Бахтыгуль Ибраева Вся история казахов-тюрков в короткой поэме!!! Шедевр!!!

НА. НА. Керемет. Авторга басымды идім

Ернар Масалим Мощно! Күшті!

Ернар Масалим Бекет Карашин бұл жолдарды бекер Ақаңа (Байтұрсынға) балап жүрген жоқ. Керемет. Классикалық әсерлі үлгі. Поразительно, что при визуализации графем духовитость строк прибавляется, особенно при таком чтении. Поздравляю, брат! Супер!

А-5. К РЕАКЦИИ Natalka (Украина) НА СТИХ Б. КАРАШИНА «Я КАЗАХ...»

<https://youtu.be/qGATULTyz08?t=5>

29 апр. 2022 г Свыше 64 000 просмотров, около 500 комментариев, более 3000 лайков.

Сакен Нарынов Произведение в высшей мере пионерное, авангардное и одновременно идущее из страшной глубины веков. Состоит из тяжелых свинцовых блоков, ритмично расставленных по плоскости, которая прогибаясь едва несёт такой колоссальный груз... это произведение глубокого философа и взволнованного поэта!

Tahir Mahtumowich Стих-бомба! Рахмет автору, вся история казахов положена на рифму. то гениально. Алга КАЗАКСТАН. Мира Украине! Я благодарю Бекета Карашина за стихи о казахе, который воодушевляет любого слушателя даже неказаха, где в стихотворений автор показал путь, пройденный казахом от времен гунов до наших дней. Конечно, это не гимн Республики Казахстан, но литературное произведение, достойное уважения всех казахов и казахстанцев от мала до велика. Пусть автор опубликует текст в следующем выпуске "Natik", чтобы все мы смогли переписываться текст стиха пропустили через себя, через сердце. Еще раз благодарю автора стихотворения о великом казахе и желаю ему всех земных благ и творческих успехов. Обидно то, что мало ком-ев. Надеюсь, комментарии еще мы увидим. Отрадно будет, если найдутся композиторы, которые напишут музыку этому стихотворению, и мы все будем петь песню "Я казах!"

Меруерт Эти прекрасные стихи рассказывают истинную историю казахов.

Ардак Баянбаев Тамаша айтылған, тақпақ деп айталмаймын, сөзбен жеткізе алмай отырмын, мектепте жәнеде басқа оқу орындарында сабақ осы айтылған Ағамыздың сөздерімен сабақ басталса, адамның Рухының ояну себебі болар еді. Алға берекелі де өнегелі де құшағы ашық ұлкен жүректі ұлы халқым Қазақ.

Farhad Huseynov Здесь вся история тюркского этноса!!! Алга!!! Яшасын!!! Казахи Великий благородный народ. Они спасли моих предков. Благодарность наша этим людям!!! Я родился и вырос в Казахстане. Они действительно свободный народ, никогда у них не было рабства своего народа!!!

Роберт Родригес Это не Гимн это Стих и он Велеколепен Bravo Казахи

Данияр Хайролдаев Это не ГИМН конечно, но стих описывает то, кем были предки казахов в истории.

Zeinulla Bekshaev Прекрасные стихи, который поднимает дух народа

Edil Edil Стих Супер, вся Истина!!! Молодец Натик, рад видеть Вас в здравии!!!

Гульнара Раимбаева Бекету Карашин - автору респект за прекрасный стих, всю историю Қазақов донес SEPAR KILLER Стихотворение супер! Снимаем шляпы перед автором и его великим казахским народом!

Саин Мусалинов НАТИК ,ЭТОТ ГИМН ЭТО СПРЕСОВАННАЯ, КРАТКАЯ И ПОДЛИННАЯ , ИСТОРИЯ КАЗАХОВ !!! И ТЮРКОВ!!! ТОЧНЕЕ ДАЖЕ ЧАСТЬ ВЕЛИЧАЙШЕЙ НАШЕЙ ИСТОРИИ. ЗДЕСЬ УКАЗАНЫ ОСНОВНЫЕ ВЕХИ. ХОТЯ МОЖНО ДОПОЛНЯТЬ И ДОПОЛНЯТЬ!!!

Алма Рыскалова Натали , это гимн наших воинов . Но это не государственный гимн . Наша история уникальная , самая крутая , самая благородная , жизнь наших предков это супер . , я горжусь что я казашка . Дочь благородных , своюодолюбивых и высоконрпвственных моих предков , которые нам передали своим потомкам правила чести и достоинства , это обычаи и традиции , наши пословицы и поговорки , которые каждый казах впитывает с молоком матери и передаются с самого рождения из уст в уста . Эти назидания наших предков придерживается каждый казах

Azamat Kubegenov В этом произведении рассказывается история нашего народа то что Саки гунны кипчаки в нашей крови то что даже атилла нашей крови который несколько раз сжог Рим. Султан Бейбарыс был рабом в Египте затем стал там султаном то что Русь платила нам дань. И то что даже персов победили. Все империи хотели подчинить себе степняков так как в нашей крови намешались все воинственные народы своего времени.

Кадылбек Жанабаев Гимн казаху! Вот так надо это понимать.

No name Спасибо Наталья за ваше благородное сердце и уважение к казахам!!! Это пока не гимн, но нужно сделать гимном, написать священную музыка, потому что слушая стихи Бекета, перед глазами проплывает история казахов. Ведь русские пытались переделать историю целого народа. Это произведение достойно займет свое место у потомков и откроит глаза недоумкам в кремле.

Сауле Николаева Великий стих, и Великий поэт!

Optimist KZ Этот шедевр надо послушать тем пропагандонам, что несут чушь о не существовании Казахстана

Vladelec Vladelec Казахски стих бамба автару большой РАХМЕТ

Назарова Назар Правильно микроистория в словах Казахского народа!!! Предки казахов... правили Египтом.... далее Делийский султанат...,это фрагмент к словам выше!

Akzhol Patov Красавица всё, что сказано в стихе или поэме это правда. Так же нам по духу единичный Украинский народ, который героический воюет против окупантов превосходящий их в силе и технике.но я уверен никто не победит сводолубивый, смелый и гордый народ Украины как и Казахский народ. Мы умрём за свою землю и свободу но никогда не здадимся и не продадим душу дьяволу.

Сабиля Набиева Натик, ты скоро выучишь наш язык. А это наша история, которую хотели стереть с нашей памяти. Но ,слава аллаху таким авторам ,которые ,хотя бы так, пока, доносят молодому поколению.Скоро это должно войти в школьную программу.

Жанат Габдуллин Улкен рахмет Бекету Карашину за такой прекрасный стих у меня аж дух захватывает когда услышал этот стих. Я горжусь что я казак.

Ермек Телгаринов Это стихи казахов ,смелый народ побеждавший во всех боях зашияли свободу земли свои ,и были вынуждены заваевывать другие земли чтобы больше не нападали на казахские степи,поэтому старались уничтожить казахский народ начиная современ управления Сталина ,но казахи выжили от голодомора ,слава казахскому народу и просветания

Галия Альтикызы Замечательный гимн, спасибо Бекету Карашину, всегда было интересно узнать кто автор его- это по смыслу не стихотворение, а гимн- это правильнее.

Куат Касымбеков это духовный гимн патриотизма

Есен Карбаев Стихотворение очень красивое Natic, спасибо за оценку

Pet Kim Каждый народ гордится тем кто он есть. Мы узнаём историю какая она есть на самом деле а не ту какую нам преподавали в школе. Историю нельзя изменить. Мне печально говорить о том что нынешнее молодое поколение не интересуется историей своих предков. Нет я не говорю что надо жить мерками прошлого нет.Но забывать то что пережили наши деда и родители это Грех. Я потомок из Швабии чьи деда перебравшись в Закавказье а точнее в Грузию и приобрели свою новую Родину. До самой смерти говорил мой отец (bei uns zu Hause)что значит у нас дома. И я теперь с гордостью могу сказать ,bei mir zu Hause (у меня дома). Я не могу всё передать словами что я пережил или переживаю но я точно знаю я тот кто я есть , я за взаимопонимание всех народов за честь всех наций и народностей. Мудрость говорит о том: Что в спорах рождается истина,но только за чашкой чая или бокалом хорошего вина. Умение говорить и слушать что говорит твой собеседник это качество людей с большим интеллектом и весьма большой культуры.

Марат Искаков Обожаю это произведение

Турсин Жолманов Бекет пишет о наших предках и нашей казахской истории.

Орыс мектептеріне жаттауға міндеттеу керек. Өте дұрыс Ата бабамыздың көк бөрінің ұрпағы екенімізді айғағтайды. Қазақтың духын көтеретін шығарма екен иә қазақ еркін, СИЛЬНО!!! ИСТОРИЧЕСКИ ПРАВДИВО СКАЗАНО! Во времена ВОВ солдаты идя в бой кричали: "УРА", так средние века у Казахов тюрков был боевой клич: " УР" в переводе: " БЕЙ"!

Сайлау Сулейменов Вся правда, браво спасибо вам

Алия Впервые услыша эти стихи. У меня мурашки появились)) Рахмет! Слава Украине!

Пётр Гладуш " Стих, эмоционально-индивидуального состояния в импровизированной убеждённости."

Дулат Самуратов Какие слова. Мёд для ушей. Алга казак

Ардак Баянбаев Тамаша айтылған, тақпақ деп айталмаймын, сөзбен жеткізе алмай отырмын, мектепте жәнеде басқа оқу орындарында сабақ осы айтылған Ағамыздың сөздерімен сабақ басталса, адамның Рухының ояну себебі болар еді. Алға берекелі де өнегелі де құшағы ашық ұлкен жүректі ұлы халқым

Turk Balasy Я из рода Берыш я рад что мой ру (род) упоминается в стихе

Nurgul Это современный стих . В Египте действительно царь был казах попавший туда ребенком. Он защитил Египет в то время от орды предков казахов . Такой вот парадокс.

Талгат Жунусов Это не гимн казахстана. Это жизне описание казахского народа с древних времен по эти годы 2022г там описывается о жизни народа пережитых казахов и какими они были и есть в данный момент

Гульмира Турдугулова Я БЫ СКАЗАЛА МЫ КАЗАКТАР СЛУШАЯ ТАКИЕ СТИХИ МЫ СТАНОВИМСЯ САМИ ВОИНСТВЕННЫ, КАК БЫ НАС НЕ УНИЧТОЖАЛИ МЫ ВСЁ РАВНО БУДЕМ ЖИТЬ, И НАШ КАЗАКСКИЙ ЯЗЫК, И НАШИ ТРАДИЦИИ ВСЁ ЖИВОЕ И БУДЕТ ЖИТЬ АМИН НЕ КАЗАК, А КАЗАХ!!! СТИХОТВОРЕНИЕ СУПЕР!!! СНИМАЕМ ШЛЯПЫ ПЕРЕД АВТОРОМ И ЕГО ВЕЛИКИМ КАЗАХСКИМ НАРОДОМ!!!!

Пользователь Телефона Здесь показана сила всех Тюрков ! И дух всех тюрков, который вдохновлялся Верой в Тенгри!!

Казак Тем кто говорили что у Казахов не было государства вот вам доказательство

Бакыт Жакипбаев Натик это да вся история в этом стихе мы народ вольный как ржавый нож но если нас наточат мы как алмазный мечеом станем но мы любим волю ценим дружбу друзей не продоём это унас в крови.

Камида Баймукаш Это стих, в котором сказано откуда происходят казахи, от саков , кипчаков

Айгуль Елеуова БЕРИК КАРАШИН-АВТОР.МОЙ ЗЕМЛЯК.ИЗ ЗАПАДА КАЗАХСТАНА Г.АТЫРАУ. ЕСТЬ И НА ЕАЗАХСКОМ ЯЗЫКЕ.ГИМН-ПОЭМА! ДАЙ,АЛЛАХ ЕМУ ЗДОРОВЬЯ!

Эндо Удондо О это мой любимый стих

Галия Альтыкызы Замечательный гимн, спасибо Бекету Карашину, всегда было интересно узнать кто автор его- это по смыслу не стихотворение, а гимн- это правильнее.

Есен Карбаев Стихотворение очень красивое Natic, спасибо за оценку

Валентина Изатова Восхитительный стих и читающий супер! Голос шикарный

Серик Зейнуллин Это гимн, гимн - ода казаха, это гимн - поэма народа по имени казах. Написанный современным автором . Слушая его каждый по крови казах пополняет свой духовный запас силы. Конечно же это гимн. это произведение вообрало всю суть нашего народа во временном и духовном пространстве.

@user-sv6vz6yi2g Хочу подать руку и обнять по братски Бекета Карашина, Вот что должен знать каждый Ка захский школьник наизусть а не "Я из лесу вышел, был сильный мороз".....

А-6. К РЕАКЦИИ КАШТАНОВА (Россия) НА ГИМН Б.КАРАШИНА

<https://www.youtube.com/watch?v=OW4W802sM&t=642s>

около 15000 просмотров, 400 комментариев 29 нояб. 2021 г.

Сакен Нарынов Стихи как удары огромного молота, как неожиданные грохоты грома на безмолвно чистом небе, как чистая правда среди гнусной чёрной лжи... и это написал бесстрашный поэт и философ на краю смертельной бездны!

Нурлыбек Ооо СТИХ КЕРЕМЕТ!!! МОЛОДЕЦ БЕКЕТ! ИСТИННЫЙ КАЗАХ! Мне посчастливилось вместе работать с Бекетом Карашином в 80 годах Карагандинской ВШ МВД СССР. В конце 80 годов вместе находились оне межнациональных конфликтов в НКАО Аз.ССР, Кубатлах, Зангелане и Лачинском районе Аз.ССР Аз.ССР обеспечивали соблюдение комендантского режима, охрану и оборону мирных населённых пунктов. Баке работал ст.преподавателем на кафедре Философии и Научного коммунизма, преподавал слушателям Философию, пользовался среди слушателей уважением и авторитетом.

Турсин Жолманов Я тоже Казах! Очень хорошо и литературно написано. Захватывают дух наших предков.

Shymbol Shikhiev В этом стихотворение было воспета тысячелетие историй Қазахов. Вековые историй наших предков. Чтобы досканально понять эту стихотворение надо знать все вековые историй на земле. Начиная с Аттилы. Или даже дальше

Саин Мусалинов Салам Каштанов! В этом стихе лишь краткая история казахов! Но очень красиво получилось!

Серик Ашимов Сильные стихи дух захватывает я горжусь что я казах

Марат Калиев Прекрасное произведение Душа наполняется ГОРДОСТЬЮ за Предков

Arkhat S Это гимн тюркской цивилизации, историю которой со временем переписали и перевернули другие народы.

Сапарбек Абенев Тебе это сложно понять и до конца ты не поймёшь, почему? да потому, что за 80 лет советской-бандитской власти очень большой пласт нашей истории, как это ни прескорбно звучит просто стёрли из нашей памяти, но все же осталось что то. Но гимн писал действительно человек знающий историю. Я тебе посоветую почитать труды Л.Гумилева или Н.Потанина, ну ещё М.Полло, они есть в интернете. Даже сейчас наши ученые-историки спорят о многих фактах происходивших на территории Казахстана. Есть факты, что в годы бандитской власти в первую очередь уничтожали стариков которые ещё помнили дореволюционные времена, с нас вытравили латиницу, которая действовала вплоть до 30- годов, т.е уничтожалась не только культура, история но и в целом весь народ....

Куат Касымбеков у вас только один гимн, а у нас их много, если не дай Аллах против нас попрёт кто-то, у всех Казахов на устах будет этот гимн

Куат Касымбеков это гимн духовный, вам это не понять это Казахски потрятически гимн,

Кенжехан Касымханов Очень красиво и атмосферно.

amanzhol osranov При всём уважении к другим это произведение написал Бекет Карашин.зачем сочинять чего не знаете

В. ФЕЙСБУКТА БЕРІЛГЕН ПІКІР / КОММЕНТАРИИ НА РОЛИКИ В ФЕЙСБУКЕ

Я - ҚАЗАҚ, НЕБЕСНЫЙ ТЮРК!

[https://www.facebook.com/bkarashin/posts/pfbid0VGQttDUKptDXsDcQV552NFTx4UjFSW85oiESDsdp2DAxDshSwNWu7VhwYk3dD5sDI?cft__\[0\]=AZXetNS5osYseRZJAfhJ_PhAcTjHDKpmFkAiz19F1FOrC9i_hYtLbHLqptuVAX8ck7S3k51MVpuj2_1fzdhvTIKXgEBye9OCp_UhGGFSBSDecr4CGTrRaZ_MxzORP6IDT4&tn=%2CO%2CP-R](https://www.facebook.com/bkarashin/posts/pfbid0VGQttDUKptDXsDcQV552NFTx4UjFSW85oiESDsdp2DAxDshSwNWu7VhwYk3dD5sDI?cft__[0]=AZXetNS5osYseRZJAfhJ_PhAcTjHDKpmFkAiz19F1FOrC9i_hYtLbHLqptuVAX8ck7S3k51MVpuj2_1fzdhvTIKXgEBye9OCp_UhGGFSBSDecr4CGTrRaZ_MxzORP6IDT4&tn=%2CO%2CP-R)

3 ноября 2020 г. Более 250 комментариев. Поделались около 2000. Около 900 лайков **Saule Kojik**Охо. Какие у меня друзья! Как пишут!!

Вся наша история в сжатом виде так весело и ярко преподнесена. И чувство гордости за себя и дух воспрял..

Алимжан Телекеев Стихи правдиво выражают историю казахов. Спасибо поэту. По чаще нужно самовыражать историю наших предков

Кенесары Исатаев

Бекет! Я ошеломлен твоим творением " Я -казак"! Прекрасные и гордые слова повествование о нашем народе с древнейших времен и до наших дней, будит в сознании величие прошлого казаха и стремление в будущее народа. С интересом и удовольствием прослушал несколько раз.Слов и эпитетов не нахожу Бекет твоему творчеству, только желаю тебе удачи и успехов !! Очень буду рад знакомству и в дальнейшем твоим творениям.

Сеитов Насипкали

Әй, жарайсың Бекет-батыр! Аузыңа осыншалық құдыреттерді түсірген Алдаһ-тағала мен Текті аталарыңның қанына рахиет!

Сеитов Насипкали

Arys Hamit Прежде чем обвинить человека без доказательств, надо хоть немного быть знакомым с его творчеством. Если бы ты, девочка, прочитала бы хоть одно из талантливейших произведений Бекета Карашина, тогда так оstarvненно не продолжало бы свое беспочвенное обвинение в адрес одного из талантливейших рускоязычных поэтов Казахстана, прекрасно пероводившего на русский язык стихи самого Махамбета.

Assylgul Abish

АВТОРҒА МЫҢ АЛҒЫС! Қаншама адамдардың батасың алып жатыр... Жарты әлемді дүр сілкіндірген бабалар Алтыннан киім киген. Оған дәлел Қазақ елінің жан жағынан табылып жатқан АЛТЫН АДАМДАР!

Гульнара Ануарбекова

Бекет ага, полностью согласна. Намыс и ар заложено небом в наших генах, только через поэзию возможно возродить всё заново. Иначе деградация поголовная осадилась умы и души людей. Прекрасное стихотворение. Творите, а мы будем наполняться

Алия Алипова

Бекет Карашин не тратье свои нервы и время на тролей, которые тут без своего фото и под псевдоним заделались билгиштерами, цепляясь за мелочи. Вы все правильно говорите и большой вам Ракмет за видео. Многие даже не знают , что мы Тюрки.

Алия Алипова

Бекет Карашин У вас 1200 с лишним перепосты, почти во всех Тюркских группах репостят. Если бы небыли согласны, не получилибы это видео такое внимание. Многие боятся Тюркского союза, поэтому будет критика.

Серик Сарсекенов

Беке, вы на правильном пути и нет такого другого поэта-правдиста как Вы, а если есть, то пусть пишут. Тут немного других глужить казахская "Зависть" или его пераод "Күншылдық", как в книгах старшего Келимбетова Нимата.

Жасулан Садыков

Уверен, данная вещь со временем станет недостижимо высокой, легендарной.

Каждый наш комментарий-лайк или дислайк поднимают её.

Бекет, никто не оспаривает Ваше авторство. Радуйтесь внутренне всей этой шумихе. Ваша вещь, видно же, стОит того. Так закаляется сталь!!!

Дария Джумагельдинова Замечательное стихотворение, только за этот стих можно дать государственную премию. Поддержите меня, достойное стихотворение.

Rahu Naybullaeva Гениально!!! Спасибо огромное, за такой Талант!!!

Жасулан Садыков Никаких наград в современном их виде!!!

Не надо портить человека!!! И отношение к нему! Стремление к награде характеризует и того, кто этого ждёт. И того, кто награждает. Принятие награды обязывает любить награждающего и быть благодарным ему. Награда связывает художника. Художник творит не ради регалий!

Автор данного гимна уже награждён. Именем и даром.

Художнику всегда нуждается только в деньгах.

Я - ҚАЗАҚ, НЕБЕСНҰЙ ТҰРК!

10 ноября 2020. Свыше 130 комментариев. Поделились около 300. Лайков – более 300.

[https://www.facebook.com/bkarashin/posts/pfbid02DQs1dmLuN6SFQapiaPbDsP5M9zibWv2cuACSNoWweKTz3qEyAWbggzYVAA2HYBE5I?_cft__\[0\]=AZVN19h3hhKywK18RZxaf5Cwz5ydsme7kLmRGsWKpS3ntqgy_WfSXSXPpwQtTEbd3JHFB1Aa2U7rrOpjBHWru0sekUxlrLwl_Xg2hfgl4y5BdUxQppLfw0Oohnm1r9ZjqRyANxRrGlZw9_Rzww7fjW&tn=%20%2CP-R](https://www.facebook.com/bkarashin/posts/pfbid02DQs1dmLuN6SFQapiaPbDsP5M9zibWv2cuACSNoWweKTz3qEyAWbggzYVAA2HYBE5I?_cft__[0]=AZVN19h3hhKywK18RZxaf5Cwz5ydsme7kLmRGsWKpS3ntqgy_WfSXSXPpwQtTEbd3JHFB1Aa2U7rrOpjBHWru0sekUxlrLwl_Xg2hfgl4y5BdUxQppLfw0Oohnm1r9ZjqRyANxRrGlZw9_Rzww7fjW&tn=%20%2CP-R)

Серик Сарсекенов Беке, Аман жүріңіз, әр қайсы көре алмас мысқыл ойларды жүрегіңізге жақын алмаңыз. Сіздің еңбегіңіз бізге және болашақ ұрпақтарға керек. Ойыңыз жойықын болуына тілектеспін.

Омирбек Батырбек Ия, автор, өте керемет, әрі қуаныштымын. Мынау дүниеңіз, нағыз, тарихи намысты оятып, рухты арттыратын сөздер екен. Қолдаймын. Рахмет. Алла разы болсын. Аман сау болыңыз.

МЕН КӨК ТҰРКПІН, ҚАЗАҚПЫН!

18 января 2020. Более 80 комментариев. Поделились – около 70. Лайков – более 200

[https://www.facebook.com/bkarashin/posts/pfbid0nGoEwUbf27KbCN3RF2rUHajLYp6VMcRa5JAKkkcGYq7JGJTYZULC8XduNUGzc8rNI?_cft__\[0\]=AZUv2oT4gyFWM63nvECoJa9D7wz4ftROJCDiol9oJeiFGgUPY39U9HZhBLGB0P3R1pRXzKNGodfUGA1ROpQcvSKW3Opuy7qgdhxfAReNCtQ&tn=%20%2CP-R](https://www.facebook.com/bkarashin/posts/pfbid0nGoEwUbf27KbCN3RF2rUHajLYp6VMcRa5JAKkkcGYq7JGJTYZULC8XduNUGzc8rNI?_cft__[0]=AZUv2oT4gyFWM63nvECoJa9D7wz4ftROJCDiol9oJeiFGgUPY39U9HZhBLGB0P3R1pRXzKNGodfUGA1ROpQcvSKW3Opuy7qgdhxfAReNCtQ&tn=%20%2CP-R)

Пернеш Абдукаримова Жүз, мың, миллион рет қайта оқысамда тоймаймын! Қайта-қайта оқығым келе береді. Арқамды қоздырып атқа мініп, қылыш, садақты қолға алып жауларды қырғым келеді. Өткен өмірімде жауынгер (рыцарь) болған екенмін. P. S. Солай айтқан білгіш сымақтар.

Бахыт Зинуллина Шедевр, не деген мағына, руғынды көтеріп космосқа әкеледі!!!! Тіпті сөз таба алмай қалдым ау...

Сундеткерей Касанғалиев Бекет аға, маған ұнады! Он алтыншы шумақта.... Қас жауымды қарсы тұрған құрттым..., Кішкене ұйқаспай тұрған сияқты. Ал жалпы тамаша! Іске сәт Бекет аға. Оқырман әлі, Сізге де, ұран-өленіңізге дебағасын береді

Бекжан Ахметов

Мен риза болып отырмын. Бұл шумақтар да тарих. Қазақтың жаңа дәуірінің тарихы. Азат елдің, тәуелсіз қазақтың тарихы. Тәуелсіз елдің нар тұлғасының туындысы. Бұнда бір алып құндылық бар. Әлі талай белестерді бағындыруымыз қажет. Қазақты Бір Құдайым қолдасын, ішкі де сыртқы да жауларын құртып жіберсін!

Адил Жубанов

Өте тамаша! Қазақшаға аударғаның дұрыс болған! Бір шығармаға бүкіл Түркі тарихын сиғызған туынды. Керемет! Деніңізге саулық, еңбегіңізге табыс тілеймін!

Латиф Галимжанович

Қазақты дүние жүзіне паш еткен, тарихпен астастырып, дәйекті дәлелдермен дәлелдеген, қазақ руханиятының інжу-маржан, жақұт жыры екен! Құтты болсын! Ендігі кезекте әрбір қазақ осы өлеңді жатқа білуі керек!...

Жасулан Садыков

Ойың мен талпынысың түсінікті, бірақ, жасанды өлең шықпайды, тумайды! То был всплеск эмоций, вдохновения, порыва–квинтэсенция бессознательного в творчестве. Ты–написал!!! Оставь остальное времени! Орысша жазғаныңа өкінбе!!! Алланың билігі болса, өзіңе сай аудармашы табылар!"Мавр сделал своё дело!!!"

Әсия Есқали

Бекет аға, өте қуаныштымын. "Осы өлең қазақ тілінде жазылса ғой, шіркін! " - деп ойлап жүруші ем.

"Мен ҚАЗАҚПЫН! " -деген әр жанның РУХЫН көтеретін ТУЫНДЫ. Аллаһ жар болсын бір өзіңізге, Бекет аға! Аман жүріңіз! Әлі де талай біртуар шығармалар, тамаша туындыларды өмірге әкелетініңізге сенем.

Tursyn Omarov

Орысша болса да керемет еді, оны өзгертпе. Құдіреті көрініп тұрған өлең ғой. Қазақша бір реті өзі келер.

Уайымдама. Өлеңің керемет.

В-4. МЕН КӨК ТҮРІКПІН, ҚАЗАҚПЫН!

8 мая 2021. Более 30 комментариев. Поделились более 150. Лайков – около 120

[https://www.facebook.com/bkarashin/posts/pfbid024eGgUhuN73eKLV6aB11PSw9Xafv7pX7esNW5591dJ9QZdLnP7aexyg9WoRB4945YI?cft__\[0\]=AZUF7UCiARXCN3K_4o2m6sb4VGW3RMrBg20JLIUBU4UoMTrMunrlrbD8hE7Y_QrikjCSW9nPBtrVeRbq8_vuftuTEGJhNypF084SfZ8lzxyAGo89KJg3KTqBJ16HOCfKxn0&tn=%2C0%2CP-R](https://www.facebook.com/bkarashin/posts/pfbid024eGgUhuN73eKLV6aB11PSw9Xafv7pX7esNW5591dJ9QZdLnP7aexyg9WoRB4945YI?cft__[0]=AZUF7UCiARXCN3K_4o2m6sb4VGW3RMrBg20JLIUBU4UoMTrMunrlrbD8hE7Y_QrikjCSW9nPBtrVeRbq8_vuftuTEGJhNypF084SfZ8lzxyAGo89KJg3KTqBJ16HOCfKxn0&tn=%2C0%2CP-R)

Абай Дидарович Сактаганов Керемет

Пернеш Абдукаримова

Бесспорно, великому автору отдельный рақмет!!!

Пернеш Абдукаримова о великом народе может донести человек с великой душой!

Хайруллин Арман

Бас иемін Бекет Карашин аға

С. КОММЕНТАРИИ К ПОСТАМ В ФЕЙСБУКЕ ИЗ ИСТОРИИ ОДНОГО СТИХОТВОРЕНИЯ

9 сентября 2021. 56 комментариев. 114 лайков. Поделились 35

[https://www.facebook.com/bkarashin/posts/pfbid0wc9rNa6gdSJt6TGWTQpnpdqQYsPDEkbDh5uQ2ShaYy4oWPGFwrjHCJGqmjJDxUKgl?_cft__\[0\]=AZVePsZnXgxW3-0gRnk4vc01WerjX4qnMNKyXh96WbG2X5055-ZeEMNpJamF4HtVWcu5_0LKMLRSLwAeimsX9A23yUjDgO-G6P7BkckEN7Thg&tn=%2CO%2CP-R](https://www.facebook.com/bkarashin/posts/pfbid0wc9rNa6gdSJt6TGWTQpnpdqQYsPDEkbDh5uQ2ShaYy4oWPGFwrjHCJGqmjJDxUKgl?_cft__[0]=AZVePsZnXgxW3-0gRnk4vc01WerjX4qnMNKyXh96WbG2X5055-ZeEMNpJamF4HtVWcu5_0LKMLRSLwAeimsX9A23yUjDgO-G6P7BkckEN7Thg&tn=%2CO%2CP-R)

Әбдірашит Бәкірұлы

Бекет Карашин - известный философ и поэт Казахстана и за его пределами. Окончил Философско экономический факультет в 1979 КазГУ им. С.М.Кирова. Он русскоязычный поэт философ. Но, от остальных русскоязычных поэтов его отличает то, что он очень глубоко владеет и казахским языком (Ана тілі). Благодаря этому своему качеству, он на философском уровне осваивает сущность национальной культуры, особенности мировоззрения и духовного богатства своего народа, . Например, 2003 году он становится победителем международного конкурса по переводу стихов Махамбета на другие языки. Его переводы Махамбета на русский язык вышел отдельной книгой "Жыр жебе - стихострелы". Переводы Бекета отличается идентичностью с оригиналом не только как поэтическое, перевод абсолютно точно передает батырский-бунтарский дух Махамбета. А стих "Я -казах" Бекетом был написан до того. Данный стих можно считать прелюдией его дальнейшего творчества. После он пишет "Стихострелы". А после этого он начинает переводить произведения других казахских жырау на русский язык. Они вошли в его книгу (онтология) под названием "Рыцарская поэзия казахских жырау". Так что, я не только как поклонник его творчества, а как очевидец этих события в его творчества, и наконец, как сокурсник возмущаюсь пиратским атакам плагиатов-воров его творчества. Предупреждаю: каждый, кто хочет быт "автором" такого произведения как "Я - казах" должен подумать о том, что имеет ли он, хотя бы, начальное философское образование.... Потому что, без философии возможность создания стиха на уровне эпического "простому смертному" не дано. (Выпускник ФЭФ 1980 года Әбдірашит Бәкірұлы).

Marzhan Sadykova

Ну наконец-то . Мы реально искали правду. То ли Олжас Сулейменов (я даже на его страничке задала вопрос), то ли девушка какая-то автор, не помню. И у Вас спросила.

Оралтай Билялов

Самое смешное, а может быть печальное, в этой истории то, что некоторые казахи, и их немало, реально верили, что данное произведение написано Байтұрсыновым. В одной ватсап-группе один товарищ рьяно спорил со мной, отстаивая истину свою, что, мол, Байтұрсынов написал, а кто не верит, тот...

Tariyel Azerturk

Такой стих души, качественно новый подход казахской новой сознательности в новой эре - в независимости страны, естественно, будет вызвать бури зависти, и привлекать с боку к себе авторов такого великого произведения. Это ГИМН ! современного свободного казахского философа -поэта, язык и логику размышления которого очень трудно перепутать с таковыми у других. Этот язык, этот уровень размышления твои, Бекет АКА! Как можно приписать их чужим? ГЛУПОСТЬ! НОНСЕНС!

Тема новая, современная, написана она на свободном полете сегодняшнего казака-кыпшака. Вчера, при империализме - в темноте национального самосознания, при котором миллионы ходили как манкурты, и даже не думали, что они казаки. При такой темноте атмосфере национального сознания, такого свободного признания казака о своих глубоких корнях, писать не мог бы ни один человек. Это считалось бы бунтарским подъемом против социализма - социалистического империализма, и тот смельчак был бы арестован немедленно. Это великолепное творение современной казахской поэзии, естественно, твое, потому что, оно, продукт твоего высокого философского размышления и, оно настолько понравилось мне, что я при первом же чтении, перевел его на азербайджанский тюркский диалект. Спасибо тебе, что ты, Бекет Ака, затем создал шикарный видео клип СТИХА-ГИМНА, включив туда и мой перевод! Урейини буз кими союз сахла, дост! Черные ветры не смогут снять даже маленькие кусочки из ГРАНИТНОЙ СЕРОЙ СКАЛЫ КАЗАКА-КЫПШАКА, имя которой БЕКЕТ КАРАШИН !

Зинулла Габдрахимович Габдуллин Баке приветствую, эти измышления с целью украсть сокровенное для вас творчество, больно задевает за живое.

Айдар Кан Желаю вам удачи!!!

Я заметил, что сейчас появились очень много "мудрецов", которые свои вредные умозаключения приписывают Абаю, Шакариму, Байтурсынову, Мағжану Жумабаеву, Мақатаеву, Омар Хаяму и другим мудрецам прошлого. Оно вредное, и оснавная масса толпы, в это верить... Так что держитесь...

И творческих успехов вам!!!

Кажимурат Хайрушев

Надо добиться истины. Кроме тебя самого, это никто другой сделать не сможет. Великолепное произведение. За истинность его стоит бороться всю оставшуюся жизнь. Удачи.

Анара Гумар

Как только услышала Ваше произведение, у меня не было ни капли сомнения, что это Ваше детище. Только Вы могли внести такое глубокое содержание в Ваш Гимн, у Вас свой индивидуальный стиль!

ВО ИМЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ И ИСТИНЫ -2

3 декабря 2019. 27 комментариев. 114 лайков. Поделитесь – 78 [https://www.facebook.com/bkarashin/posts/pfbid02Ky2Hk1wHBEgSEoPud2hgbZiaxqz8HaN74uhKngE7pXUxZjVvTy9Pvm4ZvvrHqNDqI?_cft_\[0\]=AZVE56Tzy_WWDmUu1mtWtcktVlsqINKnQPt6-g3dB0qVNB7hbmXKzM_hauGRLT_4Dhmug6cb1fsIZUTZ-9nP-UJtsaBiNeEFwvcRZBgTd0liXg&_tn_=%2CO%2CP-R](https://www.facebook.com/bkarashin/posts/pfbid02Ky2Hk1wHBEgSEoPud2hgbZiaxqz8HaN74uhKngE7pXUxZjVvTy9Pvm4ZvvrHqNDqI?_cft_[0]=AZVE56Tzy_WWDmUu1mtWtcktVlsqINKnQPt6-g3dB0qVNB7hbmXKzM_hauGRLT_4Dhmug6cb1fsIZUTZ-9nP-UJtsaBiNeEFwvcRZBgTd0liXg&_tn_=%2CO%2CP-R)

Зинулла Габдрахимович Габдуллин Плагиат есть плагиат и пресекать надо. Баке выяви наиболее ярких и напиши какую -нибудь карикатурное, чтобы долго отмывались, будет чем заняться

Galı Aldenuly Auelbaev Бекет Карашин В том первом обращении я в комментарии написал, что уверен что эту поэму написали вы. Те кто выпустил этот фейк - пусть ходят с грехом на душе.

Бекжан Есенген Куда, бул оте керемет жазылган олен! Казактын аскак рухын оятар нагыз бирден-бир таптырмас туынды! Шындык ерте ме, кеш пе, миндетти турде сут бетине шыккан каймактай, анык коринеди! Уаймдаманыз, иттер иттигин кылады, адамдар акикатка куштарлыкпен ардайым шындыкка кол жеткизеди. Саттилик!

Ilgar Gurbanov Ассаламу алейкум Бекет ага! Рвхмет сиздерге вы истинный сын патриот тюркского народа

Есенжан Кериков Я сразу засомневался что эти строки писал Ахмет Байтурсунов. Бекет ага Ваш стиль творения неповторим! Осындай олендерды тагы кутемиз Сизден . аман журыңыз!

Тулеген Умбеталиев Ассалаумагалеюкүм Бекет бажа ! Керемет жазылган сөз жок ! Каламын мукалмасын жаза бер ! Осы шыгарман ушин мен де талаймен айтысып сеники екенине көздерин жеткиздим

Талғат Сұлтан-Қазы Рахмет сізге,мәңгүрттер мен шовинистердің көмейіне қорғасын құйдыңыз!Әбжен арықтаған рухымыздың жүні дүрдиіп шыға келді.Шабытыңыз шарықтай берсін,бұл туындыңыздың тарихта қаларына күмәніңіз болмасын.

Adilkhan Seilov Рухмет Бекет ага. трудно в этом потоке лжи и грязи не замараться чистому листочку истины

Гульнара Хауадамова

Эти стихи надо включить ОБЯЗАТЕЛЬНО В УЧЕБНИКИ РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ И ПУСТЬ ШКОЛЬНИКИ УЧАТ ИХ НАИЗУСТЬ!!! УЧИЛИ ЖЕ МЫ ПУШКИНА, ЛЕРМОНТОВА, ЕСЕНИНА, МАЯКОВСКОГО!!! БЛАГОДАРЮ ВАС, ЗА ТАКИЕ СТИХИ О НАШЕМ НАРОДЕ И ЗА ТО что узнала истинного автора. Дальнейших Вам успехов вна поэтической ниве и очень хочу увидеть Вас на всех каналах, читающим свои стихи! Дерзайте дальше, не останавливайтесь!!!

Баймырза Жанбырбаев

Йә плагиат, ұрлық-қарлық жайлаған заман болды, қазақшасы вацаптан келгенАхмет Байтұрсыновтікі деп. Сонда аңқау қазаққа арамзалар қаптап, не пайда таппақ болды екен, иесін өзгерткенде. Қайтқан малда қайыр бар автор заңдастырып алу кер

Жанар Жандосова Бекет Карашин, это абсурдная ситуация, когда приходится доказывать авторство. Наверное, надо сделать публикацию в научном журнале

Tokzhan Kizatova Я кажись уже пятый год отбиваюсь от новых и новых волн и в фб, и в вотсапе. Даже закономерность некую выявила. Вроде успокаивается все, всех просветила, но через полгода-7 месяцев обязательно кто-нить вылезет опять

Серик Сарсекенов Бекет Карашин Сіз дұрыс жазып отырсыз, кәзіргі уақытта жаратушы Тәңір деген сөзді естісе біреулердің теріс ойлары қозып напақасынан айырлғандай құншылдыққа салынады ғой. Сіздің әлі Қазақ еліне береріңіз де және Сізге дұрыс баға берер күндер әлі алда, аман жүріңіз.

Жасулан Садыков Бекет, друг, кому надо знают, чья эта вещь, всем известно, что- Ваша. Прочие инсинуации "работают" на Ваш литературный " продукт", незримо делая Ваше имя легендарным. Кто его знает, может, это произведение станет в будущем "визитной карточкой" Вашего творчества, как, допустим, Грибоедовская пьеса "Горе от ума", будто автор ничего большего не создал. Айта берсін сезбестер. Аңызға айналып жатқан шығарма сол жолмен жүреді. Шын зерттеушілер, іздеп, өздері Сізге кеп тіреледі, оллахи, оң қолынды бер! Создается впечатление, что Вы уже сами в себе стали сомневаться ·

Кенесары Исатаев Бекетжан, дорогой, выше голову и пусть твой дух поэта -бунтаря-наследника бессмертного Махамбета не тухнет перед этими завистниками, образно шакалами, не сломит им твою волю и творчество!! Я верю тебе братишка, всегда в мыслях поклоняюсь твоему таланту искателя и творца нового для широкой публики!! Удачи и успехов Бекетжан, береги себя, мои добрые пожелания и поклоны твоей семье!!! Подвернётся оказия-случай, непременно найду возможность встретится с тобой братишка в Атырау Rustem Rakhimzhanov Erzhan Mukash помнит, как я писал, что автор этого произведения Бекет Карашин. Со многими спорил и доказывал

Kanat Tokenov Как защитится от паразитов? Может поставит суд точку? Невозможно же жить когда присосались как пиявки, постоянно отбиваясь от них. Уважаемый Беке, наши поддержки Вам!

МРАКОБЕСИЕ ЛЖИ И КЛЕВЕТЫ

7 ноябрь 2020 г. 115 комментариев. Поделились – 15. 130 лайков

[https://www.facebook.com/bkarashin/posts/pfbid028rjK3pWHwtxigEpUAqLuTo3RNeR6mRKcZQ5fa49W9LiZaAf2uPNbjHq4PdxXvLBKI?cft__\[0\]=AZVc92XApH3gvt60F93xc_35GoKbiL5XG00mZ7YBAnEAz5qzUs9HZVJNMriyubuenSKvszkF3RB0jmCKigPbXq4n67fcHIN5Zyxbw9v_xlvCcX3advYj27pA54Xxwyjvqq8&tn=%2C0%2CP-R](https://www.facebook.com/bkarashin/posts/pfbid028rjK3pWHwtxigEpUAqLuTo3RNeR6mRKcZQ5fa49W9LiZaAf2uPNbjHq4PdxXvLBKI?cft__[0]=AZVc92XApH3gvt60F93xc_35GoKbiL5XG00mZ7YBAnEAz5qzUs9HZVJNMriyubuenSKvszkF3RB0jmCKigPbXq4n67fcHIN5Zyxbw9v_xlvCcX3advYj27pA54Xxwyjvqq8&tn=%2C0%2CP-R)

Nurlan Kuanuly Бекет аға, көкірегі ояу, көзі ашық жандардың көбі біледі кімнің туындысы екенін. Білмегендері Герағаның рецензиясымен таныса алады. Ал мына "менбілем" сарапшысымақтарға көңіл бөліп керек емес. Қаламыңыз ұштала берсін, аға!

Aimahan Gulbala За ней сидит конторская крыса. Только они могут ниже плинтуса клеветать, сфабриковать дела, подставлять порядочного гражданина. Пишите правозащитникам.

Алла Машанова КТО ТО ХОЧЕТ ВАМ НАПАКОСТИТЬ.

Серик Сарсекенов Бекет Карашин да это Фейк, у ней на любую написано, что в жизни она исторические книги, не только читать, даже в руках наверно не держала. За нее работают определенные лица. Однако жаль, что они такие прекрасные лички грязью мажут и порочат будущее молодежи.

Murat Aman Uly Беке , вы авторский патент не делали , если нет , то надо пройти через суды , чтоб доказвть авьорсто . Так как стих действительно хорош . И он войдет в классику казахской поэзии . Нужно Беке нужно пройти через суды.

Лаура Райханова да Фейсбук просто хорошая почва для всяких таких никчемных людей. Только здесь они чувствуют интерес к своей персоне. Игнор - лучший ответ! А еще - новые творческие достижения. Вспоминаю слова Юрия Никулина (моя интерпретация, не дословно): не обращайтесь внимания на подлых и низких людей. Продолжайте жить так, будто их не существует, станьте счастливым, и они этого не переживут.

Мухтар Жаманкулов Следовало бы наказать в судебном порядке, чтобы другим неповадно было.

Murat Aman Uly Блин , всякие козлы завистливые изведут же вас . Мы ваши друзья по фб даже включились в это . Где не видим про стих , пишем комменты . Честное слово , я за последний год раза 3 писал в постах . Знаете , это же не правильно .

Murat Aman Uly Мне вас честное слово жалко Беке . Ну как так , ну что за люди

Murat Aman Uly Пока живой не ценят и нервируют , а как не станет человека , начинают возвышать . Точно мракобесие полное

Алия Қаңлы А вы пожалуйста создайте ещё подобный шедевр, потому что их цель заткнуть вас, что бы больше не было таких открытий для многих, кто знает только совковую историю. Хотелось бы от вас, как от талантливого поэта, стих на тему, что пережили казактар, начиная от сакской царицы Тумар ханым, как мы воевали за земли, поход Аттилы, более 200 лет войны с джонгарами, голодомор и т.д. Все наши предки проливали кровь за землю, что бы сохранить и приумножить для будущего поколения. Тогда все тролли спотеют от ужаса

Дина Имамбаева Бекет аға, мән бермеңіз. Бұл өлеңіңізді түрлі топтарда бөлісіп, авторын бұрмалап жатқан жерлерде мен ол өлеңнің авторы Сіз екенін ескертіп жүремін ылғи.

Лукпан Бегалы Қаныңды тулатады. Ерлікке елдікке шақырады. Мың жаса кемеңгер ақын бауырым!

Гуля Буриева Осыны күнде таңертең айтып тұру керек әрбір қазақ. Бәлкім сонда рухымыз оянар!! Ән-ұран деп атағаным бекер емес екен... кәдімгідей аркама қанат бітіріп, жүрегімді тарсылдатып, көзімнен жас шығарды. Рух деген сол шығар. Мен сіздің жазбанызды паракшама ертеректе жүктегенмын, бірақ авторы сіз екенін білмеппін, аға. Қуаныштымын сізбен танысқаным.

Омирбек Батырбек Ия, автор, өте керемет, әрі қуаныштымын. Мынау дүниеңіз, нағыз, тарихи намысты оятып, рухты арттыратын сөздер екен. Қолдаймын. Рахмет. Алла разы болсын. Аман сау болыңыз.

Александр Великий Да весь интернет такой. Ладно пишите дальше стихи спойте. Надо на позитив настраиваться.

Al Bulak Доңыздар көп Беке. Аяқпен теуіп қасынан өте шық.

Nestor Volgan Может она ещё считает себя правнучкой Ахмета Байтурсынова? Что-то не похожа!

Мухтар Жаманкулов Следовало бы наказать в судебном порядке, чтобы другим неповадно было.

Murat Aman Uly Хотя Беке , можно и не судится . Сделайте так . 1 подайте на авторский патент .

2 напишите в омский архив , так и так , в связи со слухами , дайте письмо , что поэмы А Байтурсынова не было . Они обязательно вам напишут и дадут официальный ответ . Выложите эти два документа в сеть . И все вопрос решен

Гульнара Хауадамова Шолохову при жизни постоянно твердили , что " Тихий Дон " он украл рукопис у белогвардейца, которого н расстрелял. И ему приходилось доказывать свое авторство, даже путем филологичекой экспертизы.

Бекет Карашин Гульнара Хауадамова знаю эту историю.... то же самое писали об Ильясе Есенберлине, якобы укравшем "Кочевников"

Гульнара Хауадамова Бекет Карашин Ура! Эначит ваши стихи гениальные и завистники распускают утки?!

Поздравляю!

Аскар Ахметжанов Никто не сомневается в вашем авторстве, уважаемый Бекет. Злопыхатели от зависти-пустые людишки, может, не стоит так уж переживать из-за дряни. Творческих удач, находок, побед!!!!

Алия Алипова А вы пожалуйста создайте ещё подобный шедевр, потому что их цель заткнуть вас, что бы больше не было таких открытий для многих, кто знает только совковую историю. Хотелось бы от вас, как от талантливого поэта, стих на тему, что пережили казактар, начиная от сакской царицы Тумар ханым, как мы воевали за земли, поход Аттилы, более 200 лет войны с джонгарами, голодомор и т.д. Все наши предки проливали кровь за землю, что бы сохранить и приумножить для будущего поколения. Тогда все тролли спотеют от ужаса

Бекет Карашин Алия Қаңлы да, много всякого я написал, но в ФБ не выкладывал... Как нынче пишут: много букФ..

Алия Алипова Бекет Карашин Надо и ждём Только заинтересует многих видео ролики, читать сейчас неактуально Я иногда хочу все бросить (как гражданский активист) и посвятить себя только семье, но что то внутри меня не отпускает. Думаю, создатель predetermined вас тоже к чемуто... Дав вам дар творить и делиться...

Алия Алипова Бекет Карашин Возможно именно этому произведению надо было выйти в свет. Мне понравилось, что в каждом предложении есть глубокий смысл. Даже профи в истории бывает не может раскрыть и донести суть темы, или хороший поэт в своём произведении зацепить и убедить. В обоих случаях получается много букв и пустых слов. Здесь же, как будто из преисподни Аруактар смотрят, повествуют и напоминают. Все кто вам помогал, принял участие и ваше решение... Все таки судьба. Даже для меня неважно кто автор, хотя провокаторы именно добились переключить внимание на выяснение кто и когда. Бекет Карашин, я вас раньше не знала, теперь буду с интересом читать вас, учиться, хотя мы давно на одной волне относительно истории и Тюрков. Надеюсь политические взгляды и относительно нашей власти нас нерассорят, а лучше будем игнорировать и оставаться каждый при своём мнении. Надеюсь на понимание.

Бекет Карашин Алия Қаңлы рахмет за отзыв! Мне не просто лестно, но и интересно было узнать Вашу реакцию на стих. Для меня аруахи не просто зарытые в землю предки, они реальные субъекты в мировосприятии и действиях моего эго...

Musa Aibalta На фото киргизская певица.

Musa Aibalta Бекет Карашин это она. Я ее супруга лично знаю, Урмат Усенов зовут.

Бекет Карашин Musa Ay Balta вот как! источник покажите пож.

Musa Aibalta Бекет Карашин <https://www.facebook.com/nurkulova83> НЕЛЯ НУРКУЛОВА

Бекет Карашин Musa Ay Balta уже не знаю, чему и кому верить.... кругом мошенники, лгуны, фейки, клоны, куклы!

Ноян Шанов Бекет Карашин отправьте сообщение и убедитесь она ли, может её фото кто-то использует, это ей будет полезно выяснить

Куандык Мадир Қайырлы кеш, Бекет аға! Біз, Сіздің шығармашылығыңыздан жақсы хабардармыз. Отты өлеңдерді жаза беріңіз, алаңдамай еш нәрсеге. Амандық болсын.

Erzhan Mukash Бекет аға, мән бермеңіз, игнор полный их, в топку их и их провокаторские мнения! Вы автор и точка. Жирная!!!!

Димнура Булатова Всем известно, что Байтурсинов не писал на русском.

Ay Khan Ahmadov Обратитесь в правоохранительные органы за преследование. Они быстро вычислят ее. А дальше подайте на нее в суд за клевету с требованием выплаты морального вреда.

Әбдірашит Бәкірұлы Бекет Карашин, Бекет, я твердо могу заявить, что являюсь фактическим (реальным) свидетелем рождения твоего стиха "Я - қазақ". Я тогда бегал в Алматы в поисках издательств, по вопроу издания твоей книги. Наконец договорился с Дидахмет аға Ашимхан, и книга была издана в Издательстве "Ел шежіре" Д.Ашимхана (жатқан жері жайлы болсын Дидекеңнің). Именно в те годы была написана знаменитая рецензия на творчество Бекета Карашина от нашего общего друга, философа Малика Абдимировича Исабекова (жатқан жері жайлы болсын досымыздың). В 2003 году я тоже упоминул тебя в своей статье "Қайнайды қаның" (Дала мен қала" газеті, от 17 сентябрь 2003 г), по поводу твоих переводов Махамбета ""Жыр жебе - Стихострелы", который выиграл главный приз в конкурсе переводов Махамбета на другие языки. (Атырау 2003 год) Позже вышла твоя книга о Султане Бейбарсе... Еще позже - твоя знаменитая книга "Рыцарская поэзия казахских жырау". Из всего сказанного следует вывод: чтобы написать гимн "Я - казах" должен был родиться не только поэт (тем более русскоязычный), но и философ как Бекет, которому дано сверху счастье овладет рыцарской душой своих предков. К сожалению, и тогда, и сейчас такого "счастливого сочетания" не было, и, не будет наверное в будущем...

Рабига.Ермаганбетова. Ермаганбетова Бекет Карашин ТЕПЕРЬ Я ВСЁ ПОНЯЛА.ПРОЧИТАЛА ГЕРОЛЬДА БЕЛЬГЕРА.ИМАНДЫ БОЛСЫН.ЖАН-ЖҮРЕГІ ҚАЗАҚ ДЕП СОҚҚАН КІСІ

Тинатин Мусина Если сможете, не обращайтесь внимания, но все же,чем получить инфаркт на ровном месте, может следовало бы все же обратиться в правоохранительные органы, чем укорачивать свою жизнь?

Сергей Алпатов Ұятсыз адам екен, фейк дейді ғой, мақсаты не екен?

Бекет Карашин мақсаты - адамдардың арасына бүлік, шатақ салу, отқа май құю, бәрімізді араз қылу, жүрген жерін шіріту!

Асқар Сембай Өте дұрыс айтасыз, Бәке. Менде осыған қатысты жалған ақпаратқа сеніп қалғанмын. Қолдаймын СІЗДІ. Ең маңыздысы - Ақиқат болу керек.

Бекет Карашин Eugene Samarin пользы им от этого никакой нет, просто у них в характере неистребимая злоба, зависть, издевательство, желание навредить, опорочить, доставить страдание, дискомфорт другим людям. они от этого кайфуют, злорадствуют, хихикают... эти черви, как вампиры, хоть и не пьют кровь, но ранят души, плюют на них, топчут чувства, сознание, честь и достоинство других... Словом, мерзопакостная порода никчемных людишек....

Мақсым Назарғали Я надеюсь,қызым А.Хамит читает этот пост Бекета Карашина и комментарий читателей. Дочка,не бывает людей который не ошибается.Не только молодые,но и мы пожилые ошибаемся и горечью стыдимся за промахи. Айналайын,ты ровестник дочки Бекета,а он ровестник или старше твоего отца. Нельзя,очернить без винного человека!Тем более гораздо старшего себя,многого увидевшего в жизни и гораздо образованнее тебя(не думай,что я смневаюсь в твою образованность), имеющего уважение и авторитет перед народом Казахстана. Я думаю, даже уверен ты промахнулся верив на какой то не правдивую информацию.Да такое бывает и поправит ошибку тоже дано право.

Дочка,прошу тебя, почитай Ф/бук странички Бекета Карашина внимательно,и ты убедишься какой он человек.Я могу написать это обращение к тебе,в ругательном тоне как дочке,но не сделаю этого. Потому что,я бывший педагог на пенсий,знаю чем ругать за ошибку,лучше поправить и думаю что и ты понимаешь меня. Айналайын қызым,у тебя есть маленькое сердце девочки,не будь столь жесток,если сможешь попроси у Бекета Карашина извинение(пусть это полегчат его переживания) и вы будете хорошими друзьями.Я уверен на это!

Бекет тоже простить тебя,и на это я уверен на 100%.У казахов есть великое слово"Қатесіне кешірім сұраған кемдіктің белгісі емес,көрегендіктің-тектіліктің белгісі!" Если не хочешь просить извинения,не буду настаивать,сама решишь. Смотрю на твою фамилию и думаю:"Не правнучка ли великого казахского поэта Ерғали Хамита (земляка Бекета Карашина) и внучка уважаемого мною ер мінезді оппозиционера-журналиста Гүлжан Хамит и сестренка известного блогера Айжан Хамит?"

Если так,тогда я верю и надеюсь на твою блогоразумие,қызым! Желая тебе удачи в жизни и красивое будущее и надеюсь на твою дальновидность!

Бекет Карашин Мақсым Назарғали ол қыз емес, қыздың маскасын киген ерсымақ неме екен... оны осындағы достарымыз жазыпты.... Сонымен, бір өтірік емес, өтіріктің үстіне өтірік қалаған жауыз болып шықты.... Алтын уақытыңызды бекер бөлдіңіз.... Если бы она была бы реальной личностью, то я бы, конечно, ее простил из-за молодости и неразумения... На самом же деле фото ее оказывается изображением кыргызской певицы... Получается, мы просто зря мечем бисер перед свиньями... Ал, Сізге мың да бір рахмет!

Айгүл Қоқай Бекет аға! Мир состоит из светлого и темного. В любом темном есть свет и в свете есть темнота. Все это называется ПР - Вашего творчества! Благодарите и темных и светлых! Вы творец! Все творцы - это подобие Солнца. Солнце никто не благодарит, думая, что это заслуга чьих-то сил, что он служит жизни. Но, Солнце от этого не расстраивается, просто каждый день светит и все! Светите! Живите! Долгих Вам лет!

Ноян Шанов Возмутительно, давайте попробую вам помочь , в каком она городе ? юрис Бекет Карашин спасибо Ноян. Я о ней ничего не знаю... кто-то утверждает что это фейковый мужик...

Marzhan Sadykova Бекет Карашин зашла на ее страничку - чистый фейк.

Бекет Карашин Marzhan Sadykova На фото Неля Нуркулова кыргызская певица. она никакого отношения не имеет к моему стиху. Просто этот фейковый червяк украл ее фото

Аралбек Жайсанбаев Бәке, сіздің авторлығыңызға кәміл сенеміз. Ондай көргенсіз, тәрбиесіз мақұлықтарға назар аудармаңыз. Осындай адамдар біздің жастарымыздың мәдениетінің деңгейін көрсетеді. Оттай берсін, қайтесіз. Сізге творчестволық табыс тілеймін. Арамызда аман-есен жүріп өлеңдеріңізбен бізді қуанта беріңіз.

Арман Курмангали Да видно же по стилю, что ваш стих. Пусть сравнят с другими вашими произведениями, на это много ума не надо...

Гульмира Сарбасова Поправка - не просто первый исполнитель, Но! Автор этих стихов на русском и казахском языках - гениальный поэт и переводчик Бекет Карашин. На русском языке - стихи эти ну, просто, шедевральны! Virtuозность слова и ритма, потрясающе светлая и бурная энергетика - словно топот веков, полет стихотворной фразы вслед за мыслью! А то, что вы его вдохновили - согласна! Почему он - до сих пор, не лауреат Госпремии? Впрочем, он уже воздвиг себе этими стихами «Памятник нерукотворный». Уйдут поколения, но вечным будет Ель и останутся в веках стихи Бекета Карашина!

Marzhan Sadykova О, я думаю это девушка есть службы России, которые создают Нац напряжённость. Интересно, можно ли патент на это стихотворение оформить ? Судиться не стоит, а патент оградит Вас и ваших потомков. Стих очень сильный!

Бекет Карашин Marzhan Sadykova спасибо. Поэтому я написал и отправил запрос в архивы Оренбургской области. И получил ответ о том, что никого стиха Байтурсынова, подобного моему произведению, у них нет, и что Хамитбек Мусабаев (который якобы нашел этот стих в архиве) никогда эти архивы не посещал!

Гульмира Сарбасова Marzhan Sadykova вы отказываете автору в его авторстве? Человеку, который всю жизнь переводил Махамбета, делал литературные поэтические переводы?! Вы чувствуете разящее слово Махамбета в этих стихах? Так вот этот Гимн в том же стиле, но на русском языке! И то, что Бек Карашин создал стихотворный шедевр - это бесспорно! Я горжусь им! Так мастерски владеть словом и так виртуозно и экспрессивно передать пульсирующую мысль на русском даже русские поэты - ни в одном известном мне стихотворении, не сподобились! Есть понятие динамика времени. Вибрации. Приписывание перу Ахмета Байтурсынова - смехотворно: здесь наши, современные ритмы. К тому же, это лексика нового времени!

ДРУГИЕ КОММЕНТАРИИ

Нурлан Амрекулов: Мой сокурсник стал классиком, автором поэтического манифеста, Беке, от всей души поздравляю!

Гульмира Сарбасова Я не знаю стихотворения о казахах лучше, чем стихотворение Бекета Карашина «Я- казах! Небесный тюрк!». Оно останется народу на все времена! Скрижали истории донесут имя Бекета Карашина до далеких потомков! Сейчас прочитала пост расстроенного вконец Карашина - некто NOMAD KZ процитировал его в своём видео на Youtube, но имя из титров вырезал, не упомянул авторства, не упомянул исполнителя. Это возмутительно! Это все равно, что у Пушкина увести стихи при его жизни! Авторское право в Казахстане действует. Интересно, надзирает кто-нибудь за ним? Кстати, это не первая попытка увести это стихотворение у Бекета Карашина. Он может отстоять своё имя. Авторское право на его стороне

Гульжан Умарова Почему я плачу? Потому что величайший поэт современности, поэт мирового уровня, живой классик казахской литературы Бекет Карашин разбудил во мне угасающий дух, открыл глаза на нашу великую историю, заставил рыдать, как будто я нашла потерявшегося ребенка.

Сакен Уталиев Бекет Карашин является реаркарнацией полководца Чингисхана Джебэнойона, мамлюка Бейбарса, также Махамбета, соратника Исатай батыра, комбата Момышулы из дивизии Панфилова! У него сердце Матросова, готового броситься на амбразуру ради товарищей! Его мысли, песни, стихи, истые переводы сказаний казахского народа уже сегодня являются алмазами казахской истинной народной культуры. Радостно жить, когда знаешь, что рядом живет и творит такой замечательный небесный тюрк и казах!!

Гульмира Сарбасова Это то, что выше литературных премий, государственных наград. Это наша реабилитация в планетарном масштабе. Наш ответ за геноцид казахов в Голодоморе, когда выжил лишь каждый второй. Устами великого казахского поэта - Бекета Карашина говорят невинно убиенные жертвы массовых репрессий. Его голос твёрд и ясен, а каждая поэтическая строфа непоколебима, от того, что в этом стихотворении историческая квинтэссенция прошлого казахского народа и историческая правда - поклонения вечно синему небу, великому Тенгри.

Гульша Танирбергенова Да. Вот кто заслуживает почёта, уважения и госнаграды. Рахмет!!!

Гульмира Сарбасова Поистине, Бекет Карашин - великий поэт современности. создавший гимн казахов «Я казах, великий тюрк!», квинтэссенцию духа и исторических ценностей народа, его пути и его духа Прослеживая номадический путь развития народа, он наднационален в своём творчестве.

Эльмира Тускеева Вчера прослезилась в очередной раз и Бекет Карашин огромное и отдельное Вам спасибо за этот ШЕДЕВР!!! И безусловно Ержан, также благодарю за прекрасное прочтение!!!

Миллион раз браво Бекет-ага и Ержан Мукаш!!! До слез сильно и лично у меня вскипает кровь и генетическая память и благодаря таким мощнейшим произведениям ,значит не все потеряно!!! Низкий поклон Бекет-агама за ваш ШЕДЕВР и Ержану Мукашу за восхитительно красивое прочтение ГИМНА!

Гульнара Гульнара У меня у одной мурашки по телу, при прослушивании?! браво..автор, низкий поклон вам Новая история Казахстана

Сеитов Насипкали Әй, жарайсың Бекет-батыр! Аузыңа осыншалық құдыреттерді түсірген Алдаһ-тағала мен Текті аталарыңның қанына рахиет!

Дария Джумагельдинова Замечательное стихотворение, только за этот стих можно дать государственную премию. Поддержите меня, достойное стихотворение.

Пернеш Абдукаримова Сізге, Бекет Карашин, алғысым шексіз! Рухты Нағыз Қазақ Батырысыз, бауырым! Мың жасаңыз, түрік баласы!!! Ешкімге жерімізді таптатпаймыз! Намысымызды бермейміз!!! Басымыздан сөз асыртпаймыз!!! Кланяюсь в пол, низкий поклон Вам! Мира и добра!!!

Тәкен Сәрсембаев

Бекет Қарашин?! ... Это произведение без указания автора (анонимно) гуляет в интернете около лет двадцать. Я впервые прочитал его в начале нулевых годов на страницах интернет ресурса **Zonakz**.

А совсем недавно произведение всплыло опять и тот кто его постировал назвал "неизвестным доселе" творением Ахмета Байтұрсынова. Был небольшой спор на эту тему. Кто-то даже призвал наказать, отдать под Суд фальсификатора.

А ко мне пришли эти строки:

Әрине, бұны жазған Ахмет емес

Ол үшін тіресуде қажет емес

Па-шіркін майын төгіп айтқан екен

Қисынын тәтті сөздің тапқан екен!

Жүрегің ыстық болса ояу көкірегің

Сенде соны ертеме-кеш түсінерсің.

Ұлы бабалардың өшкен ізін қайталап

Жандандырып жазар едің қарқындап.

Бәлкім, бұны жазған ұлтжанды біреу,

Деп болсын қазақ көңіліне лайық демеу

Бұл жазғаны болса егер фейк-алдамақ

Ізіне түсіп тиым салу орынсыз-ақ.

Арман Есқали Қысқаша Қазақты толық сипаттап берді. Авторға, сөзін оқыған адамға да мыңда бір рақмет! Бұны енді мектептердегі оқулықтарға енгізсе, нұр үстіне нұр жауар еді.

Гульнара Гульнара Как же красиво звучит, надо в школе вводить уроки с таким чтением

Гульнара Хауадамова Бекет Карашин Ура! Өначит ваши стихи гениальные и завистники распускают утки?! Поздравляю!

Кенесары Исатаев Бекет! Я ошеломлен твоим творением " Я -казак"!!! Прекрасные и гордые слова повествование о нашем народе с древнейших времен и до наших дней, будит в сознании величие прошлого казаха и стремление в будущее народа. С интересом и удовольствием прослушал несколько раз.Слов и эпитетов не нахожу Бекет твоему творчеству, только желаю тебе удачи и успехов !! Очень буду рад знакомству и в дальнейшем твоим творениям.

Кенесары Исатаев Молодец Бекет!! Сильные стихи о прошлом, о наших предках казахах, об их величии и могуществе, оставивших огромный и заметный след в истории человечества в дальнейшем развитии государственности целым народам. В этих относительно коротких стихах Бекет выразил целый пласт истории и культуры нашего кочевого народа и воина и : Я казак, небесной тюрк, звучит гордо и призывно, как, например- Оян казак!! Оян казак для созидания и укрепления государства и его народа, а прошлое величие предков является вдохновляющим фактором в стремлении в будущее.

Жасулан Садыков Уверен, данная вещь со временем станет недостижимо высокой, легендарной. Каждый наш комментарий-лайк или дислайк поднимают её. Бекет, никто не оспаривает Ваше авторство. Радуйтесь внутренне всей этой шумихе. Ваша вещь, видно же, стОит того. Так закаляется сталь!!!

Жанар Ажирова Керемет! Супер! Прямо до мурашек. Бекет, это шедевр !!! Вся наша история в одном стихе. Рахмет. Ержан талант !!! Аман-сау болыңдар.

Aktolkyn Я не слышала ,стих лучше ,это просто супер, слов нет

Жанар Ажирова Естественно это не Байтурсынова. Когда в первые я прочитала стихи, я конечно удивилась, зачем автору скрываться под именем Ахмета Байтурсынова? (Пришло по ватсапу. С заголовком Суйыншы, суйыншы.) Ведь в стихах пишется и о первом Казахе на рейхстаге.... Теперь понятно, что не автор скрывался, а его скрывали.

Бекет Карашин Жанар Ажирова.... не только скрывали, но и присваивали себе этот стих, вероломно обвиняли меня в плагиате, воровстве "творения" Ахмета, оскорбляли в сетях, угрожали разоблачениями, судами... Я молчал и терпел до поры до времени, но масштабы лжи и клеветы настолько увеличились и размножились, что молчание уже начало пахнуть моим согласием с клеветчиками. Спасибо всем моим друзьям, кто защищал мое авторство (особенно ТОКЖАН КИЗАНОВА)... Особую благодарность хочу выразить моему брату ЕРЖАНУ МУКАШУ, настоявшему на восстановлении справедливости и истины, и реализовавшему данный видео-проект... Спасибо АЖДАРУ УЛДУЗ, сделавшему монтаж другого ролика и многим другим сердобольным и добрым людям, кто всегда грудью защищают истину и справедливость....

Талгат Kerimov действительно сильное произведение. А главное для молодого поколения открывает дорогу к изучению нашей богатейшей истории и культуры

Can Overriding Зацепило! экстравагантно. Продолжайте дальше. Ваш ролик должен быть однозначно в топе, рекомендую продвигаться с помощью посева Вибум, а с промокодом ST1243347 будет достойная скидка

Колена Чанчикова Классно, очень четко, без ложной скромности и без напыщенности, просто как хассак.

Ainur Ormanova

Керемет!Бекет Мырза,өте жақсы айттыңыз!Тамаша толғау!Көз алдымнан Қазақ халқының тарихы жылжып өткендей болды...Жүрегім толқып, Текті Қазақ ұлтының ұрпағы болғанымна риза болдым! Рахмет,сізге Бекет Қарашин мырза!Қаламыңыз ұшталып,шабытыңыз шарықтасын!Қазақ Елінің дамуына, әдебиетіне,тарихы мен ғылымына қосқан үлесіңіз елеулі,табысты болсын!

Алия Қаңлы Бекет Карашин У вас 1200 с лишним репосты, почти во всех Тюркских группах репостят. Если бы небыли согласны, не получило бы это видео такое внимание. Многие боятся Тюркского союза, поэтому будет критика.

Out Worik МОЛОДЧИНА , ВКРАТЦЕ ВСЮ ИСТОРИЮ КАЗАХСТАНА , ПРЯМ ТАЛАНТИЩЕ . РАХМЕТ ОРЫНДАЙ БЕР БАУРЫМ , КУДАЙ , ҚАЗАҚ ЕЛІҢ , ТІЛІҢ ҚАЗАҚТІ САҚТАЙҒОР , ЖАМАН ПӘЛЕДЕН . ӘУМИН .

Svet S надо музыку сочинить для этих прекрасных слов

К ПОСТУ МАХАМБЕТ – ҰЛЫ ТАРИХИ ТҰЛҒА

[https://www.facebook.com/bkarashin/posts/5013967598698483?](https://www.facebook.com/bkarashin/posts/5013967598698483?_cft__[0]=AZUBSHQ9gToMctj1XFueS6qVuA0Jl4VniLdpzzu3tUa7UOBw4FgDHgjt0nF767qJ_vXm7R5GwJjwVAk1PyRjVfXziyd87t_3D8QD7omleJlbDwo_xqXTLr8HbeFLRJuuU&_tn_=%2C0%2CP-R)

[_cft__\[0\]=AZUBSHQ9gToMctj1XFueS6qVuA0Jl4VniLdpzzu3tUa7UOBw4FgDHgjt0nF767qJ_vXm7R5GwJjwVAk1PyRjVfXziyd87t_3D8QD7omleJlbDwo_xqXTLr8HbeFLRJuuU&_tn_=%2C0%2CP-R](https://www.facebook.com/bkarashin/posts/5013967598698483?_cft__[0]=AZUBSHQ9gToMctj1XFueS6qVuA0Jl4VniLdpzzu3tUa7UOBw4FgDHgjt0nF767qJ_vXm7R5GwJjwVAk1PyRjVfXziyd87t_3D8QD7omleJlbDwo_xqXTLr8HbeFLRJuuU&_tn_=%2C0%2CP-R)

Қойшығұл Жылқышиев Айналайын, Бекет! Сендей кең толғап, кемел ой айтатын ғалымдар жоқ қазір. Махамбеттің жоқшысы ретінде айтқан уәжің алдағы күндерде атқарар ісімізге бағыт-бағдар, негіз болғандай екен. Жасай бер, философ ретіндегі байламыңа ризамын. Махамбет туып, өсіп, өткен жерде өзіңдей азаматтар көбейе бергей!

Жұмабай Доспанов Махамбет туралы көп кітап жарық көрді, бірақ олардың біреуі де (ішінде Әнуар Әлімжанов бар) Бекет Қарашинге жете алмайтыны ақиқат. Қарашин Мемлекеттік сыйлыққа лайық тұлға, ұсынатындардың табылатынына сенгім келеді.

К ПОСТУ «ОН ПИСАЛ СТИХИ»

[https://www.facebook.com/bkarashin/posts/3448988711863054?](https://www.facebook.com/bkarashin/posts/3448988711863054?_cft__[0]=AZUTjxvkHQhYkUyTCdmp6PlnNbDRnBICqn8ILNAdTlxwXM8R_gDGPIGoLdDFERZQXF5lyJLd5ImaXQEQQNzvMgWa6bOA59Hbs3TurhtrQ697ozwKAQJXqzlvwiD7OvA&_tn_=%2C0%2CP-R)

[_cft__\[0\]=AZUTjxvkHQhYkUyTCdmp6PlnNbDRnBICqn8ILNAdTlxwXM8R_gDGPIGoLdDFERZQXF5lyJLd5ImaXQEQQNzvMgWa6bOA59Hbs3TurhtrQ697ozwKAQJXqzlvwiD7OvA&_tn_=%2C0%2CP-R](https://www.facebook.com/bkarashin/posts/3448988711863054?_cft__[0]=AZUTjxvkHQhYkUyTCdmp6PlnNbDRnBICqn8ILNAdTlxwXM8R_gDGPIGoLdDFERZQXF5lyJLd5ImaXQEQQNzvMgWa6bOA59Hbs3TurhtrQ697ozwKAQJXqzlvwiD7OvA&_tn_=%2C0%2CP-R)

Анара Айбатова

Извините за «ложку дегтя в бочку с медом». Бекет аға, Вы ведь не просто талант, Вы - гений. А гении, как говорил Анатолий Франс «совесть прошлого и мозг будущего». Вечная история, повторяющаяся веками. Примеров масса, такие, как Вы, появляетесь раньше времени. Но, во всей этой, казалось бы, несправедливости, есть важное преимущество – таких, как Вы, будут помнить и восхищаться веками или вечно. А про таких, как я: например, в лучшем случае, забудут уже через 10 лет. Пишите, главное - пишите!

Анара Айбатова

Уважаемый Бекет Муканалиевич! От всего сердца поздравляю Вас с достойной наградой! За многолетний плодотворный труд Вы удостоились многих видов наград, не только от Казахстана, но и от других разных стран, при этом никак не привыкните к хвалам и овациям, всячески избегаете их.

Но все же... я осмелюсь Ваш девиз «Мир ещё в нас нуждается!» дополнить девизом от нас: «Мы всегда в Вас нуждаемся!». «Было. Есть. Будет.» - как много в этой книге для сердца моего! И в мире, где живете Вы, - нам с Вами хорошо! Живите долго, свободно, тепло, не слишком жарко, в окружении любимых и любящих людей, терпимых, верных и многомерных друзей, ...творите, пишите, удивляйте, восхищайте, побеждайте, ...чаще отдыхайте на дачеи так далее далее далее!

[https://www.facebook.com/aaibatova/posts/4890123287734174?](https://www.facebook.com/aaibatova/posts/4890123287734174?_cft__[0]=AZUii76azh4iUjIUF0LxD600ASG4ZfKVkEa0OTCctOUy9ubtakN4_aK0B0gLkHQEwgPxjyS4qFdB35HzpUt1WAcVL-BQJP6oWnc_5mwJdBm3VsaMh1vdnGFkv3gSYztMs3M&_tn_=%2C0%2CP-R)

[_cft__\[0\]=AZUii76azh4iUjIUF0LxD600ASG4ZfKVkEa0OTCctOUy9ubtakN4_aK0B0gLkHQEwgPxjyS4qFdB35HzpUt1WAcVL-BQJP6oWnc_5mwJdBm3VsaMh1vdnGFkv3gSYztMs3M&_tn_=%2C0%2CP-R](https://www.facebook.com/aaibatova/posts/4890123287734174?_cft__[0]=AZUii76azh4iUjIUF0LxD600ASG4ZfKVkEa0OTCctOUy9ubtakN4_aK0B0gLkHQEwgPxjyS4qFdB35HzpUt1WAcVL-BQJP6oWnc_5mwJdBm3VsaMh1vdnGFkv3gSYztMs3M&_tn_=%2C0%2CP-R)

4 БӨЛІМ. АТАҚТАР, ДӘРЕЖЕЛЕР. / 4 ЧАСТЬ. НАГРАДЫ, ЗВАНИЯ, ПРЕМИИ

№	Атақтар, дәрежелер / Звания, награды, премии, конкурсы	Место / дата
1	Член Союза писателей Казахстана	Алматы, 2008
2	Член Международной Гильдии Писателей	Германия 2013
3	Член международного Союза писателей «Новый современник»	Рязань, Россия, 2013
4	Почётный член Международного Клуба «Поэтическое братство»	Тула, Россия, 2010
5	Почётный член международного «Барковского клуба»	Сант-Петербург, 2011
6	Обладатель Премии имени Махамбета	Казахстан, 2003
7	Победитель Первого конкурса поэтов-переводчиков РК	Астана, 2009
8	Лауреат международного Конкурса «Поэтическое братство»	Тула, 2010
9	Лауреат Междунар. конкурса имени И. Бунина «Лёгкое дыхание»	Cutersloh, Германия, 2010
10	Лауреат Международного конкурса экологической поэзии	Москва, 2010
11	Лауреат международного конкурса «ФлоридаКон»	Флорида, США, 2011
12	Лауреат международного конкурса «Златен Кан»	София, Болгария, 2011
13	Лауреат международной премии «Белая скрижаль»	Москва, Россия 2011
14	Национальное звание «Народный герой»	Алматы, 2011
15	Номинант международного конкурса «Литературная Вена»	Вена, Австрия, 2011
16	Номинант международного конкурса «Акторна»	Уфа, Россия, 2011
17	Лауреат международного конкурса «Белая скрижаль»	Москва, 2012
18	Номинант международного конкурса «Слово миру»	Рим, Италия, 2012
19	Лауреат международной премии им. В. Каверина	Псков, Россия, 2012
20	Награждён медалью имени В.Каверина	Псков, Россия, 2012
21	Обладатель Республиканской Премии «Мы – одна команда»	Алматы, 2011
22	Обладатель Звания «Ветеран гражданского общества»	Астана, 2012
23	Победитель республиканского конкурса общественных деятелей	Астана, 2012
24	Обладатель Грамоты министерства культуры и информации	Астана, 2009
25	Обладатель Грамоты комитета языков министерства культуры	Астана, 2011
26	Лаурат конкурса «Русский стиль» (по номинации «Проза»)	Германия, 2013
27	Обладатель звания «Автор – стильное перо!» конкурса «Русский стиль» по номинации «Публицистика, эссеистика»	Германия, 2013
28	Обладатель звания «Почётный гражданин Индерского района»	Германия, 2013
29	Обладатель международной награды «Академик З.Кабдолов»	Германия, 2013
30	Награждён медалью им. академика З.Кабдолова	Германия, 2013
31	Обладатель звания «Ветеран боевых действий»	Казахстан, 2021
32	Награждён медалью «За участие в миротворческой миссии»	Казахстан, 2021
33	Обладатель международной литературной премии «Алаш»	Казахстан, 2023
34	Правительственная медаль «Ерен еңбегі үшін» («За доблестный труд»)	Казахстан 2023

35	Медаль К 220- летию Махамбета «ДАУЫЛПАЗ»	Казахстан, 2023
36	Звание Почетного профессора АГУ	Казахстан, 2023
37	Премия «Человек года» по номинации «Лучший писатель года»	Казахстан, 2023

МАХАМБЕТ ПРЕМИЯСЫ / ПРЕМИЯ ИМ. МАХАМБЕТА

♣ **Решение о присуждении премии им. Махамбета.** В соответствии с постановлением Правительства Республики Казахстан от 13 августа 2001 года № 1057 «О подготовке и проведении 200-летнего юбилея Махамбета Утемисова в рамках ЮНЕСКО» Комиссия по изучению и отбору художественных произведений на соискание премии имени великого поэта РЕШИЛА: премию имени Махамбета присудить следующим лауреатам по нижеследующим номинациям: ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПЕРЕВОД – **Бекету Карашину** за книгу «**Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы**»

♣ «Особо выделим переводчика, нашего земляка **Бекета Карашина**. Именно ему высокую оценку дал **Абиш Кекельбаев** **Ж. БЛЯЛОВА** «Прикаспийская Коммуна», 27. 5. 2003

♣ «Министр культуры и информации **Мухтар Кул-Мухаммед** отметил «прекрасные переводы на русский язык **Б. Карашина**». **Р.Валишева** «Прикаспийская Коммуна» 24. 05.2003

МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНКУРС «ЛЁГКОЕ ДЫХАНИЕ»

Конкурс проведён литературно-художественным журналом Германии «Свиток». Авторы, набравшие самое большое количество баллов в номинации «Проза»: **Бекет Карашин (Казахстан)**, Раиса Шиллимат (Германия), Антонина Шнайдер-Стремякова (Германия), Елена Морозова (Украина), Виктор Левенгарц (Россия), Генрих Шмеркин (Германия), Михаил Блехман (Канада). Лауреатом по номинации «За литературное мастерство» стал **Бекет Карашин** 29 Апр, 2010.

ПЕРВЫЙ РЕСПУБЛИКАНСКИЙ КОНКУРС ПОЭТОВ-ПЕРЕВОДЧИКОВ РК

Республ. конкурс переводчиков казахской поэзии на XI Фестивале языков народа Казахстана

Конкурс быстро превратился в настоящий праздник поэзии, потому что на русском языке звучали стихи не только казахских, но и английских, французских, немецких и корейских поэтов. В зале Национальной библиотеки присутствовал Чрезвычайный и Полномочный посол Республики Корея в Казахстане Ли Бен-Хва. Он специально пришел услышать выступление Станислава Ли, читавшего свои переводы древних корейских авторов. По итогам состязания первое место заняла Надежда Чернова, второе — Любовь Шашкова (обе — известные поэтессы из алматинского «Простора»), третье — **Бекет Карашин** из Атырау.

Александр Загрибельный

НАЦИОНАЛЬНАЯ ПРЕМИЯ «НАРОДНЫЙ ГЕРОЙ» (МЫ – ОДНА КОМАНДА)

Команда победителей

О соискании номинантов на премию «Мы – одна команда!» было объявлено осенью минувшего года. Со всех концов страны стали поступать предложения, люди писали о тех, кто, по их мнению, достоин высокого звания героя. На присуждение премии поступило более 2000 заявок. До последнего момента, сохраняя интригу, их имена держались в тайне. И, наконец, в минувший четверг соотечественники смогли узнать имена настоящих героев. 15 февраля 2011 г. состоялось заседание Общественного Совета республиканской общественной премии «Мы – одна команда!», «Бірлігіміз жарасқан!». Из заявок, поступивших в оргкомитет премии с апреля по декабрь 2010 года, было отобрано 40 номинантов, к полуфиналу были отобраны 20 номинантов, из них предстояло выбрать 10 самых-самых... Общественный Совет выбирал 10 лауреатов из разных регионов Казахстана. Церемония награждения лауреатов состоится 3. 03. 2011г. в Алматы. Телеверсия церемонии награждения будет показана по телеканалу КТК 9.03,2011г.

Победителями признаны:

Семья Червяковых из Караганды, воспитывающая 18 детей, из них 15 – приемные. **Владимир Гашута** из Алматинской области – многократный рекордсмен мира (14 рекордов в области акробатики на рейнских колесах), мастер спорта международного класса, лауреат Книги рекордов Гиннеса, Человек года-1996. Провел более тысячи благотворительных выступлений в нашей стране и за рубежом в пользу инвалидов, сирот, больных детей и несовершеннолетних воспитанников трудовых колоний. **Кайнижамал Мусина** из ВКО – врач-педиатр, 40 лет занимается профилактикой, охраной здоровья и спасением детских жизней. **Владимир Плотников** из ЗКО – хирург. За 40 лет работы в районной больнице, где не было и нет современной медаппаратуры, спас тысячи людей, а многих вытащил из совершенно безнадежных ситуаций. **Светлана Гладышева** – учитель из Павлодара. Семь лет занимается волонтерским движением, с ее участием создано 12 волонтерских отрядов (по оказанию психологической помощи, по шефству над пенсионерами, по экологии, по проведению досуговых мероприятий в интернатах). **Ильяс Жандос** из Алматинской области – семиклассник, спас пятилетнего ребенка из горящего дома. **Михаил Водопьянов** из Костанайской области – спортсмен, вынес из огня трех человек – двух женщин и мужчину. **Ольга Гумирова** из Алматы – журналист, руководитель детско-юношеского пресс-центра «Своя компания». В ее активе организация международного фестиваля «СМИ глазами детей» и республиканского фестиваля детского творчества «Синяя птица» для детей с ограниченными возможностями. **Куралай Байменова** из Актобе – инвалид, объединив таких же парализованных людей, она создала общественную организацию. **Бекет Карашин из Атырау** – философ, писатель, поэт, переводчик. Более тридцати лет занимается просветительской, воспитательной и общественной деятельностью. На церемонию награждения народных героев премии «Мы – одна команда!» пришли родные и близкие, а также прибыли звезды казахстанской эстрады Роза Рымбаева, Толкын Забирова, Акжол Меирбеков, Беркут, группы «Ринго», «Орда».

Татьяна ВЛАДИ, Алмата, 05.03.2011 Источник: Страна и мир. Казахстанский общественно-политический еженедельник

Бекет Карашин стал «народным героем»

15 марта, 2011 Просмотров: 75 15 марта. CaspioNews (Егор Тамм)

*– На минувшей неделе стало известно, что известный атырауский поэт и переводчик **Бекет Карашин** стал обладателем Национальной премии «Мы – одна команда!» и ему присвоено звание «Халык калаулысы» – «Народный герой».*

Директор фондов им. Академика Кабдолова и «Алшы» Карашин признан лучшим в номинации «За внесение неоченимого вклада в общественную и социальную жизнь РК, духовное развитие личности и общества, в дело патриотического воспитания и сохранения общечеловеческих ценностей». Бекет Карашин известен своими работами по возрождению национальной истории, культуры и литературы, духовному развитию общества. Как указывается в сообщении Национальной премии, «комиссия по определению победителей указанной премии оценила его труд именно как литературный подвиг, неоченимый духовный вклад в общественную и социальную жизнь Казахстана». О соискании номинантов на премию «Мы – одна команда!» было объявлено осенью минувшего года. Со всех концов уголков страны в адрес организаторов поступали письма и представления на звание народных героев. Их было свыше 2000. Из них комиссия отобрала 200 кандидатур, а в финал попало 20 человек, из которых было отобрано 10 победителей. **Источник: CaspioNews**

Бекет Карашин стал «народным героем»

Наш земляк Бекет КАРАШИН, прославившийся переводами Махамбета, стал обладателем национальной премии «Народный герой». Директор фондов имени академика З. Кабдолова и «Алшы», философ, писатель и поэт признан лучшим в номинации «За внесение неоченимого вклада в общественную и социальную жизнь РК, духовное развитие личности и общества, в дело патриотического воспитания и сохранения общечеловеческих ценностей». Идея новоиспечённого проекта «Мы – одна команда!» (премия «Халык калаулысы» – «Народный герой») – показать настоящих героев нашей страны. А фишка в том, что главными героями становятся обычные люди. О соискании номинантов на премию проекта «Мы – одна команда!» было объявлено осенью минувшего года. Комиссия отобрала 200 кандидатур. В полуфинал конкурса прошли 20 человек, а победителями в различных номинациях стали 10. Возвращаясь к нашему победителю, стоит отметить, что Бекет Карашин больше известен в области как переводчик. Он перевёл на русский язык более 240 произведений классиков казахской поэзии и современных поэтов. В 2003 году за книгу «Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы» Бекету Карашину была присуждена премия имени Махамбета. Переводы стихов Махамбета были признаны как самые квалифицированные. Сам «Народный герой» о своей премии говорит сдержанно: «Неожиданно. Конечно, приятно, но, наверное, это тот случай, когда не знаешь, что сказать».

Сауле ТАСБУЛАТОВА, 17 марта 2011 г. в 01:08 Ак Жайык

«ЗА ВКЛАД В РАЗВИТИЕ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В РК»

ГОСУДАРСТВО И НПО – КРЕПКАЯ СВЯЗЬ

В Атырау появился «Ветеран гражданского общества». Именно так называлась номинация для организации, внесшей значительный вклад в развитие «третьего сектора».

Министерство культуры и ОО «Колыбель солидарности» провели конкурс, цель которого выявить представителей гражданского общества, внесших весомый вклад в его развитие за годы независимости. В минувшую среду были отмечены лучшие из лучших. «Ветераном гражданского общества» (самое эффективное НПО) стал Бекет Карашин (фонд Алшы, фонд им. З.Кабдолова). Как заметил на вручении награды Бекет Карашин, сегодня неправительственные организации и государство – партнеры.

- Хотя я помню, когда на заре независимости словосочетания «НПО – госорганы» не было и в помине. Но за годы независимости удалось создать и укрепить прочно эти партнерские отношения. Не без поддержки государства фонд «Алшы» за всю историю суверенного государства смог реализовать интереснейшие проекты. Среди них, например, участие в экспедициях «Каспий. Нефть и культура», «От севера Каспия до Ирана», культурологическое турне в Египет, проект по возрождению поэтического наследия западно-казахстанских жырау и многие другие.

Надежда ШИЛЬМАН Сайт газеты «Прикаспийская Коммуна» 05.01.2012

МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНКУРС «ПОЭТИЧЕСКОЕ БРАТСТВО»

Общественное движение «Конгресс интеллигенции Тульской области», «Портал духовных концепций» и Альманах «Тула литературная» присваивают **КАРАШИНУ БЕКЕТУ** (Республика Казахстан, г. Атырау) звание лауреата **международного конкурса «ПОЭТИЧЕСКОЕ БРАТСТВО»**

Заместитель председателя Общественного движения «Конгресс интеллигенции Тульской области», член Союза Российских писателей Т. Леонова, Главный редактор альманаха «Тула литературная» академик, член Союза Российских писателей Г. Мирошниченко 22 ноября 2010 г.

Уважаемый Бекет! Поздравляю Вас с присвоением звания **лауреата международного конкурса «ПОЭТИЧЕСКОЕ БРАТСТВО»** и сообщаю о том, что Ваш сборник стихов будет издан в **«Антологии русской народной поэзии XXI века»** (издательство Тульского государственного университета). Желаю Вам дальнейших творческих успехов! Главный редактор альманаха «Тула литературная» академик, член Союза Российских писателей Г. Мирошниченко

МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНКУРС «АК ТОРНА» (2011 г.)

На конкурс поступили первые работы

Жюри конкурса приступило к оценке работ участников, самым первым из которых стал поэт и переводчик из Казахстана **Бекет Карашин**, лауреат нескольких национальных и международных поэтических премий. Б. М. Карашин представил на конкурс переводы стихотворений классика казахской поэзии Махамбета.

Сайт ОБЩЕЛИТ.РУ – СТИХИ. 29 июня 2011 года

ЛОНГ-ЛИСТ I-го МЕЖДУНАРОДНОГО КОНКУРСА ПЕРЕВОДОВ ТЮРКОЯЗЫЧНОЙ ПОЭЗИИ «АК ТОРНА» Номинация «ЛИРИКА» КАРАШИН БЕКЕТ (г. Атырау, Казахстан) «Поле полнится полынью» (Махамбет, «Арқаның қызыл изені басы күрдек») «Нет изъяна у Деянья» (Махамбет, «Біткен істің міні жоқ») перевод с казахского

КОНКУРС «МИР БЕЗ ВОЙНЫ И НАСИЛИЯ»

Уважаемые авторы – участники Международного литературного конкурса «Приключение приходит само – мир без войны и насилия». Доводим до вашего сведения, что началась рассылка именных сертификатов, удостоверяющих, что вы являетесь участником вышеназванного конкурса. В течение нескольких дней все авторы получают Сертификат. В силу сложившихся обстоятельств, связанных с финансированием и отсутствием возможности приглашения лауреатов в Польшу в этом году, итоги конкурса будут объявлены в октябре. Приносим свои извинения! В случае возникновения вопросов пишите по адресу mail@aivazovskydb.com Следите за новостями на нашем сайте <http://www.aivazovskydb.com>

С самыми добрыми и светлыми пожеланиями, Елена Шуваева-Петросян
<http://www.stihi.ru/avtor/lenapetros> <http://shuv-petrosyan.livejournal.com/>

МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНКУРС «БЕЛАЯ СКРИЖАЛЬ-2011»

По решению жюри почетными дипломами лауреатов конкурса «Белая Скрижаль» награждаются: **Карашин Бекет** (г. Атырау, Казахстан), Дрехслер Наталья (г. Ганновер, Германия), Alexander (г. Воронеж), Тали Тихон (г. Харьков, Украина) (из сайта конкурса Конкурс «Белая скрижаль») konkurs@prozakonkurs.ru 10:48, 10.10.2011

♠ Здравствуйте, Бекет! Просим Вас прислать свой полный почтовый адрес, чтобы мы могли выслать Вам диплом лауреата конкурса прозы «Белая скрижаль-2011».

МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНКУРС КОРОТКОГО РАССКАЗА «ФЛОРИДА КОН» (США)

«ФЛОРИДА КОН». FLORIDARUS RUSSIAN MAGAZIN» Флорида №10(130) –

October 2011 (публикации в журнале авторов-конкурсантов, попавших в Лонг-лист): Бекет Карашин (Казахстан, г. Атырау) рассказ «Дядины забавы»

♣ Уважаемые коллеги, авторы журнала «Флорида» и, конкретно, те из вас, кто попал в лонг-лист конкурса короткого рассказа «ФлоридаКон-2011»! Поздравляю! Не с тем, что вошли в лонг-лист, с этим я вас уже поздравлял в прошлом году. А с тем, что теперь вы, 56 лучших, попали на страницы книги «Место встречи – «Флорида»! Все подробности об этой книге, как она выгладит и где ее приобрести, - у меня в блоге:

<http://florida-rus.livejournal.com/180739.html#cutid1> Всего доброго! Александр Росин, редактор. Florida, Russian Magazine Tel.: (305) 343-2091 Alexander (786) 252-6616 Julia E-mail: florusus@yahoo.com Website: www.florida-rus.com Blog: http://florida_rus.livejournal.com/

♣ **Издан сборник Первого международного конкурса короткого рассказа «Флорида»** В книгу «Место встречи – «Флорида» вошли рассказы, отобранные по результатам первого этапа конкурса и включённые в лонг-лист конкурса. В книге около 200 страниц, цветные фотографии авторов, 56 рассказов 56-ти писателей и их биографии. Список авторов: Сергей САЛЬНИКОВ, Нина ЛЕВИНА, Наталья ВОЛНИСТАЯ, Эдуард ДВОРКИН, Бекет КАРАШИН, Олег ХАФИЗОВ, Оганес МАРТИРОСЯН, Георгий ТАРАСОВ, Литобъединение «САВРА», Ольга ЛЕБЕДЕВ и др.

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЛИТЕРАТУРНЫЙ КОНКУРС «СЛОВО МИРУ» (ИТАЛИЯ)

Уважаемый Бекет! Искренне поздравляем Вас с первой победой! Ваши работы прошли во второй тур Международного Литературного конкурса «Слово миру». Это гарантирует: 1.Получение именного диплома участника Международного Литературного конкурса «Слово миру». 2. Размещение, выбранных Вами работ, или отрывков из работ (из принявших участие в конкурсе) на сайте конкурса для начала читательского голосования. 3. Дальнейшее продвижение Ваших работ в различных областях литературы в процессе культурного литературного обмена Италия-Россия. Для комплектации организационных моментов для второго тура конкурса необходимо: 1) указать Ваш полный адрес (улица, номер дома, почтовый индекс, город, область), номер телефона, 2) отправить по электронной почте фото автора и участника конкурса и биографию (в случае, если Вы не переслали ее в предыдущем письме), 3) в случае, если работа, прошедшая во второй тур Международного Литературного конкурса «Слово миру»: крупная литературная форма: (роман, драматургия и т.д.) необходимо будет подготовить синопсис (краткое содержание Вашего произведения) и выбрать несколько отрывков из произведения, наиболее ярко представляющих его стиль и содержание.

С уважением и наилучшими пожеланиями Орг.комитет Международного Литературного конкурса «Слово миру» «V.V.S.-Unione Universale di Solidarieta» via Vasto 30 83100 Avellino (Av) Italia <http://artmir.wordpress.com/slovomiru@gmail.com> tel:+ 393663466182

МЕЖДУНАРОДНАЯ ЛИТЕРАТУРНАЯ ПРЕМИЯ ИМЕНИ КАВЕРИНА

Участники, Шорт-лист Всего участников – 630, в том числе по номинации «Авторы из других стран» - 66 Событие, так долго ожидаемое участниками конкурса и их поклонниками, произошло вчера поздней ночью: сформирован шорт-лист Каверинского литературного конкурса 2012 года. Предлагаем его вниманию посетителей сайта. пятница, 11 мая 2012 г. Группа «АВТОРЫ ИЗ ДРУГИХ СТРАН» **Номинация «Проза»**
Карашин Бекет, Казахстан; Вадим Чирков, США; Лесунова Валентина, Украина;
Манчева Магдалена, Болгария; Обаничева Лариса, Франция; Розенблит Мария, Эстония.

Поздравление Поздравляем победителей конкурса! Уважаемые участники Каверинского литературного конкурса! Поздравляем всех с окончанием конкурса и объявляем результаты. По решению жюри, авторы, вошедшие в шорт-листы по всем номинациям, награждаются дипломами лауреатов и памятными Каверинскими медалями.

МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНКУРС ЗЛАТЕН КАН 2011

Кънчо Кожухаров fantastikabff@abv.bg Кому: Каз3 Бекет Карашин. 8 сентября 2011 г. 22:40 Здравствуйтесь, уважаемый Бекет, Хочется поздравить Вас с успешным участием на «Златен отт 2011». Ниже найдете информацию о конкурсе. Кънчо Кожухаров **КЛАССАЦИЯ** в конкурс взяли участие писатели из 16 стран мира. Они прислали более чем 380 рассказов. Все иностранные рассказы вошли в финальном круге в сборник в переводе на болгарском языке. **Классация** (в случае одинакового броя пунктов рассказы отп.нии в алфавитном порядке) Далее следуют имена и фамилии лауреатов: **из Казахстана – Бекет Карашин.**

МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНКУРС «ЛОХМАТЫЙ ДРУГ»

Работ на конкурс поступило около четырехсот, из которых принято к оценке 335. Отклоняли чаще по причине несоответствия теме, плохих работ, как таковых, практически не было. География конкурса получилась обширная: США, Канада, Германия, Эстония, Латвия, Израиль, Беларусь, Украина, Узбекистан, Казахстан. По России – от Санкт-Петербурга до Владивостока. Возраст участников от 6 лет до самого преклонного. Самому старшему участнику – Тамаре Морозовой – 87 лет. Среди наших конкурсантов – хорошие, читаемые авторы: Александр Смир, **Бекет Карашин**, Евгений Минин, Ян Бруштейн, Валерий Кравец, Леонид Шептовицкий, Николай Культияпов, Эдуард Резник. Сайт Геополитика 6 марта 2011

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЛИТЕРАТУРНЫЙ КОНКУРС «РУССКИЙ СТИЛЬ»

Здравствуйтесь, Бекет Муханалиевич! Поздравляем Вас с выходом в финал конкурса «Русский Stil-2013»! Все финалисты конкурса будут отмечены наградами. Объявление призовых мест и награждения состоятся на фестивале 12-17 сентября в Германии.

ШОРТ-ЛИСТ 2013 Авторы расставлены в произвольном порядке, без распределения мест. Все финалисты конкурса будут отмечены теми или иными наградами. Объявление призовых мест и награждения состоятся на фестивале «Русский Stil-2013» в сентябре в Германии. Будем рады видеть вас и ваших гостей.

Проза 1. Вадим Борисов, Россия 2. Сергей Гупало, Украина 3. Елена Кисловская, Украина 4. Татьяна Красикова, Беларусь **5. Бекет Карашин, Казахстан** 6. Анатолий Лунин, Россия 7. Леонид Медведев, Россия 8. Алексей Широков, Россия 9. Евгения Степурина, Россия 10. Дмитрий Трипутин, Россия 11. Александр Уткин, Россия 12. Вадим Россик, Германия 13. Татьяна Малинина, США 14. Екатерина Антоненко, Украина 15. Наталья Крофтс, Австралия

Публицистика 1. Бекет Карашин, Казахстан 2. Дмитрий Бобылев, Россия 3. Ольга Сванберг, Финляндия 4. Виктор Бейко, Германия 5. Наташа Северная, Украина 6. Михаил Попов, Россия 7. Надежда Егорова, Россия 8. Вера Платонова, Россия 9. Елена Зинченко, Украина 10. Елена Белякова, Россия 11. Виктор Гришин, Кипр 12. Альбина Гарбунова, Германия 13. Владимир Краснов, Россия 14. Елена Потехина, Россия 15. Евгения Сенчилова, Россия

Призеры конкурсов фестиваля «Русский Stil-2013»

Номинация «Проза» - Лауреаты:
Бекет Карашин, Казахстан Елена Кисловская, Украина Наталья Гагарина, Россия

Номинация «Публицистика, эссеистика» Обладатель звания «Автор - стильное перо!» - **Бекет Карашин, Казахстан**

Члены Международной Гильдии Писателей - призеры конкурсов фестиваля «Русский Stil-2013»

Номинация «Проза» Бекет Карашин, Казахстан. Присвоено звание лаурата конкурса
Номинация «Публицистика, эссеистика» Бекет Карашин, Казахстан - присвоено звание «Автор – стильное перо!» *От всей души поздравляем и радуемся вместе со всеми!*

ЖЕРЛЕСІМІЗДІҢ ЖАҢА ЖҮЛДЕСІ

Халықаралық Жазушылар Гильдиясының, сондай-ақ “Жаңа замандас” Халықаралық Одағының, Қазақстан Жазушылар Одағының мүшесі, атыраулық ақын, әрі жазушы Бекет Қарашин Германияда беделді Халықаралық әдеби “Русский стиль” байқауында екі номинация бойынша жүлдегер атанды. Осымен дәстүрлі түрде жетінші рет ұйымдастырылған халықаралық деңгейдегі фестиваль қатынасусшылардың жасы мен тұрғылықты жеріне қарамастан, іріктеу жұмыстарын жүргізіп, жүзден жүйрік шыққандарға арнайы марапаттар ұсынып отырады. Әлемнің әр түкпірінен жиылып, әдебиеттің әр саласы бойынша жазылған туындыларын байқауға жолдаған бірнеше ұлт өкілдерінің арасында біздің жерлесіміз Бекет Қарашин де бар.

Ол биылғы жылы **“Әдебиеттану және эссеистика”** номинациясы бойынша байқау комиссиясы үздік деп танығандар қатарында. Байқау ұйымдастырушылары оған **“Автор - стильное перо!”** атағын берді. Айта кетелік, жерлесіміздің жоғары дәрежедегі жетістігі әдеби зерттеу жұмыстарының нәтижесіне сай берілген. Нақтырақ айтқанда, **«Игорь полкі туралы сөз»** шығармасының түпнұсқа мәтінінен көптеген “қара дақтың” бетін ашқан Б.Қарашин поэманың кейбір үзінділері бойынша өзінің жаңалықтарын ұсынған.

Ал, **“Проза”** аталымы бойынша Бекет Қарашинге байқау лауреаты атағы берілді. Айта кетерлігі, осы номинацияға ұсынылған “Дядины забавы” әңгімесі бұған дейін авторға **“Флорида Кон” (АҚШ)** Халықаралық байқауының лауреаты атағын алып берген болатын, сондай-ақ **Халықаралық Кавериндік әдеби сыйлықтың** (Ресей, Псков-Мурманск, 2012 жыл) лауреаты атағымен қоса, Бекет Қарашин **В.А.Каверин атындағы медальмен марапатталған еді.**

Қашан да ел тарихы мен әдебиеті, мәдениетіне қатысты жарқын жобалардың бастамашысы ретінде бірнеше игі іске мұрындық болып, академик Зейнолла Қабдолов атындағы қордың директоры лауазымында табысты еңбек етіп жүрген Бекет Қарашинның ана тіліне қатысты да бірнеше жұмыстарды жүйелі түрде жүргізіп келе жатқанына ел куә. Ал, жоғарыда аталған марапаттар - жерлесімізге өзінің 60 жылдығы қарсаңында жасалған сыйлық, оның әдеби таланты мен шеберлігін шет ел оқырмандарымен қоса, әдеби бәйгелерді ұйымдастырушылардың да мойындауы деп білеміз.

Өз тілшіміз. «Атырау» газеті, 1 қазан, 2013 ж.

Писатель из Атырау стал призером конкурса в Германии

Бекет КАРАШИН член Международной Гильдии писателей, прославившийся переводами Махамбета, стал призером международного литературного конкурса **«Русский стиль»** в Германии, сообщает корреспондент портала **«Мой ГОРОД»** со ссылкой на Атырауский филиал союза писателей Казахстана.

В номинации «Литературоведение и эссеистика» ему было присуждено звание «Автор – стильное перо!», здесь он представил литературоведческие исследования произведения «Слово о полку Игореве». По номинации «Проза» ему было присвоено звание дипломанта конкурса.

Бекет КАРАШИН перевёл на русский язык более 240 произведений классиков казахской поэзии и современных поэтов. В 2003 году за книгу «Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы» Бекету Карашину была присуждена премия имени Махамбета. В копилке его званий есть и национальная премия «Народный герой», которую он получил в 2011 году.

Сакен ОМАРОВ. Информационный портал Западного Казахстана «Мой город», 26 Сентября 2013

ЗНАЙ НАШИХ! РУССКИЙ СТИЛЬ БЕКЕТА КАРАШИНА

*Атырауский писатель и поэт **Бекет Карашин** стал призёром престижного Международного литературного конкурса «Русский стиль» в Германии по двум номинациям.*

В номинации «Литературоведение и эссеистика» конкурсная комиссия присудила Бекету Карашину звание «Автор – стильное перо!» На эту номинацию наш земляк представил литературоведческие исследования великого произведения «Слово о полку Игореве», в которых автор осветил многие «тёмные пятна» из текста первоисточника, выдвинул свои открытия по некоторым фрагментам этой поэмы. По номинации «Проза» члену Международной Гильдии Писателей, международного Союза писателей «Новый современник» и Союза писателей Казахстана Бекету Карашину было присвоено звание лауреата конкурса. Что примечательно, - выдвинутый на эту номинацию рассказ «Дядины забавы» до этого принёс автору звание лауреата международного конкурса «Флорида Кон» (США), а также звание лауреата международной Каверинской литературной премии (Россия, Псков-Мурманск, 2012 год), а Б. Карашин был награждён медалью имени В.А.Каверина.

Эти награды – достойный подарок нашему земляку в канун 60-летия, признание его литературного таланта и мастерства зарубежными читателями и организаторами литературных ристалищ.

Прикаспийская Коммуна, 26 сентября 2013 г

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЛИТЕРАТУРНЫЙ КОНКУРС «АЛАШ»

Әкемнің досы, талантты жазушы, тарихшы түрколог - Бекет Муханалиевич Карашин, Халықаралық "Алаш" әдеби сыйлығымен марапатталды! Құттықтаймын! Сіз ең жақсы марапаттарға лайықсыз! Алға, Кіші Жүз! Алға, Беріш! Алға, Қазақстан! Құрметпен, Алма Аронқызы.

<https://www.facebook.com/bkarashin/posts/>

[pfbid0aV9JtUsnwvgGAew6d1mypzkw83bWFBiww14j6x7QBgjeYiudgFrK4BYwG7FL9vXMI?](https://www.facebook.com/bkarashin/posts/?fbid=0aV9JtUsnwvgGAew6d1mypzkw83bWFBiww14j6x7QBgjeYiudgFrK4BYwG7FL9vXMI?__cft__[0]=AZUBSpwzNQlxPyN0Y87cBbSjffoOtgguUTV7GcSZbkNuiXxYrlwUbykFbXttwfVtlbBY_Cope1hsf_RlyMsWQBW3uV0TTKy9JYHzV2_-Y14Dmz3vyWBzh5kUbalNjpmqf_hvqSpZcJeDtJuSMR2E6v8hV_I8CAFqrMjk4hNL_k7j6oYTPj_Ew68OoMdB7M_B4QnADRoO-q71BWvdAARUCb4zb&__tn__=%2CO%2CP-R)

[__cft__\[0\]=AZUBSpwzNQlxPyN0Y87cBbSjffoOtgguUTV7GcSZbkNuiXxYrlwUbykFbXttwfVtlbBY_Cope1hsf_RlyMsWQBW3uV0TTKy9JYHzV2_-](https://www.facebook.com/bkarashin/posts/?fbid=0aV9JtUsnwvgGAew6d1mypzkw83bWFBiww14j6x7QBgjeYiudgFrK4BYwG7FL9vXMI?__cft__[0]=AZUBSpwzNQlxPyN0Y87cBbSjffoOtgguUTV7GcSZbkNuiXxYrlwUbykFbXttwfVtlbBY_Cope1hsf_RlyMsWQBW3uV0TTKy9JYHzV2_-Y14Dmz3vyWBzh5kUbalNjpmqf_hvqSpZcJeDtJuSMR2E6v8hV_I8CAFqrMjk4hNL_k7j6oYTPj_Ew68OoMdB7M_B4QnADRoO-q71BWvdAARUCb4zb&__tn__=%2CO%2CP-R)

[Y14Dmz3vyWBzh5kUbalNjpmqf_hvqSpZcJeDtJuSMR2E6v8hV_I8CAFqrMjk4hNL_k7j6oYTPj_Ew68OoMdB7M_B4QnADRoO-q71BWvdAARUCb4zb&__tn__=%2CO%2CP-R](https://www.facebook.com/bkarashin/posts/?fbid=0aV9JtUsnwvgGAew6d1mypzkw83bWFBiww14j6x7QBgjeYiudgFrK4BYwG7FL9vXMI?__cft__[0]=AZUBSpwzNQlxPyN0Y87cBbSjffoOtgguUTV7GcSZbkNuiXxYrlwUbykFbXttwfVtlbBY_Cope1hsf_RlyMsWQBW3uV0TTKy9JYHzV2_-Y14Dmz3vyWBzh5kUbalNjpmqf_hvqSpZcJeDtJuSMR2E6v8hV_I8CAFqrMjk4hNL_k7j6oYTPj_Ew68OoMdB7M_B4QnADRoO-q71BWvdAARUCb4zb&__tn__=%2CO%2CP-R)

ЖЕРЛЕСІМІЗДІҢ ТАЛАНТЫ ТАҒЫ ДА МОЙЫНДАЛДЫ

ҚР Жазушылар одағының Алматыда, 12-сәуірде өткен әдеби жыл қорытындысына арналған жиынында атыраулық философ, ақын әрі жазушы Бекет Қарашинге «Бейбарыс. Заман және тұлға / Бейбарс. Эпоха и личность» атты екі тілдегі кітабының басылымы үшін Халықаралық «Алаш» әдеби сыйлығы берілді. Бұл кітап біздің әйгілі жерлесіміз, Египеттің ұлы сұлтаны, XIII ғасырда ислам әлемін кресшілер мен Шыңғысханның немересі Құлағу шапқыншылығынан құтқарған Бейбарыс сұлтанның туғанына 800 жыл толуына арналған. Бекет Қарашин – ҚР Жазушылар Одағының және Халықаралық жазушылар Гильдиясының (кеңсесі Германияда орналасқан) мүшесі, отызға жуық республикалық және халықаралық сыйлықтар мен марапаттардың иесі. Оның қаламынан туған қырықтан астам кітап Қазақстанда және шет елдерде бірнеше тілде жарық көрді. Бекет Қарашин көзіқарақты оқырман қауымға Махамбет поэзиясының және қазақ жырауларының орыс тіліндегі ең үздік аудармашысы ретінде жақсы танымал. Әсіресе, ол «Я казах, небесный тюрк» атты атақты әрі атышулы поэмасымен кеңінен танылды, бұл туындыны кейіннен өзі «Мен көктүрікпін, қазақпын» деген атаумен қазақ тіліне аударды. Бұл өлең әлеуметтік желіде миллиондаған рет қаралып, көптің назарын аударды, талай пікір жазылды. Оқырмандар авторды көзі тірісінде қазақ әдебиетінің классигі деп атады. Биыл Бекет Мұқанәліұлы мерейлі 70 жасқа толады. «Алаш» әдеби сыйлығы осы мерейтойға лайықты сый болды.

ОБ ОЧЕРЕДНОМ ПРИЗНАНИИ ТАЛАНТА НАШЕГО ЗЕМЛЯКА

На собрании Союза писателей РК, состоявшемся 12 апреля сего года в Алматы по итогам прошедшего 2022 года, атыраускому философу, поэту и писателю за издание его двуязычной книги «Бейбарс. Заман және тұлға / Бейбарс. Эпоха и личность» была присуждена международная литературная премия «Алаш». Книга приурочена к 800-летию нашего прославленного земляка, великого султана Египта, защитившего в 13 веке исламский мир от нашествий крестоносцев и войск хана Кулагу, внука Чингисхана.

Бекет Карашин является членом Союза писателей РК и Международной Гильдии писателей (офис в Германии), обладателем более тридцати республиканских и международных премий и наград. Его перу принадлежат более 40-ка изданных книг, как в Казахстане, так и зарубежных странах в переводах на различные языки. Он известен широкой читающей публике, как самый лучший переводчик поэзии Махамбета и других казахских жырау на русский язык. В особенности он прославлен, как автор знаменитой и нашумевшей поэмы «Я казах, небесный тюрк», переведенной затем им самим на казахский язык («Мен көктүрікпін, қазақпын»), которая получила в социальных сетях миллионные просмотры, реакции и комментарии, в которых автор признан прижизненным классиком современной казахской литературы.

Примечательно, что в этом году Бекету Муханалиевичу исполняется 70 лет, и эта награда является достойным подарком к его юбилею.

Ссылка на электронную книгу: <http://kabdolov.kz>

УДОСТОВЕРЕНИЯ, МЕДАЛИ, ДИПЛОМЫ, ГРАМОТЫ

Удостоверение члена Союза писателей Казахстана

Членский билет международной Гильдии Писателей

Членский билет Международного Союза писателей

Удостоверение и медаль Почётного Гражданина Индерского района

Удостоверение ветерана боевых действий

Удостоверение к медали «За участие в миротворческой миссии в Нагорном Карабахе»

Член Барковского клуба

Почётный член международного клуба «Поэтическое Братство»

Обладатель премии им. Махамбета

Медаль лауреата премии им. Махамбета

Лауреат 1-го Республиканского Конкурса поэтов-переводчиков

**Звание «Народный Герой»
и лауреат Национальной
Премии «Мы – одна команда!»**

**Победитель Республиканского конкурса «За
вклад в развитие гражданского общества в КЗ»
и звание «Ветеран Гражданского общества»**

**Лауреат международного конкурса
имени И. Бунина «Легкое дыхание»**

**Лауреат Международного
конкурса «Поэтическое Братство»**

Призёр по 2 номинациям международного конкурса «Русский стиль» (Германия)

Медаль призера

Номинант конкурса «Белая скрижаль»

Медаль обладателя Международной Премии имени академика З.Кабдолова

Международная литер. премия Алаш

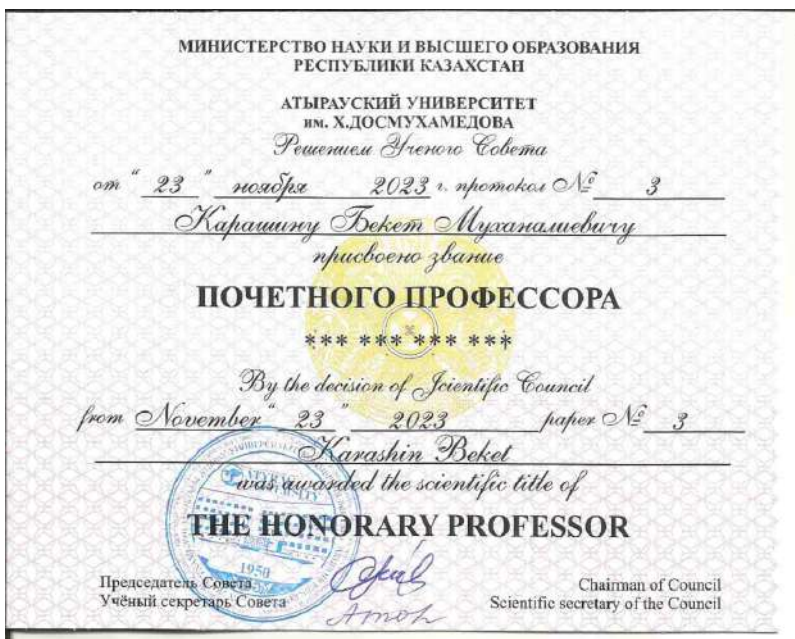
Медаль «Ерен еңбегі үшін»

Медаль К 220- летию Махамбета «ДАУЫЛПАЗ»

Звание Почетного профессора АГУ

ПРИЛОЖЕНИЯ К КНИГЕ

А. БЕКЕТ ҚАРАШИННЫҢ ӨМІРБАЯНЫ

Туған жері, күні Атырау облысы, Дендер 12.12.1953

Білімі - философ

- Қазақ мемлекеттік Университеті, философия және экономика факультеті, 1974-1979;
- Қазақ ССР-ы Ғылымдар Академиясының философия және құқық институты (аспирантура, 1983-1986);
- «Аль-Азхар» институтінің (Каир, Египет) кино сценаристтерінің курсы, 2005

Өмірәректің елеулі кезеңдері

- 1953-1970 – Орал қаласында, Батыс Қазақстан облысында тұрды, бірнеше мектептерінде оқыды.
- 1970-1972 – Қазақ политехникалық институтының студенті, АДК-ның жұмысшысы
- 1972- 1974 - Кеңес армиясының әскері.
- 1974-79 - ҚазМҰУ–нің философия-экономика факультетінің студенті
- 1983 - 1986 - Қазақ ССР-ы Ғылымдары академиясының философия және құқық институтының аспиранты
- 1979-1997 жылдары КСРО ІІМ-нің (кейіннен ҚР) Қарағанды жоғарғы милиция мектебінің философия кафедрасында дәріс берген.
- 1997-2003 – ғылыми-өндірістік «Мониторинг» ЖШС-нің директоры орынбасары.
- 1999-2007 – Ресей-Қазақстан гуманитарлық университетінің мұғалімі.
- 2002 г. – әдеби-тарихи мәдени «Алшы» қорының директоры.
- 2009 г. - Академик Зейнолла Кабдолов атындағы қорының директоры.

Шығармашылық мамандықтары:

жазушы, ақын, тарихшы- түркітанушы, киносценарист, әдеби аудармашы, мәдениеттанушы, лингвист, этнограф, саяси-әлеуметтік процестердің талдаушысы.

Өзге де шығармашылық жұмыстары:

- «В поисках открытий. Султан Бейбарыс» деректі кинофильмнің консультанты;
- «Ежелгі металл өңдеу технологиясын қайта жаңарту» фильмінің режиссёры және сценарийінің авторы;
- Республикалық, халықаралық гранттар бойынша 30 жобаның авторы әрі орындаушысы;
- «Алшы» атты шағын түрдегі скульптуралық жұмыстарының авторы;
- Түрлі шығармашылық бақаулардың сценарийінің авторы, орындаушысы;

Жазушылар одақтарының және әдеби клубтарының мүшелігі туралы мәліметтер

- ҚР Жазушылар Одағының мүшесі (2008 ж)
- Халықаралық Жазушылар Гильдиясының мүшесі
- «Жаңа замандас» Халықаралық жазушылар Одағының мүшесі
- Халықаралық «Поэтическое братство» клубының құрметті мүшесі
- Халықаралық «Барков клубының» мүшесі

Қоғамдық қызметі:

- ҚР Жазушылар Одағының Атыраудағы филиалының орыстiлдi бөлiмнiң, аударма секцияларының жетекшiсi

Үкiметтiк тапсырмаларды орындауы:

- 80 жылдары Мәскеу қаласында өткен Олимпиада қоғамдық тәртіпті қадағалаушы
- Өзербайжан ССР (1989) Нагорлы-Карабах облысындағы үкiметтiк тапсырмаларын орындау

БИОГРАФИЯ БЕКЕТА КАРАШИНА

■ Место и дата рождения: пгт Индер, Атырауской обл. 12.12.1953

- Образование: высшее, философ
- Казахский гос. университет им. С.М. Кирова (философско-экономический факультет, Алматы, 1974-1979 г.)
- Институт философии и права АН Каз ССР (очная аспирантура, Алматы, 1983-1986 гг.)
- Институт подготовки сценаристов документального кино (Египет, Каир, 2005).

Основные вехи трудовой деятельности:

- 1970-1972 – студент Алмаатинского политехнического института;
- 1972-1974 – служба в СА;
- 1974-1979 – студент философско- экономического факультета КазГУ;
- 1979- 1996 – преподаватель, старший преподаватель кафедры философии Карагандинской высшей школы МВД СССР, затем РК (курсы философии, социологии, политологии);
- 1983-1986 – аспирант института философии и права АН КазССР;
- 1996-2003 – зам директора научно-производственного ТОО «Мониторинг»;
- 1999-2007 – доцент Российского гуманитарного университета;
- 2002 г. – по сей день - директор ОО «Литературно-исторический культурный фонд «Алшы»
- 2009 г. – по сей день – директор фонда им. Академика З.Кабдолова (г. Атырау)

■ Краткие сведения о творчестве:

- поэт, писатель, автор и соавтор более 40-ка книг по философии, литературоведению, истории, тюркологии, лингвистике, поэтическим переводам и поэзии, художественной прозе;
- обладатель, победитель, лауреат более 30-ти республиканских и международных премий, литературных конкурсов и званий;
- режиссёр, сценарист и консультант документальных фильмов;
- имеет около 3000 публикаций в республиканских и международных СМИ;
- произведения публиковались и издавались в России, Китае, США, Германии, Италии, Болгарии, Иране, Турции, Египте, как на русском языке, так и в переводах на другие языки мира.

Членство в литературных союзах и клубах

- Член Союза писателей Казахстана с 2008 года
- Член Международной Гильдии Писателей (Германия, с 2013 г)
- Член международного Союза писателей «Новый современник (Россия, с 2013 г.)
- Почётный член Международного Клуба «Поэтическое братство» (Россия, Тула , с 2008 года)
- Почётный член барковского клуба (Санкт-Петербург, с 2012 года)

■ Общественная работа:

- Руководитель секции переводов и руководитель русскоязычного отделения Атырауского филиала Союза писателей РК,

Выполнение правительственных заданий:

- охрана общественного порядка на Олимпиаде-80 в г. Москве;
- спасение населения после землетрясений в Спитаке и Ленинакане;
- выполнение правительственного задания в Нагорно-Карабахской области Азербайджанской ССР (1989)

- Место жительства и каналы связи: г. Атырау, 77013750853, e-mail: bkarashin@mail.ru

БИБЛИОГРАФИЯ

I. Книги изданные в Казахстане

1.1. Полиграфические издания (индивидуальное авторство, соавторство)

№	Название. Авторство и соавторство	Жанр	Издательство, год
1	Экология и литература. Соавторство	Аналитика	Атырау, 1997
2	Менің Қазақстаным. Соавторство	История, культура	Алматы, Lightening, 2002
3	Бейбарс: эпоха и личность. Авторство	Историческая проза	Алматы, «Өлке» 2001
4	Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы (автор)	Художеств. перевод	Алматы, «Дайк-Пресс» 2002
5	Бейбарс: эпоха и личность. Авторство	2-ое издание	Ақтөбе, А-Полиграфия 2003
6	Карой анталогиясы. Соавторство	Разножанровый сборник	Атырау, 2003
7	Махамбетке тағзым. Соавторство	Разножанровый сборник	Атырау, 2003
8	Махамбет. Немеркнущий дух...	Разножанровый сборник	Алматы, 2003, т.2-ой
9	Султан Бейбарыс. Авторство	Историческая проза	Алматы, «Арыс» 2004
10	Запоздалые стихи. Авторство	Сборник стихов	Ақтөбе, А-Полиграфия 2004
11	Махамбет кітапханасы. Авторство	20томное издание, том 1	Алматы, «Өлке», 2004
12	Рыцарская поэзия казахских жырау.	Эссе и переводы	Алматы, «Өлке» 2005
13	Заложники большой нефти. Соавторство	Экология	Алматы, Lightening, 2005
14	Почтение Земли – поклон Человеку.	Эссе и стихи	Алматы, «Интерлигал», 2006
15	Отверженный мир. Соавторство	Перевод книги Р.Отарбаева	Алматы, «Сөз-Слово», 2006
16	Махамбет.	Переводы	Алматы, «Жібек жолы»
17	Әулет әуезі. Соавторство	жанұялық өлең жинағы	Атырау, «Ағатай», 2008
18	Вокруг нефти Каспия. Соавторство	Экология, доходы	Алматы, «Орхон», 2009
19	Звуки лука и лиры мира. Авторство	Сборник стихов	Алматы, «Интерлигал» 2010
20	Злато зарытого клада. Соавторство	Перевод книги Р.Отарбаева	Москва «Худ. литература», 2011
21	Розария из розалия. Авторство	Сборник стихов	Алматы, «Lightening» 2013
22	Мой Махамбет. Авторство	эссе, переводы	Атырау, типогр АГУ 2013
23	Дороги и думы. Авторство	публицистика, история	Атырау, «Ағатай» 2013
24	Было. Есть. Будет. Авторство	сборник стихов	Атырау, «Ақжайық» 2013
25	Султан слова. Соавторство	Сборник к60-лет юбилею	Алматы, «Арыс» 2013
26	Сөз сұлтаны. Соавторство	Сборник к 60-лет юбилею	Алматы, «Арыс» 2013
27	Казнь Махамбета. Соавторство	Роман Б.Карашин, А. Улдуз	Атырау, «Ағатай» 2019
28	Махамбет. Жыр-жебе. Стихострелы. Автор	Эссе, статьи, переводы	Атырау, «Ақжайық» 2019
29	Бейбарыс. Заман және тұлға	история	Атырау, «Ағатай» 2023
30	Я казах, небесный тюрк	поэма	Атырау, «Ағатай» 2023

1.2. Электронные книги Б.Карашина

№	название	жанр	год	ССЫЛКИ
31	Айналайын, Атырау.	Сборник малой прозы. Соавторство	2013	https://sbornik-prozy
32	Асық	Этнография	2014	https://asyk
33	Стихострелы Махамбета	Эссе, переводы стихов	2014	https://makhambeta
34	Ангелы не спят	Книга переводов Р.Отарбаева	2014	angely-ne-spyat
35	"Анрахайдың аңызы"	Легенда	2015	https://legenda
36	Колесо седой старины	История. Соавторство	2015	koleso-sedoy-stariny
37	Рыцарская поэзия казахских жырау	Эссе, переводы стихов	2015	https://rytcarskaya
38	Бейбарс. Эпоха и личность	Историческая проза	2020	epokha-i-lichnost
39	Мысли скифа	Философские эссе	2020	https://skift-oylary
40	Помним о предках великих своих	Исторические эссе	2020	https://pomnim-o
41	Невыдуманные рассказы	Сборник малой прозы	2020	https://malaya-proza
42	Казнь Махамбета	Соавторский роман	2020	https://kazn-makhambeta
43	Сценарии Р. Отарбаева	Художественный перевод	2021	https://scenariyer
44	Я казах, небесный тюрк	поэма	2023	http://i-am-kazakh

II. Произведения, вышедшие за рубежом

№	название	Где опубликовано, год, формат
45	Прикаспийский путь влияния Древ. Турции на мировую культуру	Махачкала, Дагестанский гос. университет, 1999
46	Каспий: эгология и экология	Мазандаранский гос. университет, 2004, на языке фарси
47	Бейбарс: эпоха и личность	Шанхай, 2010, электронная книга Mr.Book, на кит. языке
48	Моя госпожа, моя богиня	Германия, Gutersloh, 2010
49	Дядины забавы	США, «Флорида Кон», 2011
50	Сборник стихов	Антология русской народной поэзии XXI века, Тула, 2011
51	Стихи Махамбета	сайт «Золотое перо Руси», Москва, 2011
52	Стихи и поэмы	Портал «Вдохновение», Москва, 2011
53	Стихи Махамбета	Сайт «Музыка перевода», Москва, 2011
54	Тель и Ник	София, «Златен Кан», 2011, на болгарском языке
55	King Arthur's Round Table	США, 2012, на английском языке
56	Стихи и поэмы	Москва, «Золотое перо Руси», 2011
57	Свыше ста произведений	Сайт «Что хочет автор», 2011-2013
58	Около 50-ти произведений	Сайт «Стихи. ру»
59	Свыше десятка произведений	Сайт «Проза.ру»
60	К тайнам короля Артура	на многочисленных сайтах мира

III. Литературные произведения в социальных сетях (аудио, видео, тексты)

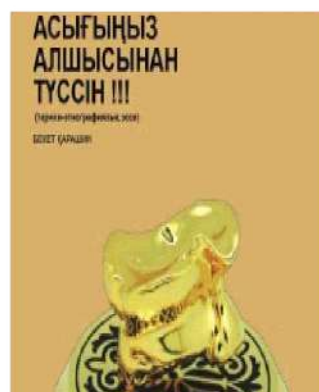
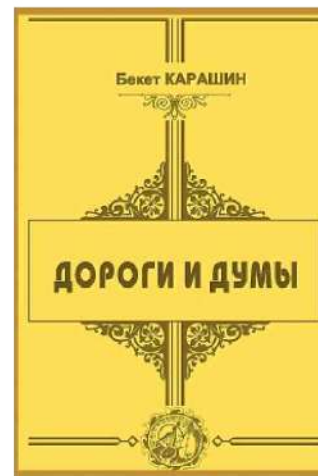
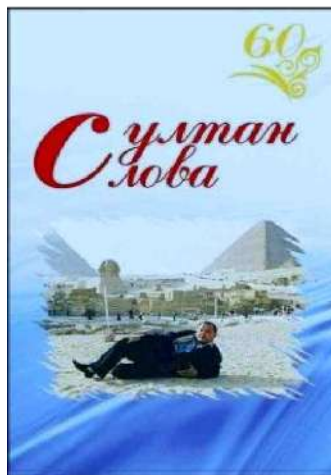
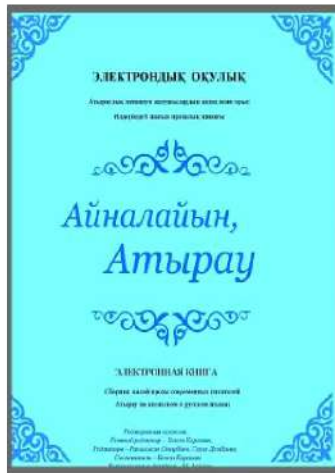
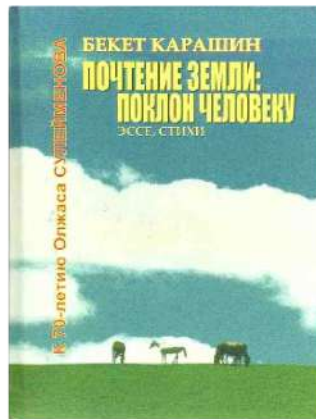
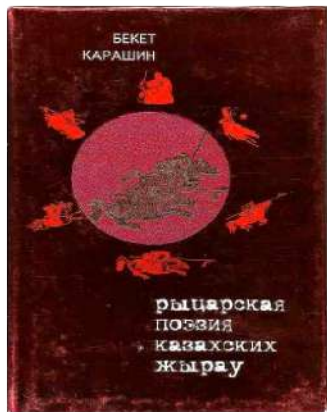
№	Название, жанр, формат	Ссылки
1	Я казах, небесный тюрк. Поэма, видео	https://www.youtube.com/watch?v=f0ZLCLpJXas
2	Мен көк түрікпін, қазақпын. Поэма, видео	https://youtu.be/QB8IC6_tvdQ?t=21
3	Я казах, небесный тюрк. Поэма, видео	https://www.youtube.com/watch?v=KBbky57Y87o&t=100s
4	Я казах, небесный тюрк. Видео-реакция	https://youtu.be/qGATULTyz08?t=48
5	Я казах, небесный тюрк. Видео-реакция	https://www.youtube.com/watch?v=OW4W802sM&t=22s
6	Мен көк түрікпін, қазақпын. На 2х языках	https://youtu.be/_wezavb0kVc?t=399
7	Я крестоносец. Стих, видео	https://www.youtube.com/watch?v=hbLMBCW7kao&t=35s
8	Ты огуз, а я – кипчак. История, видео	https://www.youtube.com/watch?v=4AOpSpEVoJk
9	О тюркском железе	https://www.youtube.com/watch?v=4w2Sb3bCySg&t=308s
10	Сұлу қыз. Перевод песни, музык. клип	https://kabdolov.kz/s-lu-yz-devushka-krasavitca
11	Ерекше естен кетпес қызық қайда, Перевод стиха Абая. Видео-декламация на 2 языках	https://youtu.be/7mcMPW8Vouk?t=3
12	Есіңде бар ма жас күнің. Перевод Абая	https://youtu.be/yy6FYhaRyKU?t=3
13	Жүректе қайрат болмаса. Перевод Абая	https://youtu.be/_fjKaUKqAqA?t=46
14	Мен сәлем жазамын. Перевод Абая	https://youtu.be/afDErDJDmDk?t=1
15	Махамбет. Близких мне по духу нет	https://youtu.be/zcGgPxj_CZQ?t=5
16	Аудио-бейне-оқулықтар №1 Переводы	https://aza-ty-ma-al-m-tel-kazakhstanie-poslovitcy-i-pogovorki
17	Аудио-бейне-оқулықтар №2 Переводы	https://aza-ty-ma-al-m-tel-kazakhstanie-poslovitcy-i-pogovorki-2
18	Аудио-бейне-оқулықтар №3 Переводы	https://aza-ty-ma-al-m-tel-kazakhstanie-poslovitcy-i-pogovorki-3
19	Аудио-бейне-оқулықтар №4 Переводы	https://aza-ty-ma-al-m-tel-kazakhstanie-poslovitcy-i-pogovorki-4
20	Аудио-бейне-оқулықтар №5 Переводы	https://aza-ty-ma-al-m-tel-kazakhstanie-poslovitcy-i-pogovorki-5
21	Қазақтың мақал-мәтелі. Перевод на русс.	https://aza-ty-ma-al-m-tel-kazakhstanie-poslovitcy-i-pogovorki
22	Тюркские этимоны №1. Этимология	https://aza-sha-sayra/tyurk-i-ya/tyurkskie-etimony-chast-1
23	Тюркские этимоны №2. Этимология	https://aza-sha-sayra/tyurk-i-ya/tyurkskie-etimony-chast-2
24	Тюркские этимоны №3. Этимология	https://aza-sha-sayra/tyurk-i-ya/tyurkskie-etimony-chast-3
25	Айналайын или айнал, айым?	https://tyurk-i-ya/tyurk-i-ya-etyudy/aynalayyn-ili-aynal-ayym
26	Алма-Ата, Алматы или Алматау?	https://aza-sha-sayra/tyurk-i-ya/tyurk-i-ya-etyudy/alma-ata-almaty
27	Байұлы или баулы? Ономастика	https://bay-ly-ili-bauly-novaya-versiya-prochteniya-znamenitogo
28	Бекет вам не пикет! Этимология	https://beket-vam-ne-piket
29	Бог Тюркология. Этимология	https://kabdolov.kz/bog-iz-serii-kategorii-iz-tyurkologicheskoy
30	Вода...Вода... Кругом вода. Этимология	https://voda-voda-krugom-voda-iz-serii-kategorii-iz-tyurkologicheskoy-la
31	Земля и земляне. Этимология	https://aza-sha-sayra/tyurk-i-ya/tyurk-i-ya-etyudy/zemlya-i-zemlyane
32	Мешковатые слова. Этимология	https://meshkovatyje-slova
33	Огонь. Этимология	https://kabdolov.kz/aza-sha-sayra/tyurk-i-ya/tyurk-i-ya-etyudy/ogon
34	Орда. Орта. Этимология	https://kabdolov.kz/aza-sha-sayra/tyurk-i-ya/tyurk-i-ya-etyudy/or-da-orta
35	Чье имя носишь, қазақ? Ономастика	https://chyo-imya-nosish-kazakh
36	Ысық – тертый калач? Ономастика	https://ysy-tyortyy-kalach
37	Адал мен Лада. Әңгіме / рассказ	https://aza-sha-sayra/sha-yn-proza-malaya-proza/novyy
38	Астралды саяхат. Әңгіме / рассказ	https://astraldy-sayakhat-astralnoe-puteshestvie-beket-karashin

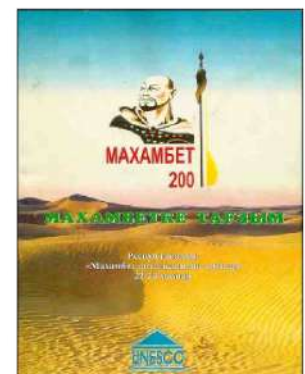
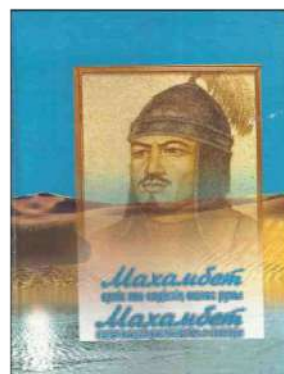
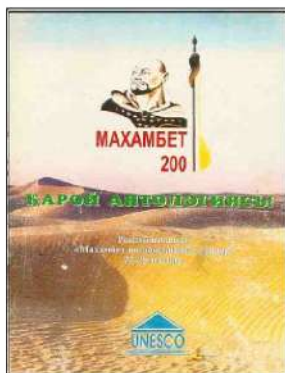
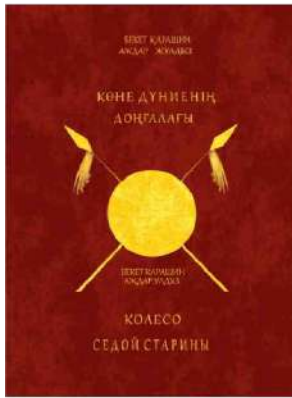
39	Ағайымның алданышы. Өңгіме / рассказ	https://a-ayymny-aldanyshy-dyadiny-zabavy-beket-karashin
40	Емтихан / Экзамен. Өңгіме / рассказ	https://kabdolov.kz/emtikhan-ekzamen-beket-karashin
41	Жынойнақ. Полтергейст. Өңгіме / рассказ	https://kabdolov.kz/zhynoina-poltergeyst
42	Менің ханымым. Өңгіме / рассказ	https://men-khanymy-beket-kar
43	Сизиф туралы скифтың аңызы. Өңгіме	https://sizif-turaly-skifti-a-zyy-mysli-skifa-o-sizife
44	Түнгі қоңырау / Ночной звонок. Өңгіме	https://kabdolov.kz/sha-yn-proza-malaya-proza/novyy-tovar
45	Ақжүністің бейнесі. Перевод стиха	https://kabdolov.kz/po-ziya-i-muzyka/a-zh-n-st-beynes-obraz
46	Гимн РК. Перевод Карашина на русский	https://gimn-rk-perevod-na-russkiy-avtorskaya-versiya-b-karashina
47	Мұхит Мералыұлы. Зәуреш. Эссе + перевод	https://aza-sha-sayra/po-ziya-i-muzyka/m-khit-meraly-ly-1841-1918
48	Сұлу қыз. Перевод песни на русский	https://s-lu-yz-polyakty-khaly-n-aza-zh-ne-orys-t-lder-nde-devushka-kras
49	Across Endless Dimensions. Сквозь безду в пустоту. Перевод песни Димаша на русский	https://kabdolov.kz/aza-sha-sayra/po-ziya-i-muzyka/t-n-iy-tan-ke-st-kke-skvoz-bezdnu-v-pustotu-perevod-b-karashina
50	Фариза "Жалқы мен тобыр" – перевод	https://fariza-ongarsynova-zhal-y-men-tobyr-odinochka-i-tolpa
51	Шайхана. Қазақ тіліне аударма	https://kabdolov.kz/aza-sha-sayra/po-ziya-i-muzyka/chaykhana
52	Қыз-Жібектің бейнесі. Перевод на русский	https://kabdolov.kz/po-ziya-i-muzyka/yz-zh-bekt-beynes-oblik-kyz-zhibek
53	Наурыз мейрамы туралы. Эссе на 2 языках	https://zha-ar-u-men-te-d-kt-simmetriya-men-garmoniyany-ly-k-n-velikiy-de
54	Көрісу дәстүрі. Эссе на 2-х языках	https://k-r-su-d-st-r-traditsiya-k-r-su
55	SOS. Мақала. 2 тілде / Статья на 2 языках	https://sos-nemese-tzh-zha-dayynda-y-det-ryp-pen-salt-d-st-r-sos-ili-oby
56	Ұлы дала, нағыз сақтар. Статья.	https://kabdolov.kz/aza-sha-sayra/o-u-ma-alalary-uchebnye-stati
57	Анекдоттар / анекдоты. На 2-х языках	https://anekdoty-na-russkom-i-kazakhskom-s-perevodami

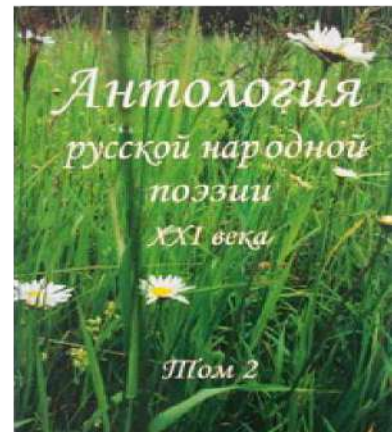
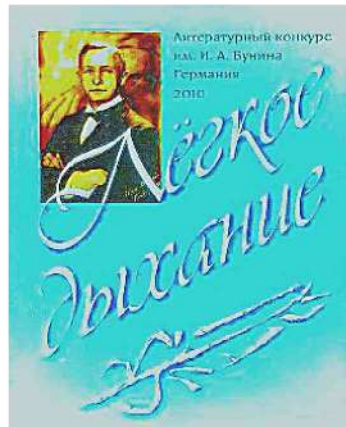
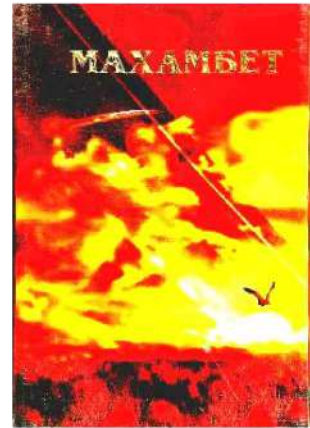
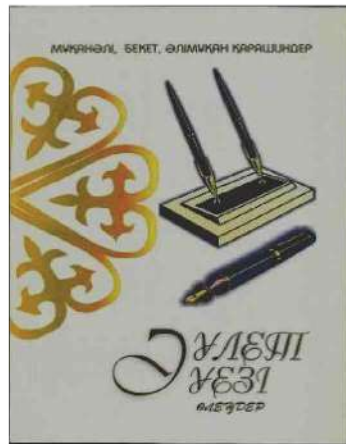
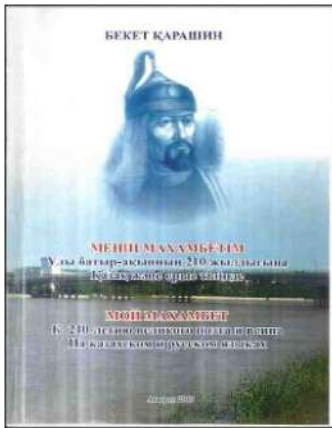
Публикации В республиканских и международных СМИ, социальных сетях, сайтах, порталах, опубликовано свыше **3000** публикаций

ОБЛОЖКИ КНИГ БЕКЕТА КАРАШИНА

FLORIDA RUS Республика Казахстан

Адрес: Алматы, Бостандық аясуы 100/100/100, 100000

Адвокатский офис СТИВЕНА ФАРБМАНА
АДВОКАТ ПО АВТОМОБИЛЬНЫМ АВАРИЯМ

Адвокат, которому Вы не безразличны!

• ТОВАРЫ В БЛЕТУ И НА ПРОИЗВОДСТВЕ
• ТОВАРЫ В БЛЕТУ

(866) FLA ATTY

БЕСПЛАТНЫЕ КОНСУЛЬТАЦИИ
по телефону 24 часа в сутки

Адрес: Алматы, Бостандық аясуы 100/100/100, 100000
Тел: (866) 963-3863
Факс: (866) 963-3863
E-mail: flar@flar.kz
www.flarmanlaw.com

КАТЕГОРИИ	КАТЕГОРИИ		
А. Дәулет	196-08	Б. Тарманов	33-03
В. Қарашынов	215-21	С. Қарашынов	20-04
А. Қали	100-03	Қ. Қали	10-10
М. Қарашынов	115-08	А. Қарашынов	30-03
А. Қарашынов	090-07	С. Қарашынов	30-07
А. Қарашынов	010-08	С. Қарашынов	010-08

ФОТОГРАФИИ

Солдат

Старший лейтенант

капитан

**Школа. Марат, Бекет,
Владимир**

**Одноклассники и баскетбольная
команда, через 40 лет**

**С Муратом Ауэзовым.
Иран-2004**

Дома у Г.Бельгера

**С Олжасом
Сулейменовым**

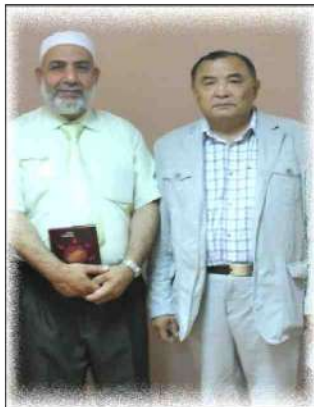
**С Ролланом
Сейсембаевым**

**С другом Маликом
Исабековым**

**С Мухаммед Ар-Раба.
Каир-2005**

**С шейхом Наджех
Д.Бккрат**

**С другом Аждаром
Улдуз**

С московскими писателями

**Первый конкурс поэтов-
переводчиков РК**

С акимом Атырауской области

С Рахымжаном Отарбаевым

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

Бірінші бөлім. Б.Қарашиннің өмірі және шығармашылығы туралы Часть первая. О личности и творчестве Б.Карашина.

Замандастарының, достарының естеліктері, мінездемелері, рецензиялары	Воспоминания, характеристики, рецензии современников и друзей юбиляра	Бет стр
Аждар Улдуз. Жай ғана – менің ағам!	Аждар Улдуз. Просто – Старший!	6-7
Галина Шуке. Халықтың шәкірті және ұстазы	Галина Шуке. И ученик, и учитель народа	15-14
Мәлік Исабеков. Жақсыменен дос болсаң	Малик Исабеков. Если дружен ты с достойным	18-19
Мұрат Әуезов. Романтик және жаһангер	Мурат Ауэзов. Романтик и воин	85-86
Герольд Бельгер. Ол – қазақ, көк түрік	Герольд Бельгер. Он казах, небесный тюрк	95-96
Герольд Бельгер. Болды. Бар. Болады.	Герольд Бельгер. Было. Есть. Будет.	107-108
Герольд Бельгер. Махамбетке бойлау	Герольд Бельгер. Постигение Махамбета	119-120
Г.Бельгер. Мамлюктер дәуірі – ертегі түстер әлемі	Г.Бельгер. Эпоха мамлюков –мир сказочных снов	121-122
Г. Бельгер. Б..Қарашиннің «Қазақ жырауларының рыцарьлық поэзиясы» кітабына алғысөзден үзінді	Герольд Бельгер. Предисловие к книге Б.Карашина «Рыцарская поэзия казахских жырау»	127-128
Герольд Бельгер. Ұлттың рухани көсімдері	Герольд Бельгер. Духовные пастыри нации	131-132
Г.Бельгер. Қазақ ақын-серілері тағы да атқа конды	Г. Бельгер. Казахские поэты-рыцари вновь на коне	141-142
Мәлік Исабеков. Бейбарыс. Заман және тұлға	Малик Исабеков. Бейбарс. Эпоха и личность	149-150
Мәлік Исабеков. Жайықтың бойы көк шалғын	Малик Исабеков. Лучшие луга - Ақжаика берега	153-154
Мәлік Исабеков. Тәржімәнің қиындығын жеңіп	М. Исабеков. Преодолевая трудности перевода	159-160
Марат Имангазин «Дед» туралы сөз	Марат Имангазин. Слово о «Деде»	168-169
Хусейнен ар-Раба. Бекет Қарашин туралы	Мухаммед Хусейнен ар-Раба. О Бекете Карашине	178-179
Н.Д. Бкерат. Достық және бейбітшілікке арнау	Шейх Наджех Д. Бкерат. Во имя дружбы и мира	182-183
Геннадий Мирошниченко. «Поэтическое братство» - халықтар бауырластығының көпірі	Геннадий Мирошниченко. «Поэтическое братство» - мост к братству народов	186-187
Яков Трофимов. Дос және әріптес	Яков Трофимов. Друг и коллега	188-189
Г. Космос -Виноградов. Барковтан Бекетке дейін	Геннадий Космос-Виноградов. От Баркова до Бекета	194-195
Марат Куспаев, Владимир Герасимов. Балалық тобымыз және жастық шақ командамыз	Марат Куспаев, Владимир Герасимов. Класс детства и команда молодости нашей	196-197
Ғалым Сапарғалиев. Бекет Қарашинның атақты елеңінің шым-шытырық тарихы туралы	Ғалым Сапарғалиев. О детективной истории знаменитого стихотворения Бекета Карашина	212-213

Екінші бөлім. Пікірлер, бағалар, үнқосу. Часть вторая. Отзывы, оценки, отклики

Мұқанәлі Қарашин. Бекет ұлыма	234-235
Жұмабек Қарабалаев. Аудармашыға арнау	236-237
Абдрахман Достов. Ақ бата	238-239
Михаил Булатов. Поэту и воину	238-239
Жасулан Садыков. От Иртыша - Уралу	240-241
Tariyel Azerturk (США). Поздравление	240-241
Ахмет Ихсанұлы. Талабың таудай болсын, Бекет!	240-241
Нұралы Әжіғалиев (ақын). Махамбетті орысша сөйлеткен Бекет. Ол кім?	242
Арман Хайруллин с Бекетом Карашиным	243
Тілекқабыл Боранғалиұлы (Алматы). Екінші атқа ер салмай	245
Қадір Жүсіп. Разбужен дух великого поэта	246
Қадір Жүсіп. Махамбет жырларын аударушы және аударма	249
Дулат Аманжол. Ұлттық ойынмен болашаққа немесе асық ату архаизм емес	251
Герольд Бельгер. «Қазақ әдебиетінің» сауалнамасы (үзінді)	251
Хакимов М.Г. Отзыв на рукопись Карашина Б.М. "Бейбарс: эпоха и личность"	252
М. Л. Адрисова. В вечность летит стрела Махамбета	253
М. Л. Адрисова. Власть и свобода: обращения Махамбета к хану Жангиру и султану Баймагамбету в оригинале и в переводе Б.Карашина	255
Бейбит Саханов. Казахская лаборатория степных озарений	259
Каршыға Кушеков. Стихи Махамбета переведены на русский язык	260
Бауржан Ескабыл. Разящий меч в переводе остёр	261
Ержан Мукаш с Бекетом Карашиным	261
Жанибек Ажбаев. Информация	262
Юрий Толочко. К стихотворениям Бекета Карашина «Монологи от имени Махамбета»	262
Наталья Уразгалиева. Неразрывная связь поколений	263
Из интервью «Казахстанской правде»	263
Қытай халқы Бейбарысты өз тілінде оқып танымақ / Бейбарса изучают на китайском языке	264-265
Ильяс Досмукан. Спасти Сарайшык	266-267
Код недоступен?	269
Отрывки из писем	272

**Үшінші бөлім. «Мен көктүрікпін, қазақпын» атты поэмаға берілген пікір
Часть третья. Комментарии к поэме «Я казах, небесный тюрк»**

А. Комментарии в Ютубе	275
К гимну Б.Карашина «Я –казах, небесный тюрк!»-1 (дуэт) 9 нояб. 2020 г	275
К гимну Б.Карашина «Я –казах, небесный тюрк!»- 16 нояб. 2020 г	279
К стиху «Мен көктүрікпін, қазақпын!» 5 мая 2021 г.	280
К стиху «Мен көктүрікпін, қазақпын! «Я –казах, небесный тюрк!»-»	282
К реакции Nataika на стих Б. Карашина 29 апр. 2022 г	282
К реакции Каштанова 29 нояб. 2021 г. 304	286
В. Комментарии на ролики в Фейсбуке	287
«Я –казах, небесный тюрк!». 3 ноября 2020 г.	287
«Я –казах, небесный тюрк!»-10 ноября 2020	288
«Мен көктүрікпін, қазақпын! 18 января 2020	288
«Мен көктүрікпін, қазақпын! 8 мая 2021	289
С. Комментарии к постам в Фейсбуке	290
Из истории одного стихотворения. 9 сентября 2021	290
Во имя справедливости и истины 3 декабря 2019	292
Мракобесие лжи и клеветы. 7 ноября 2020	293
Другие комментарии	298

Төртінші бөлім. Атақтар мен мадақтаулар. Часть четвертая. Звания и награды

Тізім/ список	302
Махамбет премиясы	303
Международный конкурс имени И. Бунина «Лёгкое дыхание» (Германия)	303
Первый Республиканский конкурс поэтов-переводчиков	303
Национальная премия «Народный герой»	304
Бекет Карашин стал «народным героем».	305
Сауле Тасбулатова. Бекет Карашин стал «народным героем».	305
За вклад в развитие гражданского общества в РК	306
Международный литературный конкурс «Поэтическое братство»	306
Международный литературный конкурс «Ак торна»	307
Международный конкурс «Мир без войны и насилия»	307
Международный конкурс «Белая скрижаль-2011»	307
Международный конкурс короткого рассказа «Флорида Кон» (США)	308
Международный литературный конкурс «Слово миру» (Италия)	308
Международная литературная премия имени Каверина	309
Международный литературный конкурс «Златен Кан» (Болгария)	309
Международный литературный конкурс «Лохматый друг»	309
Международный литературный конкурс «Русский стиль» (Германия)	309
Жерлесіміздің жаңа жүлдесі	311
Сакен Омаров. Писатель из Атырау стал призером конкурса в Германии	311
Знай наших! Русский стиль Бекета Карашина	312
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЛИТЕРАТУРНЫЙ КОНКУРС «АЛАШ»	312
Жерлесіміздің таланты тағы да мойындалды Об очередном признании таланта нашего земляка	313
Фотографии дипломов, наград	314
Қосымша / приложения	319
A. Өмірбаян	319
B. Биография	321
C. Библиография	322
D. обложки книг	325
E. Фотографии	329